

ปัญหาความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย

นางสาวกรกมล วัฒนเสริมกิจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

LEGAL PROBLEMS ON LIABILITY FOR THE DAMAGE ARISING FROM SIGNBOARDS

Miss Kornkamol Wattanasirmit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหาความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย

โดย

นางสาวกรกมล วัฒนเสริมกิจ

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร. ศันันท์กรณ์ โสคติพันธุ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ศักดา ธนิตกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยนติ ไกรกาญจน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศันันท์กรณ์ โสคติพันธุ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อังคนาวดี ปิ่นแก้ว)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรศักดิ์ มณีศรี)

กรกมล วัฒนเสริมกิจ : ปัญหาความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย. (LEGAL PROBLEMS ON LIABILITY FOR THE DAMAGE ARISING FROM SIGNBOARDS)

อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.ดร.ศนันท์กรณ์ โสคติพันธุ์, 233 หน้า.

ปัจจุบันมีป้ายจำนวนมากในกรุงเทพมหานครฯ และป้ายที่ใช้มีหลายรูปแบบและประเภท เมื่อมีความเสียหายแก่บุคคลอื่นทางชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน และชื่อเสียงที่มาจากป้าย ผู้ที่ได้รับความเสียหายจะเรียกร้องให้ผู้ใดรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่ตน เพราะอาจมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับป้ายหลายคน และจะเรียกร้องให้รับผิดชอบตามกฎหมายใด จะมีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับป้ายนำมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงได้หรือไม่ หากไม่มีกฎหมายเฉพาะ จะต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด มาปรับใช้เพื่อหาบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด มีบทบัญญัติที่อาจนำมาปรับใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่หลายมาตรา หลายรูปแบบต่างกัน บนฐานความรับผิดต่างกัน และข้อสันนิษฐานของกฎหมายต่างกัน ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณี ไปและอาจมีบางกรณีที่ไม่อาจนำข้อเท็จจริงปรับใช้กับบทบัญญัติของกฎหมายมาตราใดได้เลย

ทั้งนี้ ผู้เขียนได้ทำการศึกษากฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับป้ายต่างๆ แต่พบว่าเป็นการกำหนดวิธีการและมาตรการควบคุมเท่านั้น เมื่อเกิดความเสียหายจากป้ายผู้เสียหายจะต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด มาปรับใช้เพื่อหาผู้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย บางกรณีอาจใช้มาตรา 420 แต่ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ว่ามีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ในบางกรณีอาจใช้ มาตรา 434 หรือมาตรา 436 หรือมาตรา 437 ที่เป็นข้อสันนิษฐานของกฎหมาย หรือในบางกรณีอาจใช้มาตรา 425 หากมีกรณีนายจ้าง-ลูกจ้าง หรือมาตรา 428 ในกรณีผู้ว่าจ้างทำของ ผู้รับจ้างทำของ จากการศึกษากฎหมายของประเทศอังกฤษ ตามกฎหมายเฉพาะพบว่า มีระบบบริหารจัดการเรื่องป้ายดี มีประสิทธิภาพ มีมาตรการการควบคุมดูแลเป็นอย่างดี แต่จากการศึกษาไม่พบข้อมูลเกี่ยวกับข้อพิพาทที่เกิดจากป้าย จึงไม่อาจเปรียบเทียบประเด็นความผิดกับกฎหมายไทย การศึกษากฎหมายอังกฤษจึงเป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้น

จากผลการศึกษา พบว่าสามารถพิสูจน์ได้ตามสมมติฐานของการศึกษาวิจัย ที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่อาจนำมาปรับกับความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้ทุกประเภท บางปัญหาผู้เสียหายเลือกใช้กฎหมายได้หลายมาตรา บางปัญหาไม่สามารถปรับใช้กับกฎหมายมาตราใดได้ ผู้เขียนจึงเสนอว่า ควรออกกฎหมายของกรุงเทพมหานครเพื่อควบคุมป้ายและควรให้นำป้ายออกไปจากเขตเมืองทั้งหมด หรือให้ได้มากที่สุด อันเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ ส่วนการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยเพิ่มมาตราเกี่ยวกับความรับผิดที่เกี่ยวข้องกับป้าย โดยเพิ่มเป็นข้อสันนิษฐานกฎหมาย เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก และอาจไม่มีความจำเป็นถึงเพียงนั้น หากข้อเสนอแนะประการแรกสามารถทำได้แล้ว อย่างไรก็ตามอาจมีมาตรการเสริมโดยให้ภาครัฐสนับสนุนให้ภาคเอกชนทำประกันภัย สร้างจิตสำนึกให้มีการทำป้ายอย่างปลอดภัยและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตามกฎหมาย

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....

ปีการศึกษา...2554.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5185951334 : LAWS

KEYWORDS : TORT/ LIABILITY / SIGNBOARD / BILLBOARD / DAMAGE

KORNKAMOL WATTANASIRMKIT: LEGAL PROBLEMS ON LIABILITY FOR THE DAMAGE ARISING FROM SIGNBOARDS. ADVISOR : ASSOC. PROF. SANUNKORN SOTTHIBANDHU, DR. JUR, 233 pp.

Nowadays, there are many signboards in Bangkok. These signboards have many various models and types. When there is the damage injures some persons in life, body, health, and property caused by these signboards, and because there are many involving persons, to whom the injured persons shall call for the compensation and from which laws and whether there is any specific law that shall be applied for the fact. In the case that there is no specific law, the Wrongful Acts of Thai Civil and Commercial Code shall be applied. Many sections of this Wrongful Acts might be applied in different cases, based on different faults and assumptions, and some cases might not be applied by any section of this Wrongful Acts.

The author has studied the specific law which involves the case of signboards and found that it is only the standard of control, when there is any damage caused by the signboards, the injured person must apply the Wrongful Acts of Thai Civil and Commercial Code with the case in order to find out the person who shall be responsible for the damage and makes the compensation. In some cases, either section 420 shall be applied but the injured person must proves the intention or negligence, or the strict liability from section 434, section 436, and section 437 shall be applied, depending on the facts and cases. In the case of employer and employee, section 425 shall be applied for the employment, and section 428 shall be applied for the course of work. From the study of the law of Great Britain, the specific law, there is a good and efficient management system of signboards with the standard of control, and none of cases of the signboards is found, so that , that the comparison an issue of liabilities between Great Britain law and Thai law can not be made. The study of Great Britain law is only the sample of cases. From the result of the study, it proved the assumption of this thesis that the Wrongful Acts of Thai Civil and Commercial Code cannot be applied with all cases of damage caused by signboards. The injured person might choose to apply many sections in a case, but there might be none of any section to be applied for in another case. Therefore, the author recommends that Bangkok Metropolitan should have its own regulation and all or most signboards should be removed out of the metropolitan area. This shall be solve the problems. It is very difficult and might not be necessary to make a correction of Thai Civil and Commercial Code by adding some new sections of any faults and strict liabilities about the damage caused by the signboards. In addition to the regulation of the standard of control of the signboards in Bangkok Metropolitan, the government should support private sectors to buy the insurance and develop the thought of safety consciousness and the sense of law respect.

Field of Study : LAWS..... Student’s Signature.....

Academic Year : 2011..... Advisor’s Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยได้รับความเมตตาจากคณาจารย์และบุคคลอื่น ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและให้กำลังใจผู้เขียนตลอดมา ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศนันท์ภรณ์ โสคติพันธุ์ ที่ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาจารย์ได้เสียสละเวลาให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ ข้อคิดเห็นทาง กฎหมาย และแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง และในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยนติ ไกรกาญจน์ ที่ให้ความกรุณา สละเวลาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรศักดิ์ มณีศรี และอาจารย์ ดร.อังคณาดี ปิ่นแก้ว ที่ให้ความกรุณาเสียสละเวลาเป็นกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ โดยท่านอาจารย์ทุกท่านได้ให้ความกรุณา ให้ข้อคิดเห็นทางกฎหมาย ชี้แนะแนวทางและข้อบกพร่อง รวมถึงวิธีแก้ไข ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ และช่วยให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.เขมภูมิ ภูมิถาวร ที่สละเวลาให้ความรู้ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณรงค์เดช สรุโฆษิต ที่กรุณาให้ผู้เขียนสัมภาษณ์ข้อมูลความรู้ด้านกฎหมายปกครอง ช่วยให้ วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอพระขอบคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ ผู้เขียน และขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาทุกท่านที่ได้ให้โอกาสผู้เขียนมาศึกษา และกำลังใจแก่ผู้เขียน รวมถึงเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจผู้เขียน ขอขอบคุณพี่ๆเพื่อนๆและ น้องๆทุกคนที่ให้ความรู้และ คำแนะนำในเรื่องต่างๆ ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้เขียน

ท้ายสุดนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมใน การศึกษา ให้ความรัก ความห่วงใย ดูแลเอาใจใส่ เป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือผู้เขียนในทุกๆอย่าง ตลอดมา ขอขอบคุณพี่สาว และน้องสาวของผู้เขียนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนเสมอมา ความช่วยเหลือของทุกท่านที่ได้กล่าวมานี้มีส่วนช่วยเป็นอย่างมากในการที่ทำให้ผู้เขียนสำเร็จ การศึกษาได้ตามที่ตั้งใจ ส่วนความบกพร่องทั้งหมดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
บทที่ 2 ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับป้าย.....	6
2.1 ความหมายของป้าย.....	6
2.2 ลักษณะของป้ายตามกฎหมายเฉพาะ.....	7
2.2.1 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522.....	7
2.2.2 กฎหมายลำดับรองออกตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารพ.ศ. 2522 ที่เกี่ยวข้องกับป้าย.....	12
2.2.2.1 กฎกระทรวง ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2533).....	12
2.2.2.2 กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543).....	14
2.2.2.3 กฎกระทรวง กำหนดประเภทอาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบ พ.ศ. 2548.....	15
2.2.2.4 กฎกระทรวง กำหนดชนิดหรือประเภทของอาคารที่เจ้าของอาคาร หรือผู้ครอบครองอาคาร หรือผู้ดำเนินการต้องทำการประกันภัย	

ความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของ บุคคลภายนอก พ.ศ. 2548.....	17
2.2.2.5 ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วย การอนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ.2522 และ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาต ติดตั้งป้ายโฆษณา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523.....	19
2.2.2.6 ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้ง ป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ.....	24
2.2.2.7 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544.....	26
2.2.2.8 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ตัดแปลงอาคารประเภทป้าย หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดตั้งป้าย ในพื้นที่บางส่วน ในท้องที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2549.....	28
2.2.3 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ บ้านเมือง พ.ศ. 2535	32
2.2.4 กฎหมายลำดับรองออกตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็น ระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ที่เกี่ยวข้องกัป้าย	34
2.2.4.1 กฎกระทรวง(พ.ศ. 2535) ออกตามความพระราชบัญญัติรักษาความ สะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 253.....	34
2.2.5. พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510	35
2.3 ประเภทของป้าย.....	40
2.3.1 แบ่งตามลักษณะของการติดตั้งป้าย.....	40
2.3.1.1 ป้ายติดตั้งที่ด้านนอกอาคาร.....	40
2.3.1.2 ป้ายติดตั้งที่ด้านในอาคาร.....	40
2.3.1.3 ป้ายติดตั้งที่พื้น.....	42
2.3.1.4 ป้ายที่มีได้ติดตั้งกับสิ่งใด เคลื่อนที่ได้.....	43
2.3.2 แบ่งตามลักษณะของอุปกรณ์ที่ใช้.....	44
2.3.2.1 ป้ายที่ใช้ไฟฟ้า.....	44
2.3.2.2 ป้ายไฟนีออนไลท์หรือนีออนคัด.....	46

	หน้า
2.3.2.3 ป้ายที่เป็นโครงเหล็กถาวร.....	47
2.3.2.4 ป้ายไครวีชั้น.....	48
2.3.2.5 ป้ายที่มีลักษณะเป็นอักษรโลหะ อักษรนูนยกขอบ.....	49
2.3.2.6 ป้ายที่ทำขึ้นชั่วคราว.....	50
2.3.3 แบ่งตามลักษณะของผู้รับผิดชอบและเจ้าของป้าย.....	50
2.3.3.1 ป้ายของเอกชน.....	50
2.3.3.2 ป้ายให้เช่า.....	51
2.3.3.3 ป้ายของหน่วยงานราชการ.....	52
2.4 ลักษณะของความเสียหายที่เกิดจากป้าย.....	53
2.4.1 ความเสียหายจากป้ายตกหล่น.....	53
2.4.2 ความเสียหายจากข้อความหรือรูปภาพบนป้าย.....	54
2.4.3 ความเสียหายจากลักษณะของการทำป้าย.....	55
2.4.4 ความเสียหายจากที่ป้ายปิดบังทัศนวิสัย.....	56
บทที่ 3 แนวคิด ทฤษฎี ของความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้ายตามกฎหมาย	
ลักษณะละเมิดของไทย.....	58
3.1 ความเป็นมาของความรับผิดทางละเมิดในความเสียหายที่เกิดจากป้ายของไทย.....	58
3.2 ทฤษฎีและแนวความคิดทั่วไปทางละเมิด.....	63
3.2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความรับผิด.....	63
3.2.1.1 ทฤษฎีความรับผิดเคร่งครัดหรือความรับผิดเด็ดขาด.....	63
3.2.1.2 ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล.....	66
3.2.1.3 ทฤษฎีความรับผิดตามสัญญา.....	69
3.3 หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดจากป้าย.....	72
3.3.1 หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดจากป้าย กรณีที่มีบุคคลกระทำ.....	72

3.3.1.1	หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการกระทำ ละเมิดของตนเองตามมาตรา 420.....	73
3.3.1.2	หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการร่วมกัน ทำละเมิดตามมาตรา 432	81
3.3.1.3	หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการกล่าวหรือ ไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนความจริงตามมาตรา 423.....	84
3.3.2	หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดจากป้าย กรณีเข้า ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย.....	88
3.3.2.1	หลักเกณฑ์ของกฎหมาย กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่ มาจากบุคคล.....	88
3.3.2.1.1	กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความรับผิดชอบในการ ทำละเมิดของนายจ้าง-ลูกจ้าง มาตรา 425.....	89
3.3.2.1.2	กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความรับผิดชอบในการ ทำละเมิดของผู้ว่าจ้างทำของ มาตรา 428.....	87
3.3.2.2	หลักกฎหมาย กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความเสียหาย ที่มาจากทรัพย์.....	92
3.3.2.2.1	กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความเสียหายที่มาจาก โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง ตามมาตรา 434.....	92
3.3.2.2.2	กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความเสียหายที่มาจาก ของตกหล่นหรือของทิ้งขว้างจากโรงเรือน ตามมาตรา 436.....	101
3.3.2.2.3	กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความเสียหายที่มาจาก ทรัพย์อันตราย ตามมาตรา 437.....	104
3.4	ลักษณะความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย.....	107
3.4.1	ความรับผิดชอบในความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้ายกรณีในการที่มี บุคคลกระทำ.....	107
3.4.2	ความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย กรณีบนข้อสันนิษฐานกฎหมาย....	113

	หน้า
บทที่ 4 แนวคิด ทฤษฎี ของความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้ายตามกฎหมายลักษณะ ละเมิด ของหลักกฎหมายประเทศอังกฤษ.....	118
4.1 หลักกฎหมายคอมมอนลอว์.....	118
4.1.1 หลัก Negligence (ประมาทเลินเล่อ)	119
4.1.2 Duty of care (หน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง)	120
4.1.3 Strick Liability (ความรับผิดเด็ดขาด)	122
4.1.4 Trespass (บุกรุก)	123
4.2 กฎหมายเฉพาะ.....	125
4.2.1 The Occupier Liability Act.....	125
4.2.1.1 The Occupier Liability Act 1957.....	128
4.2.1.2 The Occupier Liability Act 1984.....	131
4.2.2 The Defective Premises Act.....	133
4.2.3 The Town and Country Planning Act 1990.....	134
4.2.4 The Town and Country Planning (Control or Advertisement) Regulation 2007.....	135
บทที่ 5 วิเคราะห์ปัญหาความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย.....	138
5.1 ปัญหาของการปรับใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เป็น รูปธรรมจากป้าย.....	138
5.2 ปัญหาบุคคลผู้ต้องรับผิดตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย.....	138
5.3 ปัญหาความรับผิดในความเสียหายจากป้ายที่กรณีเกิดจากการกล่าวหรือ ใจข่าว.....	174
แพร่หลายซึ่งฝ่าฝืนความจริง.....	188
5.4 ปัญหาข้อยกเว้นความรับผิดของความเสียหายที่เกิดจากป้าย.....	193
5.4.1 ข้อยกเว้นความรับผิดตามมาตรา 420	193
5.4.2 ข้อยกเว้นความรับผิดตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย กรณีเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือภัยธรรมชาติ.....	195

	หน้า
5.4.3 ข้อยกเว้นความรับผิดตามมาตรา 423 วรรคสอง.....	199
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	202
บรรณานุกรม.....	208
ภาคผนวก.....	214
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	233

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1	แสดงป้ายติดตั้งด้านนอก ด้านข้างอาคาร..... 40
ภาพที่ 2	แสดงป้ายติดตั้งด้านนอก ด้านหน้าและข้างอาคาร..... 40
ภาพที่ 3	แสดงป้ายติดตั้งด้านนอก และด้านหน้า..... 41
ภาพที่ 4	แสดงป้ายผ้าป้ายตัวอักษร ด้านนอกและด้านข้างอาคาร..... 41
ภาพที่ 5	แสดงป้ายติดตั้งใน..... 41
ภาพที่ 6	แสดงป้ายโครงเหล็กติดตั้งพื้นที่ด้านนอก..... 42
ภาพที่ 7	แสดงป้ายกล่องไฟที่ไม่ติดตั้งสิ่งใด เคลื่อนที่ได้..... 43
ภาพที่ 8	แสดงรถที่มีสติ๊กเกอร์หุ้ม..... 44
ภาพที่ 9	แสดงป้ายใช้ไฟฟ้า..... 44
ภาพที่ 10	แสดงป้ายกล่องไฟ..... 44
ภาพที่ 11	แสดงป้ายไฟ เป็นไฟนีออนคัต..... 46
ภาพที่ 12	แสดงป้ายโครงเหล็กถาวรติดที่พื้น..... 47
ภาพที่ 13	แสดงป้ายโครงเหล็กถาวรติดที่ด้านบนอาคาร..... 47
ภาพที่ 14	แสดงป้ายโครวิชั่น..... 48
ภาพที่ 15	แสดงป้ายอักษรโลหะตัวนูน หรือขาลอย..... 49
ภาพที่ 16	แสดงป้ายติดตั้งชั่วคราวทำจากไม้..... 50
ภาพที่ 17	แสดงป้ายของเอกชน..... 50
ภาพที่ 18	แสดงป้ายของเอกชน..... 50
ภาพที่ 19	แสดงป้ายที่มีการให้เช่า..... 51
ภาพที่ 20	แสดงป้ายของราชการ..... 52

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีการใช้ป้ายมาก โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นแหล่งชุมชนมีคนพลุกพล่านหรือบริเวณที่มองเห็นง่ายเป็นที่สะดุดตา หรือใช้ป้ายบริเวณที่ตั้งอาคาร ใช้ป้ายเป็นชื่อร้านค้า ชื่ออาคาร ชื่อหน่วยงานราชการ หรือป้ายที่ติดตั้งบริเวณถนนเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ โฆษณาสินค้าบริการ ป้ายบอกทาง ป้ายจราจร ป้ายต่างๆเหล่านี้อาจเป็นป้ายของบุคคลธรรมดาหรือของนิติบุคคล หรือเป็นป้ายที่จัดทำขึ้นเพื่อนำให้ผู้อื่นเข้าพื้นที่บนป้าย สำหรับใช้ทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพราะมีการขยายตัวของสภาพเศรษฐกิจและการค้าอย่างมาก ภาคธุรกิจที่ประกอบการค้าจึงแข่งขันกันอย่างสูง ส่งผลให้ต้องมีการโฆษณา บริษัทเอกชน สินค้า บริการมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นที่รู้จักและให้สามารถแข่งขันทางการค้าได้ ทั้งนี้สามารถสังเกตได้ว่ามีป้ายติดตั้งอยู่หลายบริเวณ ด้านหน้าของอาคาร ด้านบนของอาคาร ด้านข้างของอาคาร ป้ายที่ติดตั้งบนพื้นดิน หรือเป็นการนำไฟฟ้าและหลอดไฟสีต่างๆมาใช้กับป้าย

ทั้งนี้ การที่มีป้ายรูปแบบต่างๆ ติดตั้งอยู่ตามที่ต่างๆ ทั้งด้านบนอาคาร ด้านหน้าอาคาร ด้านข้างอาคาร เป็นป้ายติดตั้งอย่างถาวร ชั่วคราว หรือเคลื่อนย้ายได้ง่าย บางครั้งป้ายรูปแบบต่างๆ เหล่านี้ได้ก่อความเสียหายให้แก่ประชาชน ในด้านชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน โดยเรามักจะได้เห็นข่าวกรณีที่มีการเกิดพายุฝนมีลมแรงพัดให้ป้ายปลงลงมาเกิดความเสียหายแก่ประชาชน เมื่อเข้าหน้าฝน เช่น เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2551 ได้เกิดพายุฝนฟ้าคะนองทั่วกรุงเทพมหานคร มีป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ล้มทับเพิงพักและร้านค้าของชำ มีผู้บาดเจ็บหลายราย ที่บริเวณปากซอยสุขุมวิท 70/4 ตรงข้ามซอยสุขุมวิท 105 หรือซอยลาซาล โดยในที่เกิดเหตุพบโครงเหล็กป้ายโฆษณา ขนาดใหญ่ สูง 26 เมตร ยาว 20 เมตร กว้าง 4 เมตร ล้มปลงลงมาทับร้านขายของชำ และเพิงพักชั่วคราวของรถจักรยานยนต์รับจ้าง เสียหายอยู่ใต้ซากป้าย มีรถจักรยานยนต์พังเสียหาย 4 คัน ได้โครงเหล็กพบผู้บาดเจ็บ 11 ราย เจ้าหน้าที่จึงช่วยกันลำเลียงส่งโรงพยาบาล¹ ซึ่งเหตุลักษณะนี้เมื่อมีพายุฝนมักจะเกิดขึ้น หรือบางกรณีการที่มีป้ายติดตั้งอย่างไม่ถูกวิธี ป้ายที่ไม่ได้รับการดูแล บำรุงรักษาอย่างเพียงพอจึงตกลงมาทำให้ประชาชนได้รับความเสียหาย และการที่ผู้เสียหายจะดำเนินการเรียกร้องให้เจ้าของป้ายรับผิดชอบนั้น จะต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด

¹ [ออนไลน์], 8 ธันวาคม 2552 แหล่งที่มา <http://www.giggog.com>

ว่า กรณีดังกล่าวจะเรียกเรื่องกับผู้ใดได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากป้ายมีรูปแบบ ลักษณะแตกต่างกัน จะมีสถานะทางกฎหมายอย่างไร หากมีบุคคลหลายคนเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น เจ้าของสินค้าที่เป็นผู้โฆษณาบนป้ายเป็นเพียงผู้จ้างให้บุคคลอื่นทำป้ายโฆษณาเท่านั้น โคร่งป้ายเป็นของบุคคลอื่นหรือกรณีที่ป้ายที่ติดตั้งไว้บนอาคารของผู้อื่น ผู้ครองป้ายเป็นเพียงผู้เช่าอาคารหรือเช่าที่ดินเพื่อสร้าง โคร่งป้ายเท่านั้น ผู้ใดจะถือว่าเป็นเจ้าของป้ายหรือเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้น และนอกจากความเสียหายด้านชีวิต ร่างกาย อนามัยแล้ว ป้ายสามารถเป็นสาเหตุก่อให้เกิดความเสียหายทางชื่อเสียงได้อีกด้วย เช่น กรณีที่เนื้อหาหรือรูปภาพบนป้ายได้สร้างความเสียหายทางชื่อเสียงแก่บุคคลอื่น ผู้ใดจะมีส่วนในความรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ถือเป็นปัญหาทางกฎหมาย ที่จะต้องศึกษาเพื่อให้ทราบว่าเมื่อเกิดความเสียหายจากป้ายแล้ว ผู้เสียหายจะสามารถเรียกร้องให้ผู้ใดรับผิดชอบได้หรือไม่ เพียงใด และมีข้อสันนิษฐานทางกฎหมายที่เป็นคุณแก่ผู้เสียหายมากน้อยเพียงใด เนื่องจากปัจจุบันรูปแบบของป้าย และวัสดุวิธีการ และการใช้งานของป้ายได้พัฒนาไปมาก กฎหมายมาตราต่างๆ และข้อสันนิษฐานของกฎหมายในปัจจุบันมีเพียงพอในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ เพียงใด การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นการศึกษาวิจัยว่า เมื่อมีความเสียหายที่เกิดจากป้ายรูปแบบต่างๆ ทั้งด้านชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง และทรัพย์สินแล้วบุคคลใดเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะต้องร่วมรับผิดชอบตามแนวคิด ทฤษฎีใด เนื่องจากป้ายสามารถแบ่งได้หลายรูปแบบ เช่น แบ่งป้ายตามลักษณะของการติดตั้ง เช่น ป้ายที่ติดตั้งที่พื้นดินหรืออาคาร แบ่งป้ายตามลักษณะของอุปกรณ์ที่ใช้ ป้ายที่เป็น โคร่งเหล็ก ป้ายใช้ไฟฟ้า แบ่งป้ายตามลักษณะของผู้รับผิดชอบและเจ้าของป้ายของภาคเอกชน รัฐบาล ป้ายให้เช่า เป็นต้น และความเสียหายอาจเกิดจากการกระทำโดยตนเอง โดยบุคคลอื่นที่อยู่ในความดูแล หรือเกิดจากเหตุสุดวิสัย ภัยธรรมชาติ เป็นต้นซึ่งเมื่อเกิดความเสียหายแล้วจะนำบทกฎหมาย และข้อสันนิษฐานของกฎหมาย มาปรับใช้ได้เพียงใดและสามารถใช้กับป้ายได้ทุกรูปแบบหรือไม่ และศึกษาว่ากฎหมายของประเทศอังกฤษ ที่เป็นระบบคอมมอนลอว์ มีการปรับใช้กฎหมายอย่างไร

อีกทั้ง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นการศึกษาทฤษฎีความรับผิดชอบทางละเมิดต่างๆ และศึกษาข้อสันนิษฐานกฎหมายเพื่อนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เสียหาย และเป็นธรรมต่อผู้กระทำผิดหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด เป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายเฉพาะและกฎหมายลำดับรองต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับป้าย อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการใช้งาน หรือผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับป้าย ทำให้สามารถวางแผนทางธุรกิจได้ว่ามีความเสี่ยงในการที่ต้องร่วมรับผิดชอบเมื่อเกิดความเสียหายจากป้ายเพียงใด เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เนื่องจากในสังคมที่แตกต่างกันจะมีมุมมองแนวคิดที่แตกต่างกันไปซึ่งหากศึกษาแล้วพบกับแนวคิดทฤษฎีทางกฎหมายตัวอย่างคดี ที่เหมาะสม

นำมาปรับใช้กับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยได้ ก็จะเกิดประโยชน์ต่อทั้งความรู้ทางวิชาการและต่อสังคมที่สามารถนำมาแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยอาจแก้ไขเพิ่มเติมข้อสันนิษฐานทางกฎหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่เป็นการลดภาระการพิสูจน์ให้แก่ผู้เสียหาย แต่อาจทำได้ยาก ลำช้า หรืออาจทำการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายท้องถิ่นเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุมในพื้นที่ ที่มักเกิดปัญหา เป็นต้น

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อให้เข้าใจความหมาย ลักษณะ รูปแบบของป้ายแบบต่าง ๆ
2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักเกณฑ์เรื่อง แนวคิด ทฤษฎี ของความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้ายตามกฎหมายลักษณะละเมิดของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสถานะทางกฎหมายของป้าย
4. เพื่อให้รู้และเข้าใจปัญหาความรับผิดชอบในความเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดจากป้ายทั้งด้านชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ชื่อเสียง
5. เพื่อหาบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย
6. เพื่อให้สามารถเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ทำการศึกษาและเข้าใจความหมาย ลักษณะและรูปแบบของป้าย การแบ่งป้ายเป็นประเภทต่างๆ โดยแบ่งตามลักษณะของการติดตั้งป้าย แบ่งตามลักษณะของอุปกรณ์ที่ใช้ และแบ่งตามลักษณะของผู้รับผิดชอบและเจ้าของป้าย โดยทำการศึกษาเฉพาะในกรุงเทพมหานคร แต่ป้ายที่ศึกษาไม่รวมป้ายที่มีลักษณะคล้ายสติ๊กเกอร์ติดแนบสนิทกับรถยนต์หรือจักรยานยนต์ โดยทำการศึกษาสถานภาพทางกฎหมายของป้ายประเภทต่างๆว่าเป็นอย่างไร เพื่อให้สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่ามีกฎหมายใดที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาปรับใช้ เมื่อป้ายประเภทต่างๆ สร้างความเสียหาย แก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน หรือสิทธิ ของบุคคลอื่นๆ จะมีผู้ใดเกี่ยวข้องรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นดังกล่าวหรือไม่ เพียงใด และศึกษาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดว่ามีความเพียงพอหรือไม่ ข้อสันนิษฐานของกฎหมายมีความครอบคลุมนำไปปรับใช้ได้กับ

ป้ายทุกประเภทหรือไม่ เนื่องจากเมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์เรื่องความรับผิดชอบในความเสียหายแล้ว ข้อเสนอพื้นฐานของกฎหมายอาจจะไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะนำมาปรับใช้กับความเสียหายที่เกิดจากป้ายประเภทต่างๆ ได้ครบ รวมถึงกฎหมายเฉพาะ และกฎหมายลำดับรองที่มีความเกี่ยวข้องกับป้าย แต่ไม่ได้ศึกษาพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 โดยศึกษาพร้อม กับศึกษาแนวคิดและหลักกฎหมายในเรื่องความรับผิดทางละเมิดเฉพาะของประเทศอังกฤษที่เป็น การใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์เท่านั้น เพื่อศึกษาแนวคิดทางกฎหมายในเรื่องลักษณะดังกล่าว ว่าหากมีความเสียหายลักษณะต่างๆ เกิดจากป้าย จะมีการกำหนดให้ผู้ใดรับผิดชอบ

1.4 สมมติฐาน

เนื่องจากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด ไม่อาจนำมาปรับใช้กับความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้ทุกประเภท

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการรวบรวมเอกสารจาก หนังสือ บทความ วารสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และข้อมูลที่ได้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลว่าหากเกิดความเสียหายจากป้ายแบบต่าง ๆ แล้วจะดำเนินการอย่างไรเพื่อนำมาตอบปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้ และหาข้อสรุปและเสนอแนะแนวทางแก้ไขต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเข้าใจความหมายของป้ายรูปแบบต่าง ๆ ที่พบในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาและเข้าใจในระบบกฎหมายไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด และพระราชบัญญัติและกฎหมายลำดับรองอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับป้าย เพื่อนำมาปรับใช้เมื่อมีความเสียหายที่เกิดจากป้าย รวมถึงศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีทางกฎหมายละเมิดที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อศึกษาและเข้าใจหลักกฎหมายต่างประเทศ และแนวทางการบังคับใช้กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย โดยนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหที่เกิดขึ้น

4. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสถานะทางกฎหมายของป้ายรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาความรับผิด การเยียวยา และการนำมาปรับใช้เพื่อหาแนวทาง และข้อสรุป ในการหาผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย เพื่อให้สามารถนำไปบังคับใช้ได้จริง และเสนอแนะแนวทางแก้ไข

5. เพื่อให้เกิดประโยชน์ในทางวิชาการต่อนักศึกษา นักกฎหมาย ทั้งต่อประชาชน ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้อื่นที่สนใจศึกษาทั่วไป

บทที่ 2

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับป้าย

2.1 ความหมายของป้าย

ในเบื้องต้นเนื่องจากเพื่อให้ทราบความหมายของเรื่องที่จะศึกษาหรือเพื่อให้มีความรู้ แนวคิดที่ตรงกัน จึงควรศึกษาถึงนิยามความหมายคำว่าป้ายเสียก่อน ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก การทำป้ายก็มีหลากหลายรูปแบบ มีการพัฒนาให้มีความน่าสนใจ เพื่อที่จะดึงดูดให้ประชาชนสนใจติดตามป้ายดังกล่าว มีการกำหนดความหมายไว้ในหลายแห่ง ดังนั้น ในเบื้องต้นก่อนที่จะทำการศึกษาถึงปัญหาความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้ายและศึกษาว่ามีกฎหมายใดที่เกี่ยวข้องกับป้าย

ความหมายของป้ายตามพจนานุกรม

ในประเทศไทยตามพจนานุกรมลัทธิราชบัณฑิตยสถาน ได้กำหนดคำนิยามความหมายของคำว่า “ ป้าย ” ไว้ ดังนี้

“ป้าย น. แผ่นหนังสือหรือแผ่นเครื่องหมายที่บอกให้รู้ เช่น ป้ายชื่อห้างร้าน ป้ายจราจร; (กฎ) วัตถุที่แสดงหรือโฆษณาด้วยอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายที่เขียน แกะสลัก จารึก หรือทำให้ปรากฏด้วยวิธีอื่น เพื่อแสดงชื่อ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายที่ใช้ในการประกอบการค้า หรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้ หรือโฆษณาการค้าหรือกิจการอื่นเพื่อหารายได้”

จากการที่ประเทศไทยมีการใช้ป้ายเพิ่มขึ้น โดยอาจเป็นป้ายของหน่วยงานเอกชน ป้ายชื่ออาคารร้านค้า ป้ายบอกทาง รวมถึงป้ายของหน่วยงานราชการ และป้ายที่เอกชนที่นำมาให้เช่า และป้ายมีการพัฒนาให้มีรูปแบบเมื่อหลากหลาย รัฐจึงได้เห็นความสำคัญและได้บัญญัติกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับป้ายเพื่อมาควบคุมจัดการเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการอนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ.2510 เป็นต้น โดยจะได้นำมาอธิบายในบทต่อไป

¹ ราชบัณฑิตยสถาน , พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 [ออนไลน์], 9 ธันวาคม 2552.
แหล่งที่มา [www.http://rirs3.royin.go.th/word4/word-4-a1.asp](http://rirs3.royin.go.th/word4/word-4-a1.asp)

2.2 ลักษณะของป้ายตามกฎหมายเฉพาะ

2.2.1 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522²

2.2.1.1 ลักษณะทั่วไปที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 เป็นการบัญญัติโดยนำพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พุทธศักราช 2479 และพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างในเขตเพลิงไหม้ พุทธศักราช 2476 มาปรับปรุงและนำมารวมเข้าเป็นฉบับเดียวกัน เนื่องจากกฎหมายทั้งสองฉบับ ได้ประกาศใช้มานานแล้ว แต่เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมเกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร จึงได้นำมาปรับปรุง และบัญญัติใหม่เป็น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ฉบับนี้

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อควบคุมหรือกำหนดมาตรการในการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้สอยอาคารและใช้ประโยชน์ที่ดินในชุมชนเมือง และเพื่อประโยชน์แห่งความปลอดภัยและความสงบสุขของชุมชน โดยเกี่ยวข้องเกี่ยวกับอาคารโดยตรง กฎหมายควบคุมอาคารเป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรฐานในการออกแบบและก่อสร้างอาคาร เพื่อให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้มีอาคารที่มีความมั่นคงแข็งแรง ถูกต้องตามสุขลักษณะ มีประสิทธิภาพในการป้องกันอัคคีภัยและภัยอื่น ๆ สำหรับอยู่อาศัย นอกจากนี้ยังเป็นกฎหมายกำหนดมาตรฐานในการออกแบบและก่อสร้างอาคารพิเศษหรืออาคารขนาดใหญ่ ตลอดจนควบคุมการใช้และเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารประเภทดังกล่าวเพื่อความปลอดภัยของชุมชนอีกด้วย และกฎหมายควบคุมอาคารมีประโยชน์ในการควบคุมพื้นที่ให้เป็นไปตามหลักการผังเมือง โดยการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับขนาดหรือกลุ่มก้อนของอาคาร เงื่อนไขเกี่ยวกับความหนาแน่นของอาคาร เงื่อนไขเกี่ยวกับที่จอดรถสำหรับอาคาร³

² สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ห้องสมุดกฎหมาย [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา <http://web.krisdika.go.th/data/law>

³ เฉลิม แก้วกั้งวาล, เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาปฏิบัติวิชาชีพการจัดการงานก่อสร้าง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1-7 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531), หน้า 73.

นอกจากนี้พระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ มีการกำหนดพื้นที่ห้ามก่อสร้าง คัดแปลง รื้อถอน ใช้ หรือการเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร ถือได้ว่าเป็นการใช้พระราชบัญญัตินี้กับชุมชนที่มีการอยู่อาศัยของประชากรหนาแน่นเป็นชุมชนเมือง ดังนั้น กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นกฎหมายพิเศษที่มีวัตถุประสงค์ คุ้มครองประโยชน์และความปลอดภัยของประชาชน ดังนั้น อาคารที่ก่อสร้างโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ.2522 ถือว่าเป็นอาคารที่สร้างขึ้นโดยไม่มีความปลอดภัย ทั้งนี้ ในกฎหมายฉบับนี้มีมาตรการบังคับในทางปกครอง คือ การให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่น ใช้ดุลยพินิจเพื่อให้อนุญาตหรือไม่อนุญาตการปลูกสร้างอาคารใด ๆ ได้ มีอำนาจสั่งระงับ รื้อถอน ออกคำสั่งห้ามใช้ แก้ไขเปลี่ยนแปลงอาคารได้ นอกจากนี้ยังมีสภาพบังคับทางแพ่ง คือ ในมาตรา 43 ของกฎหมายฉบับนี้ กำหนดให้เจ้าพนักงานสามารถยื่นคำร้องต่อศาลให้จับกุมและกักขังบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ให้อาคารตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 297 ถึงมาตรา 302 มาบังคับใช้ด้วย และสำหรับสภาพบังคับทางอาญา การฝ่าฝืนหรือการไม่ปฏิบัติตามข้อห้าม หรือข้อกำหนดในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารคงมีโทษตั้งแต่ปรับ ถึงโทษจำคุก จึงถือว่าตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารมีโทษทางอาญา⁴

2.2.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างพระราชบัญญัติควบคุมอาคารและป้าย พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีความสัมพันธ์กับป้าย เนื่องจากในมาตรา 4 (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคารพ.ศ. 2522 ได้มีการบัญญัตินิยามของคำว่า อาคาร โดยกำหนดให้หมายความรวมถึงป้าย ดังนี้

“มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

อาคาร หมายความว่า ตึก บ้าน เรือน โรง ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงานและสิ่งทีสร้างขึ้นอย่างอื่น ซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ และหมายความรวมถึง...

(3) ป้ายหรือสิ่งทีสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย

(ก) ที่ติดหรือตั้งไว้เหนือที่สาธารณะและมีขนาดเกินหนึ่งตารางเมตร หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างเกินสิบกิโลกรัม

⁴ บุรินทร์ โชคเกิด และวิบูลย์ ทิพย์โสทธิ, คำอธิบายพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 (กรุงเทพ : ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์), หน้า 1-2.

(ข) ที่ติดหรือตั้งไว้ในระยะห่างจากที่สาธารณะซึ่งเมื่อวัดในทางราบแล้ว ระยะห่างจากที่สาธารณะมีน้อยกว่าความสูงของป้ายนั้นเมื่อวัดจากพื้นดิน และมีขนาดหรือมี น้ำหนักเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง....”

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากนิยามของคำว่า อาคารที่ให้ความหมายรวมถึงคำว่าป้าย หรือ สิ่งที่สร้างเพื่อติดหรือตั้งป้ายแล้ว ส่งผลให้ป้ายที่ติดตั้งไว้เหนือที่สาธารณะและมีขนาดเกินกว่า 1 ตารางเมตร หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างเกิน 10 กิโลกรัม เป็นอาคารและป้ายหรือสิ่งก่อสร้าง ขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย ที่ได้ติดตั้งในระยะห่างจากที่สาธารณะที่วัดในทางราบแล้วมีน้อยกว่า ความสูงของป้ายที่วัดจากพื้นดิน และมีขนาดเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวงเป็นอาคารตาม พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามค่านิยมตามมาตรา 4 (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุม อาคารฯ เห็นได้ว่า มีป้ายจำนวนหนึ่งที่มีลักษณะตามค่านิยมนี้ที่ป้าย จะกลายเป็นอาคารตามนิยาม ของพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ แต่จะมีป้ายอีกจำนวนหนึ่งที่มีลักษณะนอกเหนือ ไปจากที่ กำหนดไว้ในนิยามของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ส่งผลให้ป้ายดังกล่าวไม่กลายเป็น อาคาร แต่อย่างไรก็ตาม ป้ายที่ไม่เป็นอาคาร ตามนิยามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ยังคงเป็นป้ายอยู่ เพียงแต่ไม่ถูกควบคุมตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 และเมื่อ พิจารณาตามเจตนารมณ์และตามเนื้อหาของพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ เป็นการกำหนดให้ป้าย เป็นอาคาร โดยมีวัตถุประสงค์ทั่วไป คือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมความมั่นคงแข็งแรงของ อาคาร เพื่อความปลอดภัยให้แก่ประชาชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันอัคคีภัย เพื่อประโยชน์ในด้านสาธารณสุข อนามัยและสุขาภิบาลของชุมชน เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของบ้านเมือง เพื่อประโยชน์ในด้านผังเมือง เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์หลักตามเจตนารมณ์ของ กฎหมายฉบับนี้แล้ว เห็นได้ว่าเป็นไปเพื่อการให้ความสำคัญกับความปลอดภัยแก่สังคม⁵ ทั้งนี้ ตาม มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ ได้กำหนดให้ผู้ที่ก่อสร้าง คัดแปลง หรือ เคลื่อนย้ายอาคารต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและ ดำเนินการตามมาตรา 39 ทวิก่อน ส่วนมาตรา 31 ได้กำหนด ว่าห้ามมิให้มีหรือดำเนินการก่อสร้าง คัดแปลง รื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคารให้ผิดไปจากแผนผังบริเวณ แบบแปลน และรายการ ประกอบแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต ตลอดจนวิธีการหรือเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดไว้ ในใบอนุญาต หรือให้ผิดไปจากที่ได้แจ้งไว้ตามมาตรา 39 ทวิ โดยได้ยกเว้นไว้เพียงบางกรณีเท่านั้น ส่งผลให้ป้ายที่ถือว่าเป็นอาคารตามพระราชบัญญัตินี้ จะต้องปฏิบัติตามมาตรา 21 และมาตรา 31

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

ด้วย ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามเป็นความผิดตามมาตรา 65 ที่สร้างโดยไม่ได้รับใบอนุญาต หรือสร้างผิดแบบ เงื่อนไข หรือวิธีที่กำหนด มีโทษต้องระวางโทษ จำคุก หรือ ปรับ หรือ ทั้งจำทั้งปรับ โทษปรับรายวันอีกด้วย อีกทั้ง หากเจ้าพนักงานมีคำสั่งให้รื้อ ตามมาตรา 39 ตรี แล้วไม่ปฏิบัติตาม จะมีโทษจำคุก หรือ ปรับ หรือ ทั้งจำทั้งปรับ และโทษปรับรายวันในจำนวนที่สูงขึ้นกว่าเดิม และสำหรับในกรณีเป็นป้ายที่ใช้ในทางการค้า เพื่อให้เช่า ให้เช่าซื้อ ขาย หรือ จำหน่ายโดยมีค่าตอบแทนตามมาตรา 70 กำหนดให้มีโทษปรับเป็น 2 เท่าของโทษตามมาตรา นั้น ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติที่ยกมาเป็นตัวอย่างเห็นได้ว่าเป็นการบัญญัติเพื่อควบคุมก่อสร้างป้ายตามขนาดที่กำหนด เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่สังคม โดยเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งรื้อถอนได้ นอกจากนี้ตาม มาตรา 2 ที่กำหนดให้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ตราพระราชกฤษฎีกา เพื่อกำหนดบริเวณที่จะใช้บังคับ ส่งผลให้ป้ายที่มีอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ไม่ถูกบังคับ แต่ป้ายที่สร้างความเสียหาย บางส่วนเป็นป้ายที่มีอยู่ก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทำให้มีป้ายบางส่วนที่มีอยู่ก่อนหน้ากฎหมายฉบับนี้ไม่ถูกควบคุม และอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนได้

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษากฎหมายฉบับนี้แล้ว ถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดนิยามของป้าย มีการบัญญัติเรื่องต่างๆ เพื่อมาควบคุมป้ายก็ตาม แต่ไม่มีมาตราใด หรือระเบียบข้อบังคับอันใดที่ออกมาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบในความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้จากป้าย มิได้กำหนดให้ผู้ใดจะต้องรับผิดชอบ หรือผู้เสียหายสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ใดได้บ้าง อีกทั้งไม่มีบทกำหนดโทษว่าหากมีการฝ่าฝืน แล้วป้ายได้สร้างความเสียหายแก่บุคคลอื่นแล้ว จะดำเนินการอย่างไร เป็นแต่เพียงการกำหนดให้อาคารมีความหมายรวมถึง ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย เพื่อให้รัฐจะสามารถควบคุมการก่อสร้างป้ายขนาดตามที่กฎหมายกำหนด โดยให้ถือว่าป้ายเป็นอาคารตามกฎหมายฉบับนี้ และรัฐสามารถสั่งให้รื้อถอนป้ายที่เป็นอาคารได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 จึงเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ กำหนดมาตรการในการควบคุมอาคาร และที่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับป้ายในเรื่องอื่น ๆ เช่น ตำแหน่งที่ตั้ง แบบแปลน รายการคำนวณ เป็นเพียงการกำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองความปลอดภัย อีกทั้ง มาตรการทางแพ่งและทางอาญา มิได้กำหนดเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย การจ่ายค่าเสียหาย วิธีการชดเชยความเสียหายที่เกิดจากป้าย

ทั้งนี้ การกำหนดนิยามศัพท์ของคำว่า “อาคาร” ในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ ที่ทำให้ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย ตามที่นิยามกำหนดกลายเป็นอาคาร แต่จากที่ได้อธิบายมาข้างต้น เห็นได้ว่าเป็นไปเพื่อการกำหนดนิยามมาเพื่อการบังคับใช้กับพระราชบัญญัติ

ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมให้อาคารมีความปลอดภัยต่อประชาชน ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักการตีความกฎหมาย หรือการตีความตามไวยากรณ์ ที่เมื่อได้ศึกษาหลักการตีความกฎหมาย หรือการตีความตามไวยากรณ์ เพื่อให้ทราบความหมายจากตัวอักษรของกฎหมาย พบว่าในกรณีที่มีการกำหนดนิยามในกฎหมายฉบับใดๆ เป็นการที่กฎหมายประสงค์จะให้ คำบางคำมีความหมายพิเศษกว่าที่เข้าใจกันในภาษาธรรมดาหรือภาษาเทคนิค กฎหมายจึงได้กำหนดบทวิเคราะห์ศัพท์หรือบทนิยามไว้ แต่อย่างไรก็ตามจะต้องพึงระลึกไว้เสมอว่า บทวิเคราะห์ศัพท์ของกฎหมายฉบับใดก็ใช้ได้เฉพาะกฎหมายนั้นเท่านั้น เพราะกฎหมายมีความประสงค์จะให้มีความหมายเป็นพิเศษกว่าถ้อยคำธรรมดาจึงบัญญัตินิยามไว้เป็นพิเศษ ดังนั้น จะเอาคำนิยามในกฎหมายฉบับหนึ่ง ไปใช้กับกฎหมายฉบับอื่นมิได้⁶ เว้นแต่ว่าในกฎหมายฉบับที่ออกมาภายหลังได้มีการกำหนดไว้ ดังเช่น ในกรณีของกฎหมายบางฉบับได้บัญญัติคำศัพท์ทางเทคนิคเฉพาะได้แก่คำว่า “ส้วมน้ำ” ให้รวมถึง “ตื้นบัว” ตามกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ⁷ นอกจากนี้ในการตีความกฎหมาย ยังประกอบด้วยการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยเป็นการตีความเพื่อให้ทราบความหมายจากเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งของกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายที่ได้บัญญัติขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างหนึ่งแล้ว จะพยายามเลือกถ้อยคำมาใช้เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ หากผู้ใช้กฎหมายสามารถทราบเจตนารมณ์ หรือความมุ่งหมายได้ ก็จะสามารถทราบถ้อยคำต่างๆที่เขียนไว้ในกฎหมายนั้นได้ ซึ่งการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเป็นเรื่องสำคัญเพราะกฎหมายแต่ละฉบับมีความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ไม่เหมือนกัน⁸

ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่า การที่ป้ายเป็นอาคารตามนิยามของพระราชบัญญัติควบคุมอาคารพ.ศ. 2522 มีซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์เพื่อการควบคุม การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน ฯลฯ ที่ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารเท่านั้น แต่สำหรับกรณีเมื่อเกิดความเสียหายจากป้าย การพิจารณาผู้ที่รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย จะนำประมวลกฎหมายแพ่ง

⁶ หุศต แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป แก้ไขปรับปรุงโดย สมยศ เชื้อไทย, พิมพ์ครั้งที่ 17 แก้ไขปรับปรุง (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), หน้า 120

⁷ ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล, กฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 4-14, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: นิติธรรม), หน้า 41-42

⁸ หุศต แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป แก้ไขปรับปรุงโดย สมยศ เชื้อไทย, หน้า 121

และพาณิชย์ ลักษณะละเมิดมาปรับใช้ แต่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้มีการนิยามให้ ป้ายมีความหมายรวมถึงอาคารด้วย ดังนั้น การพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นอาคารหรือโรงเรือน จะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นไปตามหลักที่ว่า บทวิเคราะห์ศัพท์ของกฎหมายฉบับใดก็ใช้ได้เฉพาะกฎหมายนั้นเท่านั้น จึงนำนิยามของอาคารที่กำหนดให้ป้ายบางลักษณะเป็นอาคารมาปรับใช้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้ ทั้งนี้ เมื่อมีความเสียหายที่เกิดจากป้ายแล้วผู้ใดจะกล่าวโดยละเอียดต่อไปในการวิเคราะห์เรื่องปัญหา ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย

2.2.2 กฎหมายลำดับรองออกตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ที่เกี่ยวข้องกับป้าย

2.2.2.1 กฎกระทรวง ฉบับที่ 23 (พ.ศ.2533)⁹

(ก) ลักษณะทั่วไปที่เกี่ยวกับกฎกระทรวง ฉบับที่ 23 (พ.ศ.2533)

กฎกระทรวง ฉบับที่ 23 (พ.ศ.2533) เป็นกฎกระทรวงที่ออกโดยอาศัยอำนาจ ของ มาตรา 4 และ มาตรา 5 (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 โดยกฎกระทรวงนี้ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการกำหนด ลักษณะ รูปแบบของป้ายที่ถือว่าเป็นอาคารไว้ โดยเป็นการกำหนด รายละเอียดให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ป้ายที่เป็นอาคาร มีลักษณะเช่นไร มีระยะห่างของป้ายกับที่ สาธารณะอย่างไร ความสูงและน้ำหนักรูปแบบของป้ายเป็นเท่าไรที่จะถือว่าเป็นอาคาร ตามนิยามใน มาตรา 4 (3) (ข) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 เนื่องจากมาตรา 4 (3) (ข) ไม่ได้ กำหนดรายละเอียดของระยะห่าง และน้ำหนักไว้ โดยมาตรา 4 (3) (ข) กล่าวแต่เพียงว่า “อาคาร” หมายความว่ารวมถึง ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่ติดหรือตั้งไว้ในระยะห่างจากที่ สาธารณะซึ่งเมื่อวัดในทางราบแล้ว ระยะห่างจากที่สาธารณะมีน้อยกว่าความสูงของป้ายนั้นเมื่อวัด จากพื้นดินและมีขนาดหรือมีน้ำหนักเกินที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงเป็นการบัญญัติกฎกระทรวง ให้เกิดความชัดเจนขึ้น

(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างกฎกระทรวงฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2533) และป้าย

เมื่อพิจารณาตามกฎกระทรวงฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2533) นี้ เห็นได้ว่าเป็นกฎกระทรวง ที่มีความสัมพันธ์กับป้ายเป็นอย่างมาก เนื่องจากการกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจนว่าป้ายที่เป็น

⁹ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ,ห้องสมุดกฎหมาย [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา

อาคาร มีลักษณะเช่นไร มีระยะห่างของป้ายกับที่สาธารณะอย่างไร ความสูงและน้ำหนักรูปของป้าย เป็นเท่าไร จึงถือว่าป้ายเป็นอาคาร ตามนิยามในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ โดยกำหนดว่าให้ ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่ติดหรือตั้งไว้ในระยะห่างจากที่สาธารณะซึ่งเมื่อวัด ในทางราบแล้ว ระยะห่างจากที่สาธารณะมีน้อยกว่าความสูงของป้ายนั้น เมื่อวัดจากพื้นดิน และมี ขนาดความกว้างของป้ายเกินห้าสิบเซนติเมตรหรือยาวเกินหนึ่งเมตรหรือ เนื้อที่ของป้ายเกิน ห้าพันตารางเซนติเมตร หรือมีน้ำหนักรูปของป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้ง ป้ายอย่างใด อย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินสิบกิโลกรัม เป็นอาคาร ตามมาตรา 4

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ป้ายที่มีลักษณะไม่ตรงตามนิยามแห่งพระราชบัญญัติ ควบคุมอาคารฯ ฉบับนี้ แต่ป้ายเหล่านั้นยังคงเป็นป้าย การกำหนดนิยามของกฎหมายฉบับใดใช้ บังคับในกฎหมายฉบับนั้น ไม่ทำให้ป้ายที่เป็นอาคารตามกฎหมายฉบับนี้เป็นถือว่าเป็นอาคารใน กฎหมายฉบับอื่นๆ และหากป้ายที่ไม่ใช่อาคาร เมื่อเป็นสาเหตุทำให้บุคคลได้รับความเสียหาย บุคคลที่เกี่ยวข้อง และมีความสัมพันธ์ทางกฎหมายกับป้าย เช่น เป็นเจ้าของป้าย หรือผู้ครองป้าย เป็นต้น บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับป้ายเหล่านั้นย่อมต้องมีส่วนในความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่ เกิดขึ้นจากป้ายตามกฎหมายลักษณะละเมิด แต่ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ เป็นกฎหมายที่ กำหนดมาตรฐานในการออกแบบและก่อสร้างอาคาร และอาคารพิเศษหรืออาคารขนาดใหญ่ ตลอดจนควบคุมการใช้และเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารประเภทดังกล่าวเพื่อความปลอดภัยในสังคม จึงกำหนดให้ป้ายให้เป็นอาคาร เพื่อจะสามารถควบคุมตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ นี้ได้ อย่างเต็มที่ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่า วัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของกฎหมายแตกต่างกัน

โดยในการพิจารณาว่าป้ายลักษณะเช่นใด ถือว่าเป็นอาคารตามพระราชบัญญัติ ควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 มาตรา 4 (3) (ข) จะต้องพิจารณาจากตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 23(พ.ศ.2533) โดยคำนึงถึงระยะห่างจากที่สาธารณะก่อน ที่จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎกระทรวงฉบับนี้ กำหนด แต่หากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์แล้ว ไม่จำเป็นต้องพิจารณาขนาดหรือน้ำหนักรูปของป้ายที่ กำหนดในกฎกระทรวง แต่อย่างไรก็ตามในกฎหมายฉบับนี้ มิได้บัญญัติเกี่ยวกับข้อกำหนดหรือ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับกรณีนี้ หากมีความเสียหายเกิดจากป้ายขึ้น แล้ว ผู้ใดจะต้องรับผิดชอบ หรือสามารถ เรียกหรือค่าเสียหายจากผู้ใดได้บ้าง อีกทั้งไม่มีบทกำหนดโทษว่าหากมีการฝ่าฝืนแล้ว ป้ายได้สร้าง ความเสียหายแก่บุคคลอื่นแล้ว จะดำเนินการอย่างไร

2.2.2.2 กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543)¹⁰

(ก) ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543)

กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) เป็นกฎกระทรวงที่ออกโดยอาศัยอำนาจของ มาตรา 5 (3) มาตรา 8 (1) (7) และ (8) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 โดยกฎกระทรวง ฉบับนี้ได้บัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะ รูปแบบ สัดส่วน เนื้อที่ ที่ตั้งของอาคาร ระดับเนื้อที่ ส่วนต่างของอาคาร ที่ว่างภายนอกอาคารหรือแนวอาคาร และระยะหรือระดับระหว่างอาคารกับ อาคารหรือเขตที่ดินของผู้อื่น หรือระหว่างอาคารกับถนน ทางเท้าหรือที่สาธารณะเพื่อประโยชน์ แห่งความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร และมีการแก้ไข เพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 58 (พ.ศ.2546)¹¹

(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) และป้าย

ในกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) มีการบัญญัติเรื่องที่เกี่ยวข้องกับป้ายไว้ใน หมวดที่ 1 ลักษณะของอาคาร ในข้อ 7 ถึงข้อ 13* เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆเกี่ยวกับการติดตั้ง ป้าย หรือสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อติดตั้งป้าย ที่อาคาร และที่พื้นดิน ที่มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

¹⁰ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ฮ่องกงกฎหมาย [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา

<http://web.krisdika.go.th/data/law>

¹¹ สุพินท์ เรียงศรีวิไล, กฎหมายอาคาร เล่ม 2 พ.ศ. 2548, (กรุงเทพฯ: เมฆาเพลส), หน้า 13

* ข้อ 7 ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่อาคารต้องไม่บังช่องระบาย อากาศ หน้าต่าง ประตู หรือทางหนีไฟ

ข้อ 8 ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายบนหลังคาหรือดาดฟ้าของอาคารต้องไม่ล้ำออกนอก แนวผนังรอบนอกของอาคารและส่วนบนสุดของป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายต้องสูงไม่เกิน 6 เมตรจากส่วนสูงสุดของหลังคาหรือดาดฟ้าของอาคารที่ ติดตั้งป้ายนั้น

ข้อ 9 ป้ายที่ยื่นจากผนังอาคารให้ยื่นได้ไม่เกินแนวกันสาด และให้สูงได้ไม่เกิน 60 เซนติเมตร หรือมี พื้นที่ป้ายไม่เกิน 2 ตารางเมตร

ข้อ 10 ป้ายที่ติดตั้งเหนือกันสาดและไม่ยื่นจากผนังอาคาร ให้ติดตั้งได้โดยมีความสูงของป้ายไม่เกิน 60 เซนติเมตรวัดจากขอบบนของปลายกันสาดนั้น หรือมีพื้นที่ป้ายไม่เกิน 2 ตารางเมตร

- ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่อาคารต้องไม่บังช่องระบาย อากาศ หน้าต่าง ประตู หรือทางหนีไฟ

- ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายบนหลังคาหรือดาดฟ้าของอาคาร ต้องไม่ล้ำออกนอกแนวผนังรอบนอกของอาคารและส่วนบนสุดต้องสูงไม่เกิน 6 เมตรจาก ส่วนสูงสุดของหลังคาหรือดาดฟ้าของอาคารที่ติดตั้งป้ายนั้น

- ป้ายที่ยื่นจากผนังอาคารให้ยื่นได้ไม่เกินแนวกันสาด และให้สูงได้ไม่เกิน 60 เซนติเมตร หรือมีพื้นที่ป้ายไม่เกิน 2 ตารางเมตร

- ป้ายที่ติดตั้งเหนือกันสาดและไม่ได้ยื่นจากผนังอาคาร ให้ติดตั้งได้โดยมีความสูง ของป้ายไม่เกิน 60 เซนติเมตรจากขอบบนของปลายกันสาด หรือมีพื้นที่ป้ายไม่เกิน 2 ตารางเมตร

- ป้ายที่ติดตั้งใต้กันสาดให้ติดตั้งแนบผนังอาคาร และต้องสูงจากพื้นทางเท้า ไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร

- ป้ายโฆษณาสำหรับ โรงมหรสพให้ติดตั้งขนานกับผนังอาคาร โรงมหรสพ แต่ยื่น ห่างจากผนังได้ไม่เกิน 50 เซนติเมตร หรือหากติดตั้งบนกันสาดจะต้องไม่ยื่นล้ำแนวปลายกันสาด และความสูงทั้งสองกรณีต้องไม่เกินความสูงของอาคาร

- ป้ายที่ติดตั้งอยู่บนพื้นดิน ต้องมีความสูงไม่เกินระยะที่วัดจากจุดที่ติดตั้งป้ายไป จนถึงกึ่งกลางถนนสาธารณะที่อยู่ใกล้ป้ายนั้นที่สุด และมีความยาวของป้ายไม่เกิน 32 เมตร

ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 55 นี้ เป็นกฎหมายที่บัญญัติมาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการสำหรับการติดตั้งป้ายว่าจะต้องเป็นอย่างไร มีลักษณะอย่างไร แต่อย่างไรก็ตามในกฎหมาย ฉบับนี้ มิได้บัญญัติเกี่ยวกับข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับกรณีที่ หากมีความเสียหายเกิดจากป้าย ขึ้น แล้ว ผู้ใดจะต้องรับผิดชอบ หรือสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ใดได้บ้าง อีกทั้ง ไม่มีบทกำหนด โทษว่าหากมีการฝ่าฝืนและป้ายได้สร้างความเสียหายแก่บุคคลอื่นแล้ว จะดำเนินการอย่างไร และ มิได้กำหนดว่าหาก มิได้ปฏิบัติตามกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว จะมีหน่วยงานใดสามารถดำเนินการ ใดๆต่อผู้กระทำผิดได้เพียงใด

ข้อ 11 ป้ายที่ติดตั้งใต้กันสาดให้ติดตั้งแนบผนังอาคาร และต้องสูงจากพื้นทางเท้าไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร

ข้อ 12 ป้ายโฆษณาสำหรับ โรงมหรสพให้ติดตั้งขนานกับผนังอาคาร โรงมหรสพแต่จะยื่นห่างจากผนัง ได้ไม่เกิน 50 เซนติเมตร หรือหากติดตั้งป้ายบนกันสาดจะต้องไม่ยื่นล้ำแนวปลายกันสาดนั้นและความสูงของป้าย ทั้งสองกรณีต้องไม่เกินความสูงของอาคาร

ข้อ 13 ป้ายที่ติดตั้งอยู่บนพื้นดิน โดยตรง ต้องมีความสูงไม่เกินระยะที่วัดจากจุดที่ติดตั้งป้ายไปจนถึง กึ่งกลางถนนสาธารณะที่อยู่ใกล้ป้ายนั้นที่สุด และมีความยาวของป้ายไม่เกิน 32 เมตร

2.2.2.3 กฎกระทรวง กำหนดประเภทอาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบ พ.ศ.2548¹²

(ก) ลักษณะทั่วไปที่เกี่ยวกับกฎกระทรวงกำหนดประเภทอาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบ พ.ศ. 2548

กฎกระทรวงฉบับนี้เป็นการบัญญัติโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และมาตรา 32 ทวิ (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 โดยหลักการของกฎกระทรวงฉบับนี้บัญญัติขึ้น เนื่องจากต้องการให้มีผู้ตรวจสอบด้านวิศวกรรม หรือ ผู้ตรวจสอบด้านสถาปัตยกรรมแก่อาคาร ตามมาตรา 32 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 โดยให้ทำการตรวจสอบสภาพอาคาร โครงสร้างของตัวอาคาร อุปกรณ์ประกอบต่างๆ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้าและการจัดแสงสว่าง ระบบการเตือน การป้องกันและการระงับอัคคีภัย การป้องกันอันตรายเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน ระบายอากาศ ระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบเครื่องกล หรือระบบอื่นๆ ของอาคารที่จำเป็นต่อการป้องกันอันตรายต่างๆ ที่มีผลต่อสุขภาพชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน แล้วรายงานผลการตรวจสอบต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยเจ้าของอาคารรูปแบบต่างๆ เช่น อาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษและอาคารตามกฎกระทรวงฉบับนี้ ได้แก่ โรงแรม หอพัก โรงมหรสพ โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม ที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่แปดสิบห้องขึ้นไป สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ที่มีพื้นที่ตั้งแต่สองร้อยตารางเมตรขึ้นไป อาคารชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด หรืออาคารอยู่อาศัยรวม ที่มีพื้นที่ตั้งแต่สองพันตารางเมตรขึ้นไป อาคารโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานที่มีความสูงมากกว่าหนึ่งชั้น และมีพื้นที่ใช้สอยตั้งแต่ห้าพันตารางเมตรขึ้นไป และที่สำคัญได้กำหนดให้รวมถึงป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่สูงจากพื้นดินตั้งแต่สิบห้าเมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่ตั้งแต่ห้าสิบตารางเมตรขึ้นไป หรือป้ายที่ติดหรือตั้งบนหลังคาหรือดาดฟ้าของอาคาร หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่มีพื้นที่ตั้งแต่ยี่สิบห้าตารางเมตรขึ้นไป แต่อย่างไรก็ตามในกรณีของอาคารชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด หรืออาคารอยู่อาศัยรวม ที่มีพื้นที่ตั้งแต่สองพันตารางเมตรขึ้นไปในการจัดให้มีผู้ตรวจสอบอาคารสำหรับอาคารที่มีพื้นที่ไม่เกินห้าพันตารางเมตร ให้ได้รับการยกเว้นการจัดให้มีผู้ตรวจสอบอาคารเป็นเวลาเจ็ดปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ส่วนอาคารชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด หรืออาคารอยู่อาศัยรวม ที่มีพื้นที่ตั้งแต่สองพันตารางเมตรขึ้นไป ที่มีพื้นที่เกินห้าพันตารางเมตร ให้ได้รับการยกเว้นการจัดให้มีผู้ตรวจสอบอาคารเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ

¹² สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ,ห้องสมุดกฎหมาย [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา

(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างกฎกระทรวงกำหนดประเภทอาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบ พ.ศ.2548 และป้าย

กฎกระทรวงกำหนดประเภทอาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบ พ.ศ.2548 มีความสัมพันธ์กับป้ายเนื่องจากว่า ได้บัญญัติให้มีผู้ตรวจสอบด้านวิศวกรรม หรือผู้ตรวจสอบด้านสถาปัตยกรรมแก่ป้ายไว้ด้วยโดยกำหนดให้ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่สูงจากพื้นดินตั้งแต่สิบห้าเมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่ตั้งแต่ห้าสิบตารางเมตรขึ้นไป หรือป้ายที่ติดหรือตั้งบนหลังคาหรือดาดฟ้าของอาคาร หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่มีพื้นที่ตั้งแต่สิบห้าตารางเมตรขึ้นไปต้องจัดให้มีผู้ตรวจฯ โดยได้บัญญัติไว้ในข้อ 1 (6) แต่อย่างไรก็ตามในกฎหมายฉบับนี้มีได้บัญญัติเกี่ยวกับข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับกรณีที่ หากมีความเสียหายเกิดจากป้ายขึ้นผู้ใดจะต้องรับผิดชอบ หรือสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ใดได้บ้าง อีกทั้งไม่มีบทกำหนดโทษว่าหากมีการฝ่าฝืนแล้ว ป้ายได้สร้างความเสียหายแก่บุคคลอื่นแล้ว จะดำเนินการอย่างไร

2.2.2.4 กฎกระทรวง กำหนดชนิดหรือประเภทของอาคารที่เจ้าของอาคาร หรือผู้ครอบครองอาคาร หรือผู้ดำเนินการต้องทำการประกันภัยความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก พ.ศ. 2548 ¹³

(ก) ลักษณะทั่วไปที่เกี่ยวกับกฎกระทรวง กำหนดชนิดหรือประเภทของอาคารที่เจ้าของอาคาร หรือผู้ครอบครองอาคาร หรือผู้ดำเนินการต้องทำการประกันภัยความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก พ.ศ. 2548

กฎกระทรวงฉบับนี้เป็นการบัญญัติโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และมาตรา 8 (13) และ (16) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 โดยมีเหตุผลในการออก เนื่องจากมาตราดังกล่าวบัญญัติให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ดำเนินการ ผู้ครอบครองอาคาร และเจ้าของอาคารและกำหนดชนิดหรือประเภทของอาคารที่เจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารหรือผู้ดำเนินการต้องทำการประกันภัยความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก ซึ่งกฎกระทรวงฉบับนี้ได้กำหนดให้

¹³ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ห้องสมุดกฎหมาย [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา

อาคารเอกชนประเภทหรือชนิด ที่จะต้องจัดให้มีการประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก ได้แก่ อาคารสูง หรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ โรงแรมหรือรีสอร์ท โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ โดยกำหนดรวมถึงป้ายด้วย ทั้งนี้ เมื่อเจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารหรือผู้ดำเนินการที่ได้ทำการประกันภัยแล้ว ให้แสดงสำเนาตารางกรมธรรม์ประกันภัย ไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายที่อาคารแห่งนั้น สำหรับอาคารที่มีอยู่ก่อนวันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ ให้เจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารหรือผู้ดำเนินการอาคาร จัดให้มีการประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอกภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ กฎกระทรวงมีผลใช้บังคับ

(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างกฎกระทรวง กำหนดชนิดหรือประเภทของอาคารที่เจ้าของอาคาร หรือผู้ครอบครองอาคาร หรือผู้ดำเนินการต้องทำการประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก พ.ศ. 2548 และป้าย

กฎกระทรวงฉบับนี้ มีความสัมพันธ์กับป้ายเนื่องจาก ได้กำหนดให้เจ้าของป้าย หรือผู้ครอบครองป้าย หรือผู้ดำเนินการ เกี่ยวกับป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่สูงจากพื้นดินตั้งแต่สิบห้าเมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่ตั้งแต่ห้าสิบตารางเมตรขึ้นไป หรือป้ายที่ติดหรือตั้งบนหลังคาหรือคานฟ้าของอาคาร หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่มีพื้นที่ตั้งแต่ห้าสิบตารางเมตรขึ้นไป จะต้องจัดให้มีการประกันภัยความรับผิดตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอกด้วยเช่นกัน

เห็นได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องในกรณีนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากเมื่อเกิดความเสียหาย ผู้ที่ได้รับความเสียหายมีโอกาสที่จะได้รับการเยียวยาจากที่ได้มีการทำประกันภัยไว้ แต่อย่างไรก็ตามเป็นการกำหนดบังคับให้ทำประกันภัยไว้สำหรับป้ายที่มีขนาดใหญ่เท่านั้น หากความเสียหายเกิดจากป้ายขนาดเล็ก ที่เจ้าของป้ายหรือผู้ครอบครองป้าย หรือผู้ดำเนินการ มิได้ทำประกันภัยไว้การจะเรียกค่าเสียหายจะต้องใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เช่นเดิม

2.2.2.5 ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วย การอนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ.2522 และ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523

(ก) ลักษณะทั่วไปที่เกี่ยวกับระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วย การอนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ.2522 และ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523

ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการอนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ.2522 ฉบับนี้เป็นกฎหมายลำดับรองของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ระเบียบฯนี้บัญญัติโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร และมีสาระสำคัญ ได้แก่ ควบคุมการติดตั้งป้ายโฆษณา โดยกำหนด วิธีการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณาไว้ ให้หน่วยงานของกรุงเทพ สามารถทำการอนุญาตให้ติดตั้งป้ายโฆษณาในเขตของกรุงเทพมหานคร โดยตามระเบียบกรุงเทพมหานครฉบับนี้เป็นการกำหนดวิธีการ หลักเกณฑ์ต่างๆที่เกี่ยวกับการจะยื่นขออนุญาตติดตั้งว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร ตามระเบียบกฎหมายใดบ้าง การขออนุญาตต่ออายุ และตามระเบียบนี้ แม้กำหนดนิยามหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับป้ายไว้อย่างชัดเจน แต่สามารถตีความได้ว่า ป้ายอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรกป้ายโฆษณาชั่วคราวเกี่ยวกับการกุศล หรือ สาธารณะประโยชน์ ทำด้วยผ้าหรือกระดาษซึ่งไม่เป็นอาคาร และอีกประเภทได้แก่ ป้ายที่เป็นอาคารตาม พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ที่จะได้อธิบายในหัวข้อต่อไป

(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วย การอนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ.2522 และ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523 และป้าย

ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วย การอนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ.2522 และ ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523 มีความสัมพันธ์กับป้าย เนื่องจากป้ายโฆษณาคือว่าเป็นป้ายชนิดหนึ่ง สาระสำคัญของระเบียบฯ เห็นได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์เงื่อนไขสำหรับป้ายโฆษณา ตามข้อ 3 และข้อ 4 ไม่ได้กำหนดนิยาม หรือมีการแบ่งประเภทของป้ายโฆษณาไว้อย่างชัดเจน ว่าป้ายโฆษณาแบ่งเป็นกี่ประเภท แต่สามารถตีความได้ว่า มี 2 ประเภท ดังที่ได้กล่าวไว้ใน (ก) ได้แก่ ป้ายโฆษณาชั่วคราวเกี่ยวกับการกุศล หรือ สาธารณะประโยชน์ ทำด้วยผ้าหรือกระดาษซึ่งไม่เป็นอาคาร และอีกประเภทหนึ่งคือป้ายที่เป็นอาคารตาม พระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ และระเบียบกรุงเทพมหานครฯนี้ได้กำหนดวิธีการ

หลักเกณฑ์ต่างๆที่เกี่ยวกับการยื่นขออนุญาตติดตั้ง จะต้องดำเนินการอย่างไร ตามกฎหมายฉบับอื่นที่กำหนด การขออนุญาตต่ออายุ มีวิธีดำเนินการอย่างไร ตามกฎหมายใด รายละเอียดดังนี้

- กรณีป้ายที่ไม่ถือว่าเป็นอาคาร (ป้ายโฆษณาชั่วคราว)

ตามข้อ 3 แห่งระเบียบกรุงเทพมหานครฯสรุปได้ว่า หมายถึงป้ายโฆษณาชั่วคราวที่เกี่ยวกับการกุศลสาธารณณะประโยชน์ อาจทำด้วยผ้าหรือกระดาษ และสามารถตีความรวมถึง ป้ายต่างๆ นอกจากที่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เช่น ป้ายที่ติดตั้งเหนือที่สาธารณะ จะต้องมีความสูงตั้งแต่ 1 ตารางเมตรลงมา หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างตั้งแต่ 1 กรัม ถึง 10 กิโลกรัม เป็นต้น สังเกตได้ว่าเป็นป้ายที่มีลักษณะ ขนาด ไม่ตรงตามที่นิยามของพระราชบัญญัติควบคุมอาคารพ.ศ. 2522 จึงไม่ใช่อาคาร โดยระเบียบกรุงเทพมหานครฯนี้ กำหนดหลักเกณฑ์ การดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับการยื่นขออนุญาตติดตั้งไว้ดังนี้

- การยื่นขออนุญาตติดตั้ง เป็นไปตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 โดยให้ยื่นขอรับคำอนุญาต โดยใช้คำร้องขออนุญาตทำโฆษณา (ข.ป. 1) และยื่นคำร้องขอรับอนุญาตที่งานโยธา ที่เขตท้องที่ที่จะติดตั้งป้าย โดยให้แจ้งรายละเอียดประกอบการพิจารณาได้แก่

- (1) ให้ยื่นคำขอรับอนุญาตก่อนกำหนดวันติดตั้งป้ายโฆษณาไม่น้อยกว่า 5 วัน
- (2) ให้แจ้งวัตถุประสงค์ของการติดตั้ง สถานที่และจุดที่จะติดตั้งป้ายโฆษณาโดยละเอียด
- (3) ให้แจ้งจำนวนป้ายโฆษณา ลักษณะ ขนาด และการยึดเหนี่ยวในการติดตั้งป้าย
- (4) ให้แจ้งระยะเวลาการติดตั้งโฆษณาและการรื้อถอนหรือปลดออก
- (5) ให้แจ้งข้อความหรือภาพที่โฆษณาโดยละเอียดและชัดเจน
- (6) ในกรณีที่ติดตั้งในที่ดินหรืออาคารของเอกชน ต้องมีหนังสือยินยอมการติดตั้ง

จากเจ้าของสถานที่

โดยการติดป้ายที่ไม่ถือว่าเป็นอาคาร นี้ อนุญาตให้ติดตั้งได้เฉพาะการติดแนบรั้วหรือผนังของอาคารเท่านั้น ขนาดความสูงของป้ายต้องไม่สูงกว่าตัวอาคาร หรือรั้วที่ขอติดตั้ง

- กรณีป้ายที่ถือว่าเป็นอาคาร

ตามระเบียบกรุงเทพมหานครฯ ป้ายที่ถือว่าเป็นอาคาร ได้แก่ ป้ายที่มีลักษณะตามนิยามในมาตรา 4 (3) (ก) หรือ (ข) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคารพ.ศ. 2522 ถ้าเป็นป้ายที่ติดตั้งเหนือที่สาธารณะ จะต้องมีความเกิน 1 ตารางเมตร หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างเกิน

10 กิโลกรัมขึ้นไป แต่ถ้าไม่ได้ติดตั้งเหนือที่สาธารณะต้องวัดระยะห่างในทางราบระหว่างที่สาธารณะกับป้าย โดยระยะห่างจากที่สาธารณะมีน้อยกว่าความสูงของป้ายเมื่อวัดจากพื้นดิน เช่น ถ้าระยะห่างระหว่างที่สาธารณะกับป้าย 5 เมตร ป้ายต้องมีความสูงกว่า 5 เมตร และมีขนาดหรือน้ำหนักเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 23 (พ.ศ.2533) ตามที่ได้อธิบายไว้ในข้อ 2.2.2.1 แล้ว จึงจัดว่าป้ายเป็นอาคาร และสำหรับการที่จะก่อสร้าง ดัดแปลงฯ ต้องได้รับอนุญาตก่อน¹⁴

การยื่นขออนุญาตติดตั้งป้ายที่ถือว่าเป็นอาคาร ให้ยื่นขอรับคำอนุญาต ที่งานโยธาที่เขตท้องที่ที่จะติดตั้งป้าย โดยยื่นขอรับอนุญาต 2 ประเภท

- ยื่นคำขอรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 โดยใช้หนังสือขออนุญาตปลูกสร้างอาคาร (อ.1) ยื่นพร้อมแผนผังแบบก่อสร้างและรายการก่อสร้างอย่างละ 4 ชุด

- ยื่นคำขอรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 โดยใช้คำร้องขออนุญาตทำการโฆษณา (ข.ป.1) ยื่นพร้อมแผนผังแบบก่อสร้างและรายการก่อสร้างอย่างละ 2 ชุด โดยปฏิบัติตามเงื่อนไข และแจ้งรายละเอียด ทั้ง 6 ข้อ ได้แก่

- (1) ให้ยื่นคำขอรับอนุญาตก่อนกำหนดวันติดตั้งป้ายโฆษณาไม่น้อยกว่า 5 วัน
- (2) ให้แจ้งวัตถุประสงค์ของการติดตั้ง สถานที่และจุดที่จะติดตั้งป้ายโฆษณาโดยละเอียด
- (3) ให้แจ้งจำนวนป้ายโฆษณา ลักษณะ ขนาด และการยึดเหนี่ยวในการติดตั้งป้าย
- (4) ให้แจ้งระยะเวลาการติดตั้งโฆษณาและการรื้อถอนหรือปลดออก
- (5) ให้แจ้งข้อความหรือภาพที่โฆษณาโดยละเอียดและชัดเจน
- (6) ในกรณีที่ติดตั้งในที่ดินหรืออาคารของเอกชน ต้องมีหนังสือยินยอมการติดตั้งจากเจ้าของสถานที่

ทั้งนี้ กรุงเทพมหานคร จะแจ้งผลการพิจารณาการขออนุญาตป้ายทั้ง 2 แบบ ภายใน 5 วันนับแต่ที่ได้รับคำขอ ส่วนการขอต่ออายุใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 ใช้คำร้องขออนุญาตทำการโฆษณา (ข.ป. 1) ยื่นพร้อมกับใบอนุญาต แผนผัง แบบก่อสร้าง และรายการก่อสร้างเดิม

นอกจากนี้ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการอนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ.2522 ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆไว้อีกหลายข้อ ได้แก่

¹⁴ บุรินทร์ โชกเกิด และวิบูลย์ ทิพย์โสสถิ, คำอธิบายพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535, หน้า 34

- กำหนดเป็นหลักว่าไม่อนุญาตให้ติดตั้งป้ายโฆษณาทุกชนิดตามสถานที่ต่างๆ ได้แก่ การติดตั้งคร่อมถนนหรือทางสาธารณะ บริเวณวงเวียน อนุสาวรีย์ สะพาน สะพานลอย สะพานลอยคนเดินข้าม เกาะกลางถนน สวนหย่อม สวนสาธารณะ ทางเท้า ต้นไม้ เสาไฟฟ้าที่อยู่ในที่สาธารณะ ยกเว้นกรณีที่ตั้งขึ้นเพื่องานพระราชพิธี รัฐพิธี การต้อนรับราชอาคันตุกะ หรือแขกเมือง หรือกรณีที่กรุงเทพมหานครจะเห็นสมควร

- ข้อความหรือภาพที่จะโฆษณาต้องไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีงาม

- การติดตั้งป้ายบนพื้นดินในที่เอกชน อนุญาตให้ติดตั้งสูงได้ไม่เกิน 15 เมตร ถ้าโครงสร้างเป็นไม้ต้องมีรัศมีห่างจากที่สาธารณะเท่ากับความสูงของป้ายที่ติดตั้งทุกด้าน ถ้าโครงสร้างเป็นเหล็กหรือวัสดุถาวรที่มีคุณภาพเทียบเท่า อนุญาตให้ติดตั้งชิดเขตสาธารณะได้ ขอบล่างของป้ายที่ไม่มีแสงไฟต้องสูงไม่น้อยกว่า 2 เมตร ถ้ามีแสงไฟ ความสูงดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่า 5 เมตร

- ป้ายโฆษณาที่เป็นอาคาร ต้องติดตั้งโดยไม่บังช่องลม หน้าต่าง หรือประตูและต้องติดตั้งด้วยวัสดุอันมั่นคงแข็งแรง

- ป้ายหรือโครงป้ายที่ติดตั้งบนอาคาร ต้องห่างจากเขตทางหรือที่สาธารณะไม่น้อยกว่า 6 เมตร และอนุญาตให้ติดตั้งได้เฉพาะบนหลังคาหรือดาดฟ้าที่เป็นคอนกรีตเสริมเหล็กเท่านั้น

- ป้ายหรือโครงป้ายที่ติดตั้งที่ผนังของอาคาร ห้ามติดตั้งสูงกว่าตัวอาคารและห้ามยื่นล้ำออกไปเหนือ หรือในเขตทางสาธารณะ

- ห้ามติดตั้งป้ายหรือโครงป้ายได้กั้นสายตาชั้นล่างของอาคาร เว้นแต่ป้ายแจ้งชื่อร้านที่ติดตั้งแนบผนังด้านหน้าของอาคาร โดยยื่นจากผนังอาคารได้ไม่เกิน 0.10 เมตร

- การติดตั้งป้ายโฆษณาที่อาคารและสูงเกินกว่า 3.25 เมตร แต่ไม่เกิน 5 เมตร ตัวป้ายโฆษณาต้องสูงไม่เกิน 1.50 เมตร และต้องห่างจากผนังอาคารไม่น้อยกว่า 0.50 เมตร ส่วนยื่นของตัวป้ายต้องหลบจากปลายกันสาดไม่น้อยกว่า 0.25 เมตร และป้ายโฆษณาที่ติดตั้งขนานกับแนวกันสาด จะต้องหลบจากปลายกันสาดไม่น้อยกว่า 0.25 เมตร

- การติดตั้งป้ายโฆษณาที่อาคารและสูงเกินกว่า 5 เมตร ตัวป้ายให้ยื่นจากผนังอาคารได้ไม่เกินส่วนยื่นของกันสาด

- ป้ายโฆษณาที่ติดตั้งใกล้สายไฟฟ้าต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของการไฟฟ้านครหลวง

- เมื่อครบกำหนดการอนุญาตแล้ว จะต้องรื้อถอนหรือปลดออกให้เรียบร้อยภายในเวลาที่กำหนด

-ผู้ที่ได้รับอนุญาตต้องเขียนเลขที่และวันที่ของหนังสืออนุญาตของเจ้าพนักงานท้องถิ่น แสดงไว้ที่ป้ายที่ได้รับอนุญาต

-ห้ามโฆษณาที่ผ้าบังแดด ยกเว้นคำขวัญของทางราชการ และส่วนต่ำสุดของผ้าบังแดดต้องสูงไม่ น้อยกว่า 2 เมตร

ต้องรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยตลอดระยะเวลาที่ป้ายที่ได้รับอนุญาต ติดตั้งอยู่

ทั้งนี้ป้ายโฆษณาที่ได้รับอนุญาตก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ถ้าขัดกับระเบียบนี้ ห้ามทำการต่อเติมหรือตัดแปลง เว้นแต่จะทำให้ถูกต้องตามระเบียบฯนี้

เมื่อพิจารณาตามระเบียบฯฉบับนี้แล้วเห็นได้ว่าแม้ว่าจะเป็นการกล่าวถึงเรื่องป้ายโฆษณา แต่ส่วนใหญ่เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขออนุญาตติดตั้ง สำหรับป้ายที่เป็นอาคาร และป้ายที่ไม่เป็นอาคารในกรณีที่ป้ายเป็นป้ายโฆษณาเท่านั้น ว่ามีหลักเกณฑ์วิธีการยื่นขออนุญาตอย่างไร ป้ายโฆษณาลักษณะใดก็ต้องมีการขออนุญาตตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด รวมถึงเป็นระเบียบฯที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตั้ง อีกทั้งระเบียบฯนี้ใช้กับป้ายโฆษณาเท่านั้น ไม่รวมถึงป้ายอื่นๆ เช่น กรณีป้ายชื่อของอาคารหรือสถานที่ติดตั้งด้านหน้าอาคาร หรือป้ายบอกทาง จะไม่ถือว่าเป็นป้ายโฆษณา จึงไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบฉบับนี้ให้หรือไม่ หรือสามารถคิดในอีกมุมหนึ่งได้ว่า ป้ายชื่อของอาคารหรือสถานที่ติดตั้งด้านหน้าอาคารของหน่วยงานเอกชน ถือว่าเป็นป้ายโฆษณาสถานที่ดังกล่าวด้วยต้องปฏิบัติตามระเบียบ แต่อย่างไรก็ตามในกฎหมายฉบับนี้ มิได้บัญญัติเกี่ยวกับข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับกรณีที่เกิดความเสียหายเกิดจากป้ายขึ้น แล้ว ผู้ใดจะต้องรับผิดชอบ หรือสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ใดได้บ้าง อีกทั้งไม่มีบทกำหนดโทษว่าหากมีการฝ่าฝืนแล้ว เกิดความเสียหายจากป้ายต่อบุคคลอื่นแล้ว จะดำเนินการอย่างไร

นอกจากนี้มีประเด็นที่น่าสนใจ ได้แก่ ป้ายโฆษณาที่ได้รับอนุญาตก่อนระเบียบฯนี้ใช้บังคับ ถ้ามีลักษณะขัดกับระเบียบนี้ ป้ายโฆษณานั้นๆยังคงใช้ได้ มิได้ถูกบังคับให้รื้อถอน หรือแก้ไขปรับปรุงต้องทำให้เป็นตามระเบียบนี้แต่อย่างใด เพียงแต่ห้ามทำการต่อเติมหรือตัดแปลง เว้นแต่จะทำให้ถูกต้องตามระเบียบฯ ซึ่งหากป้ายโฆษณาที่ได้รับอนุญาตก่อนระเบียบฯนี้เป็นป้ายโฆษณาที่สร้างความเสียหาย หรือมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดความเสียหายได้ในอนาคต จะสามารถป้องกัน หรือแก้ไขปรับปรุงได้อย่างไร

2.2.2.6 ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ

(ก) ลักษณะทั่วไปที่เกี่ยวกับประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ

ประกาศกรุงเทพมหานครฉบับนี้ เป็นการบัญญัติโดยกรุงเทพมหานครในฐานะราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและดูแลรักษาที่สาธารณะ ตามมาตรา 89 (4) และ (10) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 18 ประกอบกับมาตรา 16 (17) และ (27) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ประกาศฉบับนี้ ได้บัญญัติเป็นหลักการเบื้องต้นไว้ว่าห้ามมิให้มีการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ แต่อย่างไรก็ตาม ได้บัญญัติกำหนดข้อยกเว้นว่ากรณีใด ที่สามารถติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะได้ และมีการกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไข การติดตั้งเฉพาะเกี่ยวกับป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ รวมถึงการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ระยะเวลา และรูปแบบ การติดตั้งป้ายโฆษณาในบริเวณหรือสถานที่ตามที่กรุงเทพมหานครกำหนด หรือจัดไว้ให้ อีกทั้งรวมถึงป้ายบางลักษณะของส่วนราชการ

(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ และป้าย

ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ มีความสัมพันธ์กับป้าย เนื่องจากป้ายโฆษณาดังกล่าวเป็นป้ายอย่างหนึ่ง เช่นที่กล่าวไว้ข้างต้น ประกาศฉบับนี้จึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับป้าย ที่เป็นการออกมาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และควบคุมการติดป้ายโฆษณา แต่มีความแตกต่างจากระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการอนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณา พ.ศ. 2522 เพราะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขรายละเอียดต่างๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยกำหนดเป็นหลักว่า ห้ามติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ แต่มีการกำหนดข้อยกเว้นไว้ว่ากรณีใดที่จะติดป้ายโฆษณาในที่สาธารณะได้ โดยจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขอย่างไร มีสาระสำคัญดังนี้

(1) เป็นการติดตั้งในบริเวณหรือสถานที่ที่กรุงเทพมหานครกำหนดหรือจัดไว้ให้ โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ระยะเวลา และรูปแบบ ได้แก่ ต้องเป็นป้ายที่ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ทางการค้า กรณีมีผู้สนับสนุนการจัดทำป้ายจะมีชื่อหรือสัญลักษณ์ของผู้สนับสนุนได้

ไม่เกิน 1 ใน 10 ส่วนของป้าย แต่มิให้ติดตั้งในบริเวณ ดังนี้ เกาะกลางบนถนน ต้นไม้ สะพานลอย คนเดินข้ามและสะพานลอยรถข้าม รวมทั้งส่วนประกอบของสะพาน รั้วและแผงเหล็กกั้นถนน ป้ายจราจรและสัญญาณไฟจราจร ป้ายประกาศของทางราชการ รั้ว หรือกำแพง หรือผนังอาคารของ ทางราชการ ศาลาที่พักผู้โดยสาร ถนนโดยรอบพระบรมมหาราชวัง ถนนโดยรอบพระราชวัง สวนจิตรลดา ลานพระบรมรูปทรงม้า ถนนราชดำเนินนอก ถนนราชดำเนินกลาง และถนนราชดำเนินใน อีกทั้ง ต้องทำหนังสือเพื่อขออนุญาตต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 20 วัน อนุญาตให้ติดตั้งได้ไม่เกิน 20 วัน และเมื่อครบกำหนดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตต้องจัดเก็บให้ เสร็จสิ้นเรียบร้อยภายในเวลาไม่เกิน 3 วัน และในการติดตั้ง หากต้องติดตั้งสูงจากพื้นทางเท้าไม่น้อย กว่า 2.1 เมตร โดยกรณีวัสดุเป็นโครงไม้ หรือแผ่นฟิวเจอร์บอร์ดต้องมีขนาดป้ายกว้างไม่เกิน 0.8 เมตร และสูงไม่เกิน 1.2 เมตร กรณีวัสดุเป็นผ้าหรือรูปแบบธงต้องมีขนาดป้ายกว้างไม่เกิน 0.6 เมตรและ สูงไม่เกิน 1.2 เมตร นอกจากนี้วิธีการติดตั้งจะต้องไม่กระทำโดยวิธีการทากาว หรือทาแป้งเปียก หรือ ทา พ่น ระบายสี หรือตอกตะปูเป็นอันตราย ต้องไม่ติดในลักษณะแขวนเป็นราว และต้องไม่กระทำการ ใดๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นผิวทางเท้า

(2) เป็นป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ เป็นป้ายบอกทาง ป้ายบอกสถานที่ แต่ป้าย บอกทาง และป้ายบอกสถานที่ต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครก่อน โดยกรุงเทพมหานครจะอนุญาตให้เฉพาะป้ายบอกทางและป้ายบอกสถานที่สำหรับสถานที่ของส่วน ราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา วัด หรือศาสนสถานอื่น เท่านั้น อีกทั้งต้องมีขนาดและรูปแบบตามที่กรุงเทพมหานครกำหนด

(3) เป็นป้ายเพื่องานพระราชพิธี รัฐพิธีหรือการต้อนรับราชอาคันตุกะ หรือ แยกเมืองของรัฐบาล

(4) เป็นป้ายสำหรับงานจัดสร้างหรือซ่อมถนน และงานสาธารณูปโภคของ ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจ โดยให้รวมถึงการจัดสร้างหรือซ่อมที่ดำเนินการ โดยผู้รับจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขที่กรุงเทพมหานครได้ตกลงไว้กับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจดังกล่าว

(5) เป็นการติดตั้งป้ายแสดงชื่อหรือสัญลักษณ์ของผู้บริจาคเงินค่าก่อสร้างหรือ ปรับปรุง โดยให้ติดตั้งในบริเวณหรือสถานที่ที่ใช้เงินดังกล่าวก่อสร้างหรือปรับปรุง และต้องติดตั้ง ในบริเวณหรือที่ที่กรุงเทพมหานครกำหนดโดยมีขนาดและรูปแบบตามที่กรุงเทพมหานครกำหนด

โดยการติดตั้งป้ายโฆษณาตามประกาศนี้ จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และ เงื่อนไขที่ว่า ต้องเป็นป้ายโฆษณาที่มีความมั่นคงแข็งแรงและไม่มีลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตราย

เป็นป้ายที่ไม่ปิดหรือบังเครื่องหมายหรือสัญญาณที่เกี่ยวกับการจราจร และสถานที่ติดไม่เป็นอุปสรรคแก่การจราจร และตามข้อ 3.4* ที่มีหลักว่า หากมีความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้น จากป้ายหรือจากการติดตั้งหรือจากการรื้อถอนป้าย ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ อีกทั้งข้อความและภาพที่ใช้ต้องไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม แต่ประกาศฉบับนี้ มีการเปิดช่องไว้ว่า หากจะมีการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ สำหรับกรณีที่เหมาะสมปฏิบัติเป็นอย่างอื่น หรือที่ไม่มีกำหนดไว้ในประกาศนี้ สามารถกระทำได้โดยให้เสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อสั่งการเป็นกรณีๆ ไป

ทั้งนี้ ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ ถือว่ามีความสำคัญเนื่องจาก เป็นกฎหมายเพียงฉบับเดียวที่มีการกำหนดเรื่องความรับผิดชอบต่อความเสียหายจากกรณีการติดตั้งหรือจากการรื้อถอนป้ายไว้ โดยให้ผู้ที่ได้รับอนุญาต เป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้ายโฆษณา แต่จะสามารถนำประกาศฉบับนี้ มาใช้บังคับในการเรียกร้องให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้เพียงใดจะนำไปอธิบายในบทวิเคราะห์ (บทที่ 5) ต่อไป

2.2.2.7 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544¹⁵

(ก) ลักษณะทั่วไปที่เกี่ยวกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544 บัญญัติโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 9 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับ 2) พ.ศ. 2535 โดยมีเหตุผลที่ว่าข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2522 ได้บังคับใช้มาเป็นเวลานาน จึงได้แก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติให้เหมาะสม อีกทั้งได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 หลายฉบับ แต่กฎกระทรวงดังกล่าวมีรายละเอียดไม่ครอบคลุมข้อเท็จจริงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จึงมีการเพิ่มเติมรายละเอียดบางประการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดนิยามวิเคราะห์ศัพท์ต่างๆ

* ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ

“...ข้อ 3.4 ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากป้ายหรือจากการติดตั้งหรือจากการรื้อถอนป้ายนั้น...”

¹⁵ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ,ห้องสมุดกฎหมาย [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา

<http://web.krisdika.go.th/data/law>

กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการอนุญาต การดำเนินการแจ้ง การออกใบรับรอง และใบแทน เกี่ยวกับการก่อสร้าง คัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้ายอาคาร ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร การดัดแปลงหรือใช้ที่จอดรถ ที่กั๊บลบรถ และทางเข้าออกของรถเพื่อการอื่นๆ การขอต่ออายุ ใบอนุญาต ขอรื้อใบแทนใบอนุญาต ขอรื้อใบแทนใบรับรอง หรือการโอนใบอนุญาต มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ควบคุมอาคารไว้ ได้แก่ ลักษณะต่างๆของอาคาร (โดยมีการกำหนดเกี่ยวกับป้ายไว้ที่หมวดนี้) บันไดและบันไดหนีไฟ แนวอาคารและระยะต่างๆ แบบและจำนวนของห้องน้ำและห้องส้วม ระบบการจัดแสงสว่าง การระบายอากาศ การระบายน้ำ และการจำกัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล แบบและวิธีการเกี่ยวกับการติดตั้งระบบการประปา ไฟฟ้า ก๊าซ และการป้องกันอัคคีภัย อาคารจอดรถ ที่จอดรถ ที่กั๊บลบรถและทางเข้าออกของรถ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรง การรับน้ำหนักของอาคารรวมถึงการค้ำยันถึงแรงลม และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการก่อสร้าง คัดแปลง รื้อถอนและเคลื่อนย้ายอาคาร

แต่อย่างไรก็ตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฉบับนี้ ได้กำหนดบทเฉพาะกาลไว้สำหรับอาคารที่ขออนุญาตก่อสร้างหรือดัดแปลงก่อนข้อบัญญัตินี้ใช้บังคับ ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตาม และอาคารที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างก่อนข้อบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้หากมีการขออนุญาตดัดแปลงอาคาร จะได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามในบางกรณี เช่น ไม่เป็นการเพิ่มความสูงของอาคาร ไม่เป็นการเพิ่มพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นเกินร้อยละ 2 หรือร้อยละ 5 แล้วแต่กรณี ไม่เป็นการเพิ่มพื้นที่ปกคลุมดิน และไม่เป็นการขัดต่อข้อบัญญัติที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่ได้รับอนุญาตครั้งแรก

(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร

พ.ศ. 2544 กับป้าย

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544 มีความสัมพันธ์กับเรื่อง ป้าย เนื่องจากเป็นข้อบัญญัติ ที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ ในการควบคุม การติดตั้งป้าย ที่ข้อ 34 ถึงข้อ 37 และข้อ 50 วรรคสอง โดยกำหนดไว้ดังนี้

- ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่อาคารให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของอาคาร และต้องไม่บังช่องระบายอากาศ หน้าต่าง ประตูหรือทางหนีไฟ

- ป้ายที่ติดผนังอาคารที่อยู่ริมทางสาธารณะ ให้ยื่นได้โดยไม่ต้องไม่ล้ำที่สาธารณะ ส่วนต่ำสุดของป้ายต้องไม่น้อยกว่า 3.25 เมตร จากระดับทางเท้าและสูงไม่เกินความสูงของอาคาร

- ป้ายที่ติดตั้งอยู่บนพื้นดินโดยตรง ต้องมีความสูงไม่เกินระยะที่วัดจากจุดที่

ติดตั้งป้ายไปจนถึงกึ่งกลางถนนสาธารณะ และสูงไม่เกิน 30 เมตร มีความยาวไม่เกิน 32 เมตร และต้องห่างจากที่ดินต่างเจ้าของไม่น้อยกว่า 4 เมตร

- สิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายให้ทำด้วยวัสดุทนไฟทั้งหมด

- ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย ยกเว้นอาคารอยู่อาศัยสูงไม่เกิน 3 ชั้นหรือไม่เกิน 10 เมตร และพื้นที่ไม่เกิน 1,000 ตารางเมตรที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะ ต้องมีระยะร่นดังต่อไปนี้

(1) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างน้อยกว่า 10 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย 6 เมตร

(2) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไปแต่ไม่เกิน 20 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากเขตถนนสาธารณะอย่างน้อย 1 ใน 10 ของความกว้างของถนนสาธารณะ

(3) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างเกิน 20 เมตรขึ้นไปให้ร่นแนวอาคารห่างจากเขตถนนสาธารณะอย่างน้อย 2 เมตร

เมื่อพิจารณาข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฉบับนี้แล้ว เห็นได้ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องวิธีการ ในการติดตั้งป้าย ระยะที่ให้ติดตั้งป้ายในที่ต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามในกฎหมายฉบับนี้มิได้บัญญัติเกี่ยวกับข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับกรณีที่เกิดความเสียหายเกิดจากป้ายขึ้นแล้วผู้ใดจะต้องรับผิดชอบ หรือสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ใดได้บ้าง อีกทั้งไม่มีบทกำหนดโทษว่าหากมีการฝ่าฝืนแล้ว เกิดความเสียหายจากป้ายต่อบุคคลอื่นแล้ว จะดำเนินการอย่างไร

2.2.2.8 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารประเภทป้าย หรือสิ่งสร้างขึ้นสำหรับติดตั้งป้ายในพื้นที่บางส่วน ในท้องที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2549¹⁶

¹⁶ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ห้องสมุดกฎหมาย [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา

(ก) ลักษณะทั่วไปที่เกี่ยวกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารประเภทป้าย หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดตั้งป้ายในพื้นที่บางส่วน ในท้องที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2549

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารประเภทป้าย หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดตั้งป้ายในพื้นที่บางส่วน ในท้องที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2549 ฉบับนี้บัญญัติโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 9 และมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และ มาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และเพื่อให้ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารประเภทป้ายหรือ สิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายในพื้นที่บางส่วน ในท้องที่กรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2548 ไม่ถูกยกเลิก

โดยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการก่อสร้างป้ายโฆษณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายการดำเนินการ โครงการปรับปรุงทัศนียภาพบริเวณตามแนวเส้นทางจราจร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อยและภูมิทัศน์ของเมือง การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนรวมทั้งความสะอาดปลอดภัยในการจราจร โดยมีการกำหนดนิยามบริเวณรวม 5 บริเวณ และกำหนดไว้เป็นหลักการว่า ห้ามบุคคลใดก่อสร้างอาคารประเภทป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายทุกชนิด เว้นแต่เป็นป้ายบางประเภทที่กำหนดไว้

(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารประเภทป้าย หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดตั้งป้ายในพื้นที่บางส่วน ในท้องที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2549 และป้าย

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารประเภทป้าย หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดตั้งป้ายในพื้นที่บางส่วน ในท้องที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2549 ฉบับนี้ มีความสัมพันธ์กับเรื่องป้าย เนื่องจากเป็นข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับ เรื่อง ป้ายโดยตรงในท้องที่กรุงเทพมหานคร สารสำคัญของข้อบัญญัติฉบับนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับป้าย เป็นการกำหนดบริเวณต่างๆ ที่ห้ามก่อสร้างป้าย ห้ามทำการดัดแปลงป้ายชนิดที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นอาคาร แม้ว่าจะไม่ได้กำหนดนิยามไว้โดยตรง แต่ทำให้ตีความได้ว่า ป้ายสามารถแบ่งได้ ดังนี้ ป้ายชื้อถนน ตรอก

ซอย ป้ายของทางราชการที่ใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ ป้ายตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งป้ายชื่ออาคาร ป้ายชื่อสถานประกอบการ เช่น ป้ายชื่อหมู่บ้าน และในข้อบัญญัติมีการกำหนดนิยามบริเวณที่ห้ามทำการก่อสร้างอาคารประเภทป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายทุกชนิดยกเว้นป้ายบางประเภทที่ได้กำหนดไว้ มีการกำหนดนิยามบริเวณไว้ 5 บริเวณ ดังนี้

- บริเวณที่ 1 หมายความว่า พื้นที่ภายในเขตทางพิเศษและในระยะ 50 เมตรจากเขตทางพิเศษทั้งสองฟากในเขตกรุงเทพมหานคร ตามแผนที่และรายการประกอบแผนที่ท้ายข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้

- บริเวณที่ 2 หมายความว่า พื้นที่ภายในเขตทางรถไฟและในระยะ 50 เมตรจากเขตทางรถไฟทั้งสองฟากในเขตกรุงเทพมหานคร ตามแผนที่และรายการประกอบแผนที่ท้ายข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้

- บริเวณที่ 3 หมายความว่า พื้นที่ภายในเขตถนนและในระยะ 50 เมตร จากเขตทางทั้งสองฟากของถนนในเขตกรุงเทพมหานคร ตามแผนที่และรายการประกอบแผนที่ท้ายข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้

- บริเวณที่ 4 หมายความว่า พื้นที่ภายในรัศมี 200 เมตร จากจุดศูนย์กลางของพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ และอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญตามแผนที่ท้ายข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้

- บริเวณที่ 5 หมายความว่า พื้นที่ภายในเขตแม่น้ำเจ้าพระยา และพื้นที่ภายในระยะ 50 เมตรจากริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่งในเขตกรุงเทพมหานคร ตามแผนที่ท้ายข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้

ตามบริเวณที่ 1 ถึงบริเวณที่ 5 แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ได้ห้ามบุคคลก่อสร้างอาคารประเภทป้าย หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายทุกชนิด เว้นแต่ ป้ายเหล่านั้นเป็นป้ายชื่อถนน ตรอก ซอย ป้ายของทางราชการที่ใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ ป้ายตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และสำหรับป้ายเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ของสถานประกอบการ (โลโก) และป้ายบอกชื่อสถานที่ ป้ายชื่ออาคาร ป้ายชื่อสถานประกอบการ ป้ายชื่อหมู่บ้าน จะต้องมีพื้นที่รวมกันไม่เกิน 5 ตารางเมตร มีความสูงไม่เกิน 12 เมตร แต่มิใช่ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายบนหลังคาหรือคาบฟ้าของอาคารการวัดความสูงของป้าย ให้วัดจากระดับพื้นดินถึงส่วนที่สูงที่สุดของป้าย อีกทั้งห้ามบุคคลใดตัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร(รวมถึงป้ายที่เป็นอาคาร)ใดๆ ให้เป็นอาคาร(รวมถึงป้ายที่เป็นอาคาร)ชนิดหรือประเภทที่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดข้างต้น

แต่สำหรับอาคาร(รวมถึงป้ายที่เป็นอาคาร) ที่มีอยู่ก่อนแล้วหรือในวันที่ซื้อใบอนุญาตกรุงเทพมหานครนี้ใช้บังคับ ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ แต่ห้ามตัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคาร(รวมถึงป้ายที่เป็นอาคาร) ดังกล่าวให้เป็นอาคารชนิดหรือประเภทที่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด และอาคาร(รวมถึงป้ายที่เป็นอาคาร) ที่ได้รับใบอนุญาตหรือไปรับแจ้งการก่อสร้าง คัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงใช้ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร หรือที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายเฉพาะว่าด้วยกิจการนั้น ก่อนวันที่ซื้อใบอนุญาตกรุงเทพมหานครนี้ใช้บังคับ ที่ยังก่อสร้าง คัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงใช้ไม่เสร็จ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครกำหนดให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามด้วยเช่นกัน แต่จะขอเปลี่ยนแปลงการอนุญาตหรือการแจ้งให้เป็น การขจัดข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฉบับนี้ไม่ได้

และถ้ามีกรณีในพื้นที่ควบคุมตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ทับซ้อนกับพื้นที่ ควบคุมตามประกาศกระทรวงมหาดไทยหรือข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครกำหนดบริเวณ ห้ามก่อสร้าง คัดแปลงใช้หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ฉบับอื่นๆ ซึ่งมี มาตรการในการควบคุมแตกต่างกัน ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ฉบับนี้กำหนดให้บังคับตาม มาตรการควบคุมที่มีมาตรฐานสูงกว่าและหากข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฉบับนี้ไม่ได้บัญญัติ มาตรการควบคุมอื่นๆที่ได้บัญญัติไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทยหรือข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ฉบับอื่นๆให้นำมาตรการควบคุมมาใช้บังคับกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฉบับนี้ด้วย

เมื่อได้ศึกษาข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฉบับนี้แล้วเห็นได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการ ควบคุม ดูแลกำหนดบริเวณที่ห้ามก่อสร้างคัดแปลงอาคาร ซึ่งรวมถึงป้ายที่เป็นอาคาร แต่ก็มีกร ยกเว้นป้ายบางประเภทที่ได้กำหนดไว้ให้ได้รับยกเว้นทำให้สามารถก่อสร้าง คัดแปลงอาคาร ประเภทป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายทุกชนิด ในบริเวณที่ห้ามได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในกฎหมายฉบับนี้ มิได้บัญญัติเกี่ยวกับข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับกรณีที่ หากมีความเสียหาย เกิดจากป้ายขึ้น แล้ว ผู้ใดจะต้องรับผิดชอบ หรือสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ใดได้บ้าง อีกทั้งไม่มี บทกำหนดโทษว่าหากมีการฝ่าฝืนแล้ว เกิดความเสียหายจากป้ายต่อบุคคลอื่นแล้ว จะดำเนินการ อย่างไร

2.2.3 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535¹⁷

(ก) ลักษณะทั่วไปที่เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยใช้บังคับในเขตพื้นที่เทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ส่วนการใช้บังคับที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่น จะใช้บังคับเพียงใด ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และสำหรับองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นๆ จะใช้บังคับเพียงใดให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศ กฎหมายฉบับนี้ที่มีบทบัญญัติโดยรวมเป็นกรณีเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ การดูแลรักษาสนามหญ้าและต้นไม้ในถนน และสถานสาธารณะ การห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมถึงมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนสภาพบังคับทางอาญา มีการบัญญัติบทกำหนดโทษ ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนมาตราหรือการไม่ปฏิบัติตามข้อห้ามหรือข้อกำหนดในพระราชบัญญัติ กำหนดให้มีโทษปรับถึงโทษจำคุก จึงถือว่าตามพระราชบัญญัตินี้มีโทษทางอาญา

(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และป้าย

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีความสัมพันธ์กับเรื่องป้าย เนื่องจากว่า เป็นกฎหมายที่มีการกำหนดคำนิยามความหมายของคำว่า อาคาร ไว้โดยให้อาคาร หมายความรวมถึงป้าย ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร (ตามที่ได้อธิบายโดยละเอียดในข้อ 2.2.1 แล้ว) อีกทั้งมีการกำหนดหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับมีการขออนุญาตไว้ใน

¹⁷ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ห้องสมุดกฎหมาย [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา

มาตรา 10* โดยให้การโฆษณาด้วยการปิด ทิ้ง หรือโปรยแผ่นประกาศหรือใบปลิวในที่สาธารณะ จะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องปฏิบัติตามโฆษณาด้วยการปิด ทิ้ง หรือโปรยแผ่นประกาศหรือใบปลิวในที่สาธารณะ จะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งการขออนุญาต การอนุญาต การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและการงดเว้นค่าธรรมเนียมในการขออนุญาต ให้กำหนดในกฎกระทรวงโดยต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า กรณีใดสามารถอนุญาตได้หรือกรณีใด อนุญาตไม่ได้ รวมถึงระยะเวลาในการขออนุญาต ส่วนกรณีที่ มีการโฆษณาตามมาตรา 10 แต่ไม่ได้รับอนุญาต หรือได้รับอนุญาตแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของการอนุญาต ให้เจ้าพนักงานที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ผู้โฆษณาปลด รื้อ ถอน ชุด ลบหรือล้างข้อความหรือภาพออก ภายในเวลาที่กำหนด อีกทั้งการ โฆษณาดังกล่าว มีข้อความหรือภาพที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือลามกอนาจาร พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจปลด รื้อ ถอน ชุด ลบ หรือล้างข้อความหรือภาพ โดยให้ผู้โฆษณาเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายตามจริง ซึ่งเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 11** แต่อย่างไรก็ตามในกฎหมายฉบับนี้ มิได้บัญญัติเกี่ยวกับข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์

* มาตรา 10 การโฆษณาด้วยการปิด ทิ้ง หรือโปรยแผ่นประกาศหรือใบปลิวในที่สาธารณะ จะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาตด้วย

การขออนุญาต การอนุญาต การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและการงดเว้นค่าธรรมเนียมในการขออนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง และในกฎกระทรวงดังกล่าวต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า กรณีใดจึงอนุญาตได้หรืออนุญาตไม่ได้ และกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตไว้ด้วย

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำของราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนอื่นหรือรัฐวิสาหกิจ หรือของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำได้อ หรือเป็นการโฆษณาด้วยการปิดแผ่นประกาศ ณ สถานที่ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้เพื่อการนั้น หรือเป็นการโฆษณาในการเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และการโฆษณาด้วยการปิดประกาศของเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือคันไม้ เพียงเพื่อให้ทราบชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ชื่ออาคาร เลขที่อาคาร หรือข้อความอื่นเกี่ยวแก่การเข้าไปและออกจากอาคารนั้น

** มาตรา 11 การโฆษณาตามมาตรา 10 โดยมีได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับอนุญาตแต่ไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ผู้โฆษณาปลด รื้อ ถอน ชุด ลบหรือล้างข้อความหรือภาพนั้นภายในเวลาที่กำหนด

เกี่ยวกับกรณีนี้ หากมีความเสียหายเกิดจากป้ายขึ้น แล้ว ผู้ใดจะต้องรับผิดชอบ หรือสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ใดได้บ้าง อีกทั้งไม่มีบทกำหนดโทษว่าหากมีการฝ่าฝืนแล้ว เกิดความเสียหายจากป้ายต่อบุคคลอื่นแล้ว จะดำเนินการอย่างไร

2.2.4 กฎหมายลำดับรองออกตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ที่เกี่ยวข้องกับป้าย

2.2.4.1 กฎกระทรวง (พ.ศ.2535) ออกตามความพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535¹⁸

(ก) ลักษณะทั่วไปที่เกี่ยวกับกฎกระทรวง(พ.ศ.2535) ออกตามความพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

กฎกระทรวง (พ.ศ. 2535) ออกตามความพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เป็นการบัญญัติโดยอาศัย อำนาจตามมาตรา 5 และมาตรา 10 โดยมีเหตุผลในการยกร่างว่า ตามมาตรา 10 การขออนุญาต การอนุญาตการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและการงดเว้นค่าธรรมเนียมในการขออนุญาตกระทำการโฆษณาด้วยการปิด ติ่ง หรือโปสเตอร์แผ่นประกาศหรือใบปลิวในที่สาธารณะให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ในการขออนุญาตกระทำการโฆษณาด้วยการปิด ติ่ง หรือโปสเตอร์แผ่นประกาศหรือใบปลิวในที่สาธารณะในการขอ ให้กำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในกฎกระทรวง เกี่ยวกับรายละเอียดของการขออนุญาตโฆษณาด้วยการปิด ติ่งหรือโปสเตอร์แผ่นประกาศหรือใบปลิวในที่สาธารณะ ที่ให้ยื่นคำร้องตามแบบ ร.ศ. 1 ทำขออนุญาต อีกทั้งกฎกระทรวงฉบับนี้ ได้มีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและการงดเว้นค่าธรรมเนียม การกำหนดหลักเกณฑ์ในการขออนุญาตกระทำการโฆษณาด้วยการปิด ติ่ง หรือโปสเตอร์แผ่นประกาศหรือใบปลิวในที่สาธารณะ ว่ากรณีใดที่เจ้าพนักงานสามารถอนุญาตได้ ได้แก่ ข้อความหรือภาพในแผ่นประกาศหรือใบปลิวไม่ขัดต่อกฎหมายความ

ถ้าการโฆษณาดังกล่าวตามวรรคหนึ่งมีข้อความหรือภาพที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือลามกอนาจาร พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจปลด รื้อ ถอน ขูด ลบ หรือล้างข้อความหรือภาพนั้นได้เองโดยคิดค่าใช้จ่ายจากผู้โฆษณาตามที่ได้อำนาจไปจริง

¹⁸ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ,ห้องสมุดกฎหมาย [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา

สงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ผู้ขออนุญาตมีคำรับรองว่าจะเก็บ ปลูก รื้อถอน ขุด
 ลบ หรือล้างแผ่นประกาศหรือใบปลิวเมื่อหนังสืออนุญาตหมดอายุ ผู้ขออนุญาตปฏิบัติตามกฎหมาย
 อื่นที่ให้ขออนุญาตอนุมัติข้อความหรือภาพที่ใช้ในการโฆษณา หรือได้ปฏิบัติตามกฎหมายอื่นๆแล้ว
 รวมถึงถ้าเป็นป้ายโฆษณาต้องไม่อยู่ในบริเวณห้ามติดตั้งป้ายโฆษณาที่กฎกระทรวงฉบับนี้กำหนด

**(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างกฎกระทรวง(พ.ศ.2535) ออกตามความพระราชบัญญัติ
 รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และป้าย**

กฎกระทรวง(พ.ศ.2535) ออกตามความพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและ
 ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีความสัมพันธ์กับเรื่องป้าย เนื่องจากตามข้อ 2
 (4) และข้อ 3 มีการบัญญัติในเรื่องที่เกี่ยวกับป้ายไว้โดยกำหนดว่าการติดตั้งป้ายโฆษณา ต้องไม่อยู่
 ในบริเวณห้ามติดตั้งป้ายโฆษณา ได้แก่ในบริเวณคล่อมถนนหรือทางสาธารณะ วงเวียน อนุสาวรีย์
 สะพาน สะพานลอย สะพานลอยคนเดินข้าม เกาะกลางถนน สวนหย่อม สวนสาธารณะ ถนน
 ต้นไม้และเสาไฟฟ้า ซึ่งอยู่ในที่สาธารณะ ทั้งนี้เว้นแต่เป็นการติดตั้งเพื่องานพระราชพิธี รัฐพิธีหรือ
 การต้อนรับราชอาคันตุกะหรือแขกเมืองของรัฐบาล

เห็นได้ว่าตามระเบียบฉบับนี้ แม้ว่าจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับป้ายไว้
 แต่เป็นเพียงระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์ ในการขออนุญาตติดตั้งและสถานที่ที่ไม่ให้ติดตั้งป้าย
 โฆษณา แต่อย่างไรก็ตามในกฎหมายฉบับนี้ มิได้บัญญัติเกี่ยวกับข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับ
 กรณีที่ หากมีความเสียหายเกิดจากป้ายขึ้น แล้ว ผู้ใดจะต้องรับผิดชอบ หรือสามารถเรียกร้องค่าเสียหาย
 จากผู้ใดได้บ้าง อีกทั้งไม่มีบทกำหนดโทษว่าหากมีการฝ่าฝืนแล้ว เกิดความเสียหายจากป้ายต่อ
 บุคคลอื่นแล้ว จะดำเนินการอย่างไร

2.2.5 พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ.2510¹⁹

(ก) ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ.2510

พระราชบัญญัติภาษีป้ายมีเพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการ
 จัดเก็บภาษีจากป้ายในรูปแบบต่าง ๆ ว่าป้ายชนิดใดต้องถูกจัดเก็บภาษีหรือไม่อย่างไร หน่วยงานใด

¹⁹ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ,ห้องสมุดกฎหมาย [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา

เป็นผู้ทำการจัดเก็บ มีหลักการสำคัญ คือ การเก็บภาษีจากป้ายที่มีการแสดงชื่อยี่ห้อ หรือเครื่องหมายที่ใช้ประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้ ซึ่งเหตุผลในเบื้องต้นของการยกเว้นพระราชบัญญัติภาษีป้ายคือ ภาษีป้ายเป็นภาษีของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ควรแยกออกจากประมวลรัษฎากร และมอบให้ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและสุขาภิบาล เป็นผู้จัดเก็บ และบทบัญญัติต่าง ๆ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีการกำหนดอัตราภาษี การยื่นแบบแสดงรายการภาษี การประเมินภาษี การชำระภาษี การบังคับชำระภาษีต่าง การคืนเงินค่าภาษีอัตราเงินเพิ่ม และการอุทธรณ์ และบทกำหนดโทษ²⁰ ทั้งนี้พระราชบัญญัติภาษีป้ายได้มีการกำหนดนิยามของคำว่าป้ายไว้ในมาตรา 6²¹ ไว้ดังนี้

“...มาตรา 6 ในพระราชบัญญัตินี้

ป้าย หมายความว่า ป้ายแสดงชื่อ ยี่ห้อหรือเครื่องหมายที่ใช้ในการประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้หรือโฆษณาการค้าหรือกิจการอื่นเพื่อหารายได้ ไม่ว่าจะได้แสดงหรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใด ๆ ด้วยอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายที่เขียน แกะสลัก จารึกหรือทำให้ปรากฏด้วยวิธีอื่น”

จากนิยาม เห็นได้ว่าเป็นการกำหนดว่าป้ายมีลักษณะอย่างไร เพื่อจะได้นำมาเก็บภาษีโดยป้ายที่จะเสียภาษีมียอดประกอบดังนี้²²

- 1) ต้องเป็นป้ายแสดงชื่อ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมาย
- 2) ต้องใช้ในการประกอบการค้า หรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้หรือโฆษณาการค้าหรือกิจการอื่นเพื่อหารายได้
- 3) ป้ายนั้น ไม่ว่าจะแสดงหรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใด ๆ ด้วยอักษรภาพ หรือเครื่องหมายที่เขียน แกะสลัก จารึก หรือทำให้ปรากฏด้วยวิธีอื่น

โดยในพระราชบัญญัติได้กำหนดหน้าที่ของเจ้าของป้ายให้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายเป็นรายปี รวมถึงป้ายที่ติดตั้งบนอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลอื่นด้วย ดังเช่นที่กำหนดให้เจ้าของป้ายมีหน้าที่เสียภาษีป้าย ซึ่งในการเสียภาษีป้ายจะต้องเสียเป็นรายปี โดยให้คิดภาษีป้ายเป็นรายงวด งวดละสามเดือนของปีตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ส่วนการคำนวณพื้นที่ภาษีป้าย ให้คำนวณตาม

²⁰ พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา, หลักกฎหมายภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ภาษีป้าย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหมิตร ออฟเซต, 2533), หน้า 77

²¹ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ห้องสมุดกฎหมาย [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา <http://web.krisdika.go.th/data/law>

²² พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา, หลักกฎหมายภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ภาษีป้าย, หน้า 77.

บัญชีอัตราภาษีป้าย สำหรับป้ายที่ติดตั้งบนอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลอื่นและมีพื้นที่เกินสองตารางเมตรต้องมีชื่อและที่อยู่ของเจ้าของป้าย แต่ข้อความดังกล่าวได้รับยกเว้นภาษีตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 7* นอกจากนี้ กฎหมายยังได้กำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีสำหรับป้ายแบบต่างๆที่ไม่ต้องเสียภาษีป้ายเอาไว้ เช่น ป้ายที่แสดงไว้ ณ โรงแรมหรือบริเวณของโรงแรมนั้น เพื่อโฆษณาโรงแรม ป้ายที่แสดงไว้ที่สินค้าหรือที่สิ่งห่อหุ้มหรือบรรจุสินค้า ป้ายที่แสดงไว้ในบริเวณงานที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว ป้ายของสมาคมหรือมูลนิธิ เป็นต้น ซึ่งได้ปรากฏตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ในมาตรา 8**

* มาตรา 7 ให้เจ้าของป้ายมีหน้าที่เสียภาษีป้ายโดยเสียเป็นรายปียกเว้นป้ายที่เริ่มติดตั้งหรือแสดงในปีแรกให้เสียภาษีป้ายตั้งแต่วันเริ่มติดตั้งหรือแสดงจนถึงวันสิ้นปีและให้คิดภาษีป้ายเป็นรายงวด งวดละสามเดือนของปี โดยเริ่มเสียภาษีป้ายตั้งแต่วัดที่ติดตั้งป้ายจนถึงวุดสุดท้ายของปี ทั้งนี้ ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีอัตราภาษีป้ายท้ายพระราชบัญญัตินี้

การคำนวณพื้นที่ภาษีป้าย ให้คำนวณตามบัญชีอัตราภาษีป้าย (6) และ (7) ท้ายพระราชบัญญัตินี้
ป้ายที่ติดตั้งบนอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลอื่นและมีพื้นที่เกินสองตารางเมตรต้องมีชื่อและที่อยู่ของเจ้าของป้ายเป็นตัวอักษรไทยที่ชัดเจนที่มุมขวาด้านล่างของป้ายและให้ข้อความดังกล่าวได้รับยกเว้นภาษีป้ายตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

** มาตรา 8 เจ้าของป้ายไม่ต้องเสียภาษีป้ายสำหรับป้ายดังต่อไปนี้

- (1) ป้ายที่แสดงไว้ ณ โรงแรมหรือบริเวณของโรงแรมนั้น เพื่อโฆษณาโรงแรม
- (2) ป้ายที่แสดงไว้ที่สินค้าหรือที่สิ่งห่อหุ้มหรือบรรจุสินค้า
- (3) ป้ายที่แสดงไว้ในบริเวณงานที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว
- (4) ป้ายที่แสดงไว้ที่คน หรือสัตว์
- (5) ป้ายที่แสดงไว้ในอาคารที่ใช้ประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่นหรือภายในอาคารซึ่งเป็นที่รโหฐาน
ทั้งนี้ เพื่อหารายได้และแต่ละป้ายมีพื้นที่ไม่เกินที่กำหนดในกฎกระทรวงแต่ไม่รวมถึงป้ายตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์
- (6) ป้ายของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
- (7) ป้ายขององค์การที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาลหรือตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นๆ และหน่วยงานที่นำรายได้ส่งรัฐ
- (8) ป้ายของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- (9) ป้ายของโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่แสดงไว้ ณ อาคารหรือบริเวณของโรงเรียนเอกชนหรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น
- (10) ป้ายของผู้ประกอบการเกษตรซึ่งค้าผลผลิตอันเกิดจากการเกษตรของตน
- (11) ป้ายของวัด หรือผู้ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์แก่การศาสนาหรือการกุศลสาธารณะโดยเฉพาะ
- (12) ป้ายของสมาคมหรือมูลนิธิ

ดังนั้น เห็นได้ว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับการพิจารณาว่าป้ายในลักษณะ แบบใด จะต้องเสียภาษีป้าย และมีวิธีการจัดเก็บอย่างไร มีข้อยกเว้นที่ไม่ต้องเสียภาษีได้อย่างไร ซึ่งป้ายที่ต้องเสียภาษี จะต้องเป็นป้ายที่ทำขึ้นใช้เพื่อประกอบการค้า หรือทำขึ้นเพื่อประกอบกิจการสำหรับการหารายได้

(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ.2510 และป้าย

เมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510 ที่มีวัตถุประสงค์สำหรับการเก็บภาษีจากป้ายชนิดต่าง ๆ แล้วจะพบได้ว่าเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการจัดเก็บภาษีของป้ายไว้โดยตรง โดยกำหนดลักษณะ รูปแบบของป้ายที่จะต้องเสียภาษีป้าย และกำหนดป้ายบางลักษณะที่ไม่ต้องถูกเก็บภาษีป้าย เช่น กรณีป้ายที่แสดงไว้ที่โรงแรมหรสพ เพื่อโฆษณาหรสพ หรือป้ายที่แสดงไว้ในสถานประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่น ๆ ได้ หรือกรณีป้ายที่มีลักษณะตู้ไฟมีล้อเลื่อนแล้วเคลื่อนที่ได้นำมาตั้งไว้หน้าร้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นป้ายแต่ก็เข้าข้อยกเว้นของมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติภาษีป้าย จึงไม่ต้องเสียภาษี

แต่หากป้ายต่าง ๆ รวมถึงป้ายที่ได้รับยกเว้นการเสียภาษีป้ายได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลและทรัพย์สินของคนภายนอก ในพระราชบัญญัติภาษีป้ายนี้ไม่ได้มีมาตราใดที่ระบุบัญญัติไปถึงเรื่องดังกล่าวว่า จะสามารถเรียกให้ผู้รับผิดชอบได้เพียงใด และไม่ได้กำหนดสถานภาพของกฎหมายของป้ายต่าง ๆ ไว้ ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510 แม้จะได้มีการกำหนดนิยามศัพท์ไว้ก็ตามแต่เราสามารถเพียงนำความหมายของคำว่าป้ายในพระราชบัญญัติภาษีป้าย มาทำความเข้าใจเพื่อให้เข้าใจลักษณะของคำว่าป้าย เพื่อให้เกิดประโยชน์สำหรับการเก็บภาษีป้ายเท่านั้น ทั้งนี้จะไม่นำคำนิยามของคำว่าป้าย นำมาใช้ตีความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารพ.ศ.2522 หรือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ เพราะนิยามศัพท์ตามกฎหมายฉบับใดก็ใช่เฉพาะกฎหมายฉบับนั้นเท่านั้น ดังที่ได้อธิบายหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ไว้ที่ข้อ 2.2.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างพระราชบัญญัติควบคุมอาคารและป้าย พ.ศ. 2522 แล้ว

ทั้งนี้ จากการศึกษาพระราชบัญญัติ กฎหมายลำดับรอง กฎระเบียบต่างๆข้างต้น เป็นกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับป้าย เพื่อทำการศึกษาและค้นหาว่ามีกฎหมายฉบับใดบ้างหรือไม่ มีข้อบัญญัติเกี่ยวกับกรณีเมื่อป้ายทำให้บุคคลอื่นเสียหายแล้ว บุคคลต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกับป้าย มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายหรือไม่ ทั้งนี้ สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่า

กฎหมายและระเบียบส่วนใหญ่เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำป้าย กำหนดหลักเกณฑ์การติดตั้ง ว่าสามารถติดตั้งได้ที่ไหน อย่างไร กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการอนุญาต บางกรณีให้อำนาจเจ้าพนักงานในการสั่งรื้อถอนได้ แต่พบว่ามีกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นจากป้ายแล้ว กำหนดให้ผู้ที่มีความสัมพันธ์ หรือเกี่ยวข้องกับป้าย ร่วมรับผิดชอบมาก เพียงประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะที่กำหนดไว้ให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตเป็นผู้รับผิดชอบ หากมีความเสียหายใดๆเกิดจากป้าย จากการติดตั้งหรือการรื้อถอน เห็นได้ว่ากฎหมายฉบับอื่นๆส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางที่เป็นการควบคุมและป้องกันแต่มาตรการในการตรวจสอบ ควบคุมและบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายมีหลักเกณฑ์ไม่เพียงพอประกอบกับ การตรวจสอบและบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายของหน่วยงานภาครัฐ น่าจะมีไม่เพียงพอ รวมถึงมาตรการลงโทษของคนที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามระเบียบน่าจะมีไม่เพียงพอเช่นกัน แต่การที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ชัดเจน หรือการที่มาตรการควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ส่งผลให้ประชาชน มีโอกาสได้รับความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้ ดังนั้น เมื่อมีบุคคลได้รับความเสียหาย ที่เกิดจากป้ายจะต้องกลับไปนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด มาบังคับใช้เพื่อหาผู้ที่ต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหาย ซึ่งการที่จะพิจารณาผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาหรือไม่อย่างไรจำเป็นต้องฟ้องเรียกค่าเสียหาย ในปัจจุบันป้ายมีหลายแบบ สามารถจัดแบ่งรูปแบบลักษณะได้หลายประเภท ทำให้บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับป้ายมีหลากหลาย ซึ่งป้ายที่มีประเภทแตกต่างกัน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับป้ายอาจมีส่วนในความรับผิดชอบแก่บุคคลที่ได้รับความเสียหายแตกต่างกัน การศึกษาประเภทของป้ายจึงมีความจำเป็น และผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและแบ่งประเภทของป้ายไว้ ในหัวข้อต่อไป เพื่อให้เกิดความชัดเจน และเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์หาผู้ที่ต้องรับผิดชอบรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้ายต่อไป

2.3 ประเภทของป้าย

ในปัจจุบันพบได้ว่า มีการใช้ป้ายจำนวนมาก มีมากมายหลายขนาด ป้ายมีหลายรูปแบบ หลายลักษณะได้ติดตั้งอยู่ตามที่ต่างๆ ทั้งด้านบนอาคาร ด้านหน้าอาคาร ด้านข้างอาคาร เป็นป้ายติดตั้งอย่างถาวร ชั่วคราว หรือเคลื่อนย้ายได้ง่าย เป็นป้ายบอกชื่ออาคาร ชื่อร้านค้า หรือเป็นป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความสะดวกในการศึกษา ผู้เขียนจึงได้นำป้ายมาจัดแบ่งประเภท โดยในที่นี้เมื่อนำป้ายแบบต่างๆ มาจัดแบ่งตามรูปแบบและลักษณะสามารถแบ่งได้หลากหลาย เช่น แบ่งตามลักษณะของการติดตั้ง แบ่งตามลักษณะของอุปกรณ์ที่ใช้ แบ่งตามลักษณะของผู้รับผิดชอบและเจ้าของป้าย โดยในการเป็นการแบ่งประเภทของผู้วิจัย เป็นไปเพื่อความสะดวกในการนำไปวิเคราะห์ปัญหาความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้อย่างชัดเจนในบทที่ 5 เพราะป้ายประเภทแตกต่างกันผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับป้ายอาจมีส่วนในความรับผิดชอบแก่บุคคลที่ได้รับ ความเสียหายต่างกัน ได้โดยผู้วิจัยได้แบ่งป้ายเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

2.3.1 แบ่งตามลักษณะของการติดตั้งป้าย

2.3.1.1 ป้ายติดตั้งที่ด้านนอกอาคาร

ภาพที่ 1 แสดงป้ายติดตั้งด้านนอกอาคาร

ภาพที่ 2 แสดงป้ายติดตั้งด้านนอกอาคาร

ภาพที่ 3 แสดงป้ายติดตั้งด้านนอกและหน้าอาคาร

ภาพที่ 4 แสดงป้ายผ้าและป้ายตัวอักษรด้านนอกอาคาร

ป้ายติดตั้งที่ด้านนอกอาคารมีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สามารถทำจากวัสดุต่าง ๆ มากมาย แต่มีลักษณะสำคัญคือการนำป้ายเหล่านั้น ติดตั้งที่ด้านนอกของอาคาร ป้ายอาจใช้เหล็กขนาดเล็กยึดกับป้าย หรืออาจเป็นโครงเหล็กขนาดใหญ่ เป็นที่ติดตั้งเพื่อให้มีความคงทนถาวร สามารถใช้ได้เป็นเวลานาน หรืออาจเป็นป้ายที่จัดทำเพื่อประชาสัมพันธ์ในระยะเวลาหนึ่ง โดยสร้างจากไม้ ผ้า แผ่นพลาสติก เป็นต้น ปรากฏตามภาพตัวอย่าง

2.3.1.2 ป้ายติดตั้งที่ด้านในอาคาร

ภาพที่ 5 แสดงป้ายติดตั้งด้านใน

เป็นป้ายที่ติดตั้งภายในอาคาร มีวัตถุประสงค์หลากหลาย เช่น เพื่อบอกชื่อของร้านค้า ประชาสัมพันธ์สินค้า โฆษณาสินค้า แสดงตำแหน่งของร้านต่างๆ อาจมีความสวยงามเพื่อให้สะดุดตา อาจเป็นป้ายพิมพ์อิงค์เพื่อตั้งโชว์ ป้ายภายในประเภทงานตู้ไฟ งานอะคริลิกที่เป็นป้ายชื่อ ป้ายภายในทำจากนีออนไลท์ ป้ายบอกทางในห้าง อาคารเรียนหรือสำนักงานขนาดใหญ่ป้ายภายในประเภทงานฉลากสติ๊กเกอร์หรืองานตกแต่งภายในอาคาร²³ เป็นต้น ปรากฏตามภาพตัวอย่าง

2.3.1.3 ป้ายติดตั้งที่พื้น

ภาพที่ 6 แสดงป้ายโครงเหล็กติดตั้งที่พื้นด้านนอก

ป้ายติดตั้งที่พื้น ป้ายที่มีการติดตั้งบนพื้นดิน อาจเป็นการติดตั้งอย่างถาวรโดยโครงเหล็ก หรือกึ่งถาวร โดยใช้ไม้ มีทั้งขนาดเล็กและใหญ่ เช่น ป้ายบอกสถานที่ต่างๆ ป้ายจราจร ปรากฏตามภาพตัวอย่าง

²³ ป้ายภายในอาคาร [ออนไลน์], 13 พฤศจิกายน 2553. แหล่งที่มา <http://xn--o3civ6db1lza.mission100dollars.com>

2.3.1.4 ป้ายที่มีได้ติดตั้งกับสิ่งใด เคลื่อนที่ได้

ภาพที่ 7 แสดงป้ายกล่องไฟ ที่ไม่ติดตั้งกับสิ่งใด เคลื่อนที่ได้²⁴

ป้ายลักษณะมีหลายขนาดไม่ใหญ่มาก สถานประกอบธุรกิจอาจตั้งไว้ด้านหน้าของสถานที่นั้นเพื่อโฆษณาอย่างง่าย ๆ อาจมีล้อเลื่อนหรือไม่ก็ได้ หรือเป็นป้ายจราจรหรือของตำรวจที่เคลื่อนย้ายได้สะดวก แต่มีลักษณะเคลื่อนย้ายได้สะดวกอาจตั้งข้างในอาคารหรือด้านนอกอาคารได้ หรืออาจติดอยู่กับยานพาหนะใช้วิ่งประชาสัมพันธ์สินค้า ซึ่งในปัจจุบันได้มีการพัฒนาโดยใช้รถขนาดใหญ่ที่ออกแบบมาเพื่อให้เป็นป้ายโฆษณาโดยเฉพาะแล้วไปจอดตามสถานที่ต่างๆ ปรากฏตามภาพตัวอย่าง

แต่ในการศึกษานี้ไม่รวมสติ๊กเกอร์หุ้มรถยนต์ (Car wrap) ที่ปัจจุบันนิยมใช้กัน เพราะว่าเป็นการที่ติดแนบไปกับตัวรถยนต์เลย หากเกิดอุบัติเหตุจะเป็นกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้น เพราะรถยนต์ไม่ได้มีส่วนใดส่วนหนึ่งของป้ายมาเกี่ยวข้อง ซึ่งจะแตกต่างกับกรณีที่รถยนต์ เช่น รถกระบะที่มีแผ่นป้ายติดที่ด้านข้าง หากว่ารถเกิดการชนกันแล้ว ทำให้แผ่นป้ายหลุดไปทำอันตรายบุคคลอื่น ปรากฏตามภาพตัวอย่าง

²⁴ ป้ายโฆษณา [ออนไลน์], 20 เมษายน 2555. rcthai.net

ภาพที่ 8 แสดง รถที่มีสติ๊กเกอร์หุ้มรถยนต์ (Car wrap)²⁵

2.3.2 ป้ายแบ่งตามลักษณะของอุปกรณ์ที่ใช้

อุปกรณ์ที่ใช้จัดทำป้ายมีหลากหลายรูปแบบมากเพื่อสนองต่อความต้องการของเจ้าของป้าย โดยวัสดุที่ใช้จะมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานที่ที่จะนำป้ายไปติดตั้งซึ่งป้ายสามารถติดตั้งหลายลักษณะทั้งในอาคาร นอกอาคาร โดยใช้เป็นป้ายเพื่อบอกสถานที่ ป้ายบอกทาง ป้ายแสดงชื่อร้านค้า อาคาร ป้ายเพื่อการโฆษณาสินค้าและบริการต่างๆ เป็นต้น โดยเฉพาะป้ายที่ใช้เพื่อโฆษณาสินค้า มักจะต้องมีความน่าสนใจ สวยงาม แปลกใหม่ ดึงดูดสายตาของประชาชนในปัจจุบันป้ายที่ใช้ผลิตด้วยวัสดุหลากหลาย สามารถแบ่งตามลักษณะของอุปกรณ์ที่ใช้ได้ดังนี้

2.3.2.1 ป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟ

ภาพที่ 9 แสดงป้ายใช้ไฟฟ้า

ภาพที่ 10 แสดงป้ายกล่องไฟ

²⁵ สติ๊กเกอร์หุ้มรถ [ออนไลน์], 20 เมษายน 2555. <http://www.dodeead.com>

ป้ายตู้ไฟหรือกล่องไฟพัฒนาจากป้ายกระดาษแบบธรรมดาแต่เพื่อให้สามารถมองเห็นได้ชัดเจนและเพิ่มความสวยงาม จึงใช้หลอดไฟสีต่าง ๆ มาประกอบทำให้ดึงดูดความสนใจของผู้พบเห็นในเวลากลางคืน ป้ายจึงเป็นสื่อการโฆษณาได้ตลอดเวลา ป้ายลักษณะเช่นนี้ สามารถใช้งานได้ทั้งภายในและภายนอกอาคาร วัสดุที่ใช้ในการทำป้ายมักช่วยกระจายแสงสว่าง เช่น แผ่นอคริลิก ไวนิลดูราแทน ลักษณะที่สำคัญของป้ายประเภทนี้ มักประกอบด้วยโครงตู้ หรือ โครงสร้างเป็น เหล็กฉาก เหล็กไลท์เกท หรือ แสตนเลส ภายในตู้เหล็กเพิ่มแสงสว่างด้วยหลอดฟลูออเรสเซนต์หรือหลอดไฟ แอลอีดี (LED: Light Emitting Diode) โครงตู้ไฟอาจแยกตามวัสดุได้ 2 แบบ คือ โครงตู้ที่ใช้แผ่นพลาสติก เป็นพื้นป้าย และ โครงตู้ที่ใช้ไวนิลโปร่งแสงเป็นพื้นป้าย ตัวอักษรและข้อความอาจใช้การตัดสติ๊กเกอร์โปร่งแสงปิดทับบนแผ่นพลาสติก แผ่นไวนิล หรือทำซิลค์สกรีนบนแผ่นพลาสติก อีกรูปแบบหนึ่งคือ ทำเป็นภาพพิมพ์ลงบนสติ๊กเกอร์ปิดทับบนแผ่นพลาสติกหรือพิมพ์ภาพโดยตรงลงบนแผ่นไวนิลโปร่งแสง²⁶ ป้ายตู้ไฟหรือกล่องไฟสามารถแบ่งได้ ดังนี้²⁷

2.3.2.1.1 ป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟแบ่งตามประเภทการแสดงงาน

- (1) ป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟหน้าเดียว มีลักษณะเป็นป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟที่ปิดที่รอบด้านยกเว้นเพียงด้านหน้าที่เป็นด้านแสดงตัวงาน
- (2) ป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟสองหน้า ลักษณะเป็นป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟที่ปิดที่รอบตัวเฉพาะด้านขอบ โดยมีตัวงานแสดง ทั้งสองด้าน

2.3.2.1.2 ป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟแบ่งตามประเภทการติดตั้ง

1. ติดตั้งที่ผนังหรือยึดติดโครง มีลักษณะการติดตั้งป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟแบบด้านหลังแนบกับผนังหรือโครงสร้างบริเวณที่ต้องการติดตั้ง เป็นป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟแบบหน้าเดียว
2. ติดตั้งโดยตั้งเสา มีลักษณะเป็นป้ายที่ตั้งขึ้นมา อาจเป็นเสาเดี่ยวหรือเสาคู่ หรือ โครงเสานขนาดใหญ่ก็ได้ เป็นป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟ แบบหน้าเดียวหรือสองหน้าก็ได้

²⁶ ป้ายตู้ไฟหรือกล่องไฟ [ออนไลน์], 4 กันยายน 2553. แหล่งที่มา <http://www.tampaiphuket.com>

²⁷ ประเภทของป้ายตู้ไฟหรือกล่องไฟ [ออนไลน์], 13 พฤศจิกายน 2553. แหล่งที่มา <http://xn--o3civ6db1lza.mission100dollars.com/category/lightbox>

3. ป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟมีแขนยื่น มีลักษณะเป็นป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟที่ยึดติดกับผนังตึกหรือโครงสร้างที่ติดกับผนังมีโครงยื่นออกมา เป็นป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟ แบบหน้าเดียวหรือสองหน้าก็ได้

4. ใช้ล้อเลื่อน มีลักษณะเป็นป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟที่มีโครงขาติดล้อเลื่อนเคลื่อนที่ได้ เป็นป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟ แบบหน้าเดียวหรือสองหน้าก็ได้

2.3.2.1.2 ป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟแบ่งตามประเภทวัสดุที่ใช้แสดงงาน

1. ใช้ครีติกในด้านการแสดงตัวงาน (สติ๊กเกอร์หรืองานสกรีน)มักเป็นป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟขนาดเล็กไม่เกิน 120×240 ซม.

2. ใช้ไวนิลเป็นด้านการแสดงตัวงาน (สติ๊กเกอร์หรืองานพิมพ์อิงค์เจ็ท) มักเป็นป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟขนาดใหญ่

2.3.2.1.2 ป้ายตู้ไฟ หรือป้ายกล่องไฟแบ่งตามประเภทของไฟส่องสว่าง

1. ใช้ไฟฟลูออเรสเซนต์ ที่ใช้หลอดไฟฟลูออเรสเซนต์ติดภายใน เป็นแบบที่นิยมมากที่สุด

2. ใช้หลอด LED มี ติดภายใน เป็นแบบที่เริ่มมีใช้กันบ้างในบางพื้นที่ เนื่องจากมีราคาแพงกว่า

2.3.2.2 ป้ายไฟนีออนไลท์หรือนีออนคัต

ภาพที่ 11 แสดงป้ายไฟ เป็นไฟนีออนคัต²⁸

²⁸ป้ายนีออนคัต [ออนไลน์], 20 เมษายน 2555. <http://images01.olxthailand.com>

ป้ายไฟนีออนไลท์หรือนีออนตัด เป็นป้ายชนิดหนึ่งที่ใช้งานกันแพร่หลายในการทำป้ายของประเทศไทย โดยนำมาใช้ได้ทั้งภายในและภายนอกอาคารเนื่องจากใช้ไฟและมักมีสีสันสดใสจึงมักนำมาใช้กับป้ายเพื่อการโฆษณา และใช้เป็นป้ายของสถานบันเทิง และนิยมใช้มากมาย ทั้งนี้ แสงจากนีออนไลท์ให้ความสดและสว่างได้มากกว่าแสงจากฟลูออเรสเซนต์ถึง 40% นีออนไลท์เป็นการให้แสงของหลอดนีออนที่มีก๊าซเฉื่อยแรงดันต่ำ โดยใช้กระแสไฟฟ้าแรงสูงเป็นตัวให้แสง จึงทำให้ก๊าซเปล่งแสงสดใส มีการผลิตหลอดด้วยการตัดท่อแก้วเป็นรูปร่าง จึงมักถูกเรียกว่างานหลอดนีออนตัด หลอดนีออนไลท์มีความแตกต่างจากหลอดไฟนีออนทั่วไป หลายลักษณะ เช่น ความยาวของหลอด รูปร่างที่กำหนดเองได้ รวมทั้งการมีหลากหลายสี ป้ายไฟนีออนไลท์ ใช้งานได้ทั้งภายในและภายนอกอาคาร โดยที่การติดตั้งนั้น ต้องใช้ ขาแก้ว เป็นตัวรองรับหลอด สายไฟที่ใช้ต้องทนกระแสไฟแรงดันสูงระดับ 15,000 โวลท์ขึ้นไป รวมทั้งต้องไม่เดินสายไฟไปสัมผัสผนังหรือสิ่งอื่นๆด้วย นอกจากนี้ และใช้ร่วมกับหม้อแปลง²⁹ ปรากฏตามภาพตัวอย่าง

2.3.2.3 ป้ายที่เป็นโครงเหล็กถาวร

ภาพที่ 12 แสดงป้ายโครงเหล็กถาวรติดตั้งที่พื้น

ภาพที่ 13 แสดงป้ายโครงเหล็กถาวรติดตั้งที่ด้านบนอาคาร

ป้ายลักษณะที่เป็นป้ายที่มีขนาดใหญ่ติดตั้ง โดยมีโครงเหล็กที่ลักษณะถาวรหรือกึ่งถาวรและแข็งแรงอาจติดตั้งที่พื้นดิน หรือด้านบนคานฝ้าของอาคารก็ได้ ปรากฏตามภาพตัวอย่าง

²⁹ ป้ายไฟนีออนไลท์ [ออนไลน์], 13 พ.ย. 2553. แหล่งที่มา <http://xn.o3civ6db1lza.mission100dollars.com>

2.3.2.4 ป้ายไตรวิชั่น

ภาพที่ 14 แสดงป้ายไตรวิชั่น³⁰

ป้ายไตรวิชั่น³¹ หรือป้าย 3 มิติ เป็นป้ายที่สามารถมองเห็นหมุนวนครบ 3 ด้าน หรือ 3 ภาพ เป็นป้ายที่สวยงามและสะดุดตาผู้ที่ได้พบเห็น ป้ายสามารถสื่อถึงภาพได้ 3 ภาพ โครงสร้างหน้าป้ายอาจทำด้วยอลูมิเนียม สามารถพลิกจากซ้ายไปขวา มีสองระบบ คือ ระบบสายพานหรือระบบเฟือง โดยใช้อุปกรณ์ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุม ปรากฏตามภาพตัวอย่าง

³⁰ ป้ายไตรวิชั่น [ออนไลน์], 20 พฤษภาคม 2555. แหล่งที่มา <http://www.aimedia.co.th>

³¹ ป้ายไตรวิชั่น [ออนไลน์], 4 กันยายน 2553 แหล่งที่มา <http://www.tampaiphuket.com>

2.3.2.5 ป้ายที่มีลักษณะเป็นอักษรโลหะ อักษรนูนยก

ภาพที่ 15 แสดงป้ายอักษรโลหะตัวนูน หรือขาลอย

ป้ายที่มีลักษณะเป็นอักษรโลหะ อักษรนูนยกขอบ สามารถแบ่งประเภทของงานอักษรโลหะ³²ได้ดังนี้

- อักษรโลหะแยกตามลักษณะของวัสดุ เป็นอักษรโลหะที่ผลิตขึ้นจากสังกะสี แผ่นเรียบ อักษรโลหะ ทำจากสังกะสี หรือแผ่นเหล็กชุบสังกะสี มีการทำสี หรือทำจากสแตนเลส โดยมากไม่มีการทำสี และทำจากทองแดง

- อักษรโลหะแยกตามลักษณะของการติดตั้ง มีหลายรูปแบบ ได้แก่ อักษรโลหะที่ ก้านหลังโบ้ เพื่อใช้ด้านหลังยึดเข้ากับพื้นทำงานก่อนจะนำอักษรโลหะครอบทับลงไป อักษรโลหะ ขาชนิด จะทำหูเล็กๆไว้ด้านข้างตัวอักษรเพื่อยึดเข้ากับพื้นทำงาน หรืออักษรโลหะขาลอย จะต่อขาขึ้น ออกจากตัวออกไป ขึ้นกับขนาดของตัวอักษร เพื่อยกตัวให้ลอยพ้นจากพื้น อาจใช้ซ่อนไฟด้านหลัง หรือเพิ่มมิติ

³² ป้ายอักษรโลหะ [ออนไลน์], 13 พฤศจิกายน 2553. แหล่งที่มา <http://xn--o3civ6db1lza.mission100dollars.com>

2.3.2.6 ป้ายที่ทำขึ้นชั่วคราว

ภาพที่ 16 แสดงป้ายติดตั้งชั่วคราวทำจากไม้

เป็นป้ายที่จัดทำขึ้นเพื่อให้แจ้งข้อมูลข่าวสาร หรือใช้โฆษณาในช่วงระยะเวลาสั้นๆ จึงเป็นป้ายที่มีลักษณะไม่ถาวร วัสดุที่ใช้ทำมีลักษณะชั่วคราวในระยะเวลาหนึ่ง เช่น ไม้อัด แผ่นไวนิล ผ้าใบ ผ้า โดยอาจติดตั้งริมถนน หรือผูก ห้อยติดไว้ที่ด้านข้างหรือด้านหน้าของอาคาร

2.3.3 แบ่งตามลักษณะของผู้รับผิดชอบและเจ้าของป้าย

เนื่องจากป้ายลักษณะต่างๆเป็นของเอกชน ป้ายที่มีไว้ให้เช่าพื้นที่โฆษณา และป้ายของหน่วยงานราชการ ดังนั้น หากแบ่งตามลักษณะความเป็นเจ้าของแล้วสามารถแบ่งได้ดังนี้

2.3.3.1 ป้ายของเอกชน

ภาพที่ 17 แสดงป้ายของเอกชน

ภาพที่ 18 แสดงป้ายของเอกชน

ภาคเอกชนสามารถมีป้ายได้ โดยอาจเป็นป้ายที่เป็นชื่อร้านค้า ป้ายบอกสถานที่ตั้ง ป้ายโฆษณาสินค้าหรือบริการ ที่เป็นป้ายซึ่งมีอยู่ทั่วไป โดยติดตั้งที่สถานประกอบกิจการ หรือ ติดตั้งที่อื่นเพื่อโฆษณา บอกเส้นทาง ของภาคเอกชน อาจเป็นป้ายชื่อร้านค้า ป้ายโฆษณาต่างๆ หรืออาจเป็นป้ายที่ตั้งอยู่ด้านหน้าอาคารสำนักงานขนาดใหญ่เพื่อโฆษณาว่าในอาคารหลังนั้นมีกิจการธุรกิจใดบ้าง อาจมีการการแบ่งพื้นที่บนป้ายเป็นช่องเล็ก ๆ จำนวนมาก ปรากฏตามภาพตัวอย่าง

2.3.3.2 ป้ายให้เช่า

ภาพที่ 19 แสดงป้ายที่มีการให้เช่า

ป้ายที่มีการสร้างโครงสร้างของป้ายไว้แล้วทำเป็นธุรกิจให้เช่าป้าย มีการจ่ายค่าเช่าป้ายเพื่อโฆษณาสินค้า หรือกิจการต่าง ๆ ค่าเช่านั้นก็ขึ้นกับขนาดของป้ายและสถานที่ตั้งป้ายหากอยู่ในบริเวณที่เป็นชุมนุมชน ศูนย์การค้า ป้ายใกล้ทางด่วนก็จะมีราคาเช่าแพง อาจเช่าเป็นรายปีหรือรายเดือนก็ได้ขึ้นอยู่กับที่ได้ตกลงกัน ปรากฏตามภาพตัวอย่าง

2.3.3.3 ป้ายหน่วยงานราชการ

ภาพที่ 20 แสดงป้ายของราชการ

ป้ายหน่วยงานราชการที่มีหน่วยงานราชการเป็นผู้จัดทำและนำไปติดตั้งตามสถานที่ต่างๆ เช่น ป้ายชื่อสถานที่ราชการ ป้ายชื่อถนน ป้ายจราจร เป็นต้น ปรากฏตามภาพตัวอย่าง

ป้ายรูปแบบต่างๆข้างต้น อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ทั้งทางชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน โดยความเสียหายที่เกิดจากป้ายมีได้หลายลักษณะ เช่น ป้ายที่ตกลงมาทำให้บุคคลอื่นได้รับบาดเจ็บหรือทรัพย์สินเสียหาย ป้ายที่มีข้อความเป็นการหมิ่นประมาทผู้อื่น ป้ายไฟฟ้าที่มีไฟรั่วไปทำอันตรายบุคคลอื่น ป้ายที่ติดตั้งแล้วบดบังทัศนวิสัยในการขับขี่ยานพาหนะบนถนนทำให้รถเกิดอุบัติเหตุชนกัน ทั้งนี้เนื่องจากป้ายไม่ใช่สิ่งมีชีวิตที่สามารถทำอะไรแล้ว สามารถรับผิดชอบใช้เยียวยาความเสียหายด้วยตนเองได้ ดังนั้น บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับป้ายจะมีส่วนที่จะต้องร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเพียงใด จะนำไปในบทวิเคราะห์ ทั้งนี้ ในเบื้องต้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการที่จะนำไปวิเคราะห์ความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้ จะขอกล่าวถึงลักษณะของความเสียหายที่เกิดจากป้ายเสียก่อน

2.4 ลักษณะของความเสียหายที่เกิดจากป้าย

ป้ายที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษามีหลายรูปแบบตามที่ได้แบ่งป้ายเป็นประเภทต่างๆข้างต้น ป้ายแต่ละอย่างอาจทำให้เกิดความเสียหายได้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับของลักษณะป้ายและลักษณะของความเสียหาย ป้ายรูปแบบหนึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายได้หลายลักษณะ โดยลักษณะของความเสียหายที่จะทำการศึกษาในที่นี้หมายถึง ความเสียหายจากป้ายตกหล่น ความเสียหายจากข้อความบนป้าย ความเสียหายจากลักษณะของการทำป้าย ความเสียหายจากที่ป้ายปิดบังทัศนวิสัย ดังที่จะได้กล่าวต่อไปนี้

2.4.1 ความเสียหายจากป้ายตกหล่น

ความเสียหายที่ป้ายตกหล่น ในการศึกษาตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียน หมายถึง การที่ป้ายประเภทและรูปแบบ เช่น ที่ติดตั้งด้านบนหรือด้านข้างของอาคาร ป้ายที่ติดตั้งที่พื้นดินซึ่งป้ายได้สร้างความเสียหายให้แก่ผู้อื่น โดยตรงจากการที่ป้ายทั้งป้าย หรือชิ้นส่วนของป้ายตกลงมาแล้วไปทำให้เกิดอันตรายแก่ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเป็นต้น โดยป้ายที่ตกลงมาอาจไม่ทราบสาเหตุหรือ สามารถพิสูจน์สาเหตุของการตกหล่น ว่าอาจเกิดเพราะ ป้ายก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง วัสดุที่ไม่ดีพอ ไม่ได้คุณภาพในการก่อสร้าง ป้ายที่ใช้โครงเหล็กหักไขว่นอตไม่แน่นเพียงพอ หรือป้ายที่ไม่ได้บำรุงรักษาเพียงพอ เช่น โครงเหล็กผุแต่ไม่ซ่อมแซม หรือกรณีป้ายที่ใช้วัสดุเป็นผ้าขนาดใหญ่ ผ้าใบพลาสติก หากตกหล่นลงมา บนท้องถนนแล้วคลุมรถที่กำลังวิ่งอยู่ทำให้เกิดรถชนกันหลายคันป้ายที่เคลื่อนที่ได้วางอยู่ที่พื้น หากมีลมพัดแรงๆแล้วป้ายหลุดลอยไปตกที่อื่น ทำให้บุคคลหรือสิ่งของได้รับความเสียหาย เช่น ป้ายลอยไปคลุมรถยนต์ที่วิ่งบนถนนมองไม่เห็นทางและรถชนกับรถคันอื่น หรือหากไม่ใช่ตัวป้ายที่หล่นลงมาแต่เป็นส่วนประกอบอื่นๆของป้าย หรือโครงป้าย เช่น หลอดไฟที่ใช้ส่องป้าย เหล็กเป็นชิ้นๆที่ใช้ติดหลอดไฟ หรือสิ่งอื่นๆที่เป็นส่วนประกอบของป้ายหรือ โครงป้าย ซึ่งลักษณะของการตกหล่นหมายถึง ของที่อยู่ข้างบนหล่นลงสู่ข้างล่าง แต่หากเป็นป้ายที่วางอยู่ที่ด้านพื้นล่าง แต่ถูกทำให้ลอยขึ้น โดยบุคคลหรือธรรมชาติ และป้ายหรือส่วนประกอบของป้ายล่องหล่นลงมาทำอันตรายสร้างความเสียหายให้แก่บุคคลอื่นเช่นนี้จะถือรวมอยู่ในความหมายของคำว่าตกหล่นหรือไม่ ซึ่งตามพจนานุกรม คำต่างๆมีความหมายดังนี้

“ตก”³³ ก. กิริยาที่ตกลงสู่ระดับต่ำในอาการอย่างพลัดลง หล่นลงเช่น ตกบันได ตกต้นไม้ ตกเครื่องบินตก; ไหลลง, หยดลงมา, เช่น น้ำตก ฝนตก เหนือตก; ลดลง เช่น ฝีมือตก มือตก เสี่ยงตก; เพาะข้าวลงในตากล้า เรียกว่า ตกกล้า; เอาเบ็ดเกี่ยวเหยื่อหย่อนลงไปให้ปลาหรือกุ้งกินแล้ววัดหรือสาวขึ้นมา เช่น ตกปลา ตกกุ้ง; ย่างเข้า เช่น ตกเย็น ตกค่ำ ตกฤดูหนาว; เรียกสิ่งที่ละลายออกหรือจางไปในเวลาซักหรือถูกแดดเป็นต้นว่า สดก; ใต้, ถึง, เช่น ตกทุกข์ ตกระกำลำบาก; มาถึง เช่น คำสั่งยังไม่ตก ของที่ส่งตกมาแล้ว; ขาดหายไปเช่น เขียนหนังสือตก; เขียนคำที่ขาดเติมลง เช่น ตกหนังสือ; ไม่ได้ขึ้นยานพาหนะเพราะไปไม่ทันหรือไม่มีค่าโดยสารเช่น ตกรถตกเรือ; เอาเงินหรือสิ่งของให้ไปก่อนแล้วคิดเอาเป็นพืชผลภายหลังตามแต่จะตกลงกัน เช่น ตกข้าว คือเอาเงินให้ไปก่อนแล้วคิดเอาข้าวทีหลัง; โดยปริยายหมายความว่า ลดลงต่ำ เป็นอาการแสดงว่า กล้วยอมแพ้ หรือ หมดกำลังเป็นต้น เช่น คอตก หัวตก หางตก. ว. สำเร็จเช่น แก้วตก ปลงตก คิดตก.

“หล่น”³⁴ ก. ตกลงมา, ร่วงลง.

2.4.2 ความเสียหายจากข้อความหรือรูปภาพบนป้าย

ข้อความหรือรูปภาพบนป้าย เป็นสาระสำคัญอีกประการหนึ่งของป้าย เพราะเป็นสิ่งที่ผู้ต้องการป้ายจะสื่อสารให้แก่บุคคลอื่นได้รับรู้สิ่งต่างๆจากป้ายนั้น ถ้าหากว่า เนื้อหาข้อความ หรือรูปภาพบนป้าย สิ่งที่มีสื่อออกมาไปกระทบกับ ชื่อเสียงของบุคคลอื่น หรือเป็นการดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทบุคคลอื่น เป็นการที่ทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายทางด้านชื่อเสียง ดังนั้นข้อความหรือรูปภาพบนป้ายจึงเป็นความเสียหายอีกลักษณะหนึ่งที่เกิดจากป้าย ส่งผลให้เจ้าของเจ้าของป้าย ผู้ที่ทำป้าย ผู้ครอบครองป้าย หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับป้ายนั้นๆ อาจจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากข้อความหรือรูปภาพบนป้ายได้

ในการศึกษาตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ความเสียหายจากข้อความหรือรูปภาพบนป้าย หมายความถึง ป้ายตามประเภทและรูปแบบที่ได้แบ่งไว้ข้างต้น ที่ข้อความบนป้าย ซึ่งอาจเป็นความจริง หรือข้อความเป็นความเท็จก็ตาม หรืออาจไม่มีตัวอักษร มีแต่เพียงรูปภาพอาจเป็นรูปคนหรือรูปอื่น ๆ ที่สามารถสื่อความหมายได้ โดยข้อความ หรือรูปภาพดังกล่าว ทำให้บุคคล นิติบุคคล

³³ ราชบัณฑิตยสถาน , พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542[ออนไลน์], 5 มีนาคม 2554.
แหล่งที่มา <http://rirs3.royin.go.th>

³⁴ ราชบัณฑิตยสถาน , พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542[ออนไลน์], 5 มีนาคม 2554.
แหล่งที่มา <http://rirs3.royin.go.th>

เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง ซึ่งเป็นการหมิ่นประมาท ไม่ว่าจะข้อความหรือรูปภาพจะเป็นความจริงหรือไม่ ซึ่งจะแตกต่างกันกับในคดีอาญาที่มีหลักเกณฑ์ในเรื่องการหมิ่นประมาทที่แตกต่างกันกับละเมิด ดังนี้³⁵

1. ในทางละเมิดต้องฝ่าฝืนต่อความจริง จึงจะเรียกว่าทำให้เสียหาย แต่ทางอาญาลึ่งที่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจริงหรือไม่ถือว่าเป็นการหมิ่นประมาททั้งนั้น
2. ในทางละเมิดรับผิดชอบเมื่อได้ทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ แต่ในทางอาญาหมิ่นประมาทมีเฉพาะการกระทำโดยเจตนาเท่านั้น หมิ่นประมาทด้วยความประมาทไม่มีในทางอาญา
3. ในทางละเมิดเป็นกรณีที่ทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณทางทำมาหาได้ และทางเจริญ แต่ทางอาญา จำกัดเฉพาะกรณีเสียหายแก่ชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นถูกเกลียดชัง แต่ไม่รวมเรื่องทางทำมาหาได้และทางเจริญ

ทั้งนี้ การที่ความหมายของข้อความหรือรูปภาพบนป้าย ทำให้บุคคลอื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง จะนำมาเรียกค่าเสียหายโดยถือว่าเป็นการกล่าวหรือไขข่าว ตามมาตรา 423 ได้หรือไม่จะนำมากล่าวไว้ในบทที่ 5 บทวิเคราะห์ปัญหาความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย

2.4.3 ความเสียหายจากลักษณะของการทำป้าย

ความเสียหายจากลักษณะของการทำป้าย หมายถึงการทำป้ายที่สร้างความเสียหายให้แก่ผู้อื่นอันเนื่องมาจากการที่ป้ายนั่นเองเป็นทรัพย์สินอันตราย เนื่องจากที่ปัจจุบันมีป้ายที่ใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบ หรือการเอาหลอดไฟแอลอีดี มาทำเป็นตัวอักษรใช้งานในลักษณะของป้าย หรือป้ายที่มีลักษณะเป็นกล่องไฟมีเป็นจำนวนมาก ไฟฟ้าถือว่าเป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ เพราะตามคำพิพากษาฎีกา ที่ 179/2522* ศาลได้ตัดสินโดย พิพากษาว่า กระแสไฟฟ้าเป็นของอันตรายที่เกิดได้

³⁵ เพิ่ง เพิ่งนิติ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดจรัสจักรพิมพ์, 2552), หน้า199.

* พิพากษาฎีกา ที่ 179/2522 กระแสไฟฟ้าที่จำเลยจัดให้มีขึ้นเพื่อจำหน่ายเป็นของที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ ผู้ครอบครองต้องรับผิดชอบถ้าเกิดความเสียหายขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรคสอง เมื่อจำเลยยอมรับว่าเสาไฟที่หักเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของจำเลย จำเลยจะพ้นผิดก็ต่อเมื่อพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดของโจทก์ผู้เสียหายเองหรือเกิดจากเหตุสุดวิสัย

โดยสภาพ และตามคำพิพากษาฎีกาที่ 2651/2546* ศาลได้ตัดสินว่า เมื่อกระแสไฟฟ้าเกิดลัดวงจร ทำให้เกิดเพลิงไหม้ ผู้ครอบครองกระแสไฟฟ้าซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพต้องรับผิดชอบ ใช้ค่าเสียหาย ดังนั้น ไฟฟ้าจึงเป็นทรัพย์สินอันตราย ตามมาตรา 437 ที่กำหนดให้ผู้มีไว้ในครอบครอง จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้น

ดังนั้น เมื่อป้ายลักษณะต่างๆที่มีไฟฟ้าเกี่ยวข้องหรือเป็นส่วนประกอบ เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากป้ายที่มีลักษณะของการทำป้ายโดยใช้ไฟฟ้าเช่นนี้แล้ว จึงเป็นการเกิดความเสียหายจากป้ายในอีกลักษณะหนึ่งได้ ซึ่งจะทำให้การศึกษาต่อไปถึงหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องว่าจะมีผู้ได้รับผิดจากความเสียหาย ในบทที่ 3

2.4.4 ความเสียหายจากป้ายปิดบังทัศนวิสัย

ความเสียหายจากป้ายที่ปิดบังทัศนวิสัย หมายถึงการที่มีผู้นำป้ายไปติดตั้ง วาง เผยแพร่ในที่ต่างๆ เนื่องจากการที่เลือกสถานที่ติดตั้งป้าย ให้เป็นที่สะดวกตา เห็นได้โดยง่าย แต่เมื่อติดตั้งแล้ว ป้ายอาจไปปิดบังทัศนวิสัยในการมองสิ่งอื่นๆ จนทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายจาก

ข้อเท็จจริงได้ความว่าเสาไฟที่หักเป็นเสาไม้เส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 1 คืบจึงสายไฟแรงสูง 10,000 โวลต์ 3 เส้นบนหัวเสา ปักอยู่ในทุ่งหญ้ามาตั้งแต่ปีพ.ศ.2511 ทุกปีจะมีไฟไหม้ทุ่งหญ้า เสาไฟต้นที่ปักถัดไปเคยถูกไฟไหม้หักมาแล้ว หญ้าในทุ่งเต็มมาถึงโคนเสาไฟ ไม่เคยมีใครเข้าไปถางหญ้าโคนเสา ไฟไหม้หญ้าเป็นทางมาถึงโคนเสาที่หักเช่นนี้ เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของจำเลยควรรู้ได้เป็นอย่างดีว่าบริเวณนั้นมีไฟไหม้หญ้ามาติดเสาไฟซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาก่อนแล้ว ถ้าใช้ความระมัดระวังไม่ปล่อยให้หญ้าขึ้นอยู่เต็มโคนเสาไฟก็อาจป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก จึงอยู่ในวิสัยที่จำเลยจะป้องกันได้ อันตรายที่เกิดขึ้นถือไม่ได้ว่าเกิดแต่เหตุสุดวิสัย จำเลยจึงไม่พ้นความรับผิดชอบ

* คำพิพากษาฎีกาที่ 2651/2546 การไฟฟ้านครหลวงจำเลยที่ 2 มีวัตถุประสงค์ในการจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าแก่ประชาชน จำเลยที่ 1 เป็นลูกจ้างของจำเลยที่ 2 เมื่อกระแสไฟฟ้าที่จำเลยที่ 2 จัดให้มีขึ้นเพื่อจำหน่ายให้แก่ประชาชนเกิดการลัดวงจรเป็นเหตุให้เพลิงลุกไหม้ทำให้ทรัพย์สินของโจทก์เสียหาย จำเลยที่ 2 ผู้ครอบครองกระแสไฟฟ้าซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของโจทก์ ผู้ต้องเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรคสอง แม้จำเลยที่ 2 นำสืบว่าได้ดูแลและบำรุงรักษาอุปกรณ์ไฟฟ้าอย่างดีแล้ว แต่ไม่ได้พิสูจน์ว่ากระแสไฟฟ้าลัดวงจรเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเป็นความผิดของโจทก์ จำเลยที่ 2 จึงไม่พ้นความรับผิดชอบ ส่วนจำเลยที่ 1 เป็นลูกจ้างของจำเลยที่ 2 ไม่ต้องรับผิดชอบส่วนตัว เพราะจำเลยที่ 1 ไม่ได้เป็นผู้ครอบครองกระแสไฟฟ้าหรือทำให้กระแสไฟฟ้าลัดวงจร

ป้ายนั้นๆ ได้ เช่น การที่ติดตั้งป้ายไว้ที่ปากซอยหากไม่ระวังแล้วอาจทำให้รถยนต์ที่เข้าออกซอยมองไม่เห็นรถคันอื่นได้ทำให้เกิดการชนกันได้ ถือได้ว่าสาเหตุที่รถชนกันเกิดจากการที่ติดตั้งป้ายไม่เหมาะสมปิดบังทัศนวิสัยในบริเวณนั้น

ดังนั้น เมื่อศึกษาจากลักษณะความเสียหายของป้าย ได้แก่ ความเสียหายจากป้ายตก หล่น ความเสียหายจากข้อความหรือรูปภาพบนป้าย ความเสียหายจากลักษณะการทำป้าย ความเสียหายจากที่ป้ายปิดบังทัศนวิสัย ทั้ง 4 อย่างข้างต้นแล้ว เมื่อมีความเสียหายจากป้ายในลักษณะต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น บุคคลใดจะถือว่าเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และใกล้ชิดกับการกระทำที่ทำให้เกิดความเสียหายจากป้าย ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆ ไป และขึ้นอยู่กับลักษณะของป้าย รวมถึงวิสัยและพฤติการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นจะสามารถนำมาปรับกับหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด เพื่อหา ผู้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายได้เพียงใด ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจะนำมาวิเคราะห์ปัญหาความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย ในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 3

แนวคิด ทฤษฎี ของความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย

ตามกฎหมายลักษณะละเมิดของไทย

3.1 ความเป็นมาของความรับผิดทางละเมิดในความเสียหายที่เกิดจากป้ายของไทย

ความเป็นมาของความรับผิดในทางละเมิดในความเสียหายที่เกิดจากป้ายของไทย เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อใดไม่พบว่ามีภาระบัญญัติไว้อย่างชัดเจน แต่น่าจะเกิดจากที่ประเทศไทยได้มีการรับวัฒนธรรมจากต่างชาติมากขึ้น มีการประกอบการค้ากับต่างชาติมากขึ้น และต่างชาติได้เข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น จึงได้รับแนวคิดในเรื่องการทำป้าย ซึ่งความเป็นมาของเกี่ยวกับการโฆษณาด้วยป้ายของทางประเทศฝั่งตะวันตก ที่ได้มีการปฏิวัติอุตสาหกรรมตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 ที่เศรษฐกิจขยายตัว มีการโฆษณามากขึ้นเช่นในอเมริกา มีการส่งแคตตาล็อกไปตามบ้าน ให้ผู้รับสั่งของทางจดหมายได้ มีการโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ จนในทศวรรษที่ 1960 เริ่มใช้ข้อความที่แปลกตาเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้คน บริษัท Volkswagen สร้างโฆษณา นับเป็นผู้บุกเบิกการโฆษณาโดยใช้จุดเด่นของผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่าน วงการโฆษณาของอเมริกาขณะนี้ถูกเรียกว่าเป็นยุคปฏิวัติความคิดสร้างสรรค์³⁷ ดังนั้นเมื่อประเทศไทยตั้งแต่ยุครัตนโกสินทร์ช่วงกลางที่มีการรับวัฒนธรรมของคนตะวันตกมากยิ่งขึ้น เริ่มมีการใช้ชื่อและนามสกุล มีการตั้งชื่อร้านค้า และทำป้ายชื่อร้านรวมถึงสถานที่ต่างๆ ส่งผลให้มีป้ายชื่อ และมีการทำป้ายสำหรับโฆษณา และจนมาถึงยุคปัจจุบันที่เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมากมีการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูงขึ้น จึงเกิดการทำป้ายขนาดต่างๆ ทั้งเล็กและใหญ่ เพื่อใช้โฆษณาโดยอาจติดตั้งด้านบนและด้านข้างของอาคาร หรือติดตั้งบนพื้นดิน อาจเป็นการติดตั้งที่อาคารหรือที่ดินของตนเอง รวมถึงธุรกิจการทำป้าย การให้เช่าป้าย โฆษณาก็เริ่มมีขึ้นอย่างแพร่หลาย และการก่อสร้างสิ่งต่างๆมีมากขึ้น จนรัฐได้มีการออกกฎหมายมาควบคุมการสร้างป้าย เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 กฎกระทรวงเรื่องต่างๆ ข้อบัญญัติกรุงเทพฯ เป็นต้นแต่อย่างไรก็ตาม มีป้ายจำนวนหนึ่งซึ่งได้สร้างก่อนที่จะมีกฎหมายออกมาควบคุมบังคับจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับที่ออกมาภายหลัง การควบคุมอาคาร และกฎหมายลำดับรองต่างๆ เพราะกฎหมายไม่มีผลบังคับย้อนหลัง คือป้ายที่ก่อสร้างก่อนปี 2533

³⁷ ประวัติป้ายโฆษณา [ออนไลน์], 19 ธันวาคม 2554. แหล่งที่มา <http://www.jstumpai.com>

ไม่ต้องขออนุญาตถือว่าถูกต้องตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 อีกทั้งผลประโยชน์ที่ได้จากการเช่าป้ายขนาดใหญ่เพื่อโฆษณาในทำเลที่ดีมีมูลค่าสูงมาก ส่งผลให้มีผู้แอบสร้างป้ายเถื่อนที่ไม่ได้ขออนุญาต หรือมีการขออนุญาต แต่ป้ายที่สร้างอาจไม่ตรงตามที่ได้ขออนุญาตไว้ หรือเป็นป้ายที่สร้างไม่ได้มาตรฐานเพียงพอ ส่งผลให้เมื่อเกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ป้ายบางส่วนจึงตกลงลงมาสร้างความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชนจนเป็นข่าว เช่น ในปี 2551 ที่เกิดเหตุการณ์ป้ายตกลงมาใส่คนบริเวณหน้าซอยสุขุมวิท 70/4 ถนนสุขุมวิท แขวงและเขตบางนา³⁸ ซึ่งเหตุการณ์ที่ป้ายตกลงมามีมาเป็นระยะๆ ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ครั้งใดก็จะสอบถามถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังเช่น เมื่อปี 2550 สมัยนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้มีเหตุการณ์ที่ป้ายหล่นมาทับคน นายอภิรักษ์ฯ จึงได้ให้สัมภาษณ์ กับหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ (วันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 ปีที่ 31 ฉบับที่ 3913) สรุปได้ว่า ในขณะนั้นมีข้อมูลผลการสำรวจ ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ผิดกฎหมายในเขต กรุงเทพมหานคร ที่มีมากกว่า 500 ป้าย ก่อนหน้านี้ กรุงเทพมหานครสั่งรื้อถอนไปแล้วจำนวน 28 ป้าย ยังอยู่ในกระบวนการฟ้องร้องต่อศาล และบางกรณีหากศาลมีคำสั่งให้รื้อถอนแล้ว ผู้ประกอบการยังไม่ปฏิบัติตาม กรุงเทพมหานครก็ใช้วิธีเรียกเก็บค่าปรับกับเจ้าของป้ายได้ อย่างไรก็ตาม จะเปลี่ยนวิธีดำเนินการจากการปรับมาเป็นการเร่งรื้อถอน โดยประสานกับศาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) และกองบัญชาการตำรวจนครบาล (บข.น.) ซึ่งขณะนี้เริ่มทยอยรื้อไปแล้วหลายจุด

ประกอบกับแหล่งข่าวจากสำนักงานโยธากรุงเทพมหานครในขณะนั้น เปิดเผยว่า กรุงเทพมหานครได้พิจารณาถึงมาตรการควบคุมป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ที่ผิดกฎหมายในกรุงเทพมหานคร ที่มีกว่า 500 ป้าย ที่อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัย โดยมีการเชิญผู้เกี่ยวข้องหารือถึงมาตรการป้องกันความปลอดภัย เช่น สมาคมผู้ผลิตป้ายโฆษณาแห่งประเทศไทย สมาคมธุรกิจโฆษณาแห่งประเทศไทย วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้ประกอบการป้ายโฆษณา และผู้ประกอบการสินค้า ฯลฯ โดยได้ชี้แจงมาตรการบังคับใช้กฎหมายและบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ และขอความร่วมมือไม่ให้มีการติดป้ายโฆษณาบริเวณป้ายที่ผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ช่วงประมาณปี 2548 -2549 กรุงเทพมหานครสำรวจพบว่ามีป้าย 1,410 ป้าย ขออนุญาต 1,028 ป้าย ไม่ขอ 382 ป้าย จึงสั่งรื้อถอนไป 28 ป้าย ซึ่งรื้อถอนแล้ว 1 ป้าย เหลือระหว่างรื้อถอนอีก 27 ป้าย สร้างผิดแบบ 212 ป้าย เป็นต้น และในขณะนั้น กรุงเทพมหานครได้ออกกฎหมายบังคับใช้กับการติดตั้งป้ายแล้ว คือ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

³⁸ ข่าวป้าย [ออนไลน์], 5 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา <http://www.giggog.com/crime/>

เรื่องห้ามก่อสร้างตัดแปลงอาคารบางชนิดในบริเวณพิเศษ 5 จุด เช่น ริมทางด่วน ริมทางรถไฟ ริมแม่น้ำเจ้าพระยา และรอบอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย 200 เมตร โดยในขณะนั้น กรุงเทพมหานครและกรมโยธาธิการได้ร่วมกันจัดทำร่างกฎกระทรวงเพิ่มเติมเรื่องการ ออกแบบโครงสร้างป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ ให้เพิ่มแรงต้านลมอีก 3 เท่า โดยป้ายโฆษณาสูงไม่เกิน 10 เมตร ต้องออกแบบให้รองรับแรงลมได้เป็น 150 กิโลกรัมแรง/ตารางเมตร และป้ายโฆษณาสูงเกิน 10 เมตร ต้องออกแบบให้รองรับแรงลมเป็น 180 กิโลกรัมแรง/ตารางเมตร.³⁹

นอกจากการที่ป้ายตกลงมาใส่ประชาชนแล้ว ป้ายที่ใช้ไฟฟ้าซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินอันตราย เคยมีกรณีไฟฟ้าดูดประชาชนเสียชีวิตมาแล้ว ดังเช่น กรณีข่าว ที่มีช่างไฟฟ้าที่ขึ้นไปดูแลป้ายโฆษณาถูกไฟดูดตกลงมาจากป้ายโฆษณา สูง 50 เมตร และเสียชีวิตภายในวัดศิษฆาราม (มักกะสัน) ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เมื่อ กรกฎาคม 2551⁴⁰

ดังนั้นจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเห็นได้ว่า ปัจจุบันมีป้ายเป็นจำนวนมากทั้งที่เป็นป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ และป้ายชื่อของอาคารร้านค้า ซึ่งมีมากมายหลายรูปแบบ ในการสร้างป้ายขนาดใหญ่อาจมีบุคคลหลายกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือบางครั้งเมื่อเกิดความเสียหายแล้ว ไม่ทราบว่าเป็นเจ้าของหรือเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับป้ายมากที่สุด ที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ดังที่ได้อธิบายกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับป้ายอย่างละเอียดในบทที่ 2 แล้วนั้น แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐ จะได้บัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมป้ายมากมาย เช่น กำหนดให้มีการขออนุญาตก่อนทำการก่อสร้าง ตัดแปลง รื้อถอน โยกย้าย ป้ายเพื่อให้ถูกต้องแข็งแรง หรือควบคุมในกรณีอื่นๆ เพื่อมิให้ป้ายไปสร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น แต่ยังคงมีความเสียหายจากป้าย เนื่องจากป้ายที่ได้สร้างไว้ก่อนที่กฎหมายบัญญัติ ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายเพราะในการบัญญัติกฎหมาย จะบัญญัติให้กฎหมายฉบับนั้นๆ มีผลบังคับใช้ ภายหลังจากที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว อีกทั้งเป็นไปตามหลักการบังคับใช้กฎหมายที่ว่า กฎหมายที่เป็นโทษจะไม่มีผลย้อนหลัง ส่งผลให้มีป้ายที่สร้างไว้ก่อน กฎหมายบังคับใช้อีกเป็นจำนวนมากที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของกฎหมาย ซึ่งป้ายเหล่านั้นจะเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชนได้ และกรุงเทพมหานครก็มีป้ายบางส่วนเป็นป้ายที่สร้างขึ้นภายหลังจากที่กฎหมายใช้บังคับแล้วจึงมีการขออนุญาตอย่างถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตามก็มีป้ายบางส่วนที่ไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่

³⁹ ผู้ตรวจสอบอาคาร [ออนไลน์], 6 พฤศจิกายน 2553. แหล่งที่มา <http://www.thaibuildinginspector.net>

⁴⁰ รวบรวมข่าว [ออนไลน์], 22 ธันวาคม 2554. แหล่งที่มา <http://www.boybdream.com/manager-news-content.php>

และก่อสร้างไม่ได้มาตรฐาน และป้ายเหล่านั้น อาจเป็นป้ายที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุโดยการตกลงมา โคนบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นเกิดความเสียหาย และจากการศึกษากฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับป้ายในบทที่ พบว่ากฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับการกำหนดให้บุคคลที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับป้ายร่วมรับผิดชอบใช้ความเสียหายที่เกิดจากป้าย พบว่ามีเพียงประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ ที่มีการบัญญัติ เรื่องความรับผิดชอบในกรณีการติดตั้งหรือจากการรื้อถอนป้าย ที่ให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

ดังนั้น จึงเกิดปัญหาขึ้นว่าเมื่อป้ายได้เป็นสาเหตุทำให้บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเสียหายไม่ว่าเกิดจากสาเหตุใดๆก็ตาม แต่กลับไม่มีกฎหมายเฉพาะในเรื่องนี้ ดังนั้นการที่จะนำกฎหมายฉบับใด มาใช้ในการปรับข้อเท็จจริงต่างๆที่เกิดขึ้นให้เข้ากับหลักกฎหมาย เพื่อหาบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบในการชดเชย หรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น ผู้เสียหายจะต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่อง ละเมิดมาปรับใช้ เมื่อได้ทำการศึกษาถึงความเป็นมาของกฎหมายละเมิดของไทยพบว่า เดิมกฎหมายละเมิดของไทย คำว่าละเมิด หมายถึงการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งบุคคลผู้หนึ่งได้ก่อให้เกิดขึ้นเป็นที่เสียหายแก่อีกบุคคลหนึ่งและซึ่งเป็นมูลให้เกิดหนี้ผูกพันผู้ก่อในอันที่จะต้องใช้จ่ายเงินจำนวนหนึ่ง ให้เพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายนั้น และการทำละเมิดได้เกิดจากการตกลงตรงกันแห่งเจตนาระหว่างบุคคลที่เป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ เนื่องจากละเมิดเป็นพฤติการณ์ที่ถือกันว่าเป็นการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย⁴¹ ฉะนั้นย่อมทำให้ผู้ที่เป็นต้นเหตุก่อขึ้นจะต้องได้รับโทษอย่างใดอย่างหนึ่งคือความผูกพันที่ในอันนี้ทำให้ผู้ก่อต้องตกเป็นลูกหนี้มีหน้าที่ชำระเงินจำนวนหนึ่งซึ่งตามกฎหมายเก่าเรียกว่า ค่าสินไหม และกฎหมายเก่าของไทยคำว่า “ละเมิด” เป็นคำโบราณหมายถึง การอันไม่ชอบด้วยกฎหมายชนิดหนึ่งเท่านั้น เช่น ละเมิดพระราชอาญา และส่งผลให้บุคคลผู้ทำต้องจ่ายเงิน ในลักษณะสินไหมให้แก่หลวง มิได้จ่ายให้แก่เอกชนผู้เสียหาย แต่เป็นการจ่ายและตกให้แก่ท้องพระคลังหลวง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบัน สามารถเปรียบได้กับการจ่ายค่าปรับ ซึ่งถือเป็นโทษทางอาญาชนิดหนึ่ง ดังนั้นคำว่าละเมิดในสมัยก่อนจึงมีความหมายที่ใช้กับทางอาญา ภายหลังกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้ใช้คำว่าประทุษร้ายทางแพ่ง สำหรับเหตุการณ์ที่เป็นมูลหนี้ทางละเมิด⁴²

⁴¹ ร.แสงกาศ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย(กฎหมายเอกชน) ละเมิด, คำสอนชั้นปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และการเมือง พุทธศักราช 2478 พิมพ์ครั้งที่ 3 เล่ม 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์, 2478) หน้า 68

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 68

ทั้งนี้ในปัจจุบันสำหรับในเรื่องกฎหมายลักษณะละเมิด ตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใช้คำว่า “ละเมิด” แต่เป็นละเมิดในความหมายของ “ประทุษร้ายทางแพ่ง” มิใช่ละเมิดตามกฎหมายเก่า กล่าวคือกรกระทำละเมิดก่อนนี้ตามกฎหมายที่ผู้กระทำได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายอันเป็นลักษณะของความรับผิดชอบทางแพ่งเท่านั้นมิใช่ความรับผิดชอบทางอาญา ละเมิดจึงมิได้มีความมุ่งหมายในการลงโทษผู้กระทำละเมิดแต่ประการใด แต่กลับมุ่งหมายเยียวยาให้ผู้เสียหาย โดยที่ผู้กระทำได้มีความผิดและต้องก่อความเสียหายขึ้น ผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาให้กลับไปอยู่ในฐานะเสมือนความเสียหายมิได้เกิดขึ้น⁴³

จากที่กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าเมื่อมีกรณีความเสียหายจากป้ายที่ก่อให้เกิดการสูญเสียทั้งชีวิต ร่างกายของบุคคลอื่นและไม่มีกฎหมายใดโดยเฉพาะที่บัญญัติในเรื่องความผิดและการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดมาปรับใช้กับข้อเท็จจริง ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากการนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้ได้แก่ ความเสียหายที่เกิดจากป้ายกรณีหนึ่งๆอาจมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับป้ายจำนวนมาก แต่จะถือว่าบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับป้ายแต่ละรายเหล่านั้นใครบ้างจะต้องที่จะต้องรับผิดชอบและเป็นการรับผิดชอบเฉพาะตนหรือเป็นลูกหนี้ร่วม เพราะบางเหตุการณ์ อาจสามารถนำมาปรับเข้ากับหลักกฎหมายได้หลายมาตรา เช่น กรณีที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน ได้แก่ เจ้าของป้าย ผู้สร้างป้าย ผู้เช่าป้าย เจ้าของอาคาร หรือเจ้าของที่ดิน แต่ป้ายมีหลายรูปแบบ บางรูปแบบอาจนำมาปรับเข้ากับหลักกฎหมายบางมาตราไม่ได้ซึ่งอาจเป็นมาตราที่มีข้อสันนิษฐานทางกฎหมายเป็นประโยชน์กับผู้ได้รับความเสียหายมากกว่ามาตราพื้นฐานในเรื่องความรับผิดทางละเมิดอย่างมาตรา 420* ที่มาตรานี้ เป็นมาตราบัญญัติเป็นหลักเกณฑ์ให้ ผู้ที่ได้รับความเสียหายจะต้องเป็นฝ่ายที่มีภาระการพิสูจน์ว่าผู้กระทำความผิดมีความจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้เกิดความเสียหายอย่างไร แต่การที่ป้ายได้ก่อความเสียหายให้แก่ผู้อื่นเป็นเรื่องที่แตกต่างจากการที่มีบุคคลเป็นผู้กระทำละเมิดโดยตรงเพราะป้ายเป็นสิ่งไม่มีชีวิต การพิสูจน์เจตนาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น เจ้าของป้าย เจ้าของที่ดิน เจ้าของอาคารเป็นเรื่องที่กระทำได้ยากลำบาก แตกต่างจากมาตราอื่นที่เป็นมาตราที่มีข้อสันนิษฐานทางกฎหมายเป็นคุณสำหรับผู้เสียหายมากกว่า เนื่องจากไม่ต้องพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำ

⁴³ ศนันท์กรณ (เจ้าปี) โสคติพันธุ์, ถ้อยอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่งลาภมิควรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2553) หน้า 51.

* มาตรา 420 มาตรา ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

แต่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย หากสามารถพิสูจน์ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายก็เป็นการเพียงพอที่ทำให้อีกฝ่ายต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายต่างๆได้ เช่น ในกรณีของมาตรา 425 ความรับผิดของนายจ้างในการทำละเมิดของลูกจ้าง มาตรา 426 ความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของ มาตรา 434 ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากทรัพย์ มาตรา 436 ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากของตกหล่นหรือของทิ้งขว้างจากโรงเรือน และมาตรา 437 ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์อันตราย ซึ่งแต่ละมาตรามีแนวความคิดในการยกเว้นแตกต่างกัน เช่น ในกรณีที่ป้ายบนอาคาร หรือป้ายที่ตั้งบนที่ดิน แล้วบางส่วนของป้ายตกลงมาสร้างความเสียหายแก่บุคคลอื่น นอกจากเจ้าของอาคารแล้วผู้ครองทรัพย์ (อาคาร) เจ้าของป้าย ผู้ครองป้าย อาจมีส่วนร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายด้วย หากผู้เสียหายสามารถพิสูจน์ได้ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย เช่น กรณีของมาตรา 434 ที่หากผู้เสียหายสามารถพิสูจน์ได้ว่า ผู้ที่ดูแลครอบครองป้ายไม่ได้ดูแลหรือบำรุงดีเพียงพอ หรือกรณีที่ป้ายตกลงมาจากอาคาร ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย ผู้เสียหายเพียงสามารถพิสูจน์ว่าอีกฝ่ายเป็นผู้ที่อยู่ในอาคารแห่งนั้นได้ ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่เกิดจากป้ายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย จึงเป็นการง่ายสำหรับผู้เสียหายในการที่จะได้รับการชดเชยค่าเสียหายมากกว่าการที่จะต้องไปทำการพิสูจน์ถึงเจตนา หรือการกระทำโดยประมาทเลินเล่อตามมาตรา 420

ดังนั้น จากการศึกษาประวัติความเป็นมาในเรื่องความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับป้ายในบทที่ 2 พบว่าไม่ได้บัญญัติไว้ในเรื่องนี้ ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเมื่อเกิดความเสียหายขึ้น กฎหมายที่จะต้องนำมาปรับใช้เพื่อหาผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ลักษณะ ละเมิด และเพื่อให้เข้าใจแนวคิดของแต่ละมาตราที่จะนำมาปรับใช้กับความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากละเมิด จึงควรต้องเข้าใจถึงทฤษฎีทางกฎหมายละเมิดเสียก่อน เพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจและนำไปปรับใช้กฎหมายให้เข้ากับข้อเท็จจริงได้อย่างดีที่สุด

3.2 ทฤษฎีและแนวความคิดทั่วไปทางละเมิด

3.2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความรับผิด

3.2.1.1 ทฤษฎีความรับผิดเคร่งครัดหรือความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability)

ทฤษฎีความรับผิดเคร่งครัดหรือความรับผิดเด็ดขาด มีแนวคิดมาจากระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ โดยเบื้องต้นเป็นการที่สังคมใช้ทฤษฎีรับภัยตามที่เห็นว่า หลักเกณฑ์แห่ง

ความรับผิดชอบทางละเมิดนั้น ไม่จำเป็นที่ผู้ละเมิดจะต้องกระทำความผิดด้วย เมื่อความเสียหายเกิดขึ้น และรู้ว่าผู้ใดเป็นผู้ทำหรือผู้ก่อ ควรถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ละเมิดไม่ว่าการกระทำที่ก่อความเสียหายนั้นจะผิดหรือถูก เพราะถือว่ามนุษย์เราเมื่อได้กระทำการใด ๆ ขึ้นแล้วย่อมเป็นการเสี่ยงภัยอย่างหนึ่ง คืออาจมีผลดีก็ได้ผลร้ายก็ได้ ผู้ทำก็จะต้องรับผลแห่งการเสี่ยงภัยนั้น⁴⁴ ถ้ามีภัยคือความเสียหายเกิดขึ้นเขาก็ต้องรับเคราะห์ ต้องรับความเสียหายนั้น ความเสียหายต้องเป็นภัยไปกับเขา โดยทฤษฎีรับภัยนี้มีกำเนิดเมื่อราวปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยในสมัยนั้น แนวความคิดเห็นของมนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงไป อันเป็นเหตุทำให้มีความคิดเห็นในเรื่องความรับผิดชอบทางละเมิดนั้นเปลี่ยนแปลงไป โดยทฤษฎีรับภัยมีหลักการสำคัญ คือ ไม่ได้พิจารณาถึงเจตนาในจิตใจของผู้กระทำว่า มีเจตนาหรือจงใจกระทำหรือขาดความระมัดระวังหรือไม่ แต่มุ่งให้พิจารณาเพียงผลของการกระทำว่าเกิดความเสียหายเพียงใด เพราะหากพิจารณาถึงความมุ่งหมายในจิตใจ จะทำให้พบผู้กระทำที่มีเจตนามุ่งร้ายกระทำผิดได้น้อย เพราะหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางละเมิดไม่จำเป็นต้องมีความผิด ความรับผิดชอบทางละเมิดไม่ใช่การลงโทษ จึงไม่ควรมีหลักเกณฑ์ว่าผู้ละเมิดต้องทำผิด แต่หลักนี้นำมาใช้ได้น้อยกับคดีอาญา อีกทั้งตามเหตุผลทางกฎหมายที่หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางละเมิดไม่จำเป็นต้องมีความรับผิดชอบเนื่องจากผลทางละเมิดคือการชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย ไม่ใช่การลงโทษอย่างความรับผิดชอบอาญา จึงไม่จำเป็นต้องมีความผิดเพื่อให้เข้ากับผลของละเมิด ส่งผลให้หากเพียงเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย ก็ควรถือเป็นละเมิดแล้ว และอีกเหตุผลหนึ่งคือเป็นการไม่ยุติธรรมที่จะให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดรับเคราะห์กรรม ได้รับความเสียหายจากสิ่งที่ตนไม่ได้กระทำ หรือไม่ได้เป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย เมื่อมีการใช้ทฤษฎีรับภัย ทำให้ ผู้ก่อภัยจะต้องเป็นผู้รับเคราะห์

แต่ต่อมาเมื่อสังคมเจริญขึ้นมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมในช่วงศตวรรษที่ 19 จึงเกิดแนวคิดทฤษฎีความรับผิดชอบที่ต้องการความผิด (Fault Theory) คือ ต้องมีความผิดจึงจะมีความรับผิดชอบ เป็นทฤษฎีที่มีหลักเกณฑ์ว่าผู้กระทำจะมีความรับผิดชอบเพื่อละเมิดในกรณีที่จะต้องมีความผิด (fault) ของผู้ทำละเมิด ได้แก่ มีความจงใจหรือประมาทเลินเล่อประกอบการกระทำ และประกอบกับองค์ประกอบอื่นๆ จนเป็นการกระทำผิดละเมิดแล้ว ผู้กระทำละเมิดจึงต้องรับผิดชอบ⁴⁵ แนวคิดของทฤษฎีความรับผิดชอบที่ต้องการความผิดที่ต้องการคุ้มครองเสรีภาพของผู้กระทำมากกว่าบุคคลที่ได้รับความเสียหาย เนื่องจากผู้ที่ได้รับความเสียหายจะได้รับการชดเชยความเสียหายหรือเยียวยาต่อเมื่อ

⁴⁴ จีดี เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2550 หน้า 105.

⁴⁵ ศนันทกรณ (จำปี) โสทธิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้ พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 51.

ผู้กระทำจงใจหรือประมาทเลินเล่อขาดความระมัดระวังเท่านั้น ต่อมาทฤษฎีนี้ได้รับอิทธิพลจาก ศาสนาคริสต์ โดยถือว่าผู้ทำละเมิดเป็นผู้ผิดศีลธรรม และมีการขยายหลักเกณฑ์ความรับผิดทาง ละเมิดไปสู่เกณฑ์ที่ต้องพิจารณาโดยจงใจกระทำ ทำให้ความรับผิดทางละเมิดเกิดเฉพาะกรณีละเมิด โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเท่านั้น⁴⁶ หรือบางท่านเห็นว่าเป็นแนวคิดที่ว่าต้องมีความผิดจึงจะมี ความรับผิดได้ No Liability With out Fault หรือ Fault Theory โดยเป็นทฤษฎีที่ตอบสนองต่อยุค ปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปเพื่อให้เจ้าของกิจการกล้าที่จะดำเนินกิจการต่างๆ ได้มากขึ้น ต่อมาที่ ระบบการค้าเสรี Laissez faire และการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปทำให้ผู้ประกอบการกล้าดำเนิน กิจการต่างๆ มากขึ้น แต่ต่อมาเมื่อเกิดความเสียหายจากการบริโภคสินค้าและบริการ แต่การที่จะให้ ผู้เสียหายเป็นฝ่ายที่ต้องทำการพิสูจน์ความผิดของเจ้าของสินค้าและบริการผู้ทำละเมิด เป็นสิ่งที่ยาก ที่จะพิสูจน์ให้ได้ว่าผู้ใดต้องรับผิดเพราะจงใจทำให้เสียหาย หรือประมาทเลินเล่อในการผลิตสินค้า หรือให้บริการเพราะเป็นสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อนเกินกว่าที่จะทำได้ ดังนั้น จึงมีการย้อนกลับไปใช้ แนวคิดเริ่มแรกที่เน้นความเสียหายแต่ไม่เน้นความผิด ได้แก่ ทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด Strict liability เพราะมีความจำเป็นที่จะให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา เพราะถ้าผู้เสียหายต้องเป็นฝ่าย พิสูจน์ว่าเจ้าของสินค้าหรือบริการต่างๆ จงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างไรให้ได้ก่อนแล้ว อาจทำให้ ผู้เสียหายไม่ได้รับการชดเชยเยียวยาได้⁴⁷ โดยทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาดนี้ มีหลักการคือจะให้ผู้ที่ ได้รับความเสียหายได้รับการเยียวยาโดยไม่ต้องพิสูจน์ความผิด ซึ่งทฤษฎีนี้มีแนวคิดเหมือนกับ ทฤษฎีความรับผิดที่ไม่ต้องความผิด ที่เป็นทฤษฎีที่ผู้กระทำมีความรับผิดโดยไม่ต้องพิจารณาว่า ผู้กระทำมีความผิดคือจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ และมีผู้เรียกความรับผิดประเภทนี้ว่าเป็น “ความรับผิดตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย”⁴⁸ คือเป็นการได้รับประโยชน์ตามข้อสันนิษฐานของ กฎหมาย ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องรับผิดโดยไม่ต้องพิสูจน์ว่าบุคคลนั้นมีความผิด เช่น กรณีสัตว์ของตน ไปกัดบุคคลอื่นเจ้าของสัตว์ต้องรับผิดชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้รับภัย

ทั้งนี้ทฤษฎีความรับผิดเคร่งครัดหรือความรับผิดเด็ดขาด เป็นแนวคิดที่จะนำไปใช้ ในการปรับเข้ากับข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อวิเคราะห์ว่าผู้ใดควรมีส่วนเกี่ยวข้องในความรับผิด จากความเสียหายที่เกิดจากภัย เนื่องจากอาจมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในความเสียหายที่เกิดขึ้นหลาย บุคคลตามข้อเท็จจริงแม้ว่าจะไม่ได้กระทำโดยตรงให้เกิดความเสียหายจากภัย แต่เมื่อมีส่วน

⁴⁶ สุขุม สุภนิติย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะละเมิด พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2548) หน้า 7.

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 7-8.

⁴⁸ ศนันทกรณ (จำปี) โสทธิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้, หน้า 51.

เกี่ยวข้อง จึงเกิดมีข้อสันนิษฐานทางกฎหมายให้ผู้นั้นต้องร่วมรับผิดชอบ โดยไม่สามารถยกข้อต่อสู้ใดๆ มาเป็นข้อแก้ตัวเพื่อให้พ้นความรับผิดชอบได้ โดยผู้ศึกษาจะนำทฤษฎีนี้วิเคราะห์และปรับใช้เพื่อให้เข้ากับข้อเท็จจริงลักษณะต่างๆ เพื่อหาผู้ร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ต่อไปในบทที่ 5

3.2.1.2 หลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

หลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแล้ว การพิจารณาว่า จะต้องชดเชยเท่าใดจะต้องพิจารณาโดยแยกระหว่างความเสียหายที่เป็นจริงและความเสียหายที่กฎหมายยอมรับ ขึ้นกับว่าความเสียหายเป็นผลของการกระทำละเมิดหรือไม่ เพราะบุคคลที่ต้องรับผิดชอบควรรับเฉพาะส่วนที่ทำให้เกิดความยุติธรรมมิใช่ให้รับผิดชอบในผลทุกอย่างที่เกิดขึ้น ซึ่งหลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลนั้นผลที่เกิดขึ้นต้องเป็นผลโดยตรงของการกระทำจึงจะเรียกได้ว่าผลสัมพันธ์กับการกระทำ และผลที่เกิดขึ้นต้องได้สัดส่วนกับการกระทำ ซึ่งหากผลเกิดออกไปไม่สัมพันธ์กับการกระทำหรือเกิดผลอันใหม่ไม่สัมพันธ์กับการกระทำ โดยทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลได้แก่ทฤษฎีเงื่อนไขหรือความเท่ากันแห่งเหตุและทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม

โดยทฤษฎีเงื่อนไขหรือทฤษฎีความเท่าเทียมกันของเหตุ เป็นทฤษฎีที่จะพิจารณาผู้รับผิดชอบโดยดูจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่าผู้ใดก่อให้เกิดความเสียหายที่กฎหมายคุ้มครองบ้าง หากแม้มีสาเหตุอื่นมาประกอบร่วมในการก่อความเสียหาย ผู้นั้นต้องรับผิดชอบ หรือกล่าวอีกอย่างได้ว่าหากไม่มีการกระทำที่กล่าวหา ผลจะไม่เกิด ผลที่เกิดถือว่าเป็นผลที่เกิดจากการกระทำที่ถูกกล่าวหา แม้ว่ามีสาเหตุหลายประการ แต่ถ้าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นเหตุอันหนึ่งแล้ว ผู้นั้นต้องรับผิดชอบโดยไม่ต้องคำนึงว่ามีเหตุอื่นที่ก่อความเสียหาย เพราะถือว่าทุกเหตุมีความเท่าเทียมกัน⁴⁹ ซึ่งทฤษฎีนี้ถือว่าทุกเงื่อนไขมีความสำคัญเท่ากันที่สามารถจะก่อให้เกิดผลขึ้น ไม่มีเงื่อนไขอันที่สามารถแยกออกจากเงื่อนไขอื่นได้ แบ่งแยกเงื่อนไขไม่ได้ บอกไม่ได้ว่าเงื่อนไขอันใดเป็นสาเหตุ หากขาดเงื่อนไขอันใดอันหนึ่งผลทั้งหมดจะไม่เกิด กล่าวโดยสรุปตามทฤษฎีนี้ ทุกการกระทำเป็นสาเหตุให้เกิดความเสียหาย ผู้กระทำต้องรับผิดชอบในความเสียหายเพราะหากไม่มีการกระทำนั้น ความเสียหายไม่เกิดขึ้นแม้มีเหตุอื่นแต่ถือว่าทุกเหตุสำคัญเท่ากันที่จะนำไปสู่ผลสุดท้าย ทั้งนี้ไม่ว่าสาเหตุแรกที่เกิดขึ้นจะห่างไกลจากผลลัพธ์เพียงใดก็ตาม ซึ่งหากนำทฤษฎีนี้มาปรับใช้กับข้อเท็จจริงเพื่อหา

⁴⁹ไพจิตร ปุญญพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 13 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2553), หน้า 38.

ตัวผู้กระทำความผิดแต่เพียงทฤษฎีเดียวแล้ว อาจไม่เกิดความยุติธรรมเท่าที่ควรแก่บุคคลที่เป็นผู้เริ่มต้น หรือเป็นสาเหตุให้เกิดความเสียหาย เพราะอาจทำให้บุคคลผู้นั้น ต้องรับผิดชอบมากเกินไปกว่าพฤติการณ์ที่เขาได้กระทำจริง

อย่างไรก็ตาม การปรับใช้ทฤษฎีเงื่อนไขนี้มีปัญหาหลายประการได้แก่ปัญหาขอบเขตความรับผิดชอบที่ขยายวงกว้างมากเกินไป แม้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจะมีบุคคลนั้นเป็นผู้ก่อ แต่ควรมีการจำกัดกรอบของความรับผิดชอบ ปัญหาเรื่องผลที่เกิดขึ้นทันทีซึ่งควรถือเฉพาะเงื่อนไขที่ใกล้ชิดต่อผลมากที่สุดที่ก่อให้เกิดผล หรือสัมพันธ์กับผล โดยไม่นำทุกเงื่อนไขที่นำไปสู่ผลมาใช้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาหลักความมีประสิทธิภาพ ที่ควรใช้เฉพาะเงื่อนไขที่มีประสิทธิภาพในการก่อให้เกิดความเสียหาย โดยให้ผู้ที่ก่อความเสียหายต้องรับผิดชอบสำหรับเงื่อนไขที่มีประสิทธิภาพให้เกิดความเสียหาย และท้ายสุดคือปัญหาของหลักความเป็นเหตุปกติ ซึ่งจะถือเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุปกติที่ก่อให้เกิดผล มิใช่เงื่อนไขจากเรื่องผิดปรกติที่เป็นปัจจัยอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง และไม่อาจถือว่าปัจจัยนั้นเป็นเงื่อนไขหรือเป็นสาเหตุ แห่งความเสียหายได้⁵⁰

ส่วนทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม เป็นทฤษฎีที่ถือว่าบรรดาเหตุทั้งหลายที่ก่อให้เกิดผลขึ้นนั้นในแง่ความรับผิดชอบของผู้กระทำการใดๆแล้ว เฉพาะแต่เหตุที่ตามปกติย่อมเกิดให้ผลเช่นว่านั้นเท่านั้นที่ผู้กระทำการต้องรับผิดชอบ⁵¹ เช่น ก.เคาะศีรษะ ข. เบาๆ แต่ ข.เป็นคนศีรษะบางเป็นพิเศษ ข.จึงตาย เช่นนี้ ก.ไม่ต้องรับผิดชอบในความตายของ ข.ซึ่งทฤษฎีนี้มีข้อเสีย ทฤษฎีนี้ถือว่าผลที่ผู้กระทำจะรับผิดชอบเป็นผลที่ตามปกติควรเกิดจากการกระทำของผู้กระทำซึ่งในบางครั้งเป็นการจำกัดผลที่ผู้กระทำครอบงำอยู่ในวงที่ผู้กระทำควรคาดเห็นได้ที่บางครั้งอาจขัดกับความเป็นจริง ที่อาจมีความเสียหายที่เป็นผลโดยตรงจากการกระทำของบุคคลนั้นแท้ๆ แต่ผู้ทำละเมิดกลับไม่ต้องรับผิดชอบ⁵²

ส่วนเหตุแทรกแซงนี้ มีความหมายถึง มีการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดผลเสียหายขึ้นหลังจากการกระทำแรกได้สิ้นสุดลงแล้ว ดังนั้น การกระทำที่ถือเป็นเหตุใหม่ที่เกิดภายหลัง

⁵⁰ ศนันท์กรณ (จำปี) โสทธิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรรได้ครั้งที่ 3, หน้า 95.

⁵¹ ไพจิตร ปุญญพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 13, หน้า 38-39.

⁵² จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรรได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452 ปรับปรุงโดย เขมภูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุณหัทร และอำนาจ ตั้งศิริพิมาน, หน้า 127.

ผู้กระทำคนหลังต้องรับผิดชอบตามทฤษฎีเงื่อนไข แต่ผู้กระทำคนแรกต้องรับผิดชอบถึงผลเสียหายที่เกิดขึ้นในขั้นสุดท้ายหรือไม่⁵³ เป็นปัญหาที่ศาลจะต้องพิจารณาและกำหนดแนวทาง

ซึ่งการที่มีทั้งทฤษฎีเงื่อนไขและทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม มีทั้งข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันไป ดังนั้น นักกฎหมายใช้ทฤษฎีเงื่อนไขและทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมประกอบกันโดยใช้ทฤษฎีเงื่อนไขในตอนต้น โดยพิจารณาความเสียหายต้องเกิดจากการกระทำหรือเป็นผลโดยตรงจากการกระทำ และนำทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมมาใช้ตอนท้ายโดยพิจารณาว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นได้สัดส่วนกับการกระทำ ซึ่งหากมีเหตุอื่นแทรกแซงจนทำให้ผลหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นขยายออกมากขึ้น ซึ่งผู้กระทำควรรับผิดชอบเฉพาะความเสียหายที่ได้สัดส่วนกับการกระทำเท่านั้น เกิดเป็นแนวคิดใหม่ เป็นทฤษฎีที่ 3⁵⁴ ทั้งนี้ ศาลไทยใช้ตามทฤษฎีที่ 3 โดยความเสียหายจะเป็นผลโดยตรงจากการกระทำละเมิดและไม่ไกลกว่าเหตุ

แต่อย่างไรก็ตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลมีข้อยกเว้น⁵⁵ คือการที่ผลที่เกิดขึ้น ไม่ได้เกิดจากการกระทำเพราะมีเหตุแทรกแซง อันเป็นการตัดตอนความสัมพันธ์ผู้กระทำควรรับผิดชอบเฉพาะความเสียหายที่ได้สัดส่วนกับการกระทำเท่านั้น ผู้ทำละเมิดรับผิดชอบในผลที่ตนกระทำมิใช่รับผิดชอบในผลสุดท้าย ซึ่งเหตุแทรกแซงได้แก่

1. เหตุแทรกที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น น้ำป่า, ไฟป่า
2. เหตุแทรกที่เกิดจากสัตว์ เช่น ช้างตกล้ม, งูกัด
3. เหตุแทรกที่เกิดจากเหตุการณ์ภายนอก
4. เหตุแทรกที่เกิดจากต่อผู้เสียหายเอง

ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล เป็นแนวคิดที่จะนำไปใช้ในการปรับเข้ากับข้อเท็จจริงต่างๆที่เกิดขึ้น เพื่อวิเคราะห์ว่าผู้ใดควรมีส่วนเกี่ยวข้องในความรับผิดชอบ ความเสียหายที่เกิดจากป้าย เนื่องจากสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายอาจมีหลายกรณีที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่ความเสียหายจากป้าย ที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นผลของการกระทำละเมิดของบุคคลต่างๆจากกรณีใด บุคคลใดสมควรมีส่วนรับผิดชอบขอชดใช้ตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลมาน้อยเพียงใด เพราะในบางครั้ง สาเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจไกลจากผลหรือจาก

⁵³ สุขุม สุภนิติย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2548) หน้า 49

⁵⁴ ศนันท์ภรณ์ (จำปี) โสคติพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิกอร์ได้ครั้งที่ 3, หน้า 96.

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 160-161.

ผู้ที่ได้รับความเสียหายอย่างมาก การที่จะให้ผู้ที่อยู่ห่างไกลจากความสัมพันธ์ ของผู้ที่ได้รับความเสียหายจากป่ายอย่างมากมาร่วมรับผิดชอบในความเสียหาย จะเกิดความเหมาะสม และเป็นธรรมเพียงใด ในการนี้ผู้ศึกษาจะนำทฤษฎีนี้ มาวิเคราะห์และปรับใช้เพื่อให้เข้ากับข้อเท็จจริงลักษณะต่างๆเพื่อหาผู้ร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ต่อไปในบทที่ 5

3.2.1.3 ทฤษฎีความรับผิดชอบตามสัญญา

ทฤษฎีความรับผิดชอบตามสัญญาเป็นทฤษฎีที่ บุคคลสองฝ่ายแสดงเจตนา ระหว่างกัน เพื่อตกลงกระทำการหรือเว้นกระทำการ เมื่อคู่สัญญาได้ตกลงกันไว้แล้ว หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่ชำระหนี้ หรือผิดสัญญา จะมีความรับผิดชอบเกิดขึ้น โดยคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งอาจฟ้องบังคับชำระหนี้ หรือเรียกค่าเสียหายจากอีกฝ่ายหนึ่ง แต่คู่สัญญาฝ่ายที่ชำระหนี้ต้องฟ้องร้องหรือใช้สิทธิการบังคับหนี้ผ่านกระบวนการทางศาล⁵⁶ ซึ่งการฟ้องร้องหรือใช้สิทธิเรียกร้องต้องทำในเวลากฎหมายกำหนดภายในอายุความ อีกทั้งหากคู่สัญญาไม่ได้ปฏิบัติตามชำระหนี้ด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ไม่ต้องรับผิดชอบ เช่น กรณีการชำระหนี้เป็นพันวิสัย ซึ่งจะต่างจากละเมิดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิด และจะมีการกระทำโดยจงใจและประมาทเลินเล่อ ซึ่งทฤษฎีความรับผิดชอบตามสัญญาแตกต่างจากทฤษฎีความรับผิดชอบเพื่อละเมิด แยกพิจารณาได้ดังนี้⁵⁷

(1) ทฤษฎีคลาสสิก เห็นว่าความรับผิดชอบเพื่อละเมิดเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ ส่วนความรับผิดชอบตามสัญญาเป็นผลแห่งหนี้ ถ้าไม่มีการทำละเมิดก็ไม่มีหนี้ ส่วนความรับผิดชอบตามสัญญา ที่สัญญาเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ ก่อให้เกิดหน้าที่ในการปฏิบัติชำระหนี้ มิใช่บ่อเกิดแห่งหนี้ที่ทำให้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย

(2) ความเห็นนักกฎหมายฝรั่งเศส Planiol เห็นว่าความรับผิดชอบตามสัญญาและความรับผิดชอบเพื่อละเมิดต่างเป็นความรับผิดชอบที่เกิดจากการไม่ชำระหนี้เหมือนกัน ต่างกันที่ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดเกิดจากการไม่ชำระหนี้ตามกฎหมายกำหนด แต่ความรับผิดชอบตามสัญญาเป็นความรับผิดชอบเพราะการไม่ชำระหนี้ที่เกิดจากการตกลง

(3) ความเห็นของท่าน Gabriel Marty เห็นว่าความรับผิดชอบตามสัญญาและละเมิดต่างเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้

⁵⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22-23.

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

ดังนั้น การนำทฤษฎีเรื่องความรับผิดชอบตามสัญญามาปรับใช้กับข้อเท็จจริงจึงเป็นกรณีที่มีบุคคลสองฝ่าย ได้แสดงเจตนากันโดยตกลงกันจนเกิดเป็นสัญญาขึ้น และเมื่อมีคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือมีการปฏิบัติตามสัญญาแต่เป็นการกระทำที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหาย คู่สัญญาอีกฝ่ายที่ได้รับความเสียหายจึงสามารถฟ้องบังคับชำระหนี้ หรือฟ้องเรียกค่าเสียหายด้วยได้ แต่หากนำหลักกฎหมายเรื่องละเมิดและหลักกฎหมายเรื่องสัญญา มาพิจารณาแล้ว จะพบได้ว่า ทั้งสองเรื่องมีความแตกต่างกัน โดยได้มีนักกฎหมายได้อธิบายถึงความแตกต่างว่าละเมิดมีความแตกต่างกับสัญญา⁵⁸ ดังนี้

1. ละเมิดเกิดขึ้นโดยกฎหมายบังคับให้ผู้ทำละเมิดต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย แต่สัญญาเกิดขึ้นโดยข้อตกลง เป็นนิติกรรมระหว่างบุคคล ในการกระทำ จดเว้นการกระทำ ซึ่งชอบด้วยกฎหมาย และคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีสิทธิและหน้าที่ต่อกัน

2. ละเมิดเป็นหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องไม่ล่วงต่อสิทธิของบุคคลอื่น จนเกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ไม่เช่นนั้นผู้ทำละเมิดต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เว้นแต่ว่ามีการทำนิติกรรมสัญญาอย่างอื่นในภายหลัง ส่วนในเรื่องสัญญาคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกันให้ครบถ้วน สิทธิและหน้าที่ตามสัญญาจึงจะสิ้นสุด แต่ถ้ามีการผิดสัญญา ผู้ที่ผิดสัญญาจะถูกบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาได้ และอาจถูกเรียกค่าเสียหายได้ แต่มีข้อยกเว้นในเรื่องสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก ตามมาตรา 374 ที่กำหนดให้บุคคลภายนอกอาจเข้ารับเอาประโยชน์ตามสัญญา

3. ละเมิดเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้เนื่องจากก่อนทำละเมิดไม่มีหนี้เกิดขึ้นระหว่างผู้ทำละเมิดและผู้เสียหายไม่มีนิติสัมพันธ์ระหว่างกัน ส่วนสัญญาเป็นผลแห่งหนี้ จะต้องมิตินิติสัมพันธ์ต่อกันคือหนี้ ที่ผูกพันให้ลูกหนี้ต้องชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ หากลูกหนี้ไม่ชำระ ต้องรับผิดชอบตามสัญญา เรียกว่าเป็นผลแห่งหนี้

4. ละเมิดไม่ถูกจำกัดในเรื่องสถานะและความสามารถของบุคคล เพราะผู้เยาว์ ผู้ไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ และผู้ถูกพิทักษ์ในคดีล้มละลาย ยังมีความรับผิดชอบในเรื่องละเมิด แต่หากบุคคลดังกล่าวเข้าทำสัญญาจะกลายเป็นโมฆียะ โมฆะ ไม่มีผลผูกพันได้ แล้วแต่กรณี

5. หน้าที่นำสืบในเรื่องละเมิด ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ว่า ผู้ทำละเมิดได้ทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อให้เขาเสียหาย โดยผิดกฎหมาย หรือเป็นการนำสืบให้ได้ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย จึงสามารถเรียกให้ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าเสียหายได้ แต่กรณีหน้าที่นำสืบในเรื่องสัญญา

⁵⁸เพ็ง เพ็งนิตติ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง พิมพ์ครั้งที่ 6, หน้า 4-6.

หากฟังได้ว่าลูกหนี้มีพันธะต่อเจ้าหนี้ตามสัญญาแล้ว ลูกหนี้ต้องพิสูจน์ว่าได้ชำระหนี้หรือปฏิบัติตามสัญญาครบถ้วนแล้ว

6. ละเมิด ถือว่าลูกหนี้ผิดนัดมาแต่ทำละเมิด แต่สัญญาหากมิได้กำหนดเวลาชำระหนี้ตามวันแห่งปฏิทินเจ้าหนี้ต้องทำการทวงถามก่อน เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระจึงถือว่าลูกหนี้ผิดนัด

นอกจากนี้ยังมีบางกรณีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่เป็นผิดสัญญา อาจเป็นทั้งละเมิดในตัวเองได้ ถ้าการกระทำนั้นละเมิดสิทธิเด็ดขาดของผู้อื่นด้วย⁵⁹ เช่น ยืมทรัพย์สินมาแล้วทำให้เสียหายโดยประมาทเลินเล่อ อาจเป็นได้ทั้งละเมิดและผิดสัญญา กรณีจ้างแรงงานแล้วลูกจ้างปฏิบัติงานโดยประมาทเลินเล่อ กรณีเช่าทรัพย์ เมื่อครบกำหนดตามระยะเวลาในสัญญา สัญญาเช่าย่อมระงับโดยไม่ต้องบอกกล่าว แต่การที่ผู้เช่าไม่ส่งคืนอาคาร ย่อมเป็นการผิดสัญญาเช่าและละเมิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 923/2549) และกรณีที่เป็นการทั้งผิดสัญญาและละเมิดผู้ที่ได้รับความเสียหายมีสิทธิฟ้องได้ทั้งสองฐาน แต่จะต้องเลือกฟ้องเพียงกรณีใดกรณีหนึ่ง ที่เห็นว่าจะสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนได้คุ้มกับความเสียหายมากที่สุด

กล่าวโดยสรุปแล้ว การศึกษาทฤษฎีทางกฎหมายละเมิดต่างๆ ข้างต้น ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากทฤษฎีทางกฎหมายละเมิดเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญ ในการศึกษาเพื่อให้เข้าใจถึงแนวคิดที่มาของกฎหมายในยุคสมัยต่างๆ เพราะในการบัญญัติกฎหมายอาจเกิดจากการที่สังคมมีปัญหาเกิดขึ้น แล้วมีการกำหนดกฎหมายต่างมาเพื่อควบคุม หรือเยียวยาบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต แล้วจึงมีการออกกฎหมายมาเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เห็นได้จากทฤษฎีทางกฎหมายละเมิดที่มีวิวัฒนาการมาจากสภาพสังคม ทั้งระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ และซีวิลลอว์ จากการศึกษาพบว่าในประเทศไทย การบัญญัติกฎหมายละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้รับแนวคิดทฤษฎีกฎหมายละเมิดต่างๆ มาใช้ในกฎหมายมาตราต่าง เห็นได้จากในมาตรา 420 ที่ใช้หลักเรื่องให้บุคคลที่จงใจหรือประมาทเลินเล่อรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการนำทฤษฎีความผิดใช้เป็นแนวคิดในมาตรานี้ หรือตามมาตรา 434 ที่เป็นมาตราที่กำหนดให้บุคคลจะต้องรับผิด หากผู้เสียหายสามารถพิสูจน์ได้ว่าอีกฝ่ายได้กระทำผิด อันเป็นไปตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย จึงเป็นการนำแนวคิดในทฤษฎีความรับผิดที่ไม่ต้องความผิด มาใช้ในมาตรานี้ เป็นต้น และจากการศึกษากฎหมายต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับป้าย พบว่ามีได้มีการระบุ

⁵⁹ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง ตากมิกวร ได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452ปรับปรุงโดยเจมมูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุณหัทร และอำนาจ ตั้งศิริพิมาน, หน้า 25.

ไว้อย่างชัดเจน และครอบคลุมว่าในกรณีที่ป้ายทำให้บุคคลอื่นเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินว่า จะให้ผู้ที่รับผิดชอบ ดังนั้นจึงต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด มาตราต่างๆ มาปรับใช้กับข้อเท็จจริงต่างๆที่ในกรณีของความเสียหายที่เกิดจากป้าย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาว่าควรจะต้องเลือกนำมาตราใดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด มาปรับใช้กับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้ายเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับความเป็นธรรมหรือได้รับประโยชน์มากที่สุด จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงลักษณะของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดจากป้าย

3.3 ลักษณะของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดจากป้าย

เนื่องจากปัญหาความเสียหายที่เกิดจากป้ายอาจเกิดได้หลากหลายแบบ กรณีที่ป้ายตกลงมาจากที่สูง ป้ายที่ใช้ไฟฟ้าแล้วไฟดูดคนอื่นได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ป้ายที่ติดตั้งแล้วไปบดบังทัศนวิสัยในการขับรถจนทำให้เกิดอุบัติเหตุ ป้ายที่คนงาน ลูกจ้างก่อสร้างไม่ดี เป็นต้น ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในเรื่องลักษณะความเสียหายที่เกิดจากป้ายในบทที่ 2 เห็นได้ว่าเมื่อมีข้อเท็จจริงลักษณะต่างๆ เปลี่ยนไป การจะนำหลักกฎหมายละเมิด ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด ที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้จะเปลี่ยนตาม เช่น กรณีความเสียหายจากป้ายตกลงตาม มาตรา 434 และมาตรา 436 หรือกรณีความเสียหายจากลักษณะของป้ายตามมาตรา 437 เป็นต้น ดังนั้น อาจมีหลักกฎหมายที่เข้ามาเกี่ยวข้องหลายเรื่อง การที่จะนำบทบัญญัติของกฎหมายมาตราใด มาปรับใช้กับข้อเท็จจริงใดๆ ควรศึกษาให้เข้าใจแต่ละมาตราที่อาจนำมาปรับใช้ให้ดี เพื่อที่จะได้เลือกมาตรา ที่เข้ากับข้อเท็จจริงและเป็นประโยชน์ต่อผู้เสียหายได้มากที่สุด ในเบื้องต้นขออธิบายบทกฎหมายที่เห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องไว้เป็นพื้นฐานก่อน เพื่อว่าจะได้สามารถวิเคราะห์ได้ว่ากรณีศึกษา อุทธรณ์ต่างๆที่ยกขึ้นมา จะสามารถนำมาปรับใช้กับหลักกฎหมายมาตรา โดยขออธิบายหลักกฎหมายพื้นฐานมาตราต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.3.1 ลักษณะของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดจากป้าย กรณีที่มีบุคคลกระทำ

ความเสียหายที่เกิดจากป้ายมีความแตกต่างจากความเสียหายที่เกิดจากการที่บุคคลกระทำละเมิดโดยตรง เพราะป้ายเป็นสิ่งไม่มีชีวิต จึงไม่สามารถกระทำละเมิดต่อผู้อื่นได้ด้วยตนเอง อย่างเช่นที่บุคคลหรือสิ่งมีชีวิตกระทำสามารถกระทำได้ แต่อย่างไรก็ตาม การที่ป้ายมีรูปแบบและลักษณะต่างๆมากมาย โดยได้แบ่งประเภทไว้ในบทที่ 2 ได้แก่ ป้ายที่แบ่งตามลักษณะของการติดตั้ง เช่น ป้ายที่ติดตั้งที่ด้านต่างๆของอาคาร ติดตั้งที่บนพื้นดินหรือ ป้ายที่แบ่งตามลักษณะของอุปกรณ์ที่ใช้

ป้ายที่เป็น โครงเหล็ก ป้ายใช้ไฟฟ้า ป้ายที่แบ่งตามลักษณะของผู้เป็นเจ้าของ หรือผู้รับผิดชอบ เช่น ป้ายของภาคเอกชน ป้ายของรัฐบาล ป้ายให้เช่า ป้ายทุกรูปแบบข้างต้นสามารถเกิดความเสียหายได้ และหากสาเหตุของความเสียหายเกิดจากการที่มีบุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเกิดจากการกระทำ ของเจ้าของหรือเป็นผู้ครอบครอง ผู้จัดทำ ผู้สร้างซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล ถือได้ว่าเป็นเรื่อง ความเสียหายที่เกิดจากป้าย กรณีที่มีบุคคลกระทำ โดยอาจเป็นการกระทำด้วยตนเอง ซึ่งอาจเกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ได้ อาจเป็นกรณีที่มีบุคคลอื่นร่วมกระทำให้เกิด ความเสียหายโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อก็ได้ หรืออาจเป็นกรณีที่ความเสียหายที่เกิดจากป้ายมา จากข้อความเนื้อหาบนป้ายไปทำให้บุคคลอื่นเสียชื่อเสียง ดังนั้น ในที่นี้จึงทำการศึกษาหลักเกณฑ์ ของกฎหมายมาตราต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดจากป้าย กรณีที่มีบุคคลกระทำ ได้แก่ หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการกระทำละเมิดของตนเองตามมาตรา 420 หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการร่วมกันทำละเมิดตามมาตรา 432 และ หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการกล่าวหรือโฆษณาแพร่หลายซึ่งข้อความ อันฝ่าฝืนความจริงตามมาตรา 423 ดังนี้

3.3.1.1 หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการกระทำละเมิด ของตนเองตามมาตรา 420

ความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้ายที่จะนำมาตรา 420 มาปรับเข้ากับ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้ จะต้องเป็นความเสียหายที่เกิดจากป้าย โดยผู้ที่กระทำให้เกิดความเสียหายได้ ทำลงไปด้วยความจงใจที่ต้องการให้เกิดความเสียหายจากป้ายขึ้น หรือเป็นกรณีบุคคลผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับป้ายเป็นผู้กระทำให้เกิดความเสียหายจากป้ายด้วยความประมาทเลินเล่อ เช่น การก่อสร้างป้ายขนาดใหญ่ที่มีสถาปนิกเป็นผู้ออกแบบ มีการออกแบบผิดพลาด วิศวกรเป็น ผู้ควบคุมการก่อสร้างทำงาน ผู้รับเหมาและคนงานบุคคล เห็นได้ว่าการก่อสร้างป้ายมีบุคคลเป็น จำนวนมากที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น หากมีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้าย ไม่ว่าจะเกิดจากความจงใจ หรือประมาทเลินเล่อของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับป้ายข้างต้น และจะเกิดในขั้นตอนใดก็ตาม บุคคล เหล่านั้นจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายความเสียหายที่เกิดขึ้น อันเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด ที่บัญญัติและมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

“มาตรา 420 ผู้ใจจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

เมื่อพิจารณาตามตัวบทมาตรา 420 หลักเกณฑ์การกระทำละเมิดตาม มาตรา 420 แล้ว สามารถแยกองค์ประกอบ ที่เป็นหลักสำคัญของมาตราได้ดังนี้⁶⁰

ส่วนที่ 1 ความหมายของผู้ใด

ส่วนที่ 2 การกระทำ

ส่วนที่ 3 โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

ส่วนที่ 4 โดยผิดกฎหมาย

ส่วนที่ 5 มีความเสียหายแก่บุคคลอื่น

ส่วนที่ 6 ความเสียหายเป็นผลจากการกระทำของผู้ทำความเสียหาย

จากหลักเกณฑ์ทั้ง 6 ส่วน ดังกล่าวข้างต้นสามารถอธิบาย ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผู้ใด ในที่นี้การที่จะถือว่าเป็นการกระทำละเมิดได้ ต้องเป็นการกระทำของมนุษย์⁶¹ หรือบุคคลธรรมดา แม้ว่าเป็นผู้เยาว์ คนวิกลจริต บุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ตาม มาตรา 420 ก็ยังกำหนดให้ต้องรับผิดชอบในผลที่ตนทำละเมิด⁶² และยังรวมถึงกรณีที่ใช้คนไม่รู้ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์แห่งการทำความผิด ถือว่าผู้ใช้เป็นผู้กระทำละเมิดโดยตรง โดยใช้บุคคลอื่นเป็นเครื่องมือและผู้เสียหายย่อมอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือได้ด้วยเช่นกัน เช่น การใส่ยาพิษไว้ในอาหารแล้วผู้เสียหายมาหยิบกินด้วยตนเอง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 485/2545) การทำกับดัก หรือการปล่อยกระแสไฟฟ้าไว้แล้วผู้เสียหายมาสัมผัสด้วยตนเอง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 684/2538) ส่วนกรณีที่ความเสียหายเกิดเพราะมีสาเหตุมาจากสัตว์

⁶⁰ไพจิตร บุญญพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 12, หน้า 5.

⁶¹ไพจิตร บุญญพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 12, หน้า 6.

⁶²ศนันท์ภรณ์ (จำปี) โสคติพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่งลามิควรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 53.

หรือสิ่งของ กฎหมายไม่ถือว่าสัตว์หรือสิ่งของ เป็นผู้ทำละเมิดเพราะมิใช่บุคคล แต่บุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับสัตว์หรือสิ่งของนั้นต้องรับผิดชอบ⁶³

ผู้กระทำละเมิดนอกจากเป็นบุคคลธรรมดาแล้ว ยังรวมถึงนิติบุคคลด้วย เพราะนิติบุคคลถือว่าเป็นบุคคลตามที่กฎหมายสมมติขึ้นมาและอาจทำละเมิดต่อบุคคลอื่นได้ โดยผ่านผู้แทนนิติบุคคลที่กระทำภายในขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลถือเป็นการทำละเมิดโดยตรงของผู้แทนนิติบุคคล นิติบุคคลจึงต้องรับผิดชอบเพื่อละเมิดของผู้แทนนิติบุคคล (ตามมาตรา 76) แต่หากผู้แทนนิติบุคคลทำนอกขอบวัตถุประสงค์จะไม่ผูกพันนิติบุคคล ไม่ถือว่านิติบุคคลทำละเมิด แต่ผู้แทนนิติบุคคลจะต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว⁶⁴

ส่วนที่ 2 การกระทำ การกระทำหมายถึง การเคลื่อนไหวในอริยาบถ ที่รู้สำนึกและสามารถบังคับการเคลื่อนไหวได้ แต่การเคลื่อนไหวในเวลาหลับ ละเมอ ป่วยแล้วไม่รู้สึกรู้ตัว ชักกระตุก วิกจริต หรือเด็กเล็กที่ยังไม่รู้ตัวเองว่าทำอะไร ไม่เป็นการกระทำตามความหมายของกฎหมาย⁶⁵ ดังนั้น การกระทำละเมิดต้องเป็นการที่ผู้กระทำรู้สึกในสิ่งที่ตนกระทำ ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่มีการลงมือกระทำด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย (Positive) หรืออาจเป็นการกระทำโดยอยู่เฉยๆ หรือทางด้านลบ ที่ถือว่าเป็นการงดเว้นการกระทำซึ่งการงดเว้นการกระทำตามมาตรา 420 จะต้องพิจารณาว่าผู้งดเว้น มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องทำหรือไม่ ซึ่งหากบุคคลนั้นมีหน้าที่ตามกฎหมายต้องกระทำแต่ไม่กระทำ ถือว่าเป็นการกระทำโดยการงดเว้น จะทำให้ผู้กระทำมีความรับผิดชอบทางละเมิด เช่น ต้องเป็นการงดเว้นไม่ทำการที่มีหน้าที่ซึ่งต้องทำ โดยหน้าที่นี้อาจเกิดจากกฎหมาย บัญญัติ เกิดจากสัญญาหรือเกิดจากความสัมพันธ์ทางข้อเท็จจริงที่มีอยู่ระหว่างผู้งดเว้นได้ เช่น หน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรหน้าที่ผู้รับจ้างดูแลเด็ก ซึ่งในการกระทำนี้เป็นการกระทำต่อบุคคลอื่น เพราะถ้าทำกับคนแล้วไม่เป็นละเมิด⁶⁶

⁶³ เฟ็ง เฟ็งนิตติ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง, หน้า 11, 13.

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

⁶⁵ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง ลากม็ควรได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452 ปรับปรุงโดย เขมภูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุ่นภัทร, อานาจ ตั้งศิริพิมาน, หน้า 75.

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 85.

การกระทำที่เป็นละเมิดจะต้องเป็นการที่ผู้ทำละเมิดได้ทำต่อบุคคลอื่น มิใช่กรณีที่ผู้เสียหายทำตนเอง และนิติบุคคลอาจถูกทำละเมิด ได้ตามสภาพของนิติบุคคลนั้นที่อาจถูกทำละเมิดได้ ซึ่งจะมีความแตกต่างจากบุคคลธรรมดาที่อาจถูกทำละเมิดได้แคบกว่า เช่น การที่อาคารทรัพย์สินอื่นๆของบริษัทเสียหายจากการถูกป้ายตกล้ำ ถือว่าเป็นเรื่องทำให้เสียหายของบริษัทฯ ไม่ใช่ละเมิดฐานทำร้ายร่างกาย⁶⁷ นอกจากนี้หากเป็นการทำละเมิดที่ทำต่อผู้ที่มีได้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน แต่มีบุคคลอีกคนหนึ่งใช้ประโยชน์ทรัพย์สินนั้นอยู่ จะถือว่าคนที่กำลังใช้ประโยชน์อยู่เป็นผู้ทำละเมิดหรือไม่ เนื่องจากตามปกติแล้วเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ถูกทำให้เสียหายเป็นผู้ถูกทำละเมิดฟ้องได้โดยตรง แต่สำหรับคนที่ใช้ทรัพย์สินอยู่ หรือได้ประโยชน์จากการใช้ทรัพย์สินนั้นอยู่ จะถือว่าเป็นผู้ถูกทำละเมิดหรือไม่ เช่น กรณีเช่าทรัพย์สิน ในระหว่างสัญญาเช่าทรัพย์สิน หากมีผู้อื่นมาทำละเมิดกับทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของผู้เช่าทรัพย์สินถือว่าเป็นการทำละเมิดต่อผู้เช่า ผู้เช่าจะสามารถฟ้องผู้ทำละเมิดได้ (ฎีกาที่4751/2529) รวมถึงการเช่าอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่มีการทำสัญญาเช่าเป็นหนังสือ ผู้เช่าฟ้องผู้บุกรุกและเรียกค่าเสียหายได้เพราะ ไม่ใช่การฟ้องบังคับคดีเกี่ยวกับสัญญาเช่า⁶⁸

ส่วนที่ 3 ทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ การกระทำโดยจงใจ คือผู้ทำละเมิดมุ่งก่อความเสียหายแก่บุคคลอื่น และรู้ว่าการกระทำ ได้ทำให้เขาเสียหาย อาจเป็นได้ว่ามุ่งหมายให้เป็นเช่นนั้น (ประสงค์ต่อผล) รวมทั้งคาดหมายได้ว่าผลเสียหายจะเกิดขึ้น (เล็งเห็นผล) ดังนั้น คำว่าจงใจจึงมีความหมาย คือ ตั้งใจทำให้คนอื่นเสียหายหรือรู้ว่าทำให้คนอื่นเสียหายแต่อาจไม่ได้ตั้งใจทำ⁶⁹ ส่วนผลเสียหายจะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดไม่สำคัญ แม้ว่าผลเสียหายจะเกิดขึ้นมากกว่าที่เข้าใจ แต่ถ้าเป็นการที่ได้ทำไปโดยรู้และเข้าใจอยู่ว่า จะมีผลเสียหายอยู่แม้จะเล็กน้อยเพียงใดก็เป็นการกระทำความเสียหายโดยจงใจ ด้วยเหตุนี้การกระทำโดยสุจริต แต่เข้าใจผิดในข้อเท็จจริง จึงไม่เป็นการกระทำที่เสียหายโดยจงใจเพราะไม่รู้ถึงผลเสียหายที่จะเกิดขึ้น และถ้าหากว่าตามความเข้าใจโดยสุจริตของผู้ทำที่เข้าใจว่าทำได้โดยไม่เป็นการเสียหายแก่ผู้อื่นจึง ไม่เป็นการกระทำความเสียหายแก่ผู้ใด ทั้งนี้คำว่าจงใจในเรื่องละเมิด และคำว่าเจตนา ตามมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญา มีความหมายต่างกัน เพราะเจตนาต้องมีความมุ่งหมายอันประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลที่เกิดขึ้น

⁶⁷ เฟิง เฟิงนิตติ , คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง, หน้า 37-39.

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน หน้า 49 – 50.

⁶⁹ ศนันทกรณ (จำปี) โสทธิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้, หน้า 62-63.

โดยเฉพาะ ส่วนจงใจ ไม่ต้องมุ่งหมายต่อผลอันใดโดยเฉพาะ เพียงแต่รู้ว่าจะเกิดความเสียหายแก่เขาก็เพียงพอแล้ว⁷⁰ และการกระทำโดยจงใจยังหมายความรวมถึงกระทำโดยรู้ข้อเท็จจริงของการกระทำ

ส่วนการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ หมายถึง บุคคลที่ทำละเมิดไม่ได้มุ่งหมายให้เขาเสียหาย ไม่ได้ประสงค์หรือไม่ได้เล็งเห็นผล แต่ทำไปโดยขาดความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยหรือพฤติการณ์ ซึ่งนักกฎหมายมักนำหลักการพิจารณา ความประมาทเลินเล่อตามมาตรา 59 มาใช้ และความรวมถึง การกระทำในลักษณะที่บุคคลผู้มีความระมัดระวังจะไม่กระทำด้วยความรับผิดชอบทางสัญญาบุคคลที่รับภาระเป็นหนี้โดยสมัครใจ กฎหมายกำหนดระดับความระมัดระวังไว้ที่ระดับวิญญูชน ยกเว้นบางกรณีที่ถูกหมายบัญญัติให้ใช้ความระมัดระวังมากกว่าหรือน้อยกว่าเป็นกรณีๆไป โดยระดับความระมัดระวังที่จะใช้เป็นเกณฑ์สมมติเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบวินิจฉัยความรับผิดชอบของผู้ที่กระทำความเสียหายจะแตกต่างกับเรื่องความรับผิดชอบทางสัญญาโดยจะต้องเปรียบเทียบกับบุคคลที่มีความระมัดระวังตามพฤติการณ์และตามฐานะในสังคม เช่นเดียวกับผู้ทำความเสียหาย จึงอาจแตกต่างกันไปตามพฤติการณ์ของตัวบุคคล ไม่นั่นอนคงที่เหมือนความรับผิดชอบทางสัญญา เช่น ความระมัดระวังของผู้เยาว์จะน้อยกว่าความระมัดระวังของผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้ว อีกทั้งจะต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อม ในขณะเกิดเหตุประกอบด้วย นอกจากนี้เรื่องประมาทเลินเล่อมีหลักในกฎหมายอังกฤษและอเมริกันว่าด้วยหน้าที่ใช้ความระมัดระวัง (Duty of Care) ที่ผู้กระทำต้องมีหน้าที่ต่อผู้เสียหาย คือผู้กระทำคาดเห็นได้ว่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย แต่หลักนี้ประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายไม่ยอมรับ โดยในกฎหมายของไทยมีนัยที่ควรคิดว่าประมาทเลินเล่อเป็นเรื่องไม่กระทำ โดยเฉพาะในส่วนที่ว่าไม่ใช้ความระมัดระวังเท่าที่ควร จะใช้การไม่กระทำต้องมีหน้าที่ต้องทำตามนัยมาตรา 59 วรรค 5 ประมวลกฎหมายอาญา คือ งดเว้นการที่จะกระทำเพื่อป้องกันผล⁷¹

ทั้งนี้ การพิจารณาการกระทำโดยประมาททางละเมิด ต้องพิจารณาระดับขนาดของความระมัดระวังของผู้ทำโดยเทียบกับบุคคลในวิสัย และพฤติการณ์อย่างเดียวกับผู้ทำว่าปกติบุคคลจะใช้ความระมัดระวังเท่าใด หากว่าบุคคลธรรมดาที่เป็นมาตรฐานเทียบเคียงนั้นอยู่ในพฤติการณ์

⁷⁰ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452ปรับปรุงโดย เขมภูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุ่นภัทร และอำนาจ ตั้งศิริพิमान, หน้า176.

⁷¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 84-85.

ภายนอกเช่นเดียวกันกับผู้กระทำจะใช้ความระมัดระวังมากกว่าผู้กระทำและความเสียหายไม่เกิดขึ้น
ต้องถือว่าผู้กระทำประมาท

ส่วนที่ 4 กระทำโดยผิดกฎหมาย กระทำโดยผิดกฎหมาย หมายถึง การกระทำนั้น
ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ที่กฎหมายให้ความสำคัญหรือให้ความคุ้มครอง และรวมถึง
กรณีที่มีกฎหมายกำหนดชัดแจ้งว่าเป็นความผิด เช่น กฎหมายอาญา หากกระทำฝ่าฝืนกฎหมายจึง
เป็นการกระทำโดยผิดกฎหมายหรือมิชอบกฎหมายหรือมิชอบกฎหมาย หรือกรณีที่มีกฎหมายกำหนด
ไว้โดยชัดแจ้ง เช่น ที่ได้กำหนดในมาตรา 420 คือ เสียชีวิต รังกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน
หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด รวมถึงการกระทำที่เป็นการใช้สิทธิที่มีแต่จะทำให้บุคคลอื่นเสียหาย
ตามมาตรา 421 คือ เป็นการที่บุคคลหนึ่งกระทำโดยใช้สิทธิเกินส่วนของตน จึงเป็นการกระทำที่
มิชอบกฎหมาย⁷² แต่หากว่าเป็นการใช้สิทธิตามกฎหมายก็ไม่เป็นละเมิด หรือการทำโดยอาศัย
อำนาจตามคำพิพากษาก็ไม่เป็นละเมิดเช่นกัน เช่น ผู้ที่ชนะคดีตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น แล้วต่อมา
ศาลสูงได้พิพากษากลับให้แพ้คดี⁷³ แต่ถ้าความเสียหายที่เกิดขึ้นกระทำโดยผู้ที่มีอำนาจทำได้ย่อม
ไม่เป็นการผิดกฎหมาย เช่น กรณีที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้โดยตรง ได้แก่ สิทธิของบิดามารดาที่จะ
ทำโทษว่ากล่าวสั่งสอนบุตรตามสมควร หรือครูอาจารย์ที่ทำโทษลูกศิษย์ เจ้าพนักงานที่มีอำนาจจับ
ผู้ต้องหาที่กระทำผิด การใช้สิทธิตามสัญญา ได้แก่ การทำสัญญาเช่าบ้าน แล้วเข้าไปอยู่ย่อมไม่
เป็นการบุกรุก และไม่เป็นการละเมิด เพราะมีสิทธิตามสัญญาที่จะเข้าอยู่ได้ เป็นต้น⁷⁴

ทั้งนี้ การกระทำผิดกฎหมายสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ได้แก่

1. การล่วงสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้ระบุไว้ตามกฎหมายพิเศษ หรือใน
มาตรา 420 โดยตามมาตรา 420 คือการล่วงสิทธิว่าด้วยสภาพบุคคล(เสียชีวิต รังกาย
อนามัย) ทรัพย์สินที่ไม่จำกัดว่าเป็นทรัพย์สินประเภทใดๆ ทั้งวัตถุที่มีรูปร่างหรือวัตถุที่ไม่มีรูปร่าง เช่น
ทรัพย์สินทางปัญญา และรวมถึงการล่วงสิทธิอื่นที่กฎหมายคุ้มครอง เช่น สิทธิที่จะได้รับอุปการะ
สิทธิที่จะได้รับใช้การงาน

⁷² ศนันทกรณ (จำปี) โสตถิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวร ได้,
หน้า 71-72.

⁷³ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง
ลากมิกวร ได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452ปรับปรุงโดยเขมภูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุณหัทร และอำนาจ ตั้งศิริ
พิมาน, หน้า 70.

⁷⁴ ไพจิตร บุญญพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, หน้า 16.

2. การใช้สิทธิซึ่งกระทำในทางที่มีแต่จะก่อให้เกิดเสียหายแก่ผู้อื่น ตามที่ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 421 จัดว่าเป็นการอันผิดกฎหมายตามมาตรา 420 ถือได้ว่าเป็นบทขยายของมาตรา 420 ซึ่งกฎหมายมีความมุ่งหมายที่ให้มีสิทธิเพื่อให้ใช้เป็นประโยชน์แก่ตนเองแต่จะต้องไม่ให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายด้วย จึงจะเป็นการชอบด้วยหลักศีลธรรมและยุติธรรม กฎหมายของไทยจึงไม่ยอมให้บุคคลใช้สิทธิเป็นที่เสียหายแก่ผู้อื่น จึงได้กำหนดเป็นข้อบังคับไว้ว่าการใช้สิทธิเช่นนั้นเป็นการผิดกฎหมายถ้าทำให้ผู้อื่นเสียหายจะต้องรับผิดชอบเพื่อละเมิด โดยที่สมัยก่อนแนวคิดลักษณะนี้มีก่อนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แก่ คำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับเรื่องทำความเดือดร้อนรำคาญแก่เพื่อนบ้านหรือที่เรียกว่าคดีนิวแซนส์ และต่อมาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้รับรองหลักดังกล่าวไว้ในมาตรา 1335 และ มาตรา 1336 (เดิม) เจ้าของมีอำนาจที่จะกระทำการใดๆ ในอสังหาริมทรัพย์ตนได้ แต่อำนาจของเจ้าของอยู่ภายใต้บังคับกฎหมาย โดยบุคคลจะปลูกสร้างทำกิจการอย่างใดๆ ในที่ดินของตนย่อมทำได้ แต่จะต้องไม่ทำให้ที่ดินข้างเคียงของบุคคลอื่นได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนรำคาญ โดยหากเกิดข้อพิพาทขึ้นศาลจะพยายามใช้หลักประนีประนอมระหว่างส่วนได้เสียของผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนและของเจ้าของที่ดินในการที่ใช้สิทธิหาประโยชน์จากทรัพย์สินของเขาฝ่ายหนึ่ง เช่น การปลูกสร้างอาคารโดยปิดบังอากาศ และแสงของอาคารบ้านใกล้เคียงทำให้เขาได้รับความเดือดร้อน การปลูกบ้านอยู่ในที่ชุมชนย่อมต้องมีผู้คนใช้ยานพาหนะผ่านไปมามากมายจะให้เงียบสงบย่อมเป็นไปไม่ได้ จะห้ามมิให้คน หรือยานพาหนะผ่านเพื่อให้เกิดความสงบแก่ตนฝ่ายเดียวมิได้

3. การฝ่าฝืนกฎหมายซึ่งประสงค์จะป้องกันความเสียหายหรืออันตรายแก่ผู้อื่น เป็นการกระทำผิดต่อกฎหมายแล้ว ตามมาตรา 422 ได้บัญญัติให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้นั้นเป็นฝ่ายผิดด้วย โดยบทกฎหมายใดประสงค์จะป้องกันความเสียหายหรืออันตรายแก่ผู้อื่นต้องพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไป ถ้ากฎหมายห้ามหรือบังคับให้ทำการใดโดยประสงค์จะป้องกันผลร้ายอย่างหนึ่งและมีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายไม่ได้เป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดว่าผู้นั้นผิด เพราะถ้าผลร้ายที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ที่กฎหมายประสงค์จะป้องกัน เหตุที่ฝ่าฝืนกับผลร้ายที่เกิดขึ้น ไม่เป็นเหตุกับผลที่ติดต่อกัน เท่ากับผลร้ายไม่ได้เกิดจากการกระทำของผู้ที่ฝ่าฝืน มาตรา 422 เป็นเพียงข้อสันนิษฐานไว้ก่อน สุดท้ายเขาอาจไม่ต้องรับผิดชอบได้ เช่น กรณีกฎหมายกำหนดให้คนขับรถต้องได้ใบอนุญาตก่อน หากผู้ขับรถไม่มีใบอนุญาตแล้วมีคนวิ่งมาให้รถทับ ซึ่งกฎหมายประสงค์ป้องกันมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตขับรถไปชนคน แต่ไม่ประสงค์ถึงการป้องกันความประมาทของคนที่วิ่งมาให้รถชน⁷⁵

⁷⁵ เสนีย์ ปราโมชย์, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1 (ภาค 1-2) พุทธศักราช 2478 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2505 (กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวิวัฒนาพาณิชย์, 2527) หน้า 485-489.

ส่วนที่ 5 มีความเสียหายต่อบุคคลอื่น เมื่อมีการกระทำที่ไม่ชอบ โดยจงใจและประมาทเลินเล่อเป็นละเมิด และทำให้ผู้ก่อความเสียหายต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายหรือไม่ แม้จะมีการกระทำโดยผิดกฎหมาย มิได้มีความหมายว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นเสมอไป เมื่อความเสียหายยังไม่เกิดขึ้นก็ยังไม่เป็นการละเมิด จะถือว่าเป็นละเมิดการที่ได้กระทำมีผลให้เกิดความเสียหายถ้าเพียงแต่คาดหมายว่าจะเกิดหรือไม่เกิดขึ้นไม่ถือว่าเป็นความเสียหาย⁷⁶ เนื่องจากตามมาตรา 420 สาระสำคัญ ที่จะต้องพิจารณาว่าการกระทำนั้น ก่อความเสียหายหรือไม่ เพราะลักษณะสำคัญที่สุดของมาตรา 420 เป็นมาตราที่มุ่งให้ความคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายซึ่งหากไม่มีความเสียหายก็ไม่สามารถมีการเยียวยาตามมาตรา 420 ได้⁷⁷ ซึ่งความเสียหายนี้หมายถึงการลดน้อยถอยลงทางทรัพย์สินที่เกิดจากเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่ฝ่าฝืนประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง และความเสียหายสามารถแบ่งได้เป็น

(1) ความเสียหายทางทรัพย์สิน เป็นความเสียหายที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ เป็นความเสียหายที่กระทบประโยชน์ทางเศรษฐกิจของผู้เสียหาย แม้ว่าผู้เสียหายจะได้รับความเสียหายแก่เนื้อตัวร่างกายก็ตาม แต่เนื่องจากมีการรักษาตัวที่โรงพยาบาลมีค่ารักษาพยาบาลซึ่งคำนวณเป็นเงินได้จึงถือว่าเป็นความเสียหายในเชิงทรัพย์สินเช่นกัน รวมถึงการขาดรายได้ที่ไม่สามารถไปประกอบกิจการงานได้ หรือกรณีทรัพย์สินเสียหายคือมูลค่าของทรัพย์สินนั้น

(2) ความเสียหายต่อจิตใจ เป็นความเสียหายที่อยู่กับผู้เสียหายได้รับต่อจิตใจ ทำให้เกิดความทุกข์ ความเจ็บปวด ความอับอาย เป็นความเสียหายที่คำนวณเป็นเงินไม่ได้ เป็นนามธรรมจับต้องไม่ได้ แต่ปฏิเสธถึงความมีอยู่ไม่ได้ และกฎหมายจะให้เฉพาะบางกรณีที่เป็นเท่านั้น

ทั้งนี้ เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น การที่จะให้อีกฝ่ายชดเชยหรือเยียวยานั้น ความเสียหายที่เกิดขึ้นต้องเป็นความเสียหายที่แน่นอน มีกฎหมายรองรับ เป็นความเสียหายที่กระทบต่อสิทธิของผู้อื่น เช่น สิทธิในชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ซึ่งเป็นสิทธิที่กฎหมายคุ้มครองและถือว่าเป็นสิทธิเด็ดขาดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁷⁸ โดยอาจเป็นความเสียหายที่เกิดกับบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ ถ้าเกิดความเสียหายต่อตนเองไม่ถือว่าเป็นละเมิด แต่หากความ

⁷⁶ ไพจิตร บุญญพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, หน้า 29.

⁷⁷ เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1 (ภาค 1-2) พุทธศักราช 2478 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2505, หน้า 489.

⁷⁸ สันนักรัตน์ (จำปี) โสคติพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่งลามิควรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 83-84.

เสียหายเกิดขึ้นกับทรัพย์สินของ หรือสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของแล้วไม่ถือว่าเกิดความเสียหายต่อผู้อื่น จะต้องเป็นการทำลายทรัพย์สินของ หรือสัตว์ที่มีเจ้าของจึงถือว่าเป็นการทำต่อบุคคลผู้เป็นเจ้าของ⁷⁹

ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานในเรื่องละเมิด ซึ่งมาตรา 420 เป็นบทกฎหมายหลักที่สำคัญเรื่องละเมิด ที่เมื่อเกิดความเสียหายจากป้าย ต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้ป้ายไปก่อความเสียหายแก่บุคคลอื่น เช่น หากคนที่กำลังรื้อป้ายบนที่สูงเห็นศัตรูเดินอยู่ข้างล่าง ได้ปล่อยให้ป้ายตกลงมาใส่บุคคลนั้นเพราะไม่ชอบกัน เช่นนี้จะถือว่าเป็นกระทำละเมิดตามมาตรา 420 ได้หรือไม่ จะได้วิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 5 ซึ่งหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดจากป้าย กรณีที่มีบุคคลกระทำ นอกจากหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการกระทำละเมิดของตนเองตามมาตรา 420 แล้วยังมีหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการร่วมกันทำละเมิดตามมาตรา 432 และหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนความจริงตามมาตรา 423 ดังที่จะได้อธิบายต่อไป

3.3.1.2 หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการร่วมกันทำละเมิด ตามมาตรา 432

เมื่อมีความเสียหายจากป้ายเกิดขึ้น หากพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดจากป้ายกรณีที่มีบุคคลกระทำแล้ว พบว่าหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการร่วมกันทำละเมิดตามมาตรา 432 เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สามารถนำมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงต่างๆที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากบางกรณีอาจมีบุคคลหลายคนเข้ามาเกี่ยวข้องในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้าย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องทราบหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบในการร่วมกันทำละเมิดตามมาตรา 432 เพื่อให้สามารถเข้าใจว่าความเสียหายที่เกิดขึ้น เกิดจากการกระทำของบุคคลใดบุคคลคนหนึ่งหรือว่าเป็นการร่วมกระทำผิด เพื่อให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากป้ายสามารถทราบได้ว่าควรเรียกร้องให้ผู้กระทำความผิด ชดใช้เป็นการเฉพาะตัวหรือให้รับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม โดยความรับผิดชอบในการร่วมกันทำละเมิดตาม มาตรา 432 ได้บัญญัติไว้ และมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

มาตรา 432 ถ้าบุคคลหลายคนก่อให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่นโดยร่วมกันทำละเมิด ท่านว่าบุคคลเหล่านั้นจะต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้น ความข้อนี้

⁷⁹ เฟ็ง เฟ็งนิตติ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง พิมพ์ครั้งที่ 6, หน้า 37.

ท่านให้ใช้ตลอดถึงกรณีที่ไม่สามารถสืบรู้ตัวได้แน่ว่าในจำพวกที่ทำละเมิดร่วมกันนั้นคนไหนเป็นผู้ก่อให้เกิดเสียหายนั้นด้วย

อนึ่ง บุคคลผู้ยงส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการทำละเมิด ท่านก็ให้ถือว่าเป็นผู้กระทำละเมิดร่วมกันด้วย

ในระหว่างบุคคลทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น ท่านว่าต่างต้องรับผิดชอบเป็นส่วนเท่าๆกัน เว้นแต่โดยพฤติการณ์ ศาลจะวินิจฉัยเป็นประการอื่น

การร่วมกันทำละเมิด หมายถึง การที่มีบุคคลมากกว่า 1 คน มีเจตนาร่วมกันมุ่งหมายที่จะทำสิ่งใดร่วมกัน หรือสมคบกันเพื่อให้บุคคลอื่นเสียหาย นอกจากนี้ยังรวมถึงบุคคลที่ได้ทำการยงส่งเสริม เป็นผู้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำผิด ทั้งทางตรง ทางอ้อม ให้ความสะดวกและให้ความช่วยเหลือ โดยการกระทำที่มีเจตนาร่วมกันนั้น จะต้องเข้าองค์ประกอบ ความผิดละเมิดตามมาตรา 420 ด้วย แต่การทำละเมิดนี้ไม่รวมถึง การที่บุคคลหลายคนได้ทำความเสียหายให้เกิดต่อบุคคลคนเดียวกัน โดยผู้กระทำผิดไม่ได้มีเจตนาร่วมกัน มิได้ร่วมกันวางแผน ดังนั้นการทำละเมิดร่วมกันที่จะต้องมิเจตนาร่วมกัน ร่วมมือรวมใจกัน การกระทำละเมิดร่วมโดยประมาทเลินเล่อไม่น่าจะเกิดขึ้นได้⁸⁰ แต่อย่างไรก็ตามอาจมีกรณีที่ต่างคนต่างทำประมาทเลินเล่อ หลากๆการกระทำพร้อมกันทำให้ผู้อื่นเสียหาย จึงเป็นละเมิดที่แยกความรับผิดชอบมิใช่ลูกหนี้ร่วม⁸¹

ทั้งนี้เมื่อการกระทำเป็นละเมิดร่วมแล้ว ผลของการที่ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายเมื่อพิจารณาตามมาตรา 432 แล้วพบได้ว่า ผู้เสียหายสามารถเรียกให้ผู้กระทำชดใช้ค่าเสียหายอย่างลูกหนี้ร่วมตามมาตรา 291* ได้ ผู้เสียหายสามารถเลือกฟ้องให้บุคคลใดชำระทั้งจำนวน หรือจะเลือกฟ้องให้รับผิดชอบร่วมกันโดยร่วมชำระเต็มจำนวนก็ได้

⁸⁰ ศนันท์กรณีย์ (เจ้าปี) โสคติพันธ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสิ่งลาภมิควรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 116.

⁸¹ สุขุม สุภนิษฐ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ ,2553) หน้า 101.

* มาตรา 291 ถ้าบุคคลหลายคนจะต้องทำการชำระหนี้โดยทำนองซึ่งแต่ละคนจำต้องชำระหนี้สิ้นเชิงไซ้ร้ แม้ถึงว่าเจ้าหนี้ชอบที่จะได้รับชำระหนี้สิ้นเชิงได้แต่เพียงครั้งเดียว (กล่าวคือลูกหนี้ร่วมกัน) ก็ดี เจ้าหนี้จะเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้แต่ละคนใดคนหนึ่งสิ้นเชิง หรือแต่โดยส่วนก็ได้ตามแต่จะเลือก แต่ลูกหนี้ทั้งปวงก็ยังต้องผูกพันอยู่ทั่วทุกคนจนกว่าหนี้นั้นจะได้ชำระเสร็จสิ้นเชิง

ส่วนกรณีการทำละเมิดที่บุคคลหลายคนต่างคนต่างทำ และความเสียหายแยกได้ ไม่รวมเป็นความเสียหายอันเดียว แต่ละบุคคลรับผิดชอบในส่วนของตนไม่ต้องร่วมรับผิดชอบเพราะไม่ได้ทำละเมิดร่วมกันตาม มาตรา 432 แต่ถ้าบุคคลหลายคนต่างคนต่างทำ และเกิดความเสียหายอันเดียวกันแยกไม่ได้ แม้ว่ากระทำขณะเดียวกันแต่ ไม่ใช่ร่วมทำละเมิดตามมาตรา 432 เช่นกัน ศาลจะมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดได้โดยอาจให้รับผิดชอบร่วมกันหรือแบ่งส่วนได้⁸²

แต่อย่างไรก็ตามการร่วมทำละเมิดมีความแตกต่างกับการร่วมกันรับผิดชอบกับผู้อื่น ดังเช่น นายจ้างร่วมรับผิดชอบกับการทำละเมิดของลูกจ้าง (มาตรา 425) ตัวการร่วมรับผิดชอบกับการทำละเมิดของตัวแทน (มาตรา 427) บิดามารดา ผู้อนุบาล ร่วมรับผิดชอบ ในการทำละเมิดของผู้ไร้ความสามารถ (มาตรา 429) ครูบาอาจารย์ นายจ้าง ผู้รับดูแลผู้ไร้ความสามารถ ในการทำละเมิดของผู้ไร้ความสามารถ⁸³

ส่วนกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ทำละเมิด เนื่องจากนิติบุคคลไม่มีตัวตนจึงจะต้องเป็นการแสดงออกของผู้แทนนิติบุคคล ที่ทำตามหน้าที่ของผู้แทนนิติบุคคลนิติบุคคลจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่ไม่ถือว่าเป็นการที่นิติบุคคลกระทำละเมิดด้วยตนเองแต่เป็นการรับผิดชอบเพื่อการละเมิดของบุคคลอื่น เดิมที่เคยมีความเห็นว่าผู้แทนของนิติบุคคลเป็นผู้ร่วมทำละเมิดตามมาตรา 432 ไม่ถูกต้อง ที่ถูกต้องเมื่อผู้แทนนิติบุคคลทำละเมิด แม้จะอยู่ในวัตถุประสงค์ หรืออำนาจหน้าที่ของนิติบุคคล ถือว่าผู้แทนเป็นผู้ทำ จงใจหรือประมาทเลินเล่อทำละเมิดตาม มาตรา 420 ทำละเมิดโดยการไขว่คว้าแพร่หลาย มาตรา 423 และทำละเมิดโดยเป็นผู้ว่าจ้างทำของ มาตรา 428 ต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายเป็นการส่วนตัว แม้ว่าเป็นการละเมิดในหน้าที่นิติบุคคลต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายซึ่งเป็นการรับผิดชอบในฐานะลูกหนี้ร่วม มาตรา 291 มิใช่ผู้แทนนิติบุคคลกับนิติบุคคลร่วมกันทำละเมิดตามมาตรา 432⁸⁴

⁸² ศักดิ์ สนองชาติ, คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดชอบทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณการ,2551) หน้า 139.

⁸³ สนันท์กรณ์ (จำปี) โสคติพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่งลาภมิควรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 119.

⁸⁴ เฟิง เฟิงนิตติ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดจิวริชการพิมพ์, 2552) หน้า 315.

จากที่ได้ศึกษาหลักเกณฑ์เรื่องการร่วมกันทำละเมิดแล้ว เห็นว่าสำหรับความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย สามารถเกิดกรณีที่บุคคลตั้งแต่สองคนร่วมกันทำละเมิดจากป้ายได้ หากในการกระทำนั้นมีการสมคบกัน หรือมีเจตนาร่วมกันที่จะใช้ป้ายทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นได้ ซึ่งจะมีกรณีใดที่อาจเกิดขึ้นได้บ้าง โดยจะนำไปกล่าวในหัวข้อต่อไปที่ผู้ศึกษานำเสนอ ในรูปแบบอุทธรณ์แบบต่างๆ และจากอุทธรณ์ จะถือว่าผู้ใดต้องร่วมรับผิดชอบหรือไม่อย่างไรจะนำไปวิเคราะห์ต่อไป ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการที่ป้ายทำให้เกิดความเสียหายทางกายภาพคือ ผู้เสียหายอาจได้รับบาดเจ็บทางกาย โดยอาจบาดเจ็บเล็กน้อย ได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ชีวิต หรือเป็นกรณีที่ทรัพย์ได้รับความเสียหายอันมีสาเหตุมาจากป้าย แต่ป้ายอาจสร้างความเสียหายในลักษณะอื่นได้อีก โดยหัวข้อต่อไป เป็นเรื่องหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนความจริงตามมาตรา 423

3.3.1.3 หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนความจริงตามมาตรา 423

ป้ายตามรูปแบบและลักษณะต่างๆ ที่ผู้ศึกษาได้แบ่งไว้ในบทที่ 2 ข้างต้นนอกจากจะเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายทางด้านชีวิต ร่างกาย อนามัย เนื่องจากการที่ป้ายตกลงมาแล้วป้ายที่มีสภาพปกติมิได้ตกลงมาอาจสามารถทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นได้ โดยเป็นความเสียหายทางด้านชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่น หรือเสียหายแก่ทางทำมาหาได้ อันเนื่องมาจาก ข้อความ เนื้อหาสาระ หรือรูปภาพที่อยู่บนป้ายนั้นๆ ถ้าหากว่าเนื้อหา สาระ รูปภาพที่อยู่บนป้าย ไม่ว่าจะ เป็นความจริงหรือเป็นความเท็จก็ตาม อาจไปกระทบบุคคลอื่นได้ อันจะส่งผลต่อชื่อเสียง เกียรติคุณ ทางทำมาหาได้ของบุคคลอื่นให้เขาเสียหายได้ ดังเช่นกรณีที่เคยเป็นข่าวว่าในต่างประเทศได้นำรูปของดารานักร้องที่มีชื่อเสียงของไทยไปติดไว้ที่หน้าร้านที่เป็นสถานบริการทางเพศทำให้คนที่ผ่านไปมาเข้าใจผิดคิดว่าทำงานอยู่ในสถานที่แห่งนั้น ทำให้ดารานักร้องเสียชื่อเสียงได้ แต่ถ้ากรณีดังกล่าวเกิดที่ประเทศไทยจะมีผู้ใดจะเกี่ยวข้องในการร่วมรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นบ้าง เพียงใด และเมื่อพิจารณาจากกฎหมายแล้วพบว่าหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนความจริงตามมาตรา 423 แต่อย่างไรก็เมื่อศึกษาบทบัญญัติในมาตรา 423 แล้วพบประเด็นปัญหาว่า ป้ายที่มีข้อความ หรือรูปภาพที่อยู่บนป้าย โฆษณาถือว่าเข้าหลักเกณฑ์ในเรื่องการกล่าวหรือไขข่าว ตามมาตรา 423 หรือไม่ ซึ่งในเรื่องการกระทำอื่นๆนอกจากคำพูด เช่น การเขียน การวาดรูป หรือการสื่อความหมายอื่นๆ จะถือว่าเป็นการกล่าวหรือไขข่าวหรือไม่นั้น ได้มีแนวความคิดเห็นเป็นสองแนวดังนี้

แนวความคิดแรก ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ เห็นว่า การกล่าวหรือไขข่าวให้แพร่หลาย หมายความว่า การแสดงข้อความใดๆ ให้บุคคลที่สามได้ทราบ จะเป็นโดยคำพูด รอยเขียน ด้วยกริยา หรือวิธีการอย่างอื่น โดยให้ดูประกอบประมวลอาญามาตรา 326 และ มาตรา 328⁸⁵ และอาจารย์เพ็ง เพ็งนิตี เห็นว่า การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย หมายความว่า การแสดงข้อความใดๆ ให้บุคคลที่สามได้ทราบ และการแสดงข้อความที่ที่จะเป็นการกล่าวหรือไขข่าวอาจ โดยวิธีพูด เขียน โทรศัพท์ โทรสาร อินเทอร์เน็ต การแสดงละครจิว ภาพยนตร์ กริยาท่าทาง หรือ ทำอย่างไรก็ได้ที่สื่อให้บุคคลที่สามเข้าใจความหมาย⁸⁶ รวมถึงนักกฎหมายส่วนใหญ่เห็นเช่นนี้และมีคำพิพากษาฎีกาที่ตัดสินในแนวนี้ ได้แก่ คำพิพากษาฎีกาที่ 723/2525 กรณีการแสดงจิวเป็นการทำให้ เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชังได้ เป็นต้น

แนวความคิดที่สอง โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร. ศันันท์กรณ โสคติพันธุ์ ให้ ความเห็นไว้ว่า ในประมวลกฎหมายแพ่งไม่ได้ให้นิยามความหมายไว้ จึงเป็นการอ้างอิงโดย เทียบเคียงความหมายตามมาตรา 326 และมาตรา 328 แห่งประมวลอาญา ดังนั้นจึงเห็นว่า การกล่าว หรือ ไขข่าวน่าจะหมายถึงการพูดเป็นสำคัญ แม้อาจทำให้การปรับใช้บทบัญญัติมาตรานี้แคบไปก็ ตาม และการที่มาตรานี้ร่างเมื่อปี 2468 หากผู้ร่างประสงค์ให้หมายถึงการกระทำในสถานะอื่น นอกจากการพูด น่าจะกำหนดไว้ชัดเจน เหมือนพระราชกำหนดหมิ่นประมาท ร.ศ. 118⁸⁷

ทั้งนี้ ด้วยความเคารพ ผู้ศึกษามีความเห็นตามแนวความคิดของฝ่ายแรก ที่ว่าการ กล่าวหรือ ไขข่าวให้แพร่หลาย หมายความว่า การแสดงข้อความใดๆ ให้บุคคลที่สาม ได้ทราบ จะเป็นโดยคำพูด รอยเขียน ด้วยกริยา หรือวิธีการอย่างอื่น เนื่องจากว่าคำว่า ไขข่าว มิได้มีนิยามที่ ชัดเจนว่าจะต้องหมายถึงเฉพาะการพูดเท่านั้น และเห็นว่าตามมาตรานี้น่าจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อ คุ่มครองบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการถูกทำให้เสียชื่อเสียงซึ่งการสื่อสารเพื่อให้บุคคลอื่นรู้ได้ น่าจะกินความถึงการแสดงข้อความด้วยวิธีการใดๆ ด้วย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย ดังนั้นในกรณีนี้จึงการกระทำละเมิดตามมาตรา 423 หมายรวมถึงการที่ป้ายในรูปแบบ

⁸⁵ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง ลาภมิควร ได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452 ปรับปรุงโดยเชมภูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุณหัทร และอำนาจ ตั้งศิริ พินาน, หน้า 162

⁸⁶ เพ็ง เพ็งนิตี, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดชอบละเมิดของ เจ้าหนี้ที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง พิมพ์ครั้งที่ 6(กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดจิรัชการพิมพ์, 2552) หน้า 200-201.

⁸⁷ ศันันท์กรณ (เจ้าปี) โสคติพันธุ์, อธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่ง ลาภมิควรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน) 2553 หน้า 104-105

ต่างๆ ที่ข้อความบนป้าย รูปภาพบนป้าย หรือป้ายที่เป็นรูป หากสามารถสื่อความหมายได้ เมื่อหากข้อความหรือรูปภาพที่ป้ายดังกล่าว สื่อสารออกมาต่อบุคคลอื่น โดยไม่เป็นความจริงแล้ว ทำให้บุคคลอื่นเสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณ เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญแล้ว เห็นว่าเป็นการทำละเมิดตามมาตรา 423 ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติไว้และมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

“มาตรา 423 ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้

ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมีทางได้เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่”

ตามมาตรา 423 นี้ นักกฎหมายได้เรียกแตกต่างกัน เช่น ศาสตราจารย์ศักดิ์ สอนงชาติ และเพ็ง เพ็งนิตติ เรียกว่า หมิ่นประมาททางแพ่ง ศาสตราจารย์สุชม สุภนิตย์ เรียกว่า ความเสียหายต่อชื่อเสียง ศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธ์เรียกว่า การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง รองศาสตราจารย์ ดร. ศนันทกรณ์ โสคติพันธุ์ เรียกว่า การทำละเมิดด้วยคำพูด และผู้ศึกษาขอเรียก การทำละเมิดให้เสียหายแก่ชื่อเสียง ในเรื่ององค์ประกอบความผิด และรองศาสตราจารย์ ดร. ศนันทกรณ์ โสคติพันธุ์ เห็นว่ามีสองแนวความคิด⁸⁸ ได้แก่

แนวคิดแรก เห็นว่ามาตรานี้เป็นการกระทำละเมิดอย่างหนึ่งเป็นเอกเทศนอกเหนือมาตรา 420 โดยเห็นว่าชื่อเสียงเกียรติคุณและทางทำมาหาได้ทางเจริญเป็นสิทธิอย่างหนึ่ง ถูกละเมิดได้⁸⁹ สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 420 ไม่รวมถึงกรณีนี้หากข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 423 แล้ว จะปรับเข้ามาตรา 420 อีกไม่ได้⁹⁰ การพิจารณาความผิดไม่ต้องพิจารณาองค์ประกอบตามมาตรา 420 แต่ให้พิจารณาองค์ประกอบของมาตรา 423 โดยลำพังเลยคือมีการกล่าว หรือไขข่าวแพร่หลายด้วยวาจา การเขียน การวาดรูปเนื้อหา ข้อความ รูปภาพ ต้องฝ่าฝืน

⁸⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 101-102

⁸⁹ ศักดิ์ สอนงชาติ, คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดชอบทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณการ, 2551) หน้า 84.

⁹⁰ เพ็ง เพ็งนิตติ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดจรัสการพิมพ์, 2552) หน้า 198.

ต่อความจริง ไม่ต้องการองค์ประกอบเรื่องจงใจหรือประมาทเลินเล่อ เกิดความเสียหายต่อ ชื่อเสียง หรือเกียรติคุณ หรือทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญ แต่ถ้าผู้ส่งข่าวสารที่ทำด้วยวาจา การเขียน การวาดรูป เป็นผู้มีส่วนได้เสียจะได้รับยกเว้นไม่ต้องรับผิด

แนวคิดที่สอง เห็นว่า ให้นำหลักเกณฑ์ตามมาตรา 420 มาบังคับใช้กับมาตรานี้⁹¹ ความรับผิดตามมาตรานี้ขยายความหมายของมาตรา 420 โดยมีองค์ประกอบว่าเป็นการกระทำโดยรู้สำนึกต่อบุคคลอื่น ทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาเกิดความเสียหาย สิ่งที่ถูกกล่าวหาหรือไขข่าวเป็นความเท็จเป็นการกระทำที่จงใจหรือประมาทเลินเล่อ ไม่มีกฎหมายรองรับให้ทำเช่นนั้นได้ และมีความเสียหายเกิดขึ้นต่อชื่อเสียง ทางทำมาหาได้ เกียรติคุณ ทางทำมาหาได้ ทางเจริญ

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาเห็นด้วยกับแนวความคิดแรก ที่ว่าเป็นมาตราที่เป็นเอกเทศออกมาจากมาตรา 420 ไม่ต้องการองค์ประกอบเรื่องจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ โดยเห็นว่าหากมีการกล่าวหาหรือไขข่าวที่ไม่เป็นความจริงแล้วทำให้บุคคลอื่นเสียหายจะต้องมีผู้รับผิดชอบโดยทั้งกรณีกระทำโดยเจตนา หรือประมาทหรือไม่ก็ตาม

“ทั้งนี้แตกต่างจาก ความผิดฐานหมิ่นประมาททางอาญาที่การใส่ความผู้อื่นจนเสียหายต่อชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง มีหลักว่า ยิ่งจริง ยิ่งหมิ่น คือการใส่ความในเรื่องที่เป็นความจริงผิดหมิ่นประมาททางอาญาได้

ตามมาตรา 423 ที่สำคัญต้องเป็นการยืนยันข้อเท็จจริง มิใช่การกล่าวเลื่อนลอย ออกความเห็นหรือกล่าวถ้อยคำที่ไม่ถือว่าเป็นข้อเท็จจริงแต่เป็นคำไม่สุภาพ⁹²”

และการกล่าวหาหรือไขข่าวต่อบุคคลที่สาม จะต้องเป็นผู้ที่สามารถรับรู้หรือเข้าใจ การกล่าวหาหรือไขข่าวด้วยจึงจะทำให้เสียหาย ถ้าเป็นการทำต่อผู้เสียหายไม่เป็นการทำต่อบุคคลที่สาม ไม่อาจทำให้เสียหายได้แต่ทำต่อญาติหรือสามีภรรยาเป็นการกล่าวต่อบุคคลที่สามเป็นความผิด⁹³

ดังนั้น เห็นได้ว่าป้ารูปแบบใดก็ตามที่ได้จัดแบ่งไว้ในบทที่ 2 หากมีเนื้อหาข้อความ รูปภาพ ที่เป็นความเท็จคือฝ่าฝืนต่อความจริง และทำให้บุคคลอื่นเสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณ หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญ เป็นการแพร่หลายโดยมีบุคคลที่ 3

⁹¹ ไพจิตร บุญพันธุ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, หน้า 54.

⁹² สุขุม สุภณิตย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะละเมิด พิมพ์ครั้งที่ 5, หน้า 90.

⁹³ เฟิง เฟิงนิตติ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง พิมพ์ครั้งที่ 6, หน้า 206.

ได้รับรู้ ถือว่าเป็นความเสียหายที่เกิดจากป้าย ผู้เสียหายสามารถเรียกให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับป้ายร่วมรับผิดชอบได้ ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดจากป้าย กรณีที่มีบุคคลกระทำในเรื่องต่างๆ แต่ในบางกรณีการที่มีบุคคลทำให้ป้ายไปสร้างความเสียหายแก่บุคคลอื่นเมื่อสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นไปตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย

3.3.2 หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดจากป้าย กรณีเข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมาย

เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากป้ายแล้ว ผู้เสียหายอาจเรียกให้ผู้ที่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อรับผิดชอบ รับผิดชอบได้ตามมาตรา 420 แต่เป็นเรื่องที่ผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงในเรื่องของเจตนาของผู้กระทำผิดให้ได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากลำบาก ดังนั้น กฎหมายได้มีการกำหนดบทที่เป็นข้อสันนิษฐานไว้ โดยเมื่อมีข้อเท็จจริงที่เป็นไปตามข้อสันนิษฐานแล้วบุคคลที่กฎหมายสันนิษฐานไว้จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย สำหรับความเสียหายที่เกิดจากป้ายมีข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่ ข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่มาจากจากบุคคล ได้แก่ มาตรา 425 ข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความรับผิดชอบในการทำละเมิดของนายจ้าง-ลูกจ้าง และมาตรา 428 ข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความรับผิดชอบในการทำละเมิดของผู้ว่าจ้างทำของ รวมถึงข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความเสียหายที่มาจากทรัพย์ ได้แก่ มาตรา 434 ข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากทรัพย์ โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้ กอไผ่ และมาตรา 436 ข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากของตกหล่นหรือของทิ้งขว้างจากโรงเรือน และมาตรา 437 ข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์อันตราย มีรายละเอียดดังนี้

3.3.2.1 หลักเกณฑ์ของกฎหมาย กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่มาจากบุคคล

ในเบื้องต้นจะทำการศึกษาข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่มาจากบุคคลก่อน โดยในเรื่อง ปัญหาความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากป้าย เนื่องจากป้ายเป็นสิ่งไม่มีชีวิตจึงอาจมีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในการกระทำผิดได้ และกฎหมายได้กำหนดเป็นข้อสันนิษฐานไว้ว่า ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นและมีข้อเท็จจริงเป็นไปตามข้อสันนิษฐานแล้ว ผู้เสียหายเพียงพิสูจน์ว่ามีข้อเท็จจริงครบตามข้อสันนิษฐาน บุคคลที่กฎหมายสันนิษฐานจะต้องรับผิดชอบ นอกจากนี้ในกรณีมีเกิดความเสียหายจากป้าย ที่มีสาเหตุมาจากการกระทำของลูกจ้าง โดยหลักมาตรา 425 ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความรับผิดชอบในการทำละเมิดของนายจ้าง-ลูกจ้าง กฎหมายจะกำหนดให้นายจ้างร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างที่ได้ทำละเมิดใน

ทางการที่จ้าง และในกรณีที่มีความเสียหายจากป้ายที่เกิดจากผู้รับจ้างทำของ ตามหลักข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความรับผิดในการทำละเมิดของผู้ว่าจ้างทำของ-ผู้รับจ้างทำของ มาตรา 428 การที่ผู้รับจ้างของ ทำให้เกิดความเสียหาย ผู้ว่าจ้างไม่ต้องต้องรับผิดชอบเว้นแต่เขาช้อยกเว้น ตอนท้ายมาตรา 428 ดังที่จะได้อธิบายต่อไปนี้

3.3.2.1.1 กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความรับผิดในการทำละเมิดของนายจ้าง-ลูกจ้าง มาตรา 425

ข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความรับผิดในการทำละเมิดของนายจ้าง-ลูกจ้าง มาตรา 425 มีความเกี่ยวข้องกับป้ายเพราะในบางกรณีความเสียหายที่เกิดจากป้ายลูกจ้างตามหลักเกณฑ์ของการจ้างแรงงานเป็นผู้กระทำความผิด ตามหลักกฎหมายเรื่องละเมิดได้กำหนดให้นายจ้างจะต้องร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายด้วย เนื่องจากเป็นไปตามหลักความรับผิดเพื่อละเมิดจากการกระทำของบุคคลอื่น (vicarious liability) ที่หมายความว่า เป็นความรับผิดของบุคคลผู้หนึ่งในการกระทำละเมิดของบุคคลอีกผู้หนึ่ง⁹⁴ เนื่องจากลูกจ้างอาจไม่สามารถชำระค่าเสียหายได้ จึงให้นายจ้างที่ถือว่ามีความสัมพันธ์กับลูกจ้างเป็นผู้ชดใช้ค่าเสียหาย และเนื่องจากการความเสียหายเกิดระหว่างที่ลูกจ้างทำงานให้นายจ้างในขณะที่มีการจ้างแรงงานตามมาตรา 575* โดยมีสัญญาจ้างแรงงานระหว่างนายจ้าง-ลูกจ้าง ตามหลักเรื่องการจ้างแรงงาน นายจ้างเป็นผู้มีอำนาจควบคุมดูแลลูกจ้างจึงจะต้องรับในความผิดพลาดที่เกิดจากลูกจ้าง และสิ่งที่ลูกจ้างทำเป็นงานในทางการที่จ้าง โดยงานในทางการที่จ้างเป็นงานที่ลูกจ้างได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ เมื่อลูกจ้างกระทำละเมิดและเกิดความเสียหายจากการทางที่จ้างแล้ว ผลคือ ลูกจ้างจะรับผิดชอบเพื่อละเมิดของตนเองตามมาตรา 420 ส่วนความรับผิดของนายจ้าง ตามมาตรา 425 กฎหมายบัญญัติให้นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบในลักษณะของลูกหนี้ร่วม⁹⁵

“มาตรา 425 นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น”

⁹⁴ ไพจิตร บุญญพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 13 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2553), หน้า 68.

* มาตรา 575 อันว่าจ้างแรงงานนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าลูกจ้างตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่านายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้

⁹⁵ ศนันท์กรณ (จำปี) โสทธิพันธุ์, อธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 172.

ทั้งนี้เมื่อนายจ้างจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายไปแล้ว นายจ้างสามารถเรียกคืนจากลูกจ้างได้ตามมาตรา 426 ที่ว่า

“มาตรา 426 นายจ้างซึ่งได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อละเมิดอันลูกจ้างได้ทำนั้น ชอบที่จะได้ชดใช้จากลูกจ้างนั้น”

ดังนั้น เมื่อมีกรณีที่ลูกจ้างกระทำให้บุคคลภายนอกได้รับความเสียหายใน ความเสียหายที่เกิดจากป้าย เช่น ลูกจ้างในร้านปีนบันไดไปปรับป้ายชื่อร้านแล้วทำให้ป้ายตกลงมา ผู้เสียหายฟ้องให้ลูกจ้างรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแล้ว จะสามารถเรียกให้นายจ้างมาร่วมรับผิดชอบหรือไม่ เช่นนี้จะได้ทำการวิเคราะห์ความรับผิดในบทที่ 5

3.3.2.1.2 กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความรับผิดในการทำละเมิดของผู้นำจ้างทำของ มาตรา 428

ปัญหาความรับผิดในเรื่องป้ายมีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายเรื่องการจ้างทำของ เนื่องจากว่าการสร้างโครงป้าย ป้าย และติดตั้งป้าย มักเป็นการจ้างคนอื่นทำให้ จึงเป็นการจ้างทำของตามมาตรา 587* โดยผู้นำจ้างต้องการเพียงผลสำเร็จของงาน คือมีการทำป้ายและติดตั้งป้ายสำเร็จ ส่วนผู้รับจ้างทำป้ายต้องการเพียงค่าจ้าง ผู้นำจ้างไม่มีอำนาจบังคับบัญชา กำกับดูแล ควบคุม ในระหว่างการทำ เหมือนการจ้างแรงงาน ดังนั้น ระหว่างที่ผู้รับจ้างทำงานให้ตามสัญญา หากผู้รับจ้างทำของทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นขึ้น หลักในเรื่องละเมิด เกี่ยวกับความรับผิดของผู้จ้างทำของได้แก่ ผู้นำจ้างไม่ต้องรับผิดเพื่อละเมิดของผู้รับจ้างที่เกิดต่อบุคคลภายนอก ยกเว้นผู้นำจ้างจะเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้างเป็นไปตาม มาตรา 428 ที่ว่า

“มาตรา 428 ผู้นำจ้างทำของไม่ต้องรับผิดเพื่อความเสียหายอันผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกในระหว่างทำการงานที่ว่าจ้าง เว้นแต่ผู้นำจ้างจะเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง”

* มาตรา 587 อันว่าจ้างทำของนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับจ้าง ตกลงจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้นำจ้าง และผู้นำจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำนั้น

ในเรื่องจ้างทำของนี้ รองศาสตราจารย์ ดร. ศนันทกรณ์ โสทธิพันธุ์⁹⁶ มีความคิดเห็นทางกฎหมาย ในเรื่องลักษณะของความผิด ว่าสามารถแบ่งเป็น 4 ความคิดเห็น ดังนี้

ความเห็นที่ 1 ความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของเป็นความรับผิดเพื่อละเมิดของผู้อื่น ที่มีผู้เห็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าความรับผิดเพื่อละเมิดของบุคคลอื่น หมายถึง เป็นการที่บุคคลหนึ่งเป็นผู้ทำละเมิดแต่กฎหมายให้อีกบุคคลอีกคนหนึ่งเป็นผู้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เพราะผู้ทำละเมิดอาจชดใช้ไม่ได้ จึงให้บุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับผู้ทำละเมิดเป็นผู้ชดใช้แทนดัง เช่น กรณีนายจ้าง-ลูกจ้าง ดังที่ได้อธิบายข้างต้นแล้ว ที่เห็นเช่นนี้เพราะผู้จ้างทำของมิใช่ผู้ก่อความเสียหาย แต่ผู้รับจ้างเป็นผู้ก่อความเสียหาย และมาตรา 428 อยู่ในกลุ่มของมาตราที่เป็นเรื่องความรับผิดเพื่อละเมิดของบุคคลอื่น ได้แก่มาตรา 425 มาตรา 427 และมาตรา 429

ความเห็นที่ 2 ความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของเป็นความรับผิดเพื่อละเมิดของตนเอง ตามมาตรา 420 ประกอบมาตรา 428

ที่เห็นเช่นนี้ เพราะผู้ว่าจ้างทำของจะต้องรับผิดเพื่อตนเอง เพราะผู้ว่าจ้างทำของมีจะต้องความผิด ตามมาตรา 428 ตอนท้ายที่ว่า ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้ผิดในส่วนงานที่สั่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง แต่อย่างไรก็ตาม เห็นได้ว่าถ้าผู้ว่าจ้างต้องรับผิดในละเมิดของตนเองก็ควรใช้มาตรา 420 และผู้ว่าจ้างมิใช่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรง เช่นการเลือกผู้รับจ้างไม่ดี แต่งานนั้นอาจไม่ก่อความเสียหายก็ได้

ความเห็นที่ 3 ความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของเป็นความรับผิดร่วมของผู้ว่าจ้างทำของและผู้รับจ้างทำของ

ที่มีผู้เห็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เมื่อผู้ว่าจ้างผิดแล้วผู้รับจ้างรู้และยังทำความเสียหายผู้รับจ้างยังต้องรับผิดตามมาตรา 420

ความเห็นที่ 4 ความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของเป็นความรับผิดตามมาตรา 428

ที่มีผู้เห็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า เพราะผู้ว่าจ้างมีความผิดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในตอนท้ายของมาตรา 428 และผู้ว่าจ้างมิใช่ผู้ทำละเมิดเองจึงขาดความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล และรับจ้างอาจมิใช่ผู้ทำละเมิด คือผู้รับจ้างทำละเมิดหรือไม่ไม่ใช่สาระสำคัญที่ทำให้ผู้รับจ้างรับผิดตามมาตรา 428 คือ แม้ว่าผู้รับจ้างมิได้กระทำโดยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ แต่ผู้ว่าจ้างอาจรับผิดตามมาตรา 428 ได้

⁹⁶ ศนันทกรณ์ (จำปี) โสทธิพันธุ์, อธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่ง ลากมิกอร์ได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 231.

จากทั้งความคิดเห็นข้างต้นทั้งหมด ผู้เขียนเห็นด้วยมากที่สุดกับแนวความเห็นที่ 4 เพราะ เห็นว่าการที่ผู้ว่าจ้างมีความรับผิดชอบ จะเป็นความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างทำของตัวเอง ตามมาตรา 428 และแนวคิดนี้มีความมีความครอบคลุมมากที่สุด

ทั้งนี้ หลักแล้ว เบื้องต้นของการจ้างทำของจะต้องมีนิติสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะจ้างทำของตามมาตรา 587 ก่อน และเป็นไปตามหลักที่ว่าผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อ ความเสียหายที่ผู้รับจ้างทำ ยกเว้นเข้ากรณีตอนท้าย มาตรา 428 ที่ว่า

-กรณีที่ผู้ว่าจ้างผิดในส่วนงานที่สั่งให้ทำ หมายถึงสภาพของงานที่ให้ทำก่อ ความเสียหายในตัว เช่นจ้างให้ทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย

-กรณีที่ผู้ว่าจ้างผิดในการเลือกหาผู้รับจ้าง หมายถึงเป็นกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้น เพราะเลือกคนที่ไม่ดีพอ ไม่เหมาะสม ไม่มีความชำนาญมาทำ แล้วเป็นสาเหตุให้เกิดความเสียหาย

-กรณีที่ผู้ว่าจ้างผิดในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หมายถึง ผู้ว่าจ้างสั่งให้ทำในสิ่งที่ผิด เช่น สั่งให้ลดคุณภาพของสินค้า เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ในเรื่องจ้างทำของมีความสัมพันธ์กับปัญหาความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย เพราะส่วนใหญ่แล้วในการทำป้ายติดตั้งป้ายมักเป็นกรณีที่มีการจ้างทำของ อาจเป็นการจ้างให้นำป้ายไปติดที่บนอาคาร หรือติดบน โครงป้ายพื้นดิน และเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น อาจมีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องหลายคน ได้แก่ ผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้าง เจ้าของอาคาร และเจ้าของที่ดิน เป็นต้น บุคคลทั้งหลายเหล่านี้ผู้ใดจะมีความรับผิดชอบเพียงใดจะนำไปวิเคราะห์ในบทที่ 5 ต่อไป

3.3.2.2 หลักเกณฑ์ของกฎหมายกรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความเสียหายที่มาจากทรัพย์

3.3.2.2.1 กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความเสียหายที่มาจากโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง ตามมาตรา 434

ความรับผิดของผู้ครองหรือเจ้าของตามมาตรา 434 นี้เป็นความรับผิดที่ไม่ต้องการ ความผิด (Objective responsibility) แต่เป็นความรับผิดบนข้อสันนิษฐานของกฎหมาย กล่าวคือ กฎหมายสันนิษฐานว่าหากความเสียหายเกิดจากโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้หรือกอไผ่แล้ว ผู้ครองหรือเจ้าของต้องรับผิดในความเสียหายทันที โดยไม่ต้องพิสูจน์ก่อนว่าบุคคลเหล่านั้น มีความผิด เพราะกฎหมายสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ความเสียหายเกิดเพราะเจ้าของหรือผู้ครองโรงเรือน

นั้นบกพร่องในการดูแล กล่าวคือ หากได้ดูแลดีแล้ว เหตุการณ์นั้นคงไม่เกิดขึ้น⁹⁷ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาในกรณีความเสียหายที่เกิดจากป้ายในรูปแบบต่างๆ ที่จะสามารถนำมาตรา 434 มาปรับใช้กับกรณีต่างๆ ได้มากน้อยเพียงใด

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 434 ภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 434 บัญญัติว่า “ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง อย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องก็ดี หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอก็ดี ท่านว่าผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่ง ปลูกสร้างนั้นๆ จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ถ้าผู้ครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อปัด ป้องมิให้เกิดเสียหายจะนั้นแล้ว ท่านว่าผู้เป็นเจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

บทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อนนั้น ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงความบกพร่องใน การปลูกหรือคำจุนต้นไม้หรือกอไม้ด้วย

ในกรณีที่กล่าวมาในสองวรรคข้างต้นนั้น ถ้ายังมีผู้อื่นอีกที่ต้องรับผิดชอบในการ ก่อให้เกิดเสียหายนั้นด้วยไซ้ ท่านว่าผู้ครองหรือเจ้าของจะใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้นั้นก็ได้”

3.3.2.2.1.1 หลักเกณฑ์ของมาตรา 434

มาตรานี้มีหลักเกณฑ์สำคัญคือ เมื่อเกิดความเสียหายเกิดขึ้นกับบุคคลหรือทรัพย์สิน ของผู้อื่นโดยมูลความรับผิดชอบตามมาตรา นี้ คือ ความชำรุดบกพร่องในการก่อสร้าง เช่น ใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่ไม่มีคุณภาพ ไม่เหมาะสมแก่สิ่งปลูกสร้างนั้น หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ เช่น ไม่ซ่อมแซมเมื่อถึงเวลาอันสมควร เป็นต้น ฉะนั้น จึงมีความสัมพันธ์ระหว่างความบกพร่องของสิ่ง ปลูกสร้างนั้นกับความเสียหายที่เกิดขึ้น จึงจะมีความรับผิดชอบตามมาตรา นี้ได้⁹⁸ และหากพิจารณา ความหมายแล้วพบว่ามีความหมาย ดังนี้⁹⁹

⁹⁷ ศนันท์กรณ์ (จำปี) โสคติพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้ พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 264.

⁹⁸ จิตติ ดิงศักดิ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452 ปรับปรุงโดย เขมภูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุ่นภัทร, อานาจ ตั้งศิริพิมาน, หน้า 220.

⁹⁹ ศนันท์กรณ์ (จำปี) โสคติพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้ พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 265.

(ก) ความชำรุดบกพร่อง หมายถึง ความไม่สมบูรณ์ปกติของโรงเรือน เช่น วางฐานรากไม่มั่นคงทำให้ตึกเอียง หรือเสาที่รับน้ำหนักมีจำนวนไม่เพียงพอ ทำให้ตึกทรุด การสร้างสะพานลอยที่เป็นเหล็ก ไม่ได้เชื่อมให้ดี ทำให้ราวสะพานหลุด

(ข) โรงเรือน (building) หมายถึง สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นบนพื้นดิน เพื่อเป็นที่อยู่หรือทำกิจกรรมอื่น เช่น บ้าน โรงรถ โรงเรียน โรงพยาบาล คอนโดมิเนียม ร้านค้า กระท่อม ฯลฯ

(ค) สิ่งปลูกสร้าง (structure) หมายถึง สิ่งที่คนสร้างขึ้นบนพื้นดินเพราะใช้คำว่า “ปลูกสร้าง” นอกเหนือจากโรงเรือน เช่น สะพานลอยสำหรับข้ามถนน สะพานสำหรับข้ามคลอง

(ง) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างขาดการบำรุงรักษาที่เพียงพอ หมายความว่า โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างมิได้ชำรุดเพราะการก่อสร้าง แต่ชำรุดเพราะการใช้งาน คือ ใช้งานมานานแล้วเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้บำรุงรักษาให้เหมาะสมแก่การใช้งาน โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นจึงทรุดโทรม เช่น รั้วบานที่เป็นสังกะสีใกล้พัง หลังคาที่เป็นสังกะสีก็หลุด ซึ่งหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองโรงเรือนได้บำรุงรักษาอยู่เสมอ ความชำรุดบกพร่องนั้นอาจไม่เกิดขึ้นก็ได้

3.3.2.2.1.2 บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 434

บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบ¹⁰⁰ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย เพราะเหตุที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องอาจเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่กฎหมายกำหนดไว้คือผู้ครองโรงเรือน หรือเจ้าของ คดดมมิใช่การรับผิดชอบร่วมกัน เพราะตามมาตรานี้เป็นข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่กำหนดให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ โดยให้ผู้ครองรับผิดชอบก่อน หากเข้าเหตุที่ผู้ครองไม่ต้องรับผิดชอบ เจ้าของจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ผู้ครองโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้หรือกอไผ่ ผู้มีอำนาจเหนือทรัพย์สินในทางข้อเท็จจริงในลักษณะของการยึดถือ

(2) เจ้าของ หมายถึงเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้มีอำนาจเหนือทรัพย์สินตามกฎหมาย ซึ่งกฎหมายสันนิษฐานว่าเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างโดยตรง ดังนั้นเมื่อเกิดความเสียหายจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง เจ้าของโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง จึงต้องเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายนั้นด้วย

ในทางปฏิบัติอาจมีปัญหาในการพิจารณากำหนดว่าใครคือ “ผู้ครอง” ความเห็นของนักกฎหมายไทยมีความเห็นแตกต่างกัน ดังนี้

¹⁰⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 267-271.

(ก) หมายถึงผู้มีสิทธิครอบครอง

(ข) หมายถึงผู้ยึดถือหรือครอบครอง ไม่ว่าจะยึดถือหรือครอบครองอย่างเจ้าของหรือยึดถือครอบครองแทนเจ้าของ

(ค) หมายถึงผู้มีอำนาจที่แท้จริงเหนือตัวทรัพย์สินขณะเกิดความเสียหาย

ทั้งนี้ ในต้นร่างภาษาอังกฤษใช้คำว่า possessor และใช้คำว่าอย่างเดียวกันนี้ทั้งในมาตรา 437 แต่ภาษาไทยในมาตรา 434 ใช้คำว่า “ผู้ครอง” มาตรา 437 ใช้คำว่า “ผู้ครอบครอง” จะมีความหมายกว้างแคบกว่ากันเพียงใด เห็นว่าไม่ว่าจะใช้คำว่า “ผู้ครอง” หรือ “ผู้ครอบครอง” ก็น่าจะมีความหมายอย่างเดียวกัน เพราะผู้ที่มีหน้าที่บำรุงรักษาทรัพย์สินนั้น จะต้องมิสิทธิใช้ทรัพย์สินนั้น แต่อาศัยสิทธิของเขา เช่น คนในครอบครัวของผู้เช่าแขกที่มาอาศัยพัก ไม่ใช่ผู้ครอง เช่น การขอยืมบ้านพักตากอากาศของเจ้าของที่มีผู้เช่าอยู่ไปพักตากอากาศชั่วคราวเราเป็นแต่แขกผู้มาพักอาศัย เจ้าของยังเป็นผู้ครองบ้านของเขาเองเพราะยังมีผู้ดูแลยึดถือแทนเจ้าของอยู่ แต่ถ้าบ้านหลังนั้นไม่มีผู้ดูแลไม่มีใครยึดถือแทน เจ้าของใส่กุญแจทิ้งไว้ เราขอยืมบ้านเขาพักตากอากาศชั่วคราวกรณีหลังนี้เรากลายเป็นผู้ครอง เพราะเราได้รับมอบการครอบครองจากเจ้าของมีสิทธิที่จะใช้ทรัพย์สินนั้น จึงมีหน้าที่บำรุงรักษาทรัพย์สินนั้นแม้จะเป็นการชั่วคราว¹⁰¹ และมีนักกฎหมายบางท่าน¹⁰² เห็นว่า ผู้ครองตามมาตรา 434 มีความหมายอย่างเดียวกับผู้ยึดถือครอบครองโรงเรือนสิ่งปลูกสร้าง ทั้งกรณีการยึดถือครอบครองอย่างเป็นเจ้าของ เช่น การครอบครองปรปักษ์ ที่ยังมีได้กรรมสิทธิ์ รวมถึงการยึดถือครอบครองแทนเจ้าของ เช่น ผู้เช่า ผู้อาศัย โดยเป็นผู้มีสิทธิใช้ประโยชน์ในโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างนั้น แต่ถ้าเป็นเพียงผู้อาศัยสิทธิ เช่น ครอบครัวของคนเช่า หรือเป็นแขกที่มาพัก ไม่ได้ถือว่าเป็นผู้ครอง นอกจากนี้เมื่อถือว่าเป็นผู้ครองแล้ว หากคนทิ้งโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างโดยไม่ใช้ประโยชน์ในขณะเกิดความเสียหาย ผู้ครองยังคงต้องรับผิดชอบ

เจ้าของตึก 3 ชั้นให้เช่าตึกทั้ง 3 ชั้นนั้นไปแล้ว แต่ยังคงใช้ส่วนหนึ่งของชั้นที่ 3 เป็นที่ทำการของตน ถือว่าเจ้าของยังครองตึกนั้นอยู่ เมื่อผนังหลังคาตึกชั้นที่ 3 พังลงมาทับหลังคาตึกชั้นเดียวซึ่งอยู่ติดต่อกัน เจ้าของตึกที่พังต้องรับผิดชอบค่าเสียหาย

คำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องในเรื่องความเสียหายป้าย

¹⁰¹ พจน ปลูกปาคม, คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา (กรุงเทพมหานคร:กรุงสยามการพิมพ์)

¹⁰² ศักดิ์ สนองชาติ, คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดชอบทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 พิมพ์ครั้งที่ 8, หน้า 166.

แม้ว่าในปัจจุบันมีบุคคลที่ได้รับความเสียหายที่เกิดจากป้ายเพิ่มขึ้น เพราะมีการใช้ป้ายทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กจำนวนมาก แต่กลับแทบจะไม่มีเรื่องขึ้นสู่ศาลฎีกาเลย จากการค้นคว้าพบเพียงเรื่องเดียวเท่านั้นที่เกี่ยวข้องกับป้ายโฆษณาที่ติดอยู่บนอาคารพาณิชย์ โดยป้ายสร้างขึ้นไม่ตรงตามแบบแปลน เมื่อป้ายถูกพายุที่มีได้เสมอพัดล้มลงมาทำให้บุคคลอื่นเสียหาย ศาลฎีกาพิพากษาให้ผู้เสียหายเข้าสถานที่ติดตั้งป้ายเป็นผู้ครอบครองป้าย ผู้รับจ้างดูแลป้ายไม่ใช่ผู้ครอบครองหรือร่วมครอบครอง เมื่อเกิดความเสียหายให้ผู้ครอบครองป้ายรับผิดชอบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2959/2516 “ป้ายโฆษณาซึ่งก่อสร้างไม่ตรงตามแบบแปลนได้พังลงเมื่อมีพายุซึ่งมีได้เสมอ ห้างหุ้นส่วนจำกัดและห้างหุ้นส่วนผู้จัดการที่เสียค่าเช่าสถานที่ติดตั้งป้ายและค่ากระแสไฟฟ้าเป็นผู้ครอบครองป้าย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 434 ส่วนผู้ที่รับจ้างดูแลป้ายจะถือว่าเป็นผู้ครอบครองป้ายด้วยไม่ได้”

ซึ่งเป็นคำพิพากษาที่ย่ออย่างสั้นและมีคำพิพากษาย่อยอย่างยาว ดังนี้

“ล.2 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของ ล.1 ซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ล.1 ว่าจ้าง ล.3 จัดทำและติดตั้งป้ายโฆษณาที่ ล.1. เป็นตัวแทนจำหน่าย ขึ้นบนอาคารพาณิชย์ วันเกิดเหตุมีพายุ ป้ายโฆษณาล้มลงทับสายไฟฟ้าและเสาไฟฟ้าของโจทก์ขาดและหัก ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า ล.1 เป็นผู้ครอบครองและเจ้าของป้ายโฆษณา ล.2 ต้องร่วมรับผิดชอบกับ ล.1 ในฐานะผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ให้ล.1 กับ ล.2 ร่วมกันชดเชยค่าเสียหายให้ยกฟ้องสำหรับ ล.3 ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “ตรงที่ป้ายติดตั้งไม่มีรอยเจาะที่ผนังตึกด้านหลังสำหรับผูกลวดสลิงไว้ดังปรากฏตามภาพถ่ายหมายเลข 13 จำนวนที่ 3 สืบว่า มีลวดสลิงผูกยึดป้ายไว้ 4 หรือ 5 เส้นก็ฝืนต่อภาพในหนังสือพิมพ์ที่กล่าวข้างต้น อันเป็นภาพที่ป้ายนั้นล้มลงมาแล้ว ไม่ปรากฏในภาพนั้นว่าลวดสลิงติดอยู่ด้วย นอกจากนี้ยังได้ความว่าเสาที่ตั้งป้ายใช้นอตยึด แต่รูที่ฝังนอตไม่ทะลุอาคารตามแบบแปลน และป้ายไม่มีช่องว่าง เป็นแนวตลอดป้ายเพื่อให้ลมผ่านตามแบบแปลนด้วย เหล่านี้ย่อมเป็นปัจจัยที่ประกอบกันที่แสดงให้เห็นว่า ป้ายได้ก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องเมื่อมีพายุมาป้ายจึงล้ม ถ้าการก่อสร้างไม่ชำรุดบกพร่อง ป้ายย่อมจะไม่ล้มพายุเช่นนี้ตามรายงานของกรมอุตุนิยมวิทยาว่า ย่อมเกิดขึ้นได้ เสมอในฤดูร้อน ป้ายโฆษณาอีกป้ายหนึ่งซึ่งอยู่เคียงข้าง ก็มีได้ล้ม ฉะนั้นไม่มีทางที่จะฟัง ว่าป้ายล้มเพราะเหตุอื่น ดังที่จำเลยอ้าง

ข้อโต้เถียงต่อไปมีว่า ใครเป็นผู้รับผิดชอบต่อโจทก์ผู้ได้รับความเสียหาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 434 ในกรณีเช่นนี้ ผู้ครอบครองสิ่งปลูกสร้างจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ถ้าผู้ครอบครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร เพื่อป้องกันการเกิดความเสียหาย

ฉะนั้นแล้วผู้เป็นเจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ดังนี้จึงมีข้อที่จกต้องวินิจฉัยเป็นเบื้องต้นว่า ใครเป็นผู้ครอบปายอันเป็นสิ่งปลูกสร้างนั้น จำเลยที่ 1 ที่ 2 ฎีกาว่าจำเลยที่ 3 เป็นผู้ครอบปาย โจทก์ ฎีกาว่าจำเลยที่ 3 ครอบปายร่วมกับจำเลยที่ 1 ที่ 2 ด้วย พิจารณาแล้วได้ความว่าจำเลยที่ 1 ว่าจ้างให้ จำเลยที่ 3 ทำและติดตั้งปาย ตลอดจนการขออนุญาตจากเทศบาล คิดค่าจ้างประมาณ 70,000 บาท ติดตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2506 หรือ 2507 เสร็จแล้วได้จ้างจำเลยที่ 3 อีกปีละ 4,000 บาท ที่จ้างปีละ 4,000 บาทนี้ จำเลยที่ 1 ที่ 2 ว่าเป็นค่าจ้างให้จำเลยที่ 3 ดูแลปาย แต่จำเลยที่ 3 ว่าเป็นค่าดูแลเรื่องไฟฟ้า อย่างไรก็ตามจำเลยที่ 3 สืบว่าค่าเช่าสถานที่ ติดตั้งปายและค่ากระแสไฟเป็รื่องของจำเลยที่ 1 ความข้อนี้จำเลยที่ 1 ที่ 2 มิได้สืบได้เถียงเป็นอย่างอื่น พฤติการณ์ดังนี้น่าเชื่อว่าจำเลยที่ 1 เป็นผู้ครอบ ปาย การที่จ้างจำเลยที่ 3 มาดูแลเป็นรายปี แม้จะฟังว่าจ้างให้ดูแลปาย ก็คงเป็นแต่ผู้ดูแลปายซึ่งจำเลย ที่ 1 เป็นผู้ครอบ จะให้หมายความว่า การเป็นผู้ครอบปายหรือร่วมครอบปายยังไม่ได้ที่จำเลยที่ 1 จำเลยที่ 2 ฎีกาว่าจำเลยที่ 3 ให้การและนำสืบว่า ปายอยู่ในความครอบครองของจำเลยที่ 3 นั้น จำเลย ที่ 3 หาได้ให้การและนำสืบไว้เช่นนั้นไม่ เมื่อกรณีฟังว่า จำเลยที่ 1 จำเลยที่ 2 เป็นผู้ครอบปายจำเลย ทั้งสองจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนส่วนใครเป็นเจ้าของปายไม่เป็นประเด็นที่ต้องวินิจฉัย ต่อไป

พิพากษายืน ”

ทั้งนี้ ผู้เขียนเห็นว่าฎีกาฉบับนี้มีความสำคัญเพราะเป็นคำพิพากษาที่วินิจฉัยในเรื่อง ผู้ที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดจากปายโดยตรง เพียงเรื่องเดียว ส่วนเรื่องอื่นๆ เป็นฎีกาที่ เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบความเสียหายเกิดจากโรงเรียน ได้แก่

คำพิพากษาฎีกาที่ 2140/2520 โจทก์เป็นเจ้าของตึกชั้นเดียวใช้เป็นห้องแสดง สินค้าอยู่ติดกับตึก 3 ชั้นของจำเลยลมพัดแรงปะทะผนังหลังคาตึกของจำเลย ทำให้ผนังแตกร้าวและ พังลงมาทับหลังคาตึกของ โจทก์ทะลุลงมาที่ห้องแสดงสินค้า

ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยใช้ค่าเสียหาย

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ที่จำเลยฎีกาว่า จำเลยไม่ได้ครอบครองตึกของจำเลย เพราะให้ ผู้อื่นเช่าชั้น 3 ชั้นนั้น ศาลฎีกาเห็นว่า แม้จำเลยจะให้ผู้อื่นเช่าตึกของจำเลยทั้ง 3 ชั้น แต่จำเลยยังคงใช้ ตึกของจำเลยบางส่วนเป็นที่ตั้งบริษัทและสำนักงานของจำเลยอยู่ ถือว่าจำเลยยังครองตึกของจำเลย อยู่ หากความเสียหายของโจทก์เกิดขึ้นเพราะเหตุที่ตึกของจำเลยก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องหรือ บำรุงรักษาไม่เพียงพอ จำเลยซึ่งเป็นทั้งผู้ครอบและเจ้าของตึกจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้โจทก์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 434

ที่จำเลยฎีกาว่า ความเสียหายของโจทก์เกิดขึ้นเนื่องจากพายุที่พัดมาอย่างแรงปะทะ ปลายโขนฉนวนกันสะเก็ดขึ้นไปถึงผนังหลังคา ทำให้ผนังหลังคาแตกร้าวและพังลงมา จึงเป็นเหตุ สุกวิสัยนั้น ศาลฎีกาเห็นว่า จากคำเบิกความของนาวาโทเกษม สุขะปิณฑะ หัวหน้ากองภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา ปรากฏว่าตามปกติในระหว่างปีจะมีลมพายุแรงในเดือนเมษายนและเดือน พฤษภาคม โดยเฉพาะในเดือนพฤษภาคมเป็นเดือนที่มีฝนฟ้าคะนองและพายุแรงมากกว่าเดือนอื่นๆ ความแรงของลมในคืนวันที่กรมอุตุนิยมวิทยาวัดได้นั้นเป็นไปตามฤดูกาลในเดือนเมษายนและ พฤษภาคมของทุกปี ที่บางปีอาจจะแรงกว่าหรือน้อยกว่าบ้าง จึงฟังได้ว่าลมพายุที่พัดเมื่อคือวันที่ 22 พฤษภาคม 2516 เป็นไปตามฤดูกาลและมีความแรงตามปกติที่เคยมีมาในฤดูกาลทั้งปรากฏว่าไม่มี ร่องรอยแตกร้าวของกันสาดตรงที่ติดปลายโขนฉนวนแต่อย่างใด จึงฟังไม่ได้ว่า ปลายโขนฉนวนถูกพายุพัด สักสะเก็ดเป็นเหตุให้ผนังหลังคาตึกที่อยู่อีกด้านหนึ่งพังลงมา เหตุที่ผนังหลังคาถูกพายุแล้ว แตกร้าวและพังลงมา เป็นเพราะก่อสร้างไว้ชำรุดหรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ มิใช่เกิดจากเหตุสุกวิสัย ดังที่จำเลยฎีกาจำเลยต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้โจทก์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย มาตรา 434

ทั้งนี้ ตามมาตรา 434 ได้กำหนดให้ผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างต้องชดใช้ สินไหมทดแทนเมื่อเกิดความเสียหายจากการก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องหรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ รวมถึงเจ้าของหากผู้ครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว ซึ่งตามประมวลกฎหมายลักษณะ ละเมิด มิได้มีบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับลักษณะสิทธิครอบครอง รวมถึงเรื่องกรรมสิทธิ์ไว้เป็น พิเศษ ดังนั้น จึงต้องนำบทบัญญัติเรื่องสิทธิครอบครองและกรรมสิทธิ์ ในประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ลักษณะทรัพย์มาใช้

คำพิพากษาที่ 158/2540 “จำเลยที่ 2 เป็นเจ้าของเสาโครงเหล็กและตาข่ายสนามฝึก กอล์ฟซึ่งจำเลยที่ 2 ทราบดีอยู่แล้วว่าผู้ออกแบบโครงสร้างได้ออกแบบผิดพลาดมาตั้งแต่แรกและ ไม่ได้มาตรฐานตามหลักวิชาที่จะรับแรงปะทะจากพายุธรรมดาได้ทั้งก่อนเกิดเหตุได้มีสัญญาฉบับนอก เหตุว่าโครงเหล็กบางส่วนล้มลงแม้ผู้รับเหมาก่อสร้างได้เสริมเหล็กค้ำยันโครงเหล็กก็กระทำเพียง บางส่วนแต่โครงสร้างยังเหมือนเดิมเมื่อปรากฏว่าพายุฝนในวันเกิดเหตุเป็นพายุฝนที่เกิดขึ้นตาม ธรรมดาที่อาจเกิดขึ้นได้โดยธรรมชาติทำให้โครงเหล็กและตาข่ายซึ่งก่อสร้างไว้บกพร่องล้มลงทับ คลังสินค้าซึ่งมีสต็อกสินค้าของบริษัท. ได้รับความเสียหายจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นเจ้าของสิ่งปลูกสร้าง ดังกล่าวจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์มาตรา 434 บรรคหนึ่ง แม้ว่าตามกรมธรรม์ประกันอัคคีภัยได้ระบุไว้ในช่องหมายเหตุว่า การประกันภัยรายนี้ได้ขยายความคุ้มครองการสูญเสียหรือความเสียหายอันเกิดขึ้นจากลมพายุ ฯลฯ

เป็ยกน้ำฯลฯตามเงื่อนไขแบบทำกรรมกรรมซึ่งเป็นความเสียหายที่เกิดจากภัยพายุที่ทำให้สต็อกสินค้าของผู้เอาประกันภัยได้รับความเสียหายไม่เกี่ยวกับการกระทำของบุคคลภายนอกก็ตามแต่พายุฝนที่เกิดขึ้นทำให้เสาโครงเหล็กและต๋ายซึ่งเป็นสิ่งก่อสร้างของจำเลยที่2ล้มทับคลังสินค้าเป็นเหตุให้สต็อกสินค้าของบริษัท. เป็ยกน้ำฝนได้รับความเสียหายซึ่งจำเลยที่2เจ้าของสิ่งก่อสร้างต้องรับผิดชอบโจทก์ซึ่งรับประกันอัคคีภัยสต็อกสินค้าและรับประกันภัยความเสียหายต่อเนื่องจากบริษัทดังกล่าวและกรรมกรรมรับประกันภัยอัคคีภัยให้ความคุ้มครองภัยอันเกิดจากพายุและน้ำฝนจึงเป็นผลต่อเนื่องมาจากความผิดของจำเลยที่2นั่นเองเมื่อโจทก์ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บริษัท. แล้วโจทก์ยอมเข้ารับช่วงสิทธิของบริษัท. ผู้เอาประกันภัยซึ่งมีต่อจำเลยที่2บุคคลภายนอกเพียงนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 880 วรรคหนึ่ง”

นอกจากนี้มาตรา 434 ยังกำหนดเรื่องข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ครองโรงเรือนเอาไว้ว่า¹⁰³ ผู้ครองโรงเรือนเท่านั้นที่สามารถจะพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบของกฎหมายตามมาตรา 434 ตอนท้ายของส่วนแรกได้ “แต่ถ้าผู้ครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดเสียหาย” ดังนั้น การที่ผู้ครองจะไม่ต้องรับผิดชอบก็ต้องพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันอันตรายนั้นแล้ว¹⁰⁴ ดังในกรณี ความชำรุดบกพร่องเกิดก่อนที่จะมาครอบครอง ผู้ครองไม่มีโอกาสทราบอยู่ตักถล่มลงมาทับเพื่อนบ้านเช่นนี้ ผู้ครองพิสูจน์แก้ตัวได้ แต่ถ้าผู้ครองได้เห็นตักเอียงมีลักษณะจะถล่มแต่มีได้แจ้งให้เจ้าของแก้ไข หรือละเลยมิได้ตรวจตราดูจึงไม่ทราบ เช่นนี้ต้องถือว่าผู้ครอบครองมิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันความเสียหาย และสำหรับเรื่องการบำรุงรักษาไม่เพียงพอ หากผู้ครองไม่มีหน้าที่บำรุงรักษาได้แจ้งเจ้าของแต่เจ้าของไม่จัดการ ถือว่าผู้ครองใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว เจ้าของต้องรับผิดชอบ แต่ถ้าผู้ครองมีหน้าที่บำรุงรักษาแล้ว งดเว้นไม่บำรุงรักษาย่อมแก้ตัวไม่ได้ว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันความเสียหาย แต่ถ้าผู้ครองไม่มีหน้าที่บำรุงรักษาแต่งดเว้นไม่ตรวจตราดูจึงไม่ทราบเหตุที่จะก่อความเสียหาย หรือทราบแล้วไม่แจ้งให้เจ้าของจัดการ หรือขัดขวางมิให้เจ้าของจัดการ ถือว่าผู้ครองมิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันความเสียหาย

¹⁰³ สนันท์กรณ (จำปี) โสคติพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่งตามกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 270-271.

¹⁰⁴ ศักดิ์ สนองชาติ, คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดชอบทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 พิมพ์ครั้งที่ 8, หน้า167.

แต่เจ้าของไม่อาจพิสูจน์ยกเว้นความรับผิดชอบของตนได้ ดังนั้นสำหรับเจ้าของ ข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบจึงเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาด เมื่อผู้ครองโรงเรียนพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ต้องรับผิดชอบแล้ว เจ้าของก็ต้องรับผิดชอบ เจ้าของไม่อาจอ้างได้ว่าตนได้คัดเลือกผู้ก่อสร้างที่มีความเชี่ยวชาญแล้ว กรณีเดียวที่เจ้าของสามารถพิสูจน์หักล้างได้ก็คือพิสูจน์ว่าความเสียหายมิได้เกิดจากการก่อสร้างชำรุดบกพร่องหรือการบำรุงรักษาไม่เพียงพอ อันเป็นการพิสูจน์ว่าความเสียหายนั้นไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่ข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบของกฎหมายตามมาตรา 434 เลข¹⁰⁵

สำหรับในเรื่องการไล่เบียด¹⁰⁶ ในการที่ผู้ครองหรือเจ้าของโรงเรียนและสิ่งปลูกสร้างได้รับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายแล้ว สามารถไล่เบียดคืนได้จากผู้มีส่วนร่วมในการก่อความเสียหายได้บุคคลอื่นที่ต้องรับผิดชอบหรือที่จะต้องถูกไล่เบียดนั้น ในตัวบทภาษาอังกฤษใช้คำว่า “who is responsible” กฎหมายมิได้กำหนดไว้โดยชัดเจนว่าบุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชอบฐานใด ท่านศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภักดิ์ เห็นว่า อาจรับผิดชอบบนฐานของสัญญาหรือละเมิดก็ได้ แต่รองศาสตราจารย์ ดร.ศนันท์กรณ์ โสคติพันธุ์ เห็นว่าควรรับผิดชอบบนฐานของสัญญามากกว่า เพราะหากบุคคลภายนอกทำละเมิดก็ควรรับผิดชอบตามมาตรา 420 แต่หากบุคคลภายนอกก่อสร้างชำรุดบกพร่อง อันเป็นการปฏิบัติการชำระหนี้ที่ไม่ถูกต้องตามสัญญา ผู้เสียหายซึ่งมิได้มีนิติสัมพันธ์ด้วย ก็ไม่อาจไปเรียกร้องจากผู้ทำการก่อสร้างบนฐานของสัญญา และอาจไม่สามารถเรียกร้องจากผู้ทำการก่อสร้างในเรื่องละเมิดเพราะการพิสูจน์ความรับผิดชอบของผู้ก่อสร้างที่ตนไม่มีรายละเอียดเลยอาจทำได้ยาก แต่เจ้าของโดยอาศัยนิติสัมพันธ์ทางสัญญาย่อมสามารถเรียกร้องได้หรืออาจอาศัยบทบัญญัติในมาตรา 434 เป็นฐานก็ได้ด้วย ในส่วนของผู้ครองที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปก็มีสิทธิไปไล่เบียดจากบุคคลผู้ก่อสร้างชำรุดบกพร่องได้โดยอาศัยหลักเกณฑ์ของมาตรา 434

ผู้ศึกษาเห็นว่า ความรับผิดชอบที่เอาผิดแก่ผู้ครองอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 434 ถือว่ามีความสำคัญสำหรับความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย เนื่องจากสังเกตได้ว่าป้ายลักษณะต่างๆ มักจะติดตั้งบนอาคารหรือรอบๆของอาคาร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความรับผิดชอบของเจ้าของอาคาร เจ้าของป้าย หรือในกรณีที่มีการก่อสร้างโครง หรือฐานรากของป้ายในที่ดินซึ่งจะถือว่า ป้ายเป็นอาคารเป็นสิ่งปลูกสร้างได้หรือไม่ จะส่งผลกระทบต่อความรับผิดชอบของเจ้าของสิ่งปลูกสร้างและเจ้าของที่ดินอย่างไร ซึ่งกระทบกับเรื่องกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองว่า จะต้องใช้หลักกฎหมายเรื่องดังกล่าวมาปรับใช้ได้เพียงใด ทั้งนี้ จะทำการศึกษาอย่างละเอียดต่อไป

¹⁰⁵ ศนันท์กรณ์ (จำปี) โสคติพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสังคามิควรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 270.

¹⁰⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 271.

3.3.2.2.2 กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความเสียหายที่มาจากของตกหล่นหรือของทิ้งขว้างจากโรงเรือน ตามมาตรา 436

ตามมาตรา 436¹⁰⁷ เป็นความรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย คือการที่ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์การกระทำบุคคลอื่นว่ากระทำละเมิดโดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่อ อันเป็นความผิดตามมาตรา 420หรือไม่ และเป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาด ของกฎหมาย ที่กฎหมายไม่เปิดโอกาสให้บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบ ทำการพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมาย โดยหากความเสียหายเกิดจากของตกหล่นจากโรงเรือนหรือการขว้างปาของไปตกในที่อันสมควรแล้ว หากผู้ทำมารับผิดชอบไม่ได้ บุคคลที่กฎหมายสันนิษฐานก็ต้องรับผิดชอบ แต่อย่างไรก็ตาม มาตรา 436 สามารถพิสูจน์เพื่อไม่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่ พิสูจน์ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่เข้าหลักเกณฑ์ของมาตรา 436 โดยกฎหมายสันนิษฐานว่า บุคคลผู้อยู่ในโรงเรือนที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลไม่ให้ของบนโรงเรือนตกลงมาทำให้บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นได้รับความเสียหาย หรือไม่ให้คนในบ้านขว้างปาของออกมาทำให้คนอื่นเสียหาย ความบกพร่องในการดูแลดังกล่าว เป็นความบกพร่องโดยข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ซึ่งมาตรานี้มีความเกี่ยวข้องกับป้ายเนื่องจากว่าหากป้ายที่อยู่บนอาคารที่ติดอยู่ด้านใดตกลงมาทำความเสียหายแก่ประชาชนจะถือว่า สามารถปรับเข้าความรับผิดชอบตามมาตรา 436 ได้เพียงใด ทั้งนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 436 บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 436 บัญญัติว่า “บุคคลผู้อยู่ในโรงเรือนต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดเพราะของตกหล่นจากโรงเรือนนั้น หรือเพราะทิ้งขว้างของไปตกในที่อันสมควร”

3.3.2.2.1 หลักเกณฑ์ของมาตรา 436

มีความเสียหายเกิดขึ้น โดยคงเกิดต่อบุคคล ทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีสาเหตุมาจากการที่มีของตกหล่นจากโรงเรือนซึ่งจะต้องมิใช่กรณีทิ้งขว้างจากโรงเรือนชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่ดี มิฉะนั้นจะเป็นไปตามมาตรา 434 แต่กรณี เป็นของตกหล่นมาจากโรงเรือนอาจพลัดตกมาเองหรือมีลมพัด ซึ่งไม่มีการกระทำของบุคคลอื่น ๆ

¹⁰⁷ เรื่องเดียวกัน, 272-273.

ทั้งนี้ ตามมาตรา 436 คำว่าโรงเรียนมีความหมายเพียงใด หมายถึงโรงเรียนตามมาตรา 434 หรือไม่ ในที่นี้รองศาสตราจารย์ ดร. ศันนัทภรณ์ โสคติพันธุ์ ได้แบ่งเป็น 2 ความเห็น¹⁰⁸ คือ

ฝ่ายแรก แนวคิดที่เห็นว่าโรงเรียนตามมาตรา 436 มีความหมายอย่างเดียวกับมาตรา 434 ตามแนวคิดของศาสตราจารย์จิตติฯ ที่เห็นว่าโรงเรียนใช้ปลูกสร้างเป็นที่อยู่ของบุคคล แต่จะอยู่เพื่ออะไรก็หาไม่ได้จำกัด อาจเป็นโรงเรียนที่ใช้อาศัยหรือประกอบธุรกิจอย่างใดก็ได้ โรงเรียนจึงหมายถึง สิ่งปลูกสร้างบนดินหรือใต้ดินดังกล่าวในมาตรา 434¹⁰⁹ ศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธุ์ เห็นว่า หมายถึงสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นที่อยู่ของบุคคล จะใช้อาศัยอยู่หรือประกอบธุรกิจก็ได้ เช่น โรงเรียน โรงแรม สถานที่ราชการ¹¹⁰

ฝ่ายที่สอง แนวคิดศาสตราจารย์พจน์ ปุษปาคม ศาสตราจารย์ศักดิ์ สนองชาติ และรองศาสตราจารย์ ดร. ศันนัทภรณ์ โสคติพันธุ์ เห็นว่า มีความหมายไม่เหมือนกัน โดยในกรณีของมาตรา 436 หมายถึงโรงเรียนที่เป็นที่อยู่อาศัยเท่านั้น ไม่รวมโรงเรียน มหาวิทยาลัย สถานที่ราชการ¹¹¹ เพราะท่านแปลความผู้อยู่ในโรงเรียนที่ตัวบทภาษาอังกฤษใช้ว่า occupier ว่าในพจนานุกรมภาษาอังกฤษ แปลว่า person having the right to reside ซึ่งหมายถึงเจ้าของบ้านหรือหัวหน้าครอบครัวเท่านั้น

แต่รองศาสตราจารย์ ดร.ศันนัทภรณ์ โสคติพันธุ์ เห็นว่า โรงเรียนตามมาตรา 434 แม้โดยถ้อยคำทั้งในภาษาไทยและในตัวบทภาษาอังกฤษจะเป็นคำคำเดียวกัน แต่ก็ยังมีความเห็นคล้อยตามกับความเห็นที่สองเพราะความมุ่งหมายของมาตรา 434 และ 436 ไม่เหมือนกัน บุคคลที่ต้องรับผิดชอบนั้นกฎหมายก็ใช้คำที่ไม่เหมือนกันดังนั้น หากลองพิจารณาถึงตัวอย่างที่เด็กนักเรียนขี้วงของออกมาจากห้องเรียนไปโดนคนที่เดิน จะให้ใครรับผิดชอบ ในเมื่อโรงเรียนออกจากกว้างใหญ่ จะให้ผู้อำนวยการโรงเรียนรับผิดชอบหรือจะให้อาจารย์รับผิดชอบ ซึ่งคิดว่าไม่ควรที่จะกว้างถึงขนาดนั้น แต่กรณีนี้ก็ใช้มาตรา 420 ประกอบมาตรา 430 ได้

¹⁰⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 274.

¹⁰⁹ จิตติ ดิงสภักดิ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452 ปรับปรุงโดย เขมภูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุณหภัทร, อำนาจ ตั้งศิริพิมาน, หน้า 226

¹¹⁰ ไพจิตร ปุญญพันธุ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด พิมพ์ครั้งที่ 12, หน้า 133.

¹¹¹ ศักดิ์ สนองชาติ, คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดชอบทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 พิมพ์ครั้งที่ 8, หน้า 170.

ทั้งนี้ผู้ศึกษามีความเห็นเช่นเดียวกับความเห็นฝ่ายที่สอง ที่ มาตรา 436 หมายถึง โรงเรียนที่เป็นที่อยู่อาศัยเท่านั้น ไม่รวมอาคารอื่นๆที่มีได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย สถานที่ราชการ

ส่วนการทิ้งขว้างของไปตกในที่อันมิควร เป็นการที่มีบุคคลขว้างออกมาจากโรงเรียน การขว้างนี้มี 2 ลักษณะ

(1) การทิ้งขว้างไปตกในที่อันมิควร เช่น ขว้างออกไปหน้าบ้าน สนามฟุตบอล สนามเด็กเล่น ลานที่จอดรถยนต์ หรือขว้างเข้าไปในบ้านของคนอื่น หรือขว้างเข้าไปในงานเลี้ยง เป็นต้น ล้วนเป็นสถานที่ที่คนไม่ควรขว้างของไปแม้จะขว้างโดยตั้งใจทิ้งก็อธิบายไม่ได้

(2) การทิ้งขว้างไปตกในที่อันควร เช่น นาย ข.ขว้างเปลือกทุเรียนจากบ้านไปที่กองขยะของหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ใกล้ๆ โดยไม่เห็นว่าในขณะนั้นบังเอิญมีนาย ก.ไปเก็บขยะอยู่ เปลือกทุเรียนจึงโดนนาย ก.ศีรษะแตก ซึ่งในกรณีนี้เมื่อนาย ข.ขว้างไปตกในที่อันควรคือกองขยะ ซึ่งย่อมไม่อาจสันนิษฐานได้ว่าจะมีนาย ก.ไปเก็บขยะอยู่

กรณีที่อยู่โรงเรียนต้องรับผิดชอบคือกรณีที่ 1 ส่วนกรณีที่ 2 ผู้ที่อยู่ในโรงเรียนไม่ต้องรับผิดชอบอะไรก็ตาม การทิ้งขว้างของไป “ตก” ในที่อันควรหรือไม่ พิจารณาตอนของ “ตก” มิใช่พิจารณาความตั้งใจของผู้ทิ้งขว้างของนั้น

ในประเด็นของบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายอังกฤษใช้คำว่า “An occupier of the building” ส่วนตัวบทภาษาไทยจะใช้คำว่า “ผู้อยู่ในโรงเรียน” ซึ่งหากแปลความตามความหมายนี้จะหมายความว่าทุกคนที่อยู่ในโรงเรียนตอนที่เกิดความเสียหาย บุคคลที่อยู่ในโรงเรียน อาจมีคนรับใช้ แจกที่มาพัก เพื่อนที่มาเยี่ยม บุตรผู้เยาว์ ญาติพี่น้อง บิดามารดาที่ชราแล้ว หรืออาจมีคนหลายคนอยู่ในโรงเรียนพร้อมกัน ทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบหรือไม่

ดังนั้น เมื่อพิจารณาเหตุผลของเรื่องว่าบทบัญญัติมาตรานี้ต้องการให้บุคคลที่มีอำนาจดูแลโรงเรียนนั้นควบคุมดูแลอย่าให้มีของตกหล่นลงไปโดนคนอื่นหรืออย่าให้คนในบ้านขว้างปาของออกไปโดนคนอื่น บุคคลผู้อยู่ในโรงเรียนในที่นี้จึงควรหมายถึงผู้เป็นหัวหน้าควบคุมโรงเรียน เช่น หัวหน้าครอบครัว ซึ่งอาจเป็นหัวหน้าครอบครัวที่เป็นเจ้าของโรงเรียนนั่นเอง หรือเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ครอบครองโรงเรียนในฐานะผู้เช่าก็ได้ เป็นต้น

และในประเด็นเรื่องการเป็นบุคคลผู้อยู่ในโรงเรียน มีนักกฎหมายให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้ว่า ต้องเป็นการอยู่โดยอาศัยข้อเท็จจริง คือมีการอยู่จริง อาจอาศัยอยู่อย่างถาวรหรือ อาจอยู่แบบชั่วคราวไม่สำคัญ หากมีการออกไปธุระยังคงถือเป็นผู้อยู่ในโรงเรียน ดังนั้นการเป็นผู้อยู่ในโรงเรียนต้องเป็นการอยู่โดยข้อเท็จจริงถ้าอยู่โดยข้อกฎหมาย คือเป็นผู้ครอบครองไม่ถือว่าเป็นผู้อยู่ในโรงเรียนเช่น การที่นาย เอ มีบ้านที่กรุงเทพฯ ใช้อาศัยอยู่ประจำ และมีบ้านพักตากอากาศที่

ต่างจังหวัดนานๆจะไปสักครั้ง แล้วปล่อยทิ้งร้างไว้เช่นนี้ นาย เอ เป็นผู้ครอบครอง ตามตามบรรพ 4 แต่ไม่เป็นผู้อยู่ในโรงเรียนตามมาตรา 436 ถ้ามีผู้แอบเข้าไปอยู่ในขณะนั้นแล้วของตก ผู้ที่แอบเข้าไปอยู่ถือว่าเป็นผู้อยู่ในโรงเรียนต้องรับผิดชอบ¹¹²

แต่ในเรื่องการไล่เบียด ตามมาตรา 436 มิได้มีการกำหนดให้ผู้อยู่ในโรงเรียนที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายไปแล้วตามข้อสันนิษฐานใช้สิทธิไล่เบียดได้

ซึ่งตามมาตรา นี้มีความเกี่ยวข้องกับป้ายดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น แต่หากพิจารณาอย่างละเอียดแล้ว ในการกำหนดความรับผิดชอบไม่เพียงพอเนื่องจากกำหนดเฉพาะผู้อยู่ในโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ ซึ่งมีบางส่วนที่ป้ายตามอาคารอาจไม่ใช่ป้ายของเจ้าของอาคาร แต่เกิดจากการที่มีบุคคลอื่นมาเช่าพื้นที่การติดตั้งป้ายหากอีกทั้งผู้ครอบครองอาคารอาจมิใช่เจ้าของอาคารและมิใช่เจ้าของป้าย ดังนั้น เห็นว่า หากเกิดความเสียหายขึ้นตามมาตรา 436 อาจบัญญัติไว้ไม่เพียงพอที่จะตอบสนองให้มีผู้รับผิดชอบจากความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้ ซึ่งจะทำให้การศึกษาโดยละเอียดต่อไป

3.3.2.2.3 กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความเสียหายที่มาจากทรัพย์สินอันตราย ตามมาตรา 437

กรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายสำหรับความเสียหายที่มาจากทรัพย์สินอันตราย ตามมาตรา 437 นี้มีความเกี่ยวข้องกับป้ายที่มีการใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบที่ป้าย แม้ว่าตามมาตรา นี้จะมีได้ระบุดึงไฟฟ้าโดยตรง แต่มาตรา 437 เป็นเรื่องความรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานกฎหมายกรณีความเสียหายเกิดจากยานพาหนะ ที่เดินด้วยเครื่องจักรกลหรือทรัพย์สินอันตราย แต่ที่มีความเกี่ยวข้องกับไฟฟ้าเพราะศาลฎีกาได้ตัดสินตามคำพิพากษาฎีกาที่ 179/2522* ว่ากระแสไฟฟ้าเป็นของ

¹¹² เฟ็ง เฟ็งนิตี, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง, หน้า 347-348.

* คำพิพากษาฎีกาที่ 179/2522 กระแสไฟฟ้าที่จำเลยจัดให้มีขึ้นเพื่อจำหน่ายเป็นของที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ ผู้ครอบครองต้องรับผิดชอบถ้าเกิดความเสียหายขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรคสอง เมื่อจำเลยยอมรับว่าเสาไฟที่หักเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของจำเลย จำเลยจะพ้นผิดก็ต่อเมื่อพิสูจน์ได้ว่าเป็นความผิดของโจทก์ผู้เสียหายเองหรือเกิดจากเหตุสุดวิสัย

ข้อเท็จจริงได้ความว่าเสาไฟที่หักเป็นเสาไฟไม้เส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 1 คืบจึงสายไฟแรงสูง 10,000 โวลต์ 3 เส้นบนหัวเสา ปักอยู่ในทุ่งหญ้ามาตั้งแต่ปี.ศ.2511 ทุกปีจะมีไฟไหม้ทุ่งหญ้า เสาไฟต้นที่ปักถัดไปเคยถูกไฟไหม้หักมาแล้ว หญ้าในทุ่งเต็มมาถึงโคนเสาไฟ ไม่เคยมีใครเข้าไปถางหญ้าโคนเสา ไฟไหม้หญ้าเป็นทาง

อันตรายที่เกิดได้โดยสภาพ และตัดสินตามคำพิพากษาฎีกาที่ 2651/2546** ว่าเมื่อกระแสไฟฟ้าเกิดลัดวงจร ทำให้เกิดเพลิงไหม้ ผู้ครอบครองกระแสไฟฟ้าซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ดังนั้น ไฟฟ้าจึงถือว่าเป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าป้ายที่ใช้ไฟฟ้าหรือมีไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบ เป็นทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือทรัพย์สินอันตราย เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากป้ายที่มีลักษณะจึงสามารถนำข้อเท็จจริงปรับเข้าตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 437 ได้

ทั้งนี้ มาตรา 437 นี้ เป็นความรับผิดตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ที่ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องพิสูจน์เจตนาอย่างมาตรา 420 โดยมาตรา 437 วรรคแรกเป็นการกำหนดความรับผิดของผู้ที่ครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะที่เดินด้วยกำลังเครื่องจักรกลจะเป็นผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น และตามมาตรา 437 วรรคสองกำหนดให้ใช้บังคับกับผู้มิไว้ในครอบครองทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ ทำให้ผู้ที่มีไว้ในครอบครองทรัพย์สินอันตรายจะเป็นผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น และทั้งสองกรณีเป็นข้อสันนิษฐานกฎหมายที่ไม่เด็ดขาด คือ กฎหมายเปิดโอกาสให้บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบนั้นสามารถพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้ ถ้าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง รายละเอียดดังนี้ ดังนี้

มาถึงโคนเสาที่หักเช่นนี้ เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของจำเลยควรรู้ได้เป็นอย่างดีว่าบริเวณนั้นมีไฟไหม้หม้อต้มเตาไฟ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นอยู่ก่อนแล้ว ถ้าใช้ความระมัดระวังไม่ปล่อยให้หม้อต้มขึ้นอยู่เต็มทีโคนเสาไฟก็อาจป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก จึงอยู่ในวิสัยที่จำเลยจะป้องกันได้ อันตรายที่เกิดขึ้นถือไม่ได้ว่าเกิดแต่เหตุสุดวิสัย จำเลยจึงไม่พ้นความรับผิด

** คำพิพากษาฎีกาที่ 2651/2546 การไฟฟ้านครหลวงจำเลยที่ 2 มีวัตถุประสงค์ในการจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าแก่ประชาชน จำเลยที่ 1 เป็นลูกจ้างของจำเลยที่ 2 เมื่อกระแสไฟฟ้าที่จำเลยที่ 2 จัดให้มีขึ้นเพื่อจำหน่ายให้แก่ประชาชนเกิดการลัดวงจรเป็นเหตุให้เพลิงลุกไหม้ทำให้ทรัพย์สินของโจทก์เสียหาย จำเลยที่ 2 ผู้ครอบครองกระแสไฟฟ้าซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของโจทก์ ผู้ต้องเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรคสอง แม้จำเลยที่ 2 นำสืบว่าได้ดูแลและบำรุงรักษาอุปกรณ์ไฟฟ้าอย่างดีแล้ว แต่ไม่ได้พิสูจน์ว่ากระแสไฟฟ้าลัดวงจรเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเป็นความผิดของโจทก์ จำเลยที่ 2 จึงไม่พ้นความรับผิด ส่วนจำเลยที่ 1 เป็นลูกจ้างของจำเลยที่ 2 ไม่ต้องรับผิดเป็นส่วนตัว เพราะจำเลยที่ 1 ไม่ได้เป็นผู้ครอบครองกระแสไฟฟ้าหรือทำให้กระแสไฟฟ้าลัดวงจร

มาตรา 437 บุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่ยานพาหนะนั้น เว้นแต่ จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง

ความข้อนี้ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงผู้มีไว้ในครอบครองของตน ซึ่งทรัพย์สินเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย

ดังนั้นมาตรา 437 ที่เป็นเรื่อง ความรับผิดชอบความเสียหายเกิดจากยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอันตราย จะเกี่ยวข้องกับป้ายคือกรณีป้ายที่ใช้ไฟฟ้าซึ่งไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินอันตราย เมื่อนำมาปรับใช้ ซึ่งตามมาตรา 437 วรรคสองกำหนดให้มาตรานี้ใช้กับทรัพย์สินอันตรายด้วย ดังนั้น ผู้ที่มีไฟฟ้าที่เป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพไว้ในครอบครองจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเสียหายที่เกิดขึ้น เสียหายเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง ดังนั้นตามมาตรานี้เป็นข้อสันนิษฐานของกฎหมายผู้เสียหายจากที่โดนไฟฟ้าดูดจากป้ายเพียงพิสูจน์ให้ได้ตามที่กฎหมายสันนิษฐานไว้ คือ ใครเป็นที่ใช้ไฟฟ้าซึ่งเป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเสียหายตามมาตรา 437 แต่ข้อสันนิษฐานนี้ไม่เด็ดขาดผู้ที่ครอบครองป้ายไฟฟ้าซึ่งเป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพมีข้อโต้แย้งได้คือ สามารถพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหาย ดังนั้น ผู้ที่มีไฟฟ้าที่เป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพไว้ในครอบครองจะไม่ต้องรับผิดชอบ

สำหรับความหมายของคำว่า ผู้มีทรัพย์สินนั้นไว้ในความครอบครองตามมาตรา นี้ หมายความว่าถึงบุคคลใดบ้างนั้น ในเรื่องนี้ รองศาสตราจารย์ ดร.ศันนัทภรณ์ โสคติพันธุ์¹¹³ เห็นว่ามี 3 แนวคิด ได้แก่

แนวคิดแรก คือ เป็นผู้ยึดถือทรัพย์สินนั้นไว้ขณะเกิดความเสียหาย ตามมาตรา 437 วรรคแรกได้แก่ ผู้เช่าผู้จำหน่าย ผู้ผลิต

แนวคิดที่สอง คือ ผู้มีทรัพย์สินนั้นไว้ในความครอบครอง มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา 1367 คือ ยึดถือทรัพย์สินโดยเจตนายึดถือเพื่อตน จึงเป็นผู้มีและเป็นผู้ทรงสิทธิครอบครองไม่ว่าโดยสัญญาหรือไม่ชอบกฎหมาย

¹¹³ ศันนัทภรณ์ (จำปี) โสคติพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่งลามิกวรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 284

แนวคิดที่สาม ผู้มีทรัพย์สินไว้ในความครอบครอง ควรเป็นผู้ที่ครอบครองหรือมีอำนาจเหนือทรัพย์สินทั้งในลักษณะที่เป็นเจ้าของที่ได้ครอบครองทรัพย์สินอันตราয়นี้ในทางข้อเท็จจริงในขณะที่เกิดเหตุ หรือผู้มีสิทธิครอบครองที่ได้ครอบครองทรัพย์สินอันตราয়นี้ในทางข้อเท็จจริงในขณะที่เกิดเหตุ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นในทางข้อเท็จจริงในลักษณะของการยึดถือ เช่น ผู้เช่า อันมีฐานทางกฎหมายในการรองรับฐานะการครอบครองของตนในลักษณะที่บุคคลดังกล่าว สามารถกำกับดูแลความปลอดภัยได้

ซึ่งผู้เขียน เห็นด้วยกับแนวคิดที่สาม เพราะมีชัดเจนความครอบคลุม เมื่อนำแนวคิดว่าใครเป็นผู้มีทรัพย์สิน (ป้ายที่ใช้ไฟฟ้า) ไว้ในความครอบครอง มาปรับใช้เพื่อหาผู้กระทำความผิด

ทั้งนี้จะได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้ายที่ใช้ไฟฟ้า หรือมีส่วนประกอบของไฟฟ้าต่อไป ในบทที่ 5

3.4 ลักษณะความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย

เนื่องจากป้ายมีหลากหลายรูปแบบลักษณะที่ป้ายทำให้เกิดความเสียหายได้จึงมีหลายอย่างแตกต่างกันไปแล้วแต่ข้อเท็จจริง บางกรณีอาจสามารถทราบได้ว่าความเสียหายจากป้ายเกิดจากการกระทำของบุคคลใดบ้าง หรือบางกรณีที่ป้ายทำให้เกิดความเสียหายโดยไม่ทราบว่ามีผู้ใดเป็นผู้กระทำ ดังนั้นในที่นี้จึงแบ่งความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย ออกเป็น กรณีในการที่มีบุคคลกระทำ และกรณีบนข้อสันนิษฐานกฎหมาย ดังที่จะได้กล่าวต่อไปนี้

3.4.1 ความรับผิดในความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้ายกรณีในการที่มีบุคคลกระทำ

เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้ายเกิดขึ้นได้หลายกรณีโดยอาจเป็นที่เกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลเป็นผู้กระทำ ทั้งที่เป็นการกระทำโดยตนเองและการกระทำโดยบุคคลอื่น เช่น การที่บุคคลหรือนิติบุคคลใช้ให้ลูกจ้างของตนกระทำสิ่งใดๆ ซึ่งถือว่าเป็นการจ้างแรงงาน หรือการที่บุคคลหรือนิติบุคคลได้จ้างให้ผู้อื่นอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลทำสิ่งใดๆ ให้ในลักษณะจ้างทำของ ซึ่งในการศึกษานี้เป็นการศึกษาว่า เมื่อมีการกระทำของบุคคลทั้งที่เกิดจากการกระทำของตนเองและบุคคลอื่นในเรื่องเกี่ยวกับป้ายแล้วหากในภายหลังเกิดความเสียหายที่มีสาเหตุอันเกิดจากป้ายขึ้นมา แล้วผู้ใดจะมีส่วนเกี่ยวข้องในการที่จะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายหรือร่วมรับผิดจากความเสียหายที่เกิดขึ้นดังกล่าวบ้าง ทั้งนี้ เราสามารถสังเกตได้ว่าความเสียหายที่เกิดจากป้ายในการที่มีบุคคลกระทำมีความแตกต่างจากการที่บุคคลกระทำละเมิด โดยตรงเพราะ ป้ายเป็น

สิ่งไม่มีชีวิต จึงไม่สามารถกระทำละเมิดต่อผู้อื่นได้ด้วยตนเอง ดังเช่นที่บุคคลหรือสิ่งมีชีวิตอื่นเป็นผู้กระทำ แต่อย่างไรก็ตามป้าในรูปแบบและลักษณะต่างๆ ตามที่ได้แบ่งไว้ในบทที่ 2 ได้แก่ ป้ายที่แบ่งตามลักษณะของการติดตั้ง เช่น ป้ายที่ติดตั้งที่ด้านต่างๆของอาคาร ติดตั้งที่บนพื้นดินหรือ แบ่งที่ป้ายตามลักษณะของอุปกรณ์ที่ใช้ ป้ายที่เป็นโครงเหล็ก ป้ายใช้ไฟฟ้า ป้ายที่แบ่งตามลักษณะของเจ้าของ หรือผู้รับผิดชอบ เช่น ป้ายของภาคเอกชน ป้ายของรัฐบาล ป้ายให้เช่า เป็นต้น ป้ายทุกรูปแบบข้างต้นสามารถเป็นสาเหตุของการเกิดความเสียหายได้ และหากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง โดยอาจมีสาเหตุมาจากการกระทำของเจ้าของหรือเป็นผู้ครอบครอง ผู้จัดทำ ผู้สร้างซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล โดยเป็นการกระทำโดยตนเอง หรือเป็นการกระทำของบุคคลอื่นก็ได้ ซึ่งถือเป็นเรื่อง ความรับผิดชอบในกรณีที่มีบุคคลกระทำ โดยความเสียหายที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากความจงใจที่ต้องการให้เกิดความเสียหายขึ้น หรือความเกิดจากความประมาทเลินเล่อของบุคคลต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับป้าย ดังนั้น แม้ว่าจะเกิดความเสียหายจากป้ายก็ตาม แต่เป็นความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของและหรือผู้ครอบครองป้าย บุคคลเหล่านั้นจะต้องรับผิดชอบใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง อันเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่อย่างไรก็ตามอาจมีผู้อื่นซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในความเสียหายรวมอยู่ด้วยจำนวนมาก เนื่องจากป้ายที่เป็นสาเหตุของความเสียหายอาจเป็นป้ายขนาดเล็ก สร้างง่ายไม่ซับซ้อน หรืออาจเป็นป้ายขนาดใหญ่ที่มีผู้เกี่ยวข้องมาก อาจจะมีสถาปนิกเป็นผู้ออกแบบ หากมีการออกแบบผิดพลาดหรือ อาจใช้วิศวกรเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง มีผู้รับเหมาและคนงานในทำงานหลายคน ดังนั้นหากการก่อสร้างป้ายที่มีบุคคลเป็นจำนวนมากมีส่วนเกี่ยวข้อง แล้วมีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้าย โดยเกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับป้ายข้างต้น ไม่ว่าจะเกิดในขั้นตอนใดก็ตาม หากความเสียหายเกิดขึ้นแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น จะมีผู้ใดต้องร่วมรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ดังเช่นตามอุทธรณ์ต่อไปนี้

อุทธรณ์ที่ 1 นายสุขเป็นเจ้าของร้านขายของ ขณะที่ใช้บันไดขึ้นไปติดป้ายชื่อร้านอยู่ เกิดพลาดทำป้ายหลุดมือตกลงมา ซึ่งเป็นเวลาเดียวกับที่นางสาวเดินผ่านมาบริเวณนั้นพอดี ทำให้นางสาวถูกป้ายหล่นใส่ศีรษะได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้จะถือว่านายสุขจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายหรือไม่ เพียงใด นางสาวจะสามารถเรียกร้องให้นายสุขรับผิดชอบได้หรือไม่ จะถือว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดได้หรือไม่ จะทำการวิเคราะห์โดยละเอียดต่อไปในบทวิเคราะห์

อุทธรณ์ที่ 2 มีข้อเท็จจริงคล้ายกับอุทธรณ์ที่ 1 แต่ต่างกันที่นายสุขเป็นเจ้าของร้านขายของ ได้ใช้ให้มะจิ้นลูกจ้างในร้านปีนไปขยับป้ายชื่อร้านใหม่ให้ตรง ขณะที่ใช้บันไดปีนอยู่นั้น ลูกจ้างเกิดพลาดทำป้ายหลุดมือตกลงมา ซึ่งเป็นเวลาเดียวกับที่นางสวยเดินผ่านมาบริเวณนั้นพอดี ทำให้นางสวยถูกป้ายหล่นใส่ศีรษะได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้ถือว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อตามมาตรา 420 ของมะจิ้นลูกจ้างในร้าน แล้วนายสุขมีส่วนเกี่ยวข้องที่จะต้องร่วมรับผิดชอบในฐานะที่เป็นนายจ้าง ตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 425 หรือไม่

อุทธรณ์ที่ 3 มีข้อเท็จจริงคล้ายกับอุทธรณ์ 2 แต่ต่างกันที่นายสุขเป็นเจ้าของร้านขายของเห็นว่าป้ายชื่อร้านเดิมของตนเก่าจึงได้จ้างนายเก่งทำป้ายอันใหม่พร้อมกับให้นำมาติดให้ที่ร้านด้วย ขณะนายเก่งที่ใช้บันไดปีนติดป้ายอยู่นั้น เกิดพลาดทำป้ายหลุดมือตกลงมา ซึ่งเป็นเวลาเดียวกับที่นางสวยเดินผ่านมาบริเวณนั้นพอดี ทำให้นางสวยถูกป้ายหล่นใส่ศีรษะได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้ บุคคลใดจะมีส่วนในการรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่นางสวยบ้าง นายสุขจะถือว่ามีส่วนในการกระทำละเมิดในครั้งนี้หรือไม่ และความรับผิดชอบจะแตกต่างกันหรือไม่ หากว่านายเก่งไม่ได้เป็นผู้ติดเองแต่ได้ใช้นายชื่อลูกจ้างของตนเป็นผู้ติดและเป็นผู้ทำป้ายตกลงมาใส่นางสวย เช่นนี้ นายสุข นายเก่ง นายชื่อ จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายหรือไม่ เพียงใดนางสวยควรเรียกร้องให้ผู้ใดรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายถึงจะดีและเป็นประโยชน์ต่อนางสวยมากที่สุด และ หากข้อเท็จจริงแตกต่างกันในกรณีที่ว่าร้านของนายสุข เป็นอาคารพาณิชย์ที่ใช้พักอยู่อาศัย หรือใช้ทำการค้าอย่างเดียว จะได้ทำการวิเคราะห์โดยละเอียดต่อไป

อุทธรณ์ที่ 4 นายสุขเป็นเจ้าของร้านขายของ ขณะที่ยื่นซ่อมป้ายชื่อร้านอยู่บนชั้น 2 กับน้องชาย เห็นนายมี เจ้าของร้านคู่แข่งที่เดินผ่านมาแล้วหยุดยืนคุยกับคนที่หน้าร้าน นายสุขและน้องชาย เกิดความหมั่นไส้จึงจ้องช่วยกันทำป้ายหลุดออกมาให้ตกใส่ศีรษะของนายมีจนรับบาดเจ็บ เช่นนี้จะถือว่านายสุขและน้องชายจงใจประมาทเลินเล่อทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายได้หรือไม่ เพียงใด นายสุขและน้องชายจะต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนแค่ไหนเพียงใด และหากเปลี่ยนข้อเท็จจริงว่าป้ายที่ตกลงมาเป็นป้ายโฆษณาของสินค้าที่มาเช่าพื้นที่โฆษณาแล้วผู้เช่าจ้างหรือขอให้นายสุขซ่อมป้ายให้ เช่นนี้ผู้เช่าป้ายจะต้องร่วมรับผิดชอบในความเสียหายหรือไม่ จะได้ทำการวิเคราะห์โดยละเอียดต่อไป

อุทธรณ์ที่ 5 ในการก่อสร้างป้ายโครงเหล็กขนาดใหญ่ซึ่งสร้างลงบนพื้นดิน โดยเจ้าของที่ดินเป็นผู้ก่อสร้างเอง โดยการจ้างบุคคลอื่นออกแบบ มีวิศวกรคุมงาน มีผู้รับเหมามาก่อสร้าง และมีคนงานในการก่อสร้างหลายคน หากในการก่อสร้างเจ้าของต้องการประหยัดงบประมาณโดยการที่ลดคุณภาพของวัสดุ เช่น ลดขนาดของเหล็ก หรือไม้ หรือเปลี่ยนไปใช้ของที่มี

เกรดคุณภาพต่ำกว่าเพื่อให้มีราคาถูกลง หากป้ายหรือส่วนประกอบต่างๆของป้าย ทั้งหมดหรือบางส่วน เสียหาย ชำรุด ตกหรือพังลงมา ไล่คน อาคารบ้านเรือนบริเวณนั้น รถที่จอดอยู่ และรถที่กำลังวิ่งบนถนนรถเสียหาย หรือเป็นสาเหตุให้รถที่กำลังวิ่งมาต้องชนสิ่งอื่นหรือชนกับรถอีกหลายคัน เห็นได้ว่าสาเหตุของความเสียหายต่างๆเกิดจากการก่อสร้างป้ายไม่ดี ไม่ได้คุณภาพ ทำให้ป้ายตกลงมา จากสาเหตุดังกล่าว ผู้เป็นเจ้าของที่ดินซึ่งเป็นเจ้าของป้ายเจ้าของป้ายอาจทำละเมิดต่อบุคคลอื่นหรืออาจเป็นความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างทำของ แต่จะต้องรับผิดชอบตามมาตรา 420 หรือมาตรา 434 หรือไม่ เพียงใด และผู้รับเหมาก่อสร้างรวมถึงคนงานอาจจะต้องร่วมรับผิดชอบความเสียหายหรือไม่ เพียงใด จะได้ทำการวิเคราะห์โดยละเอียดต่อไป

อุททาหารณ์ที่ 6 มีลักษณะใกล้เคียงกับอุททาหารณ์ที่ 5 ที่มีการก่อสร้างป้ายโครงเหล็กขนาดใหญ่ซึ่งสร้างลงบนพื้นดิน หรือว่าจะเป็นป้ายในรูปแบบใดก็ตาม โดยเจ้าของที่ดินเป็นผู้ก่อสร้างเอง จึงเป็นเจ้าของป้าย และได้ทำการจ้างบุคคลอื่นมาสร้าง แต่มีความแตกต่างกับอุททาหารณ์ที่ 5 ที่ในการก่อสร้างผู้รับเหมาต้องการกำไรที่เพิ่มมากขึ้น จึงได้ลดคุณภาพของวัสดุ เช่น ลดขนาดของเหล็ก หรือไม้ หรือเปลี่ยนไปใช้ของที่มีเกรดคุณภาพต่ำกว่าเพื่อให้มีราคาถูกลง โดยที่เจ้าของที่เจ้าของผู้ว่าจ้างไม่ได้สั่ง และไม่ทราบว่าผู้รับเหมาทำการลดคุณภาพการก่อสร้างป้ายดังกล่าว แล้วต่อมาหาก ป้ายหรือส่วนประกอบต่างๆของป้าย ทั้งหมดหรือบางส่วน เสียหาย ชำรุด ตกหรือพังลงมาไล่คน อาคารบ้านเรือนบริเวณนั้น รถที่จอดอยู่ และรถที่กำลังวิ่งบนถนนรถเสียหาย หรือเป็นสาเหตุให้รถที่กำลังวิ่งมาต้องชนกันหลายคัน เป็นต้น เห็นได้ว่าสาเหตุของความเสียหายต่างๆเกิดจากการที่ผู้รับเหมาจงใจทำป้ายโดยใช้วัสดุไม่มีคุณภาพทำให้ก่อสร้างป้ายไม่ดี ไม่ได้คุณภาพ ทำให้ป้ายตกลงมา เช่นนี้เห็นได้ว่าผู้รับเหมา อาจเป็นผู้กระทำละเมิด ตามมาตรา 420 ส่วนเจ้าของที่ดินซึ่งเป็นเจ้าของป้าย หรือคนงานที่ก่อสร้าง ต้องร่วมรับผิดชอบในความเสียหายด้วยหรือไม่ เพียงใด จะได้ทำการวิเคราะห์โดยละเอียดต่อไป

อุททาหารณ์ที่ 7 ในขณะที่กำลังก่อสร้างป้าย หากคนงานก่อสร้างทำงานด้วยความประมาท เช่น ยังไม่สร้างเสา หรือมีความอ่อนเพลียเหนื่อยล้าจากการนอนดึก และทำงานหนัก จึงทำงานได้ไม่ถูกต้อง เช่น ใช้เหล็กผิดขนาด ผสมปูนไม่ได้สัดส่วน เชื่อมโครงเหล็กไม่ดี ใส่นอตไม่แน่น เป็นต้น ประกอบกับผู้รับเหมาก่อสร้าง ประมาทไม่ได้ใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอในการควบคุมดูแล การตรวจการทำงานของคนงาน ไม่ตรวจสอบคุณภาพงานในแต่ละขั้นตอนให้ถูกต้อง เมื่อเกิดความเสียหายจากป้ายที่ตกลงมาเพราะเหตุดังกล่าว จะสามารถถือเป็นการทำละเมิดบุคคลใดบ้าง อาจเป็นการที่คนงานเจตนาทำละเมิดตามมาตรา 420 ได้หรือไม่ ส่วนผู้รับเหมาที่เป็น

นายจ้าง อาจจะต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนหรือไม่ หรืออาจจะต้องร่วมรับผิดชอบกับคนงานที่ก่อสร้างป้ายด้วยความประมาท ไม่ใช่ความระมัดระวังอย่างเพียงพอ โดยเป็นการร่วมกันทำละเมิดได้หรือไม่ ส่วนเจ้าของที่ดินที่เป็นเจ้าของป้ายจะต้องร่วมรับผิดชอบในความเสียหายด้วยหรือไม่ เพียงใด จะทำการวิเคราะห์โดยละเอียดต่อไป

อุทธรณ์ที่ 8 ในการรื้อถอนป้ายขนาดใหญ่ หากคนงานก่อสร้างชื่อ นายม่วง กำลังนั่งทำงานอยู่ข้างบน โครงเหล็กสูง ขณะนั้นได้มองลงมาเห็นนายดี เพื่อนคนงานที่อยู่ข้างล่าง แต่นายดีไม่ชอบ และอิจฉานายดี เพราะหัวหน้าคนงานชื่นชมนายดีว่าทำงานเก่งกว่าตน จึงแกล้งโยนโครงเหล็กหรือชิ้นส่วนแผ่นป้ายให้ตกลงมาใส่หัวของนายดีจนได้รับบาดเจ็บสาหัส ตามข้อเท็จจริงนี้ นายม่วงเป็นผู้ทำละเมิดโดยตรงโดยเจตนาตามมาตรา 420 จะต้องรับผิดชอบหรือไม่ เพียงใด ส่วนเจ้าของป้ายและผู้รับเหมาอาจจะร่วมรับผิดชอบในฐานะ เจ้าของป้ายและฐานะผู้จ้างทำของหรือไม่ อีกทั้งนายจ้างของนายดีจะต้องร่วมรับผิดชอบหรือไม่ เพียงใด จะได้ทำการวิเคราะห์โดยละเอียดต่อไป

ทั้งนี้ตามอุทธรณ์ข้างต้นเป็นความเสียหายที่เกิดจากป้าย ในกรณีที่มีบุคคลกระทำ ทั้งที่เป็นการกระทำของตนเองและที่เป็นการกระทำของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย ทางด้านชีวิต ร่างกาย อนามัย เนื่องจากการที่ป้ายตกลงมา แต่ป้ายที่มีสภาพสมบูรณ์ อาจสามารถทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นได้ โดยเป็นความเสียหายทางด้านชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่น หรือเสียหายแก่ทางทำมาหาได้ เนื่องจากสาระสำคัญของป้าย คือ ข้อความ เนื้อหาสาระ หรือรูปภาพที่อยู่บนป้าย ถือว่าเป็นนั้นๆ ซึ่งถ้าหากว่าเนื้อหาสาระ รูปภาพที่อยู่บนป้าย ไม่ว่าจะเป็นความจริงหรือเป็นความเท็จก็ตาม อาจไปกระทบบุคคลอื่น โดยกระทบต่อชื่อเสียงเกียรติคุณ ทางทำมาหาได้ของบุคคลอื่นให้เขาเสียหายได้ ดังเช่นกรณีที่เคยเป็นข่าวว่าในต่างประเทศได้นำรูปของดารานักร้องที่มีชื่อเสียงของไทยไปติดไว้ที่หน้าร้านซึ่งเป็นสถานบริการ ทำให้คนที่ผ่านไปมาเข้าใจผิดได้ว่าทำงานอยู่ในสถานที่แห่งนั้น ทำให้ดารานักร้องเสียชื่อเสียงได้ ซึ่งจะมีผู้ใดจะเกี่ยวข้องในการร่วมรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือไม่เพียงใด

อุทธรณ์ที่ 9 เจ้าของสถานบันเทิงเจริญยนต์ย่านรัชดา จ้างบริษัททำป้ายรูปดารานักร้องคนหนึ่งเพื่อนำไปติดด้านหน้าร้าน แต่บริษัทที่ทำป้ายไม่รู้จักผู้จ้างและไม่รู้ว่าจะเอาไปติดที่ไหน เพื่ออะไร เมื่อป้ายเสร็จและมีการเอาไปติดตั้ง หากเป็นการที่เจ้าของร้านผู้ว่าจ้างทำป้ายให้คนงานมาเอาไปติดหรือกรณีที่ บริษัททำป้ายให้คนงานเอาไปติดที่หน้าร้านสถานบันเทิง แล้วทำให้

คนอื่นๆ เข้าใจว่าดาราคคนนั้นมาทำงานในสถานที่แห่งนั้นด้วย ทำให้เขาเสียชื่อเสียง เช่นนี้จะถือว่าเจ้าของร้านกระทำละเมิดหรือไม่ และบริษัทผู้ทำป้ายจะมีความรับผิดชอบหรือไม่ คนงานที่เอาไปติดตั้งจะมีความผิดหรือไม่เพียงใด

อุทธรณ์ที่ 10 ข้อเท็จจริงเหมือนกับอุทธรณ์ที่ 9 แต่ต่างกันว่าบริษัทที่ทำป้ายรู้ว่าป้ายจะนำไปติดที่ใด และรู้ว่ารูปดาราคที่อยู่บนป้าย ไม่ได้ทำงานอยู่ในสถานที่แห่งนั้น เช่นนี้ ความรับผิดชอบละเมิดของบริษัทที่ทำป้ายจะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ บริษัทที่ทำป้าย ถือว่าร่วมกระทำละเมิด หรือไม่ และจะต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำแค่ไหนเพียงใด และถ้าหากได้นำไปติดแล้วยังไม่มีผู้อื่นมาเห็น แล้วเจ้าของร้านกลัวว่าจะถูกเจ้าของรูปฟ้องจึงเอารูปลงก่อนที่จะมีผู้อื่นนอกจากเจ้าของร้านและคนที่สถานบันเทิงเรีงรรมณ์มาเห็นเช่นนี้ เกิดความเสียหายหรือไม่ จะมีผู้ใดต้องรับผิดชอบหรือไม่

อุทธรณ์ที่ 11 หากเป็นกรณีที่เจ้าของสถานบันเทิงเรีงรรมณ์ ได้จ้างบริษัททำป้ายรูปผู้หญิงคนหนึ่งทำงานอยู่ในสถานที่แห่งนั้น เพื่อนำไปติดด้านหน้าร้าน แต่เนื่องจากที่ร้านทำป้ายมีงานเยอะมากๆ และมีการจ้างทำป้ายของคารานักร้องผู้หญิงที่นำไปติดหน้างานคอนเสิร์ตเช่นเดียวกัน แต่ในวันที่จะนำรูปไปส่งสถานบันเทิง ด้วยความประมาทคนงานของร้านทำป้ายเกิดหยิบชิ้นงานไปติดโดยได้เอารูปคารานักร้องดังกล่าวไปติดที่สถานบันเทิงแทน เช่นนี้จะมีผู้ใดต้องรับผิดชอบหรือไม่ และความรับผิดชอบจะมีความแตกต่างกันหรือไม่หากคนงานที่ติดเป็นคนไทยที่รู้จักคารานักร้องคนนั้น หรือหากคนงานเป็นคนงานต่างด้าวที่เพิ่งเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ จะถือว่าคนงานมีเจตนากระทำผิด หรือต้องร่วมรับผิดชอบหรือไม่ ร้านทำป้ายจะอ้างความไม่รู้ของคนงานได้หรือไม่ประการใด

อุทธรณ์ที่ 12 การที่มีคนเช่าเนื้อที่บนป้ายโฆษณาแล้วใช้ในการต่อว่าดำเนินสินค้า บริการ หรือการกระทำของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นความจริงหรือความเท็จก็ตาม เช่นนี้ จะถือว่าเป็นการกระทำละเมิดหรือไม่ แล้วเจ้าของป้ายที่ให้เช่าถือว่าร่วมกระทำละเมิดและจะต้องร่วมรับผิดชอบหรือไม่ บุคคลหรือบริษัทที่เป็นผู้ผลิต จัดทำป้ายนั้นจะต้องร่วมรับผิดชอบหรือไม่ เพียงใด

ทั้งนี้ ตามอุทธรณ์ต่างๆข้างต้น เป็นการยกตัวอย่างความเสียหายจากป้าย ที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยมีบุคคลเป็นผู้กระทำไม่ว่าเกิดโดยการกระทำของตนเองหรือของผู้อื่น กล่าวโดยสรุปแล้ว ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดที่เกิดจากการกระทำของตนเอง เป็นกรณีที่บุคคลที่กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบ ส่วนความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของบุคคลอื่นเป็นกรณีที่บุคคลที่ไม่ได้กระทำละเมิดต้องร่วม

รับผิดชอบ ซึ่งเป็นข้อยกเว้นให้คนที่ไม่ได้ทำละเมิดต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ตนไม่ได้กระทำ เป็นกรณีที่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้ง¹¹⁴ ซึ่งตามอุทธรณ์ต่างๆที่ได้ยกตัวอย่างไว้จะมีบุคคลใดมีส่วนเกี่ยวข้องในการรับผิดชอบเป็นเรื่องที่จะต้องทำการพิสูจน์ตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าลักษณะข้อเท็จจริงแบบใดจะสามารถปรับเข้ากับองค์ประกอบของหลักกฎหมายมาตราใดได้มากน้อยเพียงใด โดยจะนำอุทธรณ์ต่างๆไปทำการวิเคราะห์ต่อไป ตามอุทธรณ์ข้างต้น บางกรณีมีบุคคลที่อาจต้องรับผิดชอบหรือร่วมรับผิดชอบต่อความเสียหายหลายคน การที่ผู้ได้รับความเสียหายจะทำการฟ้องเพื่อเรียกร้องให้บุคคลเหล่านั้นจะเรียกร้องตามมาตราใด การพิสูจน์องค์ประกอบความผิดตามกฎหมายย่อมแตกต่างกัน หรืออาจได้รับการเยียวยาได้แตกต่างกัน เช่น การฟ้องให้ลูกจ้าง คนงานเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ย่อมแตกต่างกับการฟ้องร้องให้นายจ้างรับผิดชอบใช้ความเสียหายที่เกิดจากการที่จ้าง และความสามารถในการชดเชยเยียวยาย่อมแตกต่างกัน หรือการฟ้องร้องให้บุคคลรับผิดชอบในการกระทำของตนเองตามอุทธรณ์ต่างๆข้างต้น ย่อมต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าผู้กระทำผิดจงใจประมาทเลินเล่อให้เกิดความเสียหายอย่างไร ซึ่งการพิสูจน์ให้บุคคลต้องรับผิดชอบจากความเสียหายที่เกิดจากป้ายในกรณีที่มีบุคคลกระทำเป็นเรื่องที่ต้องใช้พยานหลักฐานต่างๆ ซึ่งจะมีความแตกต่างกับมีการเรียกร้องให้บุคคลรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่จะมีบทกฎหมายมาตราต่างๆกำหนด เป็นข้อสันนิษฐานว่า หากมีข้อเท็จจริงเกิดครบตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ผู้ที่ได้รับความเสียหาย สามารถให้บุคคลที่กฎหมายกำหนดให้รับผิดชอบได้ ถือว่าบุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบข้อสันนิษฐานกฎหมายตามกฎหมาย โดยไม่ต้องพิสูจน์อีกว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งการที่ผู้เสียหายจะเลือกใช้มาตราใด ผู้เสียหายย่อมได้ประโยชน์แตกต่างกัน ดังนั้นการเลือกใช้มาตราใดจะเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เสียหายดังจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

3.4.2 ความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย กรณีบนข้อสันนิษฐานกฎหมาย

ความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้ายที่เป็นความรับผิดชอบบนข้อสันนิษฐานกฎหมาย ในเบื้องต้นจะต้องทำความเข้าใจก่อนว่าความรับผิดชอบบนข้อสันนิษฐานของกฎหมายถึง การที่กฎหมายบัญญัติให้บุคคลต้องรับผิดชอบในการกระทำของบุคคลอื่นหรือทรัพย์สินวัตถุสิ่งของ โดยมีแนวความคิดว่า บุคคลทุกคนย่อมต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในฐานะที่แตกต่าง

¹¹⁴ สนันทกรณ (จำปี) โสคติพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่งลามิควรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 53.

กันออกไป เช่น เป็นนายจ้างลูกจ้าง เป็นตัวการตัวแทน เป็นบิดามารดากับบุตร หรือเกี่ยวข้องกับ วัตถุสิ่งของต่างๆ เช่นเป็นผู้ครอบครอง โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง บุคคลผู้นั้นอาจมีส่วนผิดจากการ ที่มีความเสียหายต่างๆเกิดขึ้นหรือมีส่วนบกพร่องในการควบคุมดูแล บุคคลที่อยู่ได้บังคับบัญชาของ ตน หรือบกพร่องในการควบคุมดูแลวัตถุสิ่งของของตนหรือวัตถุสิ่งของที่ตนได้ควบคุมดูแลอยู่ จึงเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น กล่าวได้ว่าบุคคลผู้นั้นกฎหมายอาจสันนิษฐานให้มีความรับผิดต้องร่วมชดใช้ค่าเสียหายด้วย ดังนั้นเพื่อให้บุคคลที่ได้รับ ความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยบุคคลที่ได้รับความเสียหายไม่มีส่วนผิดอยู่เลยได้รับการเยียวยาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทาง สังคม กฎหมายจึงกำหนดบทบัญญัติให้เป็นข้อสันนิษฐานไว้ เรียกว่า “ข้อสันนิษฐานความผิด”¹¹⁵ โดยเป็นการที่กฎหมายได้สันนิษฐานว่าหากมีความเสียหายเกิดตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด แล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายกำหนดจะต้องรับผิดในความเสียหายทันที โดยไม่ต้องพิสูจน์ก่อน ว่าบุคคลเหล่านั้นมีความผิด เพื่อให้เป็นไปตามข้อสันนิษฐาน

ทั้งนี้ สำหรับกรณีความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้ายที่อาจเป็นความรับผิด ตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย เนื่องจากป้ายมีหลากหลายรูปแบบและลักษณะตามที่ได้แบ่งไว้ข้างต้น เช่น ป้ายที่ติดตั้งด้านนอกของอาคาร อาจเป็นที่ด้านข้างอาคาร หรือด้านบนของอาคาร หรือติดตั้ง ด้านหน้าอาคาร ในลักษณะป้ายชื่อร้าน หรือการโฆษณาสิ่งต่างๆ หรือป้ายที่สร้างเป็น โครงเหล็ก อย่างถาวร หรือป้ายที่สร้างด้วยไม้ลงบนที่ดินแต่ไม่ได้เป็นแบบถาวรเคลื่อนย้ายได้ง่าย หรือป้าย เคลื่อนที่ได้ มีล้อติดอยู่ หรือใช้เครื่องยนต์ ดึงไปกับรถให้เคลื่อนที่ได้ เป็นต้น ป้ายตามลักษณะที่ ยกตัวอย่างมาข้างต้นในบทที่ 2 สร้างความเสียหายเกิดต่อบุคคลอื่น บุคคลผู้ที่ได้รับความเสียหาย หากสามารถพิสูจน์ได้ว่าข้อเท็จจริงเข้ากับข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตราใด บุคคลตาม ข้อสันนิษฐานของกฎหมายจะต้องรับผิดในความเสียหาย โดยไม่ต้องมีการพิสูจน์ว่าบุคคลเหล่านั้น มีความผิดหรือไม่เพราะเป็นการที่กฎหมายได้สันนิษฐานไว้ก่อนแล้ว ได้แก่ ตามมาตรา 434 เป็นความรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากทรัพย์ หรือมาตรา 436 เป็นความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากของตกหล่นหรือของทิ้งขว้างจากโรงเรือน และมาตรา 437 เป็นความรับผิดใน ความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์อันตราย ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย กรณีบน ข้อสันนิษฐานของกฎหมายสามารถแบ่งได้ 2 กรณี ได้แก่ ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย กรณีบนข้อสันนิษฐานที่เกิดจากบุคคล และความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย กรณีบน ข้อสันนิษฐานที่เกิดจากทรัพย์

¹¹⁵ ไพจิตร ปุญญพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 12 หน้า

อุทธรณ์ที่ 1 นายเอ เป็นเจ้าของห้องแถวริมถนน ทำเลดีจึงเปิดเป็นร้านสะดวกซื้อ และได้ทำป้ายชื่อร้านยื่นออกมาบริเวณทางเดินหน้าร้าน หากว่าป้ายเกิดตกลงมาโดยไม่ทราบสาเหตุทำให้นายบี ได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้นายบีสามารถเรียกค่าเสียหายจากนายเอ ได้ทันทีเลยหรือไม่ ต้องมีการพิสูจน์ประเด็นใดอีกหรือไม่ เพียงใด หรือได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายเลยจะได้ศึกษาวิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 5

อุทธรณ์ที่ 14 นายเอ เป็นเจ้าของห้องแถวริมถนน เปิดเป็นร้านสะดวกซื้อ และได้ทำป้ายชื่อร้านยื่นออกมาบริเวณทางเดินหน้าร้าน คล้ายกับอุทธรณ์ที่ 13 แต่ต่างกันที่ป้ายที่ยื่นออกมาเป็นป้ายกล่องไฟมีการใช้ไฟฟ้า เพื่อให้เห็นได้ง่าย หากว่าป้ายนั้นไฟรั่ว แล้วมีคนเดินมาชน แล้วถูกไฟดูด หรือมีคนอุ้มเด็กเดินผ่านแล้วเด็กเอามือไปแตะที่ป้ายกล่องไฟทำให้ถูกไฟดูด ทำให้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต เช่นนี้ ศาลถือว่าป้ายที่ใช้ไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินอันตราย* ผู้เสียหายจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมาย หรือไม่

อุทธรณ์ที่ 2 นายรวยเป็นเจ้าของอาคารขนาดใหญ่ 10 ชั้น แบ่งให้คนอื่นเช่า 8 ชั้น และนายรวยใช้ 1 ชั้น ทำเป็นที่อยู่อาศัย และอีก 1 ชั้นเป็นสำนักงาน หากว่าด้านบนของอาคารมีการให้เช่าพื้นที่ติดตั่งป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ 1 ป้าย เพื่อให้เช่าพื้นที่โฆษณา ส่วนด้านหน้าเป็นป้ายชื่อของอาคารของนายรวย 1 ป้าย และป้ายของผู้ที่เช่าอาคารอีก 3 ป้าย เช่นนี้ หากในการก่อสร้างป้ายมีการใช้วัสดุที่ไม่แข็งแรงเพียงพอ ทำให้ในเวลาต่อมาป้ายทั้ง 5 ป้ายตกลงมาโดน บ้านเรือนรถยนต์ที่วิ่งผ่านไปมา ทรัพย์สินของบุคคลอื่น ทำให้เกิดความเสียหาย และมีบุคคลได้รับบาดเจ็บหลายรายและมีบุคคลเสียชีวิต เช่นนี้ ผู้ที่ได้รับความเสียหายและญาติของผู้เสียชีวิตจะเรียกให้บุคคลใดรับผิดชอบได้หรือไม่เพียงใด ทั้งนายรวย และผู้เช่าอาคาร รวมถึงผู้เช่าป้ายโฆษณา และหากนายรวยมิได้อาศัยอยู่ที่ตึกแต่ใช้เป็นที่อาคารสำนักงานเพียงอย่างเดียว หรือนายรวยให้ผู้อื่นแบ่งเช่าทั้งตึก เช่นนี้ เมื่อเกิดความเสียหาย ผู้เสียหายเรียกให้ผู้ใดรับผิดชอบได้บ้างจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายมากน้อยเพียงใด จะมีความแตกต่างกันหรือไม่เนื่องจากกรณีนี้ไม่ได้ใช้อาคารเพื่อการอยู่อาศัยจึงมิใช่โรงเรียน และนายรวยมิได้อาศัยอยู่ จึงมิใช่ผู้ที่อยู่ในโรงเรียน ด้วยผู้เช่าไม่ใช่เจ้าของ

* คำพิพากษาฎีกาที่ 179/2522 กระแสไฟฟ้าที่การไฟฟ้าผลิตและจำหน่ายเป็นของที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1469/2537 สายไฟฟ้าซึ่งมีกระแสไฟฟ้าเดินอยู่และหม้อแปลงไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ จำเลยมีทรัพย์สินดังกล่าวไว้ในครอบครองจึงต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์สินดังกล่าว

แต่เป็นเพียงผู้ครอบครองเท่านั้น ความรับผิดชอบของแต่ละคนจะแตกต่างกันอย่างไร ผู้ที่ได้รับความเสียหายควรจะเลือกใช้มาตรา 434 หรือมาตรา 436 จึงจะได้ประโยชน์ตามข้อสันนิษฐานมากกว่ากัน

อุทธรณ์ที่ 3 นายรวยเป็นเจ้าของอาคารขนาดใหญ่ 10 ชั้น แบ่งให้คนอื่นเช่า 8 ชั้น ดังเช่น อุทธรณ์ที่ 14 แต่ต่างกันว่านายรวยไม่ได้บำรุงรักษาป้ายให้อยู่ในสภาพดีเพียงพอทำให้เมื่อเวลาเกิดพายุความรุนแรงไม่มาก หรือเกิดแผ่นดินไหวขนาดไม่รุนแรง ป้ายตกลงมาจากอาคารสร้างความเสียหายให้แก่ต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลอื่น หรือหากเป็นกรณีที่นายรวยได้ดูแลรักษาเป็นอย่างดี แต่พายุที่เกิด มีขนาดรุนแรงมากกว่าปกติ รุนแรงมากเกินกว่าทุกๆคราว หรือเกิดแผ่นดินไหวรุนแรงมาก เช่นนี้ บุคคลใดจะมีส่วนในการที่จะต้องร่วมรับผิดชอบ ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลจะเปลี่ยนไปหรือไม่ ผู้เสียหายจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานทางกฎหมายมากน้อยเพียงใด ทั้งนายรวย และผู้เช่าอาคาร รวมถึงผู้เช่าป้ายโฆษณา

อุทธรณ์ที่ 4 นายใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินเปล่าริมถนน ใกล้ทางลงทางด่วน เห็นว่าทำเลดีจึงได้สร้างป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ เพื่อให้คนเช่าโดยสร้างเอง หากในก่อสร้างใช้วัสดุไม่ได้คุณภาพในการสร้างป้าย แล้วเอาให้ นายเล็กเช่าต่อมาป้ายตกลงมา เนื่องจากสาเหตุที่ใช้วัสดุไม่ได้คุณภาพ และป้ายได้กีดขวางถนนทางลงทางด่วน เมื่อมีรถแล่นลงมาจากรถทางด่วนด้วยความเร็ว และหยุดรถไม่ทัน ชนกับป้ายที่ตกลงมาก็กีดขวางทางอยู่ และรถคันที่วิ่งตามมาชนท้ายกันอีก 3 คัน และหากชิ้นส่วนของป้ายที่บางส่วนถูกรถชนกระเด็นไป โคนคนที่อยู่ในบริเวณนั้น จำได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้ เจ้าของรถคันที่ชนป้ายโดยตรงและคันที่ชนท้ายกันเอง จะเรียกร้องจากนายใหญ่ และนายเล็ก ผู้ที่ก่อสร้างป้ายได้มาก น้อยเพียงใด และผู้ใดจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ที่โดนชิ้นส่วนป้ายกระเด็นไป โคน จะถือว่าเจ้าของป้ายหรือเจ้าของรถยนต์ที่ชนป้ายทำให้กระเด็นไป โคนบุคคลอื่นได้รับบาดเจ็บ เป็นผู้กระทำละเมิด ซึ่งป้ายตามอุทธรณ์นี้มีความแตกต่างจากอุทธรณ์ข้ออื่น เนื่องจากการสร้างป้ายลงบนพื้นดิน ป้ายจึงเป็นสิ่งก่อสร้างอื่น มิใช่โรงเรือน และเห็นได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถยนต์คันที่ชนป้าย และรถยนต์คันที่ชนกันเอง รวมถึงคนที่ได้รับบาดเจ็บจากชิ้นส่วนป้ายที่ถูกรถยนต์ชนแล้วกระเด็นไป โคน ซึ่งทั้งหมดไม่ได้ได้รับความเสียหายในขณะที่ป้ายกำลังตกลงมา แต่ความเสียหายต่างๆที่เกิดขึ้นภายหลังที่ป้ายได้ตกลงมาแล้ว เช่นนี้นายใหญ่เจ้าของป้ายและนายเล็กผู้เช่าป้ายจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายหรือไม่ เพียงใด และเปลี่ยนข้อเท็จจริงว่า นายใหญ่ไม่ใช่เจ้าของที่ดินแต่ได้เช่าที่ดินมาจากบุคคลอื่น เช่นนี้เจ้าของที่ดินจะต้องรับผิดชอบหรือไม่ และความรับผิดชอบของนายใหญ่จะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่เพียงใด

อุทธรณ์ที่ 5 นายคำเป็นเจ้าของบ้านซึ่งรับทำป้าย นายแดงเป็นหลาน นานๆจึงมาจะเยี่ยม นายแดงได้ขึ้นไปช่วยนายคำนายเก็บห้องที่ชั้น 3 และนายแดงได้โยนแผ่นป้ายที่ไม่ใช้แล้ว

ไปที่ที่ทิ้งขยะข้างหลังบ้าน แต่ไปโดนหัวนายม่วงที่มาเก็บขยะไปขายแตก เช่นนี้ นายม่วงจะสามารถเรียกให้นายคำเจ้าของบ้าน หรือนายแดงผู้โยน ขดใช้ค่าเสียหายได้หรือไม่เพราะนายคำเป็นเจ้าของผู้ครอง โรงเรือน แต่ไม่ได้เป็นผู้โยน ส่วนนายแดงเป็นผู้โยนของออกมาจากโรงเรือน ด้วยความตั้งใจที่จะโยนไปที่ทิ้งขยะซึ่งถือว่าเป็นที่อันควร ซึ่งตามมาตรา 436 กฎหมายจำกัดไว้สำหรับที่อันไม่สมควรทิ้งขว้าง

ดังนั้นตามอุททาหรณ์ต่างๆข้างต้น เมื่อบุคคลที่ได้รับความเสียหายแล้วการที่จะเรียกร้องให้ผู้ใดรับผิดชอบค่าใช้จ่ายความเสียหายต่างๆที่ได้รับบางครั้งตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นสามารถปรับใช้ได้กับหลักข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้หลายมาตรา แต่ผู้เสียหายจึงจะต้องพิจารณาให้ดีเพราะว่า ข้อสันนิษฐานของกฎหมายมีความแตกต่างกัน ควรจะเลือกใช้มาตราใดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยจะนำไปวิเคราะห์เข้ากับหลักกฎหมายเพื่อหาบุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานต่อไปในบทที่ 5 บทวิเคราะห์

บทที่ 4

แนวคิด ทฤษฎี ของความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย

ตามกฎหมายละเมิดของกฎหมายประเทศอังกฤษ

ในการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้ายตามกฎหมายละเมิดในต่างประเทศ ผู้ศึกษาได้เลือกที่จะศึกษากฎหมายของประเทศอังกฤษซึ่งเป็นประเทศต้นแบบที่ใช้กฎหมายในระบบคอมมอนลอว์(Common law) ที่เลือกประเทศอังกฤษเนื่องจากจะต้องศึกษากฎหมายท้องถิ่นในประเทศนั้นๆประกอบ แต่ประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมัน ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ใช้ภาษาเฉพาะ ส่งผลให้ การเข้าถึงกฎหมายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับป้ายเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ทั้งนี้การศึกษาความเสียหายเกิดขึ้นอันมีสาเหตุจากป้าย จะเป็นการศึกษากฎหมายละเมิดในระบบกฎหมายว่าจะใช้หลักเกณฑ์ แนวคิด ทฤษฎีใดในการนำมาปรับใช้เพื่อหาบุคคลที่ต้องรับผิด จากความเสียหายที่เกิดจากป้าย

4.1 หลักกฎหมายคอมมอนลอว์

ประเทศอังกฤษใช้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์ คำว่าคอมมอนลอว์ (Common Law) ประกอบด้วยสองคำคือ คำว่า คอมมอน (Common) ที่หมายความว่า ร่วมกัน ด้วยกัน กลางของคนทั่วไป สาธารณะเหมือนกัน เช่นเดียวกัน สามัญ ธรรมดา และลอว์ (Law) ที่หมายความว่า กฎหมาย เมื่อนำมาใช้ร่วมกันจึงมีความหมายว่า กฎหมายที่ใช้ร่วมกัน หรือที่ใช้กันทั่วไป ทั้งนี้ ในระบบกฎหมายในอังกฤษคำว่าคอมมอนลอว์มีหลายความหมาย ได้แก่ กฎหมายที่มีใช้กฎหมายท้องถิ่นแต่เป็นกฎหมายที่ใช้ร่วมกันทั้งประเทศอังกฤษ กฎหมายจารีตประเพณี กฎหมายที่เกิดจากคำพิพากษาของศาลรวมถึงกฎหมายท้องถิ่นที่เกิดจากจารีตประเพณีซึ่งเป็นกฎหมายที่ไม่ได้ออกจากฝ่ายนิติบัญญัติ และคอมมอนลอว์ยังสามารถหมายถึงกฎหมายที่มีวิวัฒนาการจากศาลคอมมอนลอว์ และรวมถึงพระราชบัญญัติต่างๆที่ออกมาเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลง กฎหมายคอมมอนลอว์ (ไม่ใช่กฎหมายอิกวิตี Equity Law) นอกจากนี้คอมมอนลอว์ยังหมายถึงกฎหมายของประเทศอังกฤษ หรือประเทศที่ใช้กฎหมายอังกฤษทั้งระบบ จึงหมายถึงกฎหมายอังกฤษทั้งระบบ กฎหมายจารีตประเพณี Equity และพระราชบัญญัติต่างๆ¹¹⁶ ซึ่งระบบคอมมอนลอว์นี้ เป็นระบบที่คำพิพากษาที่ในแต่ละคดีจะตัดสิน เพื่อให้เกิดแนวทางแห่งคดีในลักษณะเดียวกันเมื่อเกิดภายหลังจะตัดสินใน

¹¹⁶ สุนัย มโนมัยอุดม, ระบบกฎหมายอังกฤษ ENGLISH LEGAL SYSTEM ,พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพ : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2553)หน้า 13

ลักษณะเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะ เมื่อศาลสภาขุนนาง (House of Lords) ที่เป็นศาลสูงสุดได้พิพากษาตัดสินแล้ว ศาลอื่นจะถือเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติตาม จึงเป็นการที่คำพิพากษาได้สร้างหลักกฎหมาย ดังนั้นเมื่อเกิดความเสียหายจากเรื่องใดๆจะเป็นการนำหลักเกณฑ์สำคัญของเรื่องละเมิด (Tort Law) มาใช้และสำหรับความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากปยานั้น ผู้ศึกษาพบว่า มีหลักที่เกี่ยวข้องได้แก่ หลักประมาทเลินเล่อ (Negligence) หลักเกี่ยวกับหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง (Duty of care) หลักหน้าที่ของผู้ครอบครอง (Occupier Duty) หลักเกี่ยวกับการบุกรุก (Trespass) และนอกจากนี้หากรัฐสภาอังกฤษเห็นว่า กฎหมายเรื่องใดมีความสำคัญ จะมีการบัญญัติเป็นกฎหมายเฉพาะ โดยบัญญัติพระราชบัญญัติซึ่งเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร เพื่อให้การใช้กฎหมายเกิดความชัดเจนครอบคลุมยิ่งขึ้น โดยในกรณีนี้เห็นว่าพระราชบัญญัติที่ควรทำการศึกษา ได้แก่ The Occupier Liability Act 1957 The Occupier Liability Act 1984 และ The Defective Premises Act 1972 ทั้งนี้ The Occupier Liability Act 1957 เป็นพระราชบัญญัติ ที่บัญญัติเรื่องความรับผิดชอบของผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์รวมถึงผู้ควบคุมสิ่งปลูกสร้างที่เคลื่อนที่ได้ และสำหรับ The Occupier Liability Act 1984 เป็นพระราชบัญญัติ ที่ได้มีการการเพิ่มเติมหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวังถึงผู้บุกรุก (Trespassers) และการเรียกค่าเสียหาย อีกทั้ง The Defective Premises Act 1972 เป็นพระราชบัญญัติที่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบต่างๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย เช่น เจ้าของที่ดินและผู้ก่อสร้างเพื่อให้เกิดความไม่ปลอดภัย โดยมีบางมาตราที่ดังที่จะได้นำมาอธิบายต่อไป

4.1.1 หลัก Negligence (ประมาทเลินเล่อ)

หลักเรื่องประมาทเลินเล่อ เป็นหลักที่สำคัญในเรื่องความรับผิดชอบทางละเมิด เนื่องจากในเรื่องประมาทเลินเล่อนี้ เป็นละเมิดที่เป็นสาขาหนึ่งของหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแล (a breach of a legal duty to take care) ซึ่งเป็นผลมาจากความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เรียกร้อง¹¹⁷ และหลักประมาทเลินเล่อถือเป็นหลักพื้นฐานที่ใช้เป็นเครื่องมือปกติที่ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การเกิดอุบัติเหตุบนถนน หรือที่ทำงาน จากการรักษาของแพทย์ ข้อบกพร่องของอาคาร หรือจากการให้คำปรึกษาของผู้เชี่ยวชาญ¹¹⁸ ทั้งนี้หลักเรื่องประมาทเลินเล่อจะปกป้องสิ่งที่อาจได้รับความเสียหายสามประการ คือ

¹¹⁷ W.V.H. Rogers, *Tort 8th* (London : Sweet & Maxwell,2010) p.150

¹¹⁸ Ibid., p.151

- (1) บุคคลที่ได้รับบาดเจ็บ
- (2) ทรัพย์สินที่เสียหาย
- (3) การสูญเสียทางเศรษฐกิจ ในเรื่องประมาทเลินเล่อของกฎหมายละเมิด ประกอบด้วย
 - (3.1) หลักหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง (Duty of Care)
 - (3.2) การฝ่าฝืนหน้าที่ (Breach of Duty)
 - (3.3) ความเสียหายที่เป็นผลมาจากการผิดสัญญา¹¹⁹ โดยหลักที่สำคัญที่จะนำมาศึกษา ก่อน ได้แก่ Duty of Care (หลักหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง)

4.1.2 Duty of care (หน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง)

หลัก Duty of care หมายถึงหน้าที่ที่บุคคลจะต้องใช้ความระมัดระวังในการกระทำต่างๆของตนเอง เพื่อที่จะไม่ให้ไปเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นการกระทำโดยประมาทและเกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นก็ได้ ซึ่งเมื่อเกิดความเสียหายเกิดจากที่บุคคลอื่นกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังย่อมจะผูกพันผู้กระทำ ซึ่งในการพิสูจน์ในคดีประมาทเลินเล่อ ในเบื้องต้นฝ่ายผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ให้เห็นหน้าที่ของผู้กระทำ หรือผู้ที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเสมอ โดยหน้าที่แห่งการใช้ความระมัดระวังจะมีต่อผู้ที่อยู่ในขอบเขตของความเสียหายที่อาจคาดเห็นได้ตามหลักการคาดเห็นความเสียหาย (Doctrine of Foreseeability) ซึ่งหลักของเรื่อง Duty of care มีคดีสำคัญที่เป็นหลักพื้นฐานนี้ได้แก่ Donoghue V. Stevenson (1932) A.C. 562 HL เป็นกรณีที่ Donoghue ซึ่งเป็นโจทก์ได้ไปสั่งเครื่องดื่มเบียร์จิง (Ginger beer) ที่ร้านอาหาร ขณะที่ได้ดื่มจนใกล้จะหมดขวด เจอสิ่งแปลกปลอม โดยพบซากหอยทาก (Decomposed Snail) ที่ก้นขวด ทำให้ Donoghue อาเจียน และไม่สบายและไปรักษาตัว ซึ่ง Donoghue ไม่สามารถฟ้องร้านอาหารให้รับผิดชอบได้ เพราะไม่มีสัญญาต่อกัน แต่จะต้องฟ้องบริษัทที่ผลิตเบียร์แทน และสภาขุนนาง (The House of Lords) ได้พิพากษาว่า Stevenson เป็นบริษัทที่ผลิต เบียร์จิง จึงถือว่าเป็นผู้ที่จะต้องมีหน้าที่ในการเอาใจใส่ ระมัดระวัง ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้บริโภคจากสินค้าของตน (A duty of care to the consumer of their product) แต่มิได้ใช้ความระมัดระวังดังกล่าว ส่งผลให้โจทก์ Donoghue ได้รับความเสียหาย จึงพิพากษาให้ Stevenson ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์

¹¹⁹ Catherine Elliott and Frances Quinn , Tort Law 3th (London :Longman ,2001) p.14

(Donoghue) ซึ่งในคดีนี้ Lord Atkin ได้มีการคิดหลัก เพื่อนบ้าน The neighbor principle* และเป็นหลักที่ใช้วินิจฉัยหน้าที่แห่งความระมัดระวัง (Duty of Care) ที่ว่า

“หลักเกณฑ์ คือท่านจะต้องรักเพื่อนบ้านของท่าน และจะต้องไม่ทำร้ายเพื่อนบ้านของท่าน คำถามของนักกฎหมายก็คือ ใครคือเพื่อนบ้านของท่าน ในการหาคำตอบนี้ ก็คือ ท่านจะต้องใช้ความระมัดระวังในการกระทำหรือละเว้นการกระทำ ที่ท่านสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดขึ้นและทำร้ายเพื่อนบ้านของท่าน ใครเป็นเพื่อนบ้านตามกฎหมาย คำตอบดูเหมือนว่าจะเป็นบุคคลที่ได้รับผลจากการกระทำของเราอย่างใกล้ชิดและโดยตรง ซึ่งเราพิจารณาได้อย่างมีเหตุผลว่าเมื่อเราตั้งใจทำหรือละเว้นการกระทำแล้วได้รับผลนั้น”

ทั้งนี้หลักเพื่อนบ้านไม่ได้เป็นเหตุผลที่ใช้ตัดสินของคดี(Ratio Decidendi) และเป็นสิ่งที่น่าเชื่อได้ว่า Lord Atkin ไม่ได้สนใจที่จะให้หลักเพื่อนบ้าน กลายเป็นหลักที่ใช้อย่างเข้มงวดและใช้อย่างแพร่หลายทางกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญสองอย่างที่ถูกรับพบในคดี Donoghue V. Stevenson ได้แก่ สิ่งแรก คือ การสร้างกลุ่มหน้าที่ใหม่ โดยให้เกิดหลักหน้าที่ที่มีเสถียรภาพ กล่าวคือเป็นหน้าที่ของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าต่อบริโภคน (ผู้ใช้สินค้าในขั้นสุดท้าย) และอีกสิ่งหนึ่งที่ถูกรับพบคือในที่สุดได้มีการ ทำให้เมื่อเกิดสิ่งใดๆที่สามารถเป็นข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องหลักประมาทเลินเล่อในทางละเมิด แล้วทำให้สามารถขยายหลักนี้ออกไปได้ในอนาคต อย่างไรก็ตามหลักเพื่อนบ้าน ได้ถูกตั้งให้เป็นแนวทางอย่างกว้างๆในสถานการณ์ซึ่งหลักการใช้น้ำที่ในการระมัดระวังสามารถกำหนดกฎเกณฑ์ได้แต่จะต้องไม่ลืมคำถามที่ว่าหน้าที่เป็นกฎหมายอย่างหนึ่งไม่ใช่ข้อเท็จจริง¹²⁰

* “The rule that you are to love your neighbour becomes in law, you must not injure your neighbour; and the lawyer's question ‘Who is my neighbour?’ receives a restricted reply. You must take reasonable care to avoid acts or omissions which you can reasonably foresee would be likely to injure your neighbour. Who, then, in law is my neighbour? The answer seems to be—persons who are so closely and directly affected by my act that I ought reasonably to have them in contemplation as being so affected when I am directing my mind to the acts or omissions which are called in question.”

¹²⁰ John Murphy, *Street on Torts 12th* (Oxford : oxford University press, 2007) p.25

นอกจากหลักเรื่อง Duty of Care แล้ว การจะพิจารณาผู้ที่จะต้องรับผิดชอบเกิดความเสียหายขึ้น ในทาง Common Law มีการนำเรื่อง Strict Liability ความรับผิดชอบเด็ดขาดมาใช้ประกอบการพิจารณา ซึ่ง Strict Liability ถือเป็นข้อยกเว้นของหลักกฎหมายเรื่องความรับผิด และเป็นทฤษฎีทางกฎหมายที่มีความสำคัญในคอมมอนลอว์ โดยจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

4.1.3 Strick Liability (ความรับผิดเด็ดขาด)

เป็นทฤษฎีที่พัฒนาต่อเนื่องมาจากทฤษฎีความผิด (Fault) ที่บุคคลจะต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำความผิด โดยในยุคศตวรรษที่ 19 เป็นยุคที่อุตสาหกรรมเฟื่องฟู เมื่อมีบุคคลได้รับความเสียหาย แล้วเป็นการยากที่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจะเรียกร้องโดยต้องพิสูจน์ว่าอีกฝ่ายกระทำความผิดอย่างไร จากการที่กระบวนการผลิตในอุตสาหกรรมที่ซับซ้อนยากที่จะหาสาเหตุหรือพิสูจน์ได้ว่าเกิดความเสียหายได้เนื่องจากอะไรหรือสาเหตุของความเสียหายอาจอยู่ในความรู้เห็นของผู้ก่อเพียงฝ่ายเดียว ทำให้ผู้เสียหายอาจพิสูจน์ได้เพียงว่ามีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นแต่ไม่สามารถ พิสูจน์ว่าเกิดได้อย่างไรไม่อาจพิสูจน์ความผิดของบุคคลใดว่ากระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อศาลได้ ส่งผลให้ผู้เสียหายไม่ได้รับชดเชยค่าสินไหมทดแทน ทำให้เกิดการแสวงหาหนทางมาแก้ไขปัญหานี้ จึงเกิดหลัก Strick Liability ที่ให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบแม้ไม่ได้ตั้งใจกระทำด้วยความประมาทเลินเล่อหรือไม่ หรือได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว โดยหลักนี้มีคดีที่นำมาเป็นบรรทัดฐานสำคัญได้แก่ คดี Ryland V.Fletcher (1868) ที่จำเลยเป็นเจ้าของโรงสีซึ่งที่ดินดังกล่าวเดิมเคยทำเหมืองแร่ได้ดินมาก่อน โดยบริเวณที่ดินมีปล่องเหมืองร้าง แต่จำเลยไม่ทราบ และได้จ้างผู้รับเหมา(จ้างทำของ) ให้สร้างเขื่อนเหนือพื้นดินดังกล่าว แต่พื้นดินใต้เขื่อนรับน้ำหนักของน้ำไม่ไหว ได้พังยุบลงน้ำไหลเข้าเหมืองร้างได้ดินและไหลเข้าปล่องร้างไปท่วมเหมืองของโจทก์ในบริเวณใกล้เคียงที่เชื่อมถึงกัน ซึ่งตามข้อเท็จจริงเป็นความประมาทเลินเล่อของผู้สร้างที่พบปล่องเหมืองแต่ไม่ได้ค้ำอังกั้นน้ำให้ดีเพียงพอ จำเลยที่เป็นเจ้าของที่ดินไม่ได้ประมาทเลินเล่อแต่อย่างใด แต่โจทก์ฟ้องจำเลยเรียกค่าเสียหาย

ในคดีนี้ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ Black Burn ได้พิพากษาให้จำเลยรับผิดชอบ แม้ว่าจำเลยจะไม่อาจป้องกันความเสียหายได้ และโจทก์พิสูจน์ไม่ได้ว่าจำเลยผิด โดยผู้พิพากษา Black Burn ได้สร้างหลัก ที่สรุปได้ว่า “เมื่อบุคคลนำสิ่งของ หรือก่อสร้างสิ่งใดในที่ดินของตนหรือมีหน้าที่ดูแลเพราะสิ่งของอยู่ในที่ดินของตน ต้องรับผิดชอบหากสิ่งนั้นไปสร้างความเสียหายให้แก่บุคคลอื่น บุคคลนั้นมีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินนั้นและต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสิ่งนั้น โดย

ไม่สามารถแก้ตัวเพื่อให้หลุดพ้นจากความผิด โดยอ้างเหตุสุดวิสัยไม่ได้ การที่นำจากเพื่อนของเพื่อนบ้านไหล” และต่อมาเมื่อคดีขึ้นสู่สภาขุนนาง (House of Loard) ได้มีการจำกัดหลักลงไปว่า ลักษณะในการเก็บรักษาสัตว์ของนั้น ต้องใช้ในลักษณะที่ไม่ใช่เรื่องปกติตามธรรมชาติ

ทั้งนี้หลักเรื่องความรับผิดชอบเด็ดขาด จำเลยอาจนำสืบให้พ้นจากความรับผิดได้ มีหลายกรณีด้วยกัน ได้แก่ กรณีเหตุสุดวิสัย (Act of God) เป็นเหตุการณ์ที่เกิดตามธรรมชาติที่ไม่อาจเล็งเห็นหรือไม่อาจหาวิธีป้องกันไม่ให้เกิดเหตุขึ้นได้ซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นคดีๆ ไป เช่น พายุฝน ลมพายุที่พัดแรงผิดปกติ กรณีที่โจทก์เป็นฝ่ายกระทำผิดเอง กรณีที่โจทก์ยินยอม เป็นกรณีที่บุคคลยินยอมให้ตนเข้าไปอยู่ในสภาวะที่อันตรายหรือสถานที่อันตรายโดยอาจเป็นความยินยอมโดยชัดแจ้งหรือปริยายก็ได้ รวมถึงกรณีที่บุคคลเข้าไปอยู่ในสถานที่ซึ่งมีวัตถุอันตรายติดตั้งอยู่ กรณีการกระทำของบุคคลภายนอก เจ้าของทรัพย์สินที่อันตรายไม่ต้องรับผิดชอบถ้าสิ่งนั้นไปก่อนอันตรายแก่บุคคลภายนอก จากการกระทำของบุคคลที่สามและไม่ได้เกิดจากความประมาทของตน เว้นแต่ว่าอีกฝ่ายพิสูจน์ได้ว่า เจ้าของทรัพย์สินสามารถเล็งเห็นผลหรือป้องกันได้ กรณีกฎหมายให้อำนาจโดยกฎหมายต้องกำหนดไว้โดยชัดแจ้งว่าใช้วัตถุอันตรายนั้นได้ กรณีการใช้ที่ดินตามธรรมดา หรือโดยธรรมชาติ เช่น น้ำในอ่างเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำสำหรับปศุสัตว์ หากก่อความเสียหายแก่บุคคลอื่น เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ต้องรับผิด กรณีสิ่งที่อยู่ในที่ดินตามธรรมชาติและไม่มีอันตรายโดยสภาพ เช่น ความเสียหายของกิ่งไม้ที่หักลงมา เจ้าของต้นไม้ไม่ต้องรับผิด กรณีที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น ผู้ให้เช่าไม่ต้องรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดกับผู้เช่าเมื่อน้ำที่เก็บอยู่ในถังเก็บน้ำข้างบนไหลลงมาเพราะผู้เช่าครอบครองอยู่ด้วย¹²¹

4.1.4 TRESPASS (บุกรุก)

ในระบบกฎหมายอังกฤษ ในยุคศตวรรษที่ 13 นั้นในเรื่อง เทรสพาส หมายถึงการกระทำที่ไม่ถูกต้อง (wrong) ซึ่งได้แก่การกระทำใดๆไม่ว่าโดยตรงหรือโดยทางอ้อม อันเป็นการรบกวนต่อร่างกายหรือต่อทรัพย์สินของผู้อื่น¹²²

ในปัจจุบันหลักคอมมอนลอว์เรื่อง Trespass ได้แบ่งเป็น สองกลุ่มคือ Trespass to Person โดยเป็นการรวม การกระทำที่เป็นละเมิด 3 อย่าง ได้แก่

¹²¹ สายสุดา นิงสานนท์, ความรับผิดชอบเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด (นิติศาสตร์บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.2525) หน้า 67-71

¹²² สุนัย มโนมัยอุดม ระบบกฎหมายอังกฤษ ENGLISH LEGAL SYSTEM หน้า 68-69

- (1) การประทุษร้าย (battery)
- (2) การทำร้ายร่างกาย (assault)
- (3) การหน่วงเหนี่ยวกักขัง (false imprisonment)

แต่หลัก Trespass ที่มีอาจมีความเกี่ยวข้องได้แก่ Trespass to Land ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบุกรุกเข้าไปในที่ดินของผู้อื่น โดยได้มีผู้แบ่งรูปแบบของการบุกรุกไว้¹²³ ดังนี้

4.1.4.1 บุกรุกโดยเข้าไปอย่างผิดกฎหมาย เป็นรูปแบบที่ปกติที่สุดของการบุกรุกที่ประกอบด้วยบุคคลได้เข้าไปในที่ดินของผู้ที่อ้างสิทธิ โดยการผ่านเข้าไปในเขตอื่นสำเร็จ แม้เพียงการเอามือผ่านเข้าไปทางหน้าต่าง เช่น ในคดี *Entick V. Carrington* ที่โจทก์กล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่เข้าไปในบ้านค้นหาและเอาเอกสารไป ฝ่ายจำเลยอ้างว่าได้รับมอบอำนาจจาก เลขานุการรัฐ (Secretary of State) ศาลตัดสินว่า เลขานุการรัฐ (Secretary of State) ไม่ได้รับอนุญาตในการมอบอำนาจดังกล่าวและจำเลยทำผิดฐานบุกรุก

4.1.4.2 การบุกรุกที่บุคคลยังคงอยู่ต่อในที่ดินโดยไม่มีสิทธิ คือในเบื้องต้นบุคคลอยู่ในที่ดินโดยมีสิทธิ ต่อมาได้กลายเป็นผู้บุกรุกเมื่อเขายังคงอยู่ต่อในที่ดิน เมื่อสิทธิที่มีได้ยุติแล้ว การเพิกเฉยหรือละเว้นที่จะออกไป ทำให้กลายเป็นผู้บุกรุกได้เท่ากับที่ผู้เข้ามาโดยไม่มีสิทธิใดเลย สำหรับบุคคลที่สัญญาเช่าได้สิ้นสุดยังไม่เป็นผู้บุกรุกจนกระทั่งมีการเรียกร้องให้ออกไป

4.1.4.3 บุกรุกโดยการวางวัตถุสิ่งของลงบนที่ดิน เป็นการบุกรุกชนิดหนึ่งโดยที่มีการเอาสิ่งของไปไว้บนที่ดินผู้อื่น มันเป็นการบุกรุกโดยการนำวัตถุใดๆ ไปวางบนที่ดินผู้เรียกร้องรูปแบบของการบุกรุกประเภทนี้รู้จักในอีกชื่อหนึ่งว่า การบุกรุกต่อเนื่อง (continuing trespass) โดยการบุกรุกจะมีต่อเนื่องไปตลอดตราบเท่าที่สิ่งของนั้นยังคงอยู่บนที่ดิน การกระทำที่ต่อเนื่องยังคงมีอยู่จากวันหนึ่งไปอีกวันหนึ่งจนกระทั่งได้มีการเคลื่อนย้ายสิ่งของออกไป ดังเช่นคดีของ *Holmes V Wilson* ที่จำเลยได้สร้างไม้ค้ำกำแพงจากการที่ถนนทรุด โดยบุกรุกเข้าไปในที่ดินของโจทก์ ศาลตัดสินว่าเป็นการบุกรุกอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะมีการนำไม้ค้ำกำแพงออกไปจากที่ดิน

4.1.4.4 บุกรุกโดยการประทุษร้ายตั้งแต่แรก (Trespass ab initio) เป็นการที่จำเลยได้เข้าไปโดยมีอำนาจตามกฎหมาย แต่เป็นปฏิปักษ์ต่ออำนาจของผู้มีสิทธิ ต่อมาภายหลังจำเลยได้ละเมิดสิทธิในนั้นและกลายเป็น ผู้บุกรุกโดยประทุษร้ายตั้งแต่แรก (Trespass ab initio) นับจากเวลาที่ได้เข้าไป เช่นในคดี *Six Carpenters case (1610)* เป็นคดีที่จำเลยเข้าไปในร้านเหล้า หลังจากที่ดิน

¹²³ John Cooke , *Law of Tort 7th* (London : Pearson Longman ,2005) p.294-295

อาหารและดื่มเครื่องดื่มแล้ว ไม่ชำระเงิน เห็นได้ว่าการที่ไม่ชำระเงินเป็นการละเว้นที่เป็นปฏิกิริยาต่อการกระทำ พวกเขาไม่ใช่ ผู้บุกรุกโดยการประทุษร้ายตั้งแต่แรก แต่เป็นเพียงนำกฎเกณฑ์นี้มาปรับใช้ เนื่องจากผลของการละเมิด คือ การกระทำที่ผิดกฎหมายแต่มีผลเป็นบวก (a positive wrongful act) ซึ่งเป็นปฏิกิริยาต่อการละเวนนั่น

4.1.4.5 บุกรุกที่เหนือพื้นดินหรือใต้พื้นดิน บุคคลที่เป็นเจ้าของที่ดินย่อมเป็นเจ้าของท้องฟ้าด้านบนพื้นดิน และเป็นเจ้าของดินที่อยู่ด้านล่างด้วย การบุกรุกสามารถเกิดขึ้นโดยที่บุคคลหนึ่งขุดอุโมงค์ โพรงใต้ดินหรือผู้ซึ่งละเมิดพื้นที่ในอากาศ เช่น การแกว่งแขนปั่นจั่นที่อยู่บนพื้นที่ในอากาศ การแบ่งแยกอยู่ระหว่าง พื้นที่ของเจ้าของกับที่อยู่ภายนอก เช่น ในคดี *Kelsen V. Tobacco co.*, ที่จำเลยได้สร้างป้ายโฆษณาโดยมีบางส่วนยื่นเข้าไปในที่โจทก์ 8 นิ้ว ศาลว่าเป็นการบุกรุกบนที่ดินเพราะมันอยู่นอกเหนือจากที่ผู้ช้ปกติจะใช้ได้

ทั้งนี้ นอกจากหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ ที่เกิดขึ้นจากคำพิพากษาต่างๆ ได้แก่ Negligence Duty of Care และ Trespass ตามที่ได้ อธิบายข้างต้น ใต้ดังกล่าวข้างต้น แล้ว ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ยังได้ ตราพระราชบัญญัติ เป็นเรื่องเฉพาะสำหรับเรื่องต่างๆทันกับเหตุการณ์ในยุคสมัยนั้นๆ เพราะการสร้างหลักกฎหมายโดยคำพิพากษาเป็นการที่จะต้องมีการคิดเกิดขึ้นเสียก่อน ซึ่งในบางครั้งไม่ทันต่อสถานการณ์ จากการศึกษาเห็นว่า พระราชบัญญัติ ที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับป้ายที่ทำความเสียหายกับบุคคลอื่น ได้แก่ The Occupier Liability Act ,The Defective Premises Act 1972, The Town and Country Planning Act 1990 ,The Town and Country Planning (Control or Advertisement) Regulation 2007 โดยจะได้นำมากล่าวในหัวข้อถัดไป

4.2 กฎหมายเฉพาะ

4.2.1 The Occupier Liability Act (พระราชบัญญัติความรับผิดของผู้ครอบครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง)

ในเรื่องของความรับผิดที่เกี่ยวกับผู้ครอบครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างนั้น สำหรับหลักของคอมมอนลอว์ ก่อนที่จะมีการตรา The Occupier Liability Act 1957 หลักที่สำคัญคือใครเป็นผู้ครอบครองซึ่งก็มีได้มีนิยามไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น ความหมายของคำว่าผู้ครอบครองจึงค่อนข้างที่จะเกิดความเข้าใจผิด ว่าหมายถึงบุคคลที่ควบคุมสิ่งก่อสร้าง มากกว่าเจ้าของโดยกายภาพ ทั้งนี้ คดีที่มีความสำคัญในเรื่องนี้ได้แก่ *Wheat v. E Lacon Co.Ltd.*, เป็นกรณีที่จำเลยเป็นเจ้าของโรงแรม และให้ผู้จัดการและภรรยาเป็นผู้ดูแล ทั้งคู่ได้รับอนุญาตให้อาศัยที่ชั้น 1 โดยมีหน้าที่ทำการเก็บเงินจากแขก ผู้จัดการครอบครองอาคารในลักษณะของลูกจ้างมากกว่าเป็นผู้เช่า การที่แขกผู้ที่

จ่ายเงิน เกิดเสียชีวิต เนื่องจากการพยายามมาที่บาร์และตกบันไดนั้น สภาขุนนาง (The House of Lord) ได้พิจารณาว่า ใครเป็นผู้ครอบครอง และได้เห็นว่าทั้ง ผู้จัดการและ เจ้าของเป็นผู้ครอบครอง โดย Lord Denning เห็นว่า

“ ที่ใดก็ตามที่บุคคลมีความสามารถเพียงพอในการควบคุม สิ่งก่อสร้าง ซึ่งเขาควรเข้าใจได้ว่า ความเสียหายใดๆที่มีส่วนเกิดจากการใช้ความระมัดระวังของเขาและเป็นผลให้บุคคลที่เข้ามาโดยชอบด้วยกฎหมายได้รับบาดเจ็บ ดังนั้นเขาเป็นผู้ครอบครอง (an occupier) และบุคคลที่เข้ามาโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นแขกของเขา (visitor)”¹²⁴

นอกจากนี้ Lord Denning ได้แบ่งประเภทของผู้ครอบครอง ออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

- เจ้าของที่ดิน ที่ให้เช่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และเจ้าของที่ดินยังคงมีอำนาจควบคุมบางส่วน ดังนั้นผู้เช่าเป็นผู้ครอบครอง
- เจ้าของที่ดินที่อนุญาตให้เช่าบางส่วนของอาคาร แต่ยังคงเก็บบางส่วนของอาคารไว้เช่น บันไดที่ใช้ร่วมกัน เจ้าของที่ดินยังคงเป็นผู้ครอบครองสำหรับในส่วนที่ได้เก็บไว้
- สถานที่ซึ่งเจ้าของที่ดินอนุญาต (licenses) ให้บุคคลใช้ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และเจ้าของยังคงมีสิทธิที่จะเข้าไปทำการซ่อมแซมที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เจ้าของยังคงมีอำนาจในการควบคุม จึงเป็นผู้ครอบครอง
- สถานที่ซึ่งผู้รับเหมาอิสระถูกจ้างมาทำงาน ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งเจ้าของยังคงมีอำนาจควบคุมโดยทั่วไป จะเป็นผู้ครอบครอง แต่สามารถเป็นไปได้ในกรณีที่ผู้รับเหมาจะเป็นผู้ครอบครอง ขึ้นอยู่กับว่าในขณะที่ปฏิบัติงานอำนาจควบคุมโดยส่วนใหญ่อยู่กับใคร

ท้ายสุด สำหรับผลการฟ้องร้อง ทั้งผู้จัดการและเจ้าของ ถูกตัดสินว่าละเลยหน้าที่ (breach of duty) เนื่องจากมีหลอดไฟ (blub) แต่คนแปลทหน้าได้มาเคลื่อนย้ายไปสำหรับการกระทำของเขา จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบ

จากคดีนี้สามารถสร้างหลักได้ว่า สามารถมีผู้ครอบครองได้มากกว่าหนึ่งคนบนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามหน้าที่ของแต่ละคนแตกต่างกัน นอกจากนี้ เห็น ได้

¹²⁴ John Cooke , Law of Tort 7th, p.203

ว่าสิ่งก่อสร้างบนที่ดินไม่จำเป็นว่าเป็นผู้ครอบครองหรือเจ้าของทางกายภาพ แต่คุณเจสำคัญคือใครเป็นผู้ใช้อำนาจควบคุมดูแล¹²⁵

นอกจากนี้ตามหลักของคอมมอนลอว์ ได้แบ่งหน้าที่ของเจ้าของ และผู้ครอบครองที่ดินและสิ่งก่อสร้าง โดยสืบมาจากหลักการของบุคคลที่เข้ามาในที่ดินและสิ่งปลูกสร้างไว้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

- ประเภทแรก เป็นผู้ที่ได้รับการเชื้อเชิญตามสัญญา(contractual entrants) จะเป็นผู้ที่ได้รับความคุ้มครองมากที่สุด เช่น แขกที่เข้ามาในโรงแรม โดยสิ่งปลูกสร้างต่างๆถือว่าเป็นต้องได้รับการประกันว่าจะปลอดภัย และได้รับการดูแลให้ปลอดภัยเป็นอย่างดี (reasonable care)

- ประเภทที่สอง เป็นผู้ที่ได้รับการเชื้อเชิญ (invitee) จะเป็นบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองรองลงมา โดยเชื้อเชิญเพื่อให้มาทำธุรกิจระหว่างผู้ถูกเชิญและเจ้าของสิ่งก่อสร้าง แต่ยังคงเกิดสัญญา เช่น ลูกค้าที่เข้ามาดูสินค้าในร้านแต่ยังมิได้ซื้อสินค้าใดๆ ซึ่งลูกค้าผู้ที่เข้ามาในอาคารย่อมคาดหวังว่า เจ้าของสถานที่จะปกป้อง จากอันตรายที่ไม่ปกติใดๆหรืออันตรายที่ซ่อนอยู่ ที่เจ้าของควรจะรู้

- ประเภทที่สาม เป็นผู้ที่ได้รับอนุญาต (licensee) เป็นบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองน้อยลงมา เป็นบุคคลที่เจ้าของสิ่งก่อสร้างอนุญาตให้เข้ามาโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย แต่ปราศจากผลประโยชน์ใดๆต่อเจ้าของสิ่งปลูกสร้าง ดังนั้นเจ้าของจึงมีหน้าที่โดยตรงในการเตือนอันตรายใดๆที่เจ้าของได้รู้

- ประเภทที่สี่ เป็นผู้บุกรุก (trespasser) เป็นบุคคลที่ภายใต้หลักคอมมอนลอว์เดิมที่กำหนดหน้าที่ให้เจ้าของสิ่งก่อสร้างจะต้องละเว้นในการทำร้ายโดยจงใจหรือประมาทแก่ผู้บุกรุก¹²⁶

ต่อมาในภายหลังเมื่อปี 1957 รัฐสภา (Parliament) ได้มีการตราพระราชบัญญัติ The Occupier Liability Act ที่เป็นพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับเรื่อง หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ครอบครอง อสังหาริมทรัพย์รวมถึงผู้ควบคุมสิ่งปลูกสร้างที่เคลื่อนที่ได้และเคลื่อนที่ไม่ได้ รวมถึงเรือสินค้า ยานพาหนะ อากาศยาน โดยกำหนดความรับผิดชอบต่อแขกหรือผู้ที่เข้าไปในสถานที่ และได้รับอันตรายจากสถานที่หรือทรัพย์สินในสถานที่นั้น ทั้งนี้ The Occupier Liability Act มี 2 ฉบับ คือ The Occupier Liability Act 1957 และ The Occupier Liability Act 1984 ซึ่ง The Occupier Liability Act 1984 ได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง โดยให้รวมไปถึง

¹²⁵ John Cooke , Law of Tort 7th, p.204

¹²⁶ W.V.H. Rogers, Tort 18th (London : Sweet & Maxwell,2010) p.440

ผู้บุกรุก (trespassers) และได้กำหนดให้ผู้บุกรุก สามารถเรียกค่าเสียหายจากที่ได้รับความเจ็บหรือเสียชีวิตได้ กฎหมายทั้งสองฉบับมีหลักการ ดังนี้

4.2.1.1 The Occupier Liability Act 1957 ¹²⁷

The Occupier Liability Act 1957 เป็นกฎหมายที่รัฐสภาของประเทศไทย บัญญัติมาเพื่อการปรับปรุงหน้าที่ตามกฎหมายของบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมหรือครอบครองสถานที่ สิ่งก่อสร้าง ต่อบุคคลอื่นจากการที่ได้เชิญเชิญ หรือได้อนุญาตให้บุคคลอื่นเข้าไปหรือใช้สถานที่นั้น โดยได้บัญญัติเรื่อง หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์รวมถึงผู้ควบคุมสิ่งปลูกสร้างที่เคลื่อนที่ได้หรือเคลื่อนที่ไม่ได้ ต่อแขก หรือผู้ที่เข้าไปในสถานที่ และได้รับอันตรายจากสถานที่หรือทรัพย์สินในสถานที่นั้น โดยหน้าที่ของผู้ครอบครอง ต่อการเชิญ การอนุญาต ต่อบุคคลอื่นในการให้เข้าไปในอาคารสถานที่ โดยรวมถึงเรือสินค้า ยานพาหนะ อากาศยาน ¹²⁸ หลักเกณฑ์ที่บัญญัติตามมาตรานี้ไม่เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ของคอมมอนลอว์ ซึ่งบุคคลที่เป็นผู้ครอบครองและแขกของผู้ครอบครองให้ถือเช่นเดียวกับหลักของคอมมอนลอว์ เกี่ยวกับบุคคลที่เป็นผู้ครอบครอง และผู้ที่ได้รับการเชิญ รวมถึงผู้ที่ได้รับอนุญาต ¹²⁹

ขอบเขตหน้าที่โดยทั่วไปของผู้ครอบครองสถานที่ ¹³⁰ ที่มีต่อแขกทุกประเภท ได้แก่ การที่ผู้ครอบครองจะต้องมีหน้าที่แห่งการให้ความระมัดระวัง (Common Duty of care) ซึ่งหน้าที่การให้ความระมัดระวังเป็นหน้าที่ในการดูแลในสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นให้แขกผู้มาเยือนได้รับความปลอดภัยจากการใช้อาคารสถานที่ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นแขกได้เข้ามาตามคำเชิญหรือได้รับอนุญาตจากผู้ครอบครอง ¹³¹ โดยการใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อให้สถานที่มีความปลอดภัยต่อแขกที่ได้รับเชิญที่อยู่ในสถานที่นั้น และรวมถึงการให้ความระมัดระวังต่อแขกที่เข้าไป

¹²⁷ [online], 1 February 2555. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

¹²⁸ The Occupier Liability Act 1957 s1 (3) a [online], 1 February 2555. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

¹²⁹ The Occupier Liability Act 1957 s1 (2) [online], 1 February 2555. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

¹³⁰ The Occupier Liability Act 1957 s2[online], 1 February 2555. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

¹³¹ Michael A. Jones, Textbook on Torts 8th (London :Oxford University Press, 2002) p.301

ในสถานที่เป็นกรณีพิเศษ เช่น กรณีของเด็กที่ผู้ครอบครองจะต้องจัดสถานที่ให้ปลอดภัยสำหรับเด็ก ด้วยเนื่องจากมีความระมัดระวังน้อยกว่าผู้ใหญ่¹³² เช่น กรณีของ Glasgow Corp V. Taylor ที่โจทก์เป็นเด็กอายุ 7 ปีเสียชีวิตหลังจากกินลูกไม้พิษ (poisonous berries) จากต้นไม้ในสวนสาธารณะ โดยต้นไม้ไม่ได้ถูกป้องกันไว้หรือไม่มีการเตือน ดังนั้นจำเลยจึงมีความผิด เพราะเด็กอายุเพียงเท่านี้ไม่อาจสังเกตเห็นอันตรายดังกล่าวได้ แต่หากเด็กมีอายุน้อยมากพ่อแม่อาจต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับผู้ครอบครองด้วย เช่น กรณี Phipps V. Rochester Corp. ที่เด็กมีอายุเพียง 5 ปี ได้รับบาดเจ็บกับพี่สาวอายุ 7 ปี ที่ตกลงไปในคู บนที่ดินแห่งนั้น ซึ่งจำเลยรู้ว่ามียูแต่ไม่ได้ทำสิ่งใดเพื่อป้องกันเด็กมิให้ออกมา ส่วนพ่อแม่ที่ตีมีเหตุผล (reasonable parents) จะต้องไม่พาลูกไปในที่อันตรายโดยไม่ป้องกัน ซึ่งทั้งพ่อแม่และผู้ครอบครองสถานที่เป็นผู้ที่จะต้องกระทำอย่างสมเหตุสมผล¹³³ และกรณีที่ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษแก่บุคคลที่ผู้ครอบครองอาจคาดหมายได้ว่าในการทำตามหน้าที่หรือตามความต้องการ ซึ่งผู้ครอบครองจะปกป้องจากความเสียหายเป็นพิเศษที่อาจเกิดขึ้นได้ไปตลอดจนกว่าผู้ครอบครองจะปล่อยให้เขาเป็นอิสระจากสิ่งที่เขาทำ¹³⁴

การพิจารณาการใช้หน้าที่การใช้ความระมัดระวังของผู้ครอบครอง¹³⁵ สามารถพิจารณาได้จากพฤติการณ์ต่างๆ ดังนี้ ผู้ครอบครองได้เตือนถึงอันตรายแก่แขกที่เข้าไปในสถานที่อาคาร สิ่งก่อสร้างแล้ว แต่ไม่ถือว่าการที่ผู้ครอบครองได้เตือนจะทำให้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้ครอบครองได้จัดการให้แขกผู้เข้าไปได้รับความปลอดภัยตามสมควรดังนั้นเห็นได้ว่าการที่ผู้ครอบครองได้ทำการเตือนไม่เพียงพอ จะต้องมีการจัดให้ ผู้ที่เข้าไปได้รับความปลอดภัยด้วย และถ้าได้รับความเสียหายจากอันตรายของสถานที่โดยสืบเนื่องมาจากความผิดพลาดในการก่อสร้าง การบำรุงรักษาที่หรือการซ่อมแซม ของผู้รับเหมาที่ผู้ครอบครองจ้างมา ผู้ครอบครองจะมีความผิดด้วย เว้นแต่ในพฤติการณ์ที่ผู้ครอบครองได้กระทำการตามสมควรในการจ้างผู้รับเหมาที่มีความรู้ความสามารถที่ได้ผลงานที่ทำเหมาะสมดีแล้ว ทั้งนี้ ผู้ครอบครองไม่มีหน้าที่การใช้ความระมัดระวังต่อแขกที่เข้าไปในสถานที่ โดยที่แขกยอมรับความเสี่ยงภัยด้วยความเต็มใจ ซึ่งปัญหาว่า

¹³² The Occupier Liability Act 1957 s2 (3) a [online], 1 February 2555. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

¹³³ John Cooke , *Law of Tort* 7th, p.210

¹³⁴ The Occupier Liability Act 1957 s2 (3) b[online], 1 February 2555. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

¹³⁵ The Occupier Liability Act 1957 s2 (4) [online], 1 February 2555. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

สิ่งใดเป็นความเสี่ยงภัย ใช้หลักการพิจารณาเดียวกับกรณีอื่นๆที่บุคคลมีหน้าที่ระมัดระวังต่อบุคคลอื่น และสำหรับบุคคลที่เข้าไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้สิทธิตามกฎหมาย ให้ถือว่า ผู้ครอบครองอนุญาตให้อยู่ในสถานที่นั้นได้ ซึ่งตามข้อเท็จจริงผู้ที่เข้าไปจะได้รับอนุญาตจากผู้ครอบครองหรือไม่ก็ตาม

ตามพระราชบัญญัตินี้มีการกำหนด เรื่องเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบของผู้ครอบครองต่อบุคคลที่สาม¹³⁶ โดยผู้ครอบครองที่ผูกพัน โดยสัญญาที่อนุญาตให้บุคคลภายนอกสัญญาเข้าใช้สถานที่ จะต้องใช้หน้าที่แห่งความระมัดระวังต่อแขกที่ได้รับเชิญผู้ครอบครองจะกำหนด¹³⁷ และจะต้องกำหนดไว้อย่างชัดเจนในสัญญาว่าให้ผู้ครอบครองใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่บุคคลที่อยู่ภายนอกสัญญา(หมายถึงบุคคลที่ขณะนั้นไม่มีผลประโยชน์ตามสัญญาไม่ใช่คู่กรณีตามสัญญาไม่ใช่ทายาทโดยสิทธิตามกฎหมาย คู่กรณีใดที่ไม่มีผลประโยชน์ในสัญญา) สำหรับอันตรายที่เกิดจากการก่อสร้าง บำรุงรักษา ซ่อมแซม หรือการอื่นในลักษณะเดียวกัน โดยบุคคลอื่นนอกจากผู้ครอบครองหรือคนใช้ของผู้ครอบครองหรือบุคคลอื่นที่ทำภายใต้การสั่งการหรือควบคุมของผู้ครอบครอง สัญญาจึงจะมีผลตามกฎหมายนี้¹³⁸

ส่วนในเรื่องความรับผิดชอบของเจ้าของที่ดินเกี่ยวกับหน้าที่ซ่อมแซมได้ถูกยกเลิกไป โดย The Defective Premises Act 1972 ซึ่งจะได้กล่าวในเรื่องต่อไป

นอกจากนี้ต่อมาภายหลังได้ที่ประเทศอังกฤษได้มีการตราพระราชบัญญัติ Unfair Contract Terms Act 1977 (UTCA) โดยในมาตรา 2 (1) ได้บัญญัติเพื่อเป็นการป้องกัน มิให้ผู้ครอบครองจำกัดความรับผิดชอบสำหรับบุคคลที่ตายหรือได้รับบาดเจ็บโดยมิสาเหตุมาจากความประมาทเลินเล่อ(และรวมถึงการใช้หน้าที่แห่งความระมัดระวังตามปกติ) ในที่ซึ่งผู้ครอบครองใช้สำหรับธุรกิจหรือจากที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ของธุรกิจการจำกัดความรับผิดชอบสำหรับความเสียหายจากทรัพย์สินมิได้เฉพาะถ้ามันมีเหตุผลเพียงพอที่จะทำ และตามมาตรา 3(1) ของ UTCA ที่กำหนดให้ผู้ครอบครองไม่สามารถกำหนดข้อสัญญาเพื่อลดหน้าที่ความรับผิดชอบ

¹³⁶ The Occupier Liability Act 1957 section 3 [online], 1 February 2555. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

¹³⁷ The Occupier Liability Act 1957 section 3(1) [online], 1 February 2555. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

¹³⁸ The Occupier Liability Act 1957 section 3 (2) [online], 1 February 2555. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

(obligation) ให้น้อยไปกว่าที่การใช้หน้าที่แห่งความระมัดระวังตามปกติ (common duty of care) กำหนดไว้สำหรับแขกที่ไม่ใช่คู่สัญญา ทั้งนี้ข้อกำหนดของ UTCA ไม่สามารถนำมาปรับใช้ในกรณี ที่แขกเข้าไปในที่ดินและสิ่งปลูกสร้างโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน หรือเพื่อการศึกษา นอกเสียจากว่าข้อบัญญัติได้อนุญาตด้วยตัวของมันเองให้มีวัตถุประสงค์สำหรับธุรกิจ¹³⁹

4.2.1.2 The Occupier Liability Act 1984¹⁴⁰

ภายหลังจากที่ได้บังคับใช้ The Occupier Liability Act 1957 แต่ยังคงเกิดปัญหา ระหว่างผู้ครอบครองกับผู้บุกรุก ต่อมารัฐสภาอังกฤษจึงได้มีการบัญญัติ The Occupier Liability Act 1984 เพื่อให้แก้ไขเพิ่มเติม ความรับผิดชอบของ ผู้ครอบครองที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ต่อบุคคลที่ รับผิดชอบ ที่เป็นบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือจากแขกที่ได้รับเชิญ และเป็น การปรับปรุงกฎหมายให้นำ The Unfair Contract Terms Act 1977 มาใช้ โดยได้กำหนดหน้าที่ของผู้ครอบครอง ให้มีหน้าที่ใน การใช้ความระมัดระวังครอบคลุมไปถึงผู้บุกรุก (trespassers) ด้วยซึ่งผู้บุกรุก หมายถึง บุคคลที่เข้าไป ในที่ดินของผู้อื่น โดยปราศจากการเชิญจากทุกกรณี และตามธรรมเนียมปฏิบัติของคอมมอนลอว์ ผู้ครอบครองจะเป็นปรีภักต่อผู้บุกรุก นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของผู้บุกรุกว่า หมายถึง บุคคลที่เข้าไป ในที่ดินของคนอื่นโดยปราศจากการได้รับอนุญาตแบบต่างๆ และการเข้าไป ในที่ดินผู้ครอบครองไม่ทราบ หรือถ้าทราบก็จะปฏิเสธไม่ทำให้ทำ นั่นหมายความว่า ผู้บุกรุก จะหมายรวมไปถึงไม่เฉพาะแต่เพียงขโมย (burglars) หรือผู้ที่เข้าไปครอบครองที่ดินโดยพลการ (squatter) ดังนั้นจึงรวมถึงใครก็ตามที่เข้าไป เช่น คนที่หลงเข้าไปในที่แห่งนั้น โดยไม่ได้ตั้งใจเพราะ ไม่มีที่แบ่งเขตชัดเจน หรือเพราะว่าสิ่งที่แบ่งอาณาเขตมันหายไป¹⁴¹ แต่เดิมคอมมอนลอว์ ได้กำหนดให้เจ้าของที่ดินมีหน้าที่ต้องไม่กระทำโดยเจตนาหรือประมาทให้ผู้บุกรุกได้รับบาดเจ็บ โดยหลักนี้เป็นกฎหมายจนกระทั่งปี 1972 ที่ศาลบังคับให้ริสอร์ท ปฏิบัติตามข้อสมมติทางกฎหมาย ที่รู้ว่าแม้ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงแต่ก็ต้องใช้ (legal fictions) เช่น ให้ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับ อนุญาตหรือเป็นผู้ถูกชักจูง ล่อลวงโดยให้ผู้บุกรุกเข้ามากลายเป็นแขก ในคดีที่สมควรได้รับการ ช่วยเหลือ ส่วนใหญ่จะเป็นคดีที่เกี่ยวกับเด็ก เช่น ในคดี British Railway Board V. Herrington [1972] AC 877 ที่สภาขุนนางแนะนำหน้าที่ใหม่ ให้ผู้ครอบครองมีหน้าที่มนุษยธรรมตามปกติ

¹³⁹ Catherine Elliott and Frances Quinn *Tort Law* 3th (London :Longman,2001) p.152

¹⁴⁰ [online], 9 February 2011. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

¹⁴¹ Catherine Elliott and Frances Quinn *Tort Law* 3th (London :Longman,2001) p.153

(common humanity) แก่ผู้บุกรุกที่เพิ่งพบ (trespasser know to be present) และหน้าที่นี้เป็นหน้าที่ที่หากไม่ทำแล้วศาลจะพิจารณาให้ผู้ครอบครองชดใช้ ทั้งนี้ตามคำตัดสินของคดี *Herrington* ได้รับการวิจารณ์ และถูกอ้างถึงใน *The Law Commission (Law Commission Report No. 75, Cmnd 6428)* ซึ่งเป็นพื้นฐานของเรื่อง *The Occupier Liability Act 1984* ดังนั้น ในปัจจุบันเป็นสิ่งที่แน่นอนที่กฎหมายเกี่ยวกับผู้บุกรุกเป็นเรื่องยากที่ผู้ครอบครองจะต้องรู้ใครเป็นผู้บุกรุก จะสามารถแบ่งได้ อย่างไรก็ตามระหว่างความแตกต่างของผู้บุกรุก กับผู้ที่จะต้องถูกลงโทษ เช่น ขโมย และเด็กที่หลงทาง อะไรคือมาตรฐานของความระมัดระวัง (standard of care) ที่ควรต้องผูกพัน และจำเลยสามารถนำไปใช้ได้ ดังนั้น *The Occupier Liability Act 1984* จึงเป็นกฎหมายที่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับผู้บุกรุกเหล่านี้ได้¹⁴²

ขอบเขตของ *The Occupier Liability Act 1984* ได้แก่ เป็นกฎหมายที่ใช้กับบุคคลที่นอกเหนือจากแขก (visitor) โดยรวมถึงผู้บุกรุก บุคคลที่เข้าไปในที่ดินตามสัญญาที่ให้ใช้ได้ โดยกฎหมายฉบับนี้ หรือภายใต้กฎหมายฉบับอื่น เช่น *The National Park and Access to the Countryside Act 1949* ที่บุคคลมีสิทธิส่วนตัวตามกฎหมายที่ใช้เส้นทาง ทั้งนี้กฎหมายฉบับนี้ให้ความสนใจบนความรับผิดชอบของผู้ครอบครองต่อผู้บุกรุก โดยกฎหมายนี้นำมาใช้กับความเสียหายใดที่จะทำให้เกิดการบาดเจ็บจากอันตรายจากที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง อาจเป็นการกระทำหรือละเว้นกระทำบนที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น โดยกฎหมายฉบับนี้จะนำหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติมาปรับใช้ให้เหมือนกับหน้าที่ของผู้ครอบครอง¹⁴³

เห็นได้ว่าเมื่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้ครอบครองและแขกที่ได้รับเชิญได้ก่อตั้งขึ้น ผู้ครอบครองมีหน้าที่ใช้ความระมัดระวังตามปกติ (Common Duty of Care) แต่เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้ครอบครองกับผู้บุกรุกก่อตั้งขึ้น แต่ไม่ใช่หน้าที่ที่เกิดโดยอัตโนมัติ แต่จะต้องมีการปฏิบัติตามมาตรา 1 (3) * ที่กำหนดเงื่อนไขไว้สามสิ่งว่า ผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างจะมีหน้าที่ต่อบุคคลอื่น (ผู้ไม่ใช่แขกของเขา) ถ้ามีความเสี่ยงใดๆเกิดขึ้น ถ้ากรณีแรก ผู้ครอบครองทราบถึง

¹⁴² John Cooke, *Law of Tort 7th* (London :Pearson Longman ,2005) p.215

¹⁴³ John Cooke, *Law of Tort 7th*, p.216

* 1 Duty of occupier to persons other than his visitors....

(3) An occupier of premises owes a duty to another (not being his visitor) in respect of any such risk as is referred to in subsection (1) above if—

(a) he is aware of the danger or has reasonable grounds to believe that it exists;

อันตราย หรือมีความเชื่ออย่างมีเหตุผลบนหลักพื้นฐานที่ว่าอันตรายยังคงมีอยู่ กรณีที่สอง ผู้ครอบครอง รู้หรือมีความเชื่อบนพื้นฐานที่ว่า ผู้ที่ไม่ได้รับเชิญได้เข้ามาอยู่ใกล้เคียงกับอันตรายที่เกิดขึ้น หรือเขาสามารถเข้ามาบริเวณใกล้เคียงที่อันตราย (ในกรณีที่แขกที่ไม่ได้รับเชิญมีอำนาจตามกฎหมายที่จะอยู่ในบริเวณนั้นหรือไม่) และกรณีที่สามผู้ครอบครองได้รับการคาดหมายอย่างสมเหตุสมผลที่ต้องเสนอความคุ้มครอง แก่ผู้ที่ไม่ได้รับเชิญในความเสี่ยงที่อาจทำให้เขาได้รับบาดเจ็บ

นอกจากนี้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้อนุญาตให้ผู้บุกรุกสามารถเรียกค่าเสียหายจากที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากผู้ครอบครองได้ด้วย

4.2.2 The Defective Premises Act 1972 ¹⁴⁴

The Defective Premises Act 1972 เป็นกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าของที่ดินและผู้ก่อสร้าง และผู้ที่เกี่ยวข้องในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย เพื่อให้ก่อสร้างให้ถูกต้องปลอดภัย โดยมีการบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ในการสร้างที่อยู่อาศัย¹⁴⁵ และมีการกำหนดเกี่ยวกับกรณีที่ไม่นับรวมการเยียวยาภายใต้มาตรา 1 โดยเป็นที่อยู่อาศัยที่มีการสร้างหรือขายเป็นครั้งแรกโดยได้รับการรับรองจากรัฐมนตรี¹⁴⁶ มีการกำหนดหน้าที่ใช้ความระมัดระวัง สำหรับงานที่ทำ บนที่ดินและสิ่งก่อสร้างและไม่ระงับเมื่อมีการโอนที่ดินและสิ่งก่อสร้างนั้น หมายถึงเมื่อมีงานที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง ซ่อมแซม บำรุงรักษา รื้อถอน หรืองานอื่นใดที่เกี่ยวกับที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ผู้มีหน้าที่ใช้ความระมัดระวังยังคงมีหน้าที่นั้น ซึ่งจะไม่ระงับไปโดยการโอนที่ดินและสิ่งก่อสร้างนั้น แต่ไม่ใช่ในกรณีที่ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้เช่าโดยมีสัญญาเช่าก่อนหน้าที่พระราชบัญญัติใช้บังคับ หรือมีสัญญาโอน โดยวิธีใดๆก่อนสัญญานี้ใช้บังคับ¹⁴⁷ และในมาตรา 4 ได้บัญญัติเรื่องหน้าที่ใช้ความ

¹⁴⁴The Defective Premises Act 1972 [online], 1 February 22011. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

¹⁴⁵ The Defective Premises Act 1972 section 1[online], 1 February 22011. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

¹⁴⁶ The Defective Premises Act 1972 section 2[online], 1 February 22011. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

¹⁴⁷ The Defective Premises Act 1972 section 3[online], 1 February 22011. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

ระมัดระวังของเจ้าของที่ดิน ซึ่งมีหน้าที่หรือสิทธิในการซ่อมแซมที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่ได้โอนไป ซึ่งมาตรานี้เป็นมาตราที่บัญญัติแล้วไปแทนที่มาตรา ที่ 4 ของ The Occupier Liability Act 1957 โดยมีหลักที่กำหนดหน้าที่ของผู้ให้เช่าไว้โดยให้ผู้ให้เช่ามีหน้าที่ เข้าไปตรวจและซ่อมแซมอสังหาริมทรัพย์ที่ให้เช่าได้ตลอด โดยที่ผู้เช่าไม่ต้องแจ้งเตือนให้ผู้ให้เช่ารู้ว่ามีความชำรุดบกพร่องเนื่องจากผู้ให้เช่าเอง ควรทราบว่ามีความชำรุดบกพร่อง จึงเห็นได้ว่าอยู่ภายใต้หน้าที่การใช้ความระมัดระวังต่อบุคคลอื่นๆ¹⁴⁸

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับเรื่องของการรับผิดชอบทางละเมิด และเมื่อได้ศึกษากฎหมายที่อาจเกี่ยวข้องกับเรื่องป้ายแล้วพบว่า มีพระราชบัญญัติที่ให้อำนาจในการออกกฎระเบียบบางฉบับที่มีความเกี่ยวข้องกับการควบคุมป้าย ได้แก่ The Town and Country Planning Act 1990 และ The Town and Country Planning (Control or Advertisement) Regulation 2007 และ 2011 โดยจะได้รวมอธิบายในหัวข้อต่อไป

4.2.3 The Town and Country Planning Act 1990¹⁴⁹

The Town and Country Planning Act 1990 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับผังเมืองในเมืองและท้องถิ่น กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวกับผังเมือง ที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจจัดการเมือง เช่นที่ London และพื้นที่นอกเมือง โดยมีทั้งเรื่องการควบคุมและการพัฒนา การจ่ายค่าเสียหายสำหรับผลกระทบที่เกิดจากคำสั่ง หรือหนังสือแจ้งเตือนและมีการกำหนดเรื่องสิทธิของเจ้าของในการที่ให้เช่าทรัพย์สินการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย การควบคุมเป็นพิเศษ เป็นต้น โดยเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องป้าย อยู่ในส่วนที่ 8 ตอนที่ 3 การโฆษณา ที่ได้บัญญัติโดยให้อำนาจรัฐมนตรี ออกกฎหมายลำดับรองเกี่ยวกับเรื่องการควบคุมโฆษณา และมีความเกี่ยวข้องกับป้ายเพราะมีการใช้ป้ายสำหรับโฆษณากลางแจ้ง เป็นพระราชบัญญัติที่ควบคุมการโฆษณากลางแจ้งเป็นการควบคุมป้ายโดยการให้อนุญาต ที่มีผู้ร้องขออนุญาตติดตั้งหรือก่อสร้างป้ายจากเจ้าพนักงานผังเมืองท้องถิ่น อาจเป็นการที่กฎหมายให้อนุญาตโดยปริยาย โดยจะเป็นกรณีที่กำหนดรายละเอียดไว้ในกฎหมายแล้ว เมื่อป้ายที่ต้องการขออนุญาตมีลักษณะตรงตามกฎหมาย ถือ

¹⁴⁸ The Defective Premises Act 1972 section 4[online], 1 February 22011. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

¹⁴⁹ The Town and Country Planning Act 1990 [online], 3 February 2012. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

ว่าป้ายนั้นได้รับอนุญาตโดยปริยาย และได้รับการยอมรับตามกฎหมายโดยอัตโนมัติ ส่วนการอนุญาตโดยชัดแจ้ง เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์การติดตั้งป้ายโฆษณาไว้ แต่ต้องได้รับการอนุญาตจากเจ้าพนักงาน โดยชัดแจ้งก่อนจึงติดตั้งได้ นอกจากนี้มีการควบคุมโดยการกำหนดพื้นที่ควบคุมพิเศษ ตามที่บัญญัติในระเบียบ ได้แก่ The Town and Country Planning (Control or Advertisement) Regulation 2007

4.2.4 The Town and Country Planning (Control or Advertisement) Regulation 2007

The Town and Country Planning (Control or Advertisement) Regulation 2007 เป็นระเบียบที่ได้บัญญัติเพื่อเป็นการยกเลิกแทนที่ระเบียบต่างๆ ได้แก่ The Town and Country Planning (Control or Advertisement) Regulation 1992 (SI 1992/666) , The Town and Country Planning (Control or Advertisement)(Amendment) Regulation 1994(SI 1994/2351) , The Town and Country Planning (Control or Advertisement)(Amendment) Regulation 1999(SI 1999/1810) โดยระเบียบนี้ใช้ในเฉพาะ อังกฤษ โดยสาระสำคัญที่มีการเปลี่ยนในระเบียบนี้ ได้แก่ เสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงโดยลดมาตรการ เปลี่ยนกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมป้ายโฆษณาให้มีความชัดเจน เนื่องจากมีการตรวจสอบอย่างละเอียดจากหน่วยงาน และมีระเบียบที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ โดยมีการให้อำนาจในการกระทำเพื่อให้ชีวิตริ่รรมย์ ทั้งการมองเห็นและการได้ยิน และให้เกิดความปลอดภัยในสังคม(interests of amenity and public safety) ไม่เฉพาะความปลอดภัยทางถนนแต่รวมป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรม เช่น มิให้บังกล้องที่ควบคุมถนน กล้องจับความเร็ว

ทั้งนี้ระเบียบฉบับนี้มีขอบเขตในการควบคุมได้แก่สิ่งที่ใช้โฆษณาทุกอย่างบนพื้นดิน(the display all of advertisements on land) รวมถึงการโฆษณาบนอาคารและในน้ำ จะมีการยกเว้นไว้ในกลุ่มเฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น¹⁵⁰ ระเบียบนี้ได้กำหนดเงื่อนไขที่เป็นมาตรฐาน (Standard of Conditions)ไว้ 5 อย่าง ได้แก่

- เงื่อนไขที่เป็นมาตรฐานข้อ 1 กำหนดว่าจะต้องไม่มีการโฆษณา โดยที่เจ้าของสถานที่ตั้ง ไม่ได้รับอนุญาตในที่นี้รวมถึงที่ดินและตึกที่การโฆษณาตั้งอยู่หรือบุคคลใดๆที่มีผลประโยชน์บนพื้นที่นั้นจะถูกผูกพันให้ได้รับการให้อนุญาต

¹⁵⁰ The Town and Country Planning (Control or Advertisement) Regulation 2007 Part 2 The Scope of control [online], 1 February 22011. Available from <http://www.legislation.gov.uk>

- เงื่อนไขที่เป็นมาตรฐานข้อ 2 ห้ามติดตั้งป้ายหรือสิ่งตั้งโชว์ที่เกี่ยวกับการโฆษณา ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคลใดๆก็ตามที่ใช้ทางหลวง (Hightway) ทางรถไฟ เส้นทางทางน้ำ (waterway) ท่าเรือ หรือท่าอากาศยาน (ทั้งของพลเรือนและของทหาร) หรือเป็นการบดบังป้าย สัญญาณจราจร สัญญาณรถไฟ หรือการเดินทางเรือหรืออากาศยาน รวมถึงห้ามติดตั้งป้ายหรือสิ่งตั้งโชว์ ที่เกี่ยวกับการโฆษณาซึ่งอาจบังสิ่งต่างที่ใช้เพื่อสำหรับรักษาความปลอดภัยหรือการตรวจตรา (เช่น กล้องทีวีวงจรปิด) หรือกล้องตรวจจับความเร็วของยานพาหนะ

- เงื่อนไขที่เป็นมาตรฐานข้อ 3 กำหนดให้การโฆษณาและที่คินหรืออาคารใดๆที่ใช้เพื่อติดตั้ง จะต้องได้รับการจัดการอย่างสมเหตุสมผล โดยมีเงื่อนไขที่สะอาดเป็นระเบียบ และจะไม่ทำให้ความสวยงามทางทัศนียภาพของสถานที่นั้นลดลง

- เงื่อนไขที่เป็นมาตรฐานข้อ 4 กำหนดให้ โครงสร้างของสิ่งปลูกสร้าง หรือป้ายที่ใช้เพื่อการโฆษณา จะต้องได้รับการจัดการให้อยู่ในความปลอดภัยที่จะไม่ทำให้เกิดอันตรายแก่ สาธารณะ

- เงื่อนไขที่เป็นมาตรฐานข้อ 5 เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายป้ายโฆษณา และกำหนดให้ ที่ติดตั้งป้ายจะต้องปลอดภัยและไม่ทำให้เกิดอันตรายแก่สาธารณะ และอยู่ในเงื่อนไขที่สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยดังนั้นป้ายจะไม่ทำให้ ความสวยงามของทัศนียภาพทำเลที่ตั้งลดลง

นอกจากนี้มีการกำหนดพื้นที่ควบคุมพิเศษ ที่จะติดตั้งป้ายโฆษณาในพื้นที่พิเศษได้ เพียงบางประเภท นอกจากนี้ระเบียบ ที่มีการควบคุมการติดตั้งป้ายโฆษณา ที่ได้กำหนดวิธีการ อนุญาตการติดตั้งป้ายโฆษณาไว้ และมีการกำหนดเกี่ยวกับการชดใช้ค่าทดแทนการให้ปลดป้าย ออกในกรณีที่รัฐมนตรีได้ใช้อำนาจเตือนให้ระงับการ โฆษณาตามประเภทที่กำหนดไว้ โดยถ้าเห็น ว่าจำเป็นเพื่อบรรเทาความเสียหาย เกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ หรืออันตรายแก่ ประชาชน และหากมีการติดตั้งป้ายที่ฝ่าฝืนระเบียบนี้ จะให้จ่ายค่าปรับเพื่อเป็นการลงโทษในการทำ ผิดเบื้องต้น และหากกระทำผิดต่อไปยังคงต้องจ่ายค่าปรับเป็นรายวัน นอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้ สถานที่ที่ได้ถูกใช้สำหรับการติดตั้งโฆษณา จะต้องได้รับการบำรุงรักษา ตามข้อกำหนดเกี่ยวกับ ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ รวมถึงโครงสร้างและตัวป้ายที่ได้รับการ ก่อสร้างหรือที่คิดเพื่อการ โฆษณา ต้องได้รับการบำรุงรักษาตามข้อกำหนดเพื่อความปลอดภัย

เมื่อได้ทำการศึกษกรณีพิพาท (case study) สำหรับในประเทศอังกฤษ พบว่า ถ้าเป็นกรณีพิพาทที่เกี่ยวกับการที่ป้ายตกลงมาและทำให้บุคคลได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ทรัพย์สิน ร่างกาย ไม่พบเลย แต่จะพบกรณี ที่เกี่ยวกับกรณีพิพาทเกี่ยวกับกฎหมายที่ออกมาควบคุมป้ายตาม

กฎหมาย The Town and Country Planning Act 1990, Town and Country Planning (Control or Advertisement) Regulation 2007, London Local Authorities Act 1995 และ case มีจำนวนน้อยมากเช่น

- กรณี R. (on the application of Blow Up Media UK Ltd) v Lambeth LBC [2008] EWHC 1912 (Admin); [2009] 1 P. & C.R. 10 (QBD (Admin))¹⁵¹

- กรณี R. (on the application of Cal Brown Ltd [t/a CB])V. Hounslow LBC¹⁵²

-กรณี R. (on the application of Clear Channel UK Ltd) V. Hammersmith and Fulham LBC¹⁵³

- กรณี UK Brent LBC V. Maiden Outdoor Advertising Ltd. 31 May 2002¹⁵⁴

จากกรณีศึกษาดังกล่าวข้างต้น ที่มีการพิพาทกัน โดยมีป้ายเกี่ยวข้อง แต่เห็นได้ว่าเป็นการพิพาทกัน ในประเด็นที่เกี่ยวกับมาตรการควบคุมป้าย แต่ล้วนเป็นคดีที่อยู่นอกขอบเขตการศึกษาทั้งสิ้น จึงไม่นำมาวิเคราะห์ แต่กรณีเกี่ยวกับป้ายต่างๆตกลงมาทำความเสียหายให้แก่บุคคลและทรัพย์สินโดยตรง จากข้อมูลที่ค้นมาใช้ในการศึกษานั้น ไม่พบ เนื่องจากว่ามีการบัญญัติกฎหมายที่ให้นำป้ายขนาดใหญ่ เช่น ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ (billboard , outdoor advertising) ให้ออกไปอยู่นอกเมืองแล้วจึงไม่มีกรณีศึกษา เกี่ยวกับป้ายที่ใช้หลักเกณฑ์เรื่องละเมิด (Tort Law) ของมคอมมอนลอว์ และผู้เขียนคิดว่าที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การบังคับตามมาตรการควบคุมป้ายของอังกฤษมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ไม่เกิดกรณีพิพาท (case) และผู้เขียนเห็นว่าหากมีความเสียหายเกี่ยวกับป้าย น่าจะเป็นการนำหลักเกณฑ์เรื่องละเมิด (Tort Law) มาปรับใช้ ได้แก่ หลักประมาทเลินเล่อ (Negligence) หลักเกี่ยวกับหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง (Duty of care) หลักหน้าที่ของผู้ครอบครอง (Occupier Duty) เป็นต้น

¹⁵¹ Thomson Reuters, R. (on the application of Blow Up Media UK Ltd) v Lambeth LBC ,2009 [online], 3 February 2011. Available from <http://www.westlaw.com>

¹⁵² Thomson Reuters ,R. (on the application of Cal Brown Ltd [t/a CB])V. Hounslow LBC westlaw , 2009 [online], 3 February 2011 Available from <http://www.westlaw.com>

¹⁵³ Thomson Reuters ,R. (on the application of Clear Channel UK Ltd) V. Hammersmith and Fulham LBC westlaw ,2009 [online], 3 February 2011 Available from <http://www.westlaw.com>

¹⁵⁴ Thomson Reuters , UK Brent LBC V. Maiden Outdoor Advertising Ltd. 31 May 2002 westlaw , [online], 3 February 2011 Available from <http://www.westlaw.com>

บทที่ 5

วิเคราะห์ปัญหาความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย

ในการวิเคราะห์ปัญหาความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย ผู้ศึกษาได้คาดการณ์ไว้ว่าจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายคอมมอนลอว์ของประเทศอังกฤษ แต่เมื่อได้ศึกษาข้อมูลแล้วพบว่าในประเทศอังกฤษไม่มีประเด็นปัญหาแบบประเทศไทย เนื่องด้วยระบบการบริหารจัดการ มาตรการควบคุมป้ายของประเทศอังกฤษแตกต่างจากประเทศไทย ที่ประเทศอังกฤษสามารถควบคุมป้ายได้ ทำให้ไม่เกิดประเด็นปัญหาเหมือนในประเทศไทย ดังนั้นในการวิเคราะห์ ผู้ศึกษาจึงเปลี่ยนเป็นการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะกฎหมายไทยเท่านั้น โดยให้การศึกษากฎหมายต่างประเทศเป็นเพียงตัวอย่าง จากการศึกษากฎหมายละเมิดพบว่า อาจเกิดปัญหาความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้หลากหลายกรณี และอาจเข้าหลักเกณฑ์ของกฎหมายได้หลายมาตรา หรือบางกรณีอาจไม่สามารถปรับใช้กฎหมายมาตราใดเข้ากับข้อเท็จจริงได้ โดยในการวิเคราะห์จะได้ทำการพิจารณาปัญหาของการปรับใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เป็นรูปธรรมจากป้าย ปัญหาบุคคลผู้ต้องรับผิดตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย และข้อยกเว้นความรับผิดของความเสียหายที่เกิดจากป้าย ดังต่อไปนี้

5.1 ปัญหาของการปรับใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เป็นรูปธรรมจากป้าย

ป้ายเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ไม่สามารถกระทำละเมิดต่อผู้อื่นอย่างบุคคลกระทำความผิด แต่ป้ายอาจเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นได้ เช่น ในกรณีที่มีบุคคลเป็นผู้กระทำ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดความเสียหายขึ้น สำหรับการที่ผู้เสียหายจะหาว่าบุคคลใดเป็นผู้ที่จะต้องรับผิดชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้าย และปัญหาเบื้องต้นของการปรับใช้กฎหมายเมื่อมีความเสียหายที่เกิดจากป้าย ได้แก่ เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นจะนำกฎหมายฉบับใดมาปรับใช้เพื่อหาผู้รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย จะนำกฎหมายเฉพาะหรือกฎหมายท้องถิ่น หรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด มาปรับใช้

จากการศึกษากฎหมายที่อาจเกี่ยวข้องหรือกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับป้ายของผู้เขียนได้ศึกษาจากกฎหมายเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติ

รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และกฎหมายลำดับรองฉบับต่างๆที่เกี่ยวข้อง พบว่ามี กฎหมายเพียงฉบับเดียวที่กำหนดผู้ที่ต้องรับผิดชอบจากความเสียหายที่เกิดจากป้าย ได้แก่ ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ ที่กำหนดให้ผู้ที่ได้รับอนุญาต เป็นผู้รับผิดชอบ ความเสียหายเกิดขึ้นจากป้ายหรือจากการติดตั้งหรือจากการรื้อถอนป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ แม้ว่าประกาศกรุงเทพมหานครฉบับดังกล่าวจะบัญญัติโดยกำหนดให้ผู้ที่ได้รับอนุญาต เป็นผู้รับผิดชอบความเสียหายเกิดขึ้นจากป้ายหรือจากการติดตั้งหรือจากการรื้อถอนป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ แต่เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการบัญญัติกฎหมายของฝ่ายปกครอง(กรุงเทพมหานคร) แต่จะถือว่าฝ่ายปกครองสามารถบัญญัติกฎหมายลักษณะที่กำหนดได้หรือไม่ จะมีผลใช้บังคับได้มากน้อยเพียงไร จะเปลี่ยนแปลงผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่ง ลักษณะละเมิดหรือไม่ เพราะเป็นการกำหนดให้ประชาชนด้วยกันรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายต่อประชาชนคนอื่น เนื่องจากโดยปกติแล้วฝ่ายปกครองเรียกให้ประชาชนชำระค่าเสียหายมักจะกำหนดให้ชำระค่าปรับให้แก่หน่วยงานราชการ แต่การที่ฝ่ายปกครองออกประกาศให้ประชาชนรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายระหว่างประชาชนด้วยกันสามารถทำได้หรือไม่

ประเด็นนี้ผู้เขียนได้เรียนถาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณรงค์เดช สรุ โฆษิต¹⁵⁵ สรุปได้ว่า “ กรณีที่ฝ่ายปกครองออกประกาศให้ประชาชนรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายระหว่างประชาชนด้วยกันถือว่า ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง เกี่ยวกับประเด็นที่ว่า อะไรคือการกระทำทางปกครอง แต่ไม่มีหนังสือเล่มใดที่เขียนเรื่องนี้ไว้โดยตรง และประกาศฉบับดังกล่าว เป็นการกำหนดเงื่อนไขที่ใช้บังคับกับผู้รับใบอนุญาตเท่านั้น จึงไม่มีผลผูกพันบุคคลภายนอกประกาศฯ ดังนั้นประกาศฉบับนี้จึงสามารถใช้ได้ในส่วนที่ว่าหากผู้ได้รับอนุญาตให้ติดตั้งป้ายไม่ชดใช้ค่าเสียหาย หน่วยงานผู้ออกใบอนุญาตอาจใช้เป็นฐานในการเพิกถอนใบอนุญาตได้ โดยอาจถือว่าผู้ได้รับใบอนุญาตทำผิดเงื่อนไขของคำสั่งทางปกครอง และการเพิกถอนใบอนุญาตถือได้ว่า เป็นสภาพบังคับของประกาศฯ ซึ่งเป็นมาตรการบังคับอย่างหนึ่ง ตามหลักของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เพราะตามปกติในใบอนุญาตมักจะมีการกำหนดเงื่อนไขไว้ที่ท้ายคำสั่ง โดยจะระบุว่าผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งเจ้าหน้าที่ ฯลฯ จึงเป็นการที่ผู้รับใบอนุญาตได้ทำผิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในคำสั่งทางปกครอง

¹⁵⁵ สัมภาษณ์ ณรงค์เดช สรุ โฆษิต, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 6 พฤษภาคม 2555

ส่วนบุคคลที่ได้รับความเสียหาย ในการเรียกค่าเสียหายเมื่อมีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้ายหรือจากการติดตั้งหรือจากการรื้อถอนป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ หากเกิดกับบุคคลภายนอกแล้วในการเรียกค่าเสียหายจะต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้ เพราะผู้รับใบอนุญาตติดตั้งป้ายไม่ได้ใช้อำนาจรัฐ ดังนั้น ผู้เสียหายจึงต้องฟ้องศาลยุติธรรม รวมถึงหากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้ายหรือจากการติดตั้งหรือจากการรื้อถอนป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ ได้เกิดขึ้นกับหน่วยงานของรัฐ ทำให้ทรัพย์สินของหน่วยราชการอื่น หรือแม้แต่วงงานผู้ออกใบอนุญาตได้รับความเสียหายก็ตาม ในการเรียกให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย จะต้องนำหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด มาปรับใช้และเป็นการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายต่อศาลยุติธรรม

กล่าวโดยสรุป ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะฉบับดังกล่าว สามารถใช้ได้โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองตามที่สภาพบังคับของประกาศกำหนดได้แก่ หากผู้รับใบอนุญาตไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น หน่วยงานผู้ออกใบอนุญาตอาจใช้เป็นฐานในการเพิกถอนใบอนุญาตได้ แต่หน่วยงานฝ่ายปกครองผู้ออกใบอนุญาตไม่สามารถบังคับให้ผู้ได้รับอนุญาตชดใช้ค่าเสียหายตามประกาศฉบับนี้ได้ เมื่อเกิดความเสียหายจากป้ายแล้ว หากผู้ได้รับอนุญาตไม่รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายแล้ว ผู้เสียหายจะต้องดำเนินการฟ้องเรียกค่าเสียหายต่อศาลยุติธรรม โดยเป็นการฟ้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด และประกาศฉบับนี้ไม่มีผลใดๆที่จะเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดและผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดได้ ผู้เสียหายไม่อาจอ้างประกาศฉบับนี้ เรียกให้ผู้ได้รับอนุญาตรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายในฐานที่เป็นบทกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี เพื่อขอให้ศาลยุติธรรมสั่งให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตชดใช้ค่าเสียหายได้ เพราะศาลยุติธรรมจะใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด เป็นฐานในการบังคับแก่คดี แต่ประกาศฉบับนี้อาจสามารถนำมาใช้เป็นเพื่อเป็นหลักฐานประกอบอื่นๆได้เท่านั้น ดังนั้น การที่ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องชดใช้ค่าเสียหายหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการที่ผู้เสียหายสามารถพิสูจน์ได้หรือไม่ ว่าผู้ได้รับอนุญาตกระทำผิดประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดหรือไม่”

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า เมื่อมีความเสียหายที่เกิดจากป้ายแล้ว กฎหมายที่จะนำมาปรับใช้ กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพื่อหาบุคคลผู้จะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด ไม่สามารถนำ กฎหมายเฉพาะ หรือกฎหมายท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครฉบับต่างๆมาใช้เป็นบทกฎหมายที่จะใช้บังคับเป็นฐานแห่งคดี เพื่อให้ชดใช้ค่าเสียหายระหว่างกันได้ ดังเช่นในประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการ

ติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ ที่กำหนดให้ผู้ที่ได้รับอนุญาต เป็นผู้รับผิดชอบรับผิดชอบต่อความเสียหายเกิดขึ้นจากป้ายหรือจากการติดตั้งหรือจากการรื้อถอนป้ายก็ตาม แต่กฎหมายที่จะนำมาปรับใช้เพื่อเป็นฐานแห่งคดีในการกำหนดความรับผิดให้ผู้ใช้ค่าเสียหาย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เมื่อได้ข้อสรุปว่า กฎหมายที่จะนำมาปรับใช้กับความเสียหายที่เกิดจากป้ายในการหาบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดแล้ว บทบัญญัติที่เป็นหลักพื้นฐานที่สำคัญในเรื่องละเมิด ได้แก่ มาตรา 420 ที่กำหนดให้บุคคลผู้กระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด เป็นผู้ทำละเมิดจะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำนั้น เป็นกรณี que เมื่อบุคคลใดเป็นผู้กระทำ บุคคลผู้นั้นจะเป็นผู้รับผิดชอบ อันเป็นไปตามทฤษฎีความรับผิดที่ต้องการความผิด ที่เป็นทฤษฎีที่มีหลักเกณฑ์ว่าผู้กระทำจะมีความรับผิดเพื่อละเมิดในกรณีที่จะต้องมีความผิด (fault) ของผู้ทำละเมิด ได้แก่ มีความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญ ส่งผลให้ผู้เสียหายที่จะเรียกให้ผู้กระทำละเมิดชดเชยค่าเสียหาย จะต้องสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ความชัดเจนว่า ผู้ใดเป็นผู้กระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อให้ตนเสียหาย เป็นไปตามหลักที่ว่าผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้นมีหน้าที่พิสูจน์ แต่หากไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ ผู้เสียหายจะไม่ได้รับชดเชย เสียความเสียหายตามมาตรา 420 เนื่องจากการพิสูจน์ให้เห็นถึงเจตนาของบุคคลเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก

จากที่กล่าวมาข้างต้นว่า การจะเรียกให้บุคคลรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้ายกรณีที่มีบุคคลกระทำซึ่งจะต้องพิสูจน์ให้ได้ข้อเท็จจริงว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออันเป็นเรื่องที่ทำได้ยากแล้ว หากเป็นกรณีที่เกิดความเสียหายที่เกิดจากป้ายโดยไม่ทราบว่าคุณใดเป็นผู้กระทำ หรือหาบุคคลที่กระทำความผิดโดยตรงไม่ได้ เพราะผู้เสียหายไม่สามารถพิสูจน์เจตนาผู้กระทำได้ ส่งผลให้ไม่สามารถหาผู้รับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา จึงมีการบัญญัติมาตราที่ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย และหากมีข้อเท็จจริงเกิดขึ้นอันเป็นไปตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายแล้ว ผู้เสียหายที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้ใดกระทำความผิดตามข้อสันนิษฐานแล้ว บุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย โดยไม่ต้องพิสูจน์เจตนาตามมาตรา 420 ข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่อาจมีความเกี่ยวข้องและนำมาปรับใช้ได้กับความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย ได้แก่ มาตรา 434 ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากทรัพย์ โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้ กอไฟ้ มาตรา 436 ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากของตกหล่นหรือของทิ้งขว้างจากโรงเรือน และมาตรา 437 ความรับผิดในความ

เสียหายที่เกิดจากทรัพย์สินทราย รวมถึงหากมีการจ้างบุคคลอื่น ได้แก่ กรณีของมาตรา 425 ความรับผิดชอบของนายจ้างในการทำละเมิดของลูกจ้างมาตรา 426 ความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างทำของ

ในการนำบทสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 434 และมาตรา 436 มาปรับใช้ โดยทั้งสองมาตรานี้ความเสียหายที่เกิดขึ้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับโรงเรียน ประกอบกับเมื่อได้ศึกษากฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับป้ายในบทที่ 2 พบว่า มีมาตรา 4 (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ได้บัญญัตินิยามของคำว่า อาคารไว้ โดยกำหนดให้อาคาร หมายความรวมถึงป้าย จึงเกิดปัญหาว่าในการปรับใช้ มาตรา 434 และมาตรา 436 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะนำคำนิยามของคำว่า อาคาร ที่หมายความรวมถึงป้าย มาใช้ในความหมายของคำว่า โรงเรียนในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วยหรือไม่

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของมาตรา 4 (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ที่ได้บัญญัติให้ อาคาร หมายความว่า ดึก บ้าน เรือน โรง ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงาน และสิ่งที่สร้างขึ้นอย่างอื่น ซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ และหมายความรวมถึง ป้าย หรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

(1) ที่ติดหรือตั้งไว้เหนือที่สาธารณะและมีขนาดเกินหนึ่งตารางเมตร หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างเกินสิบกิโลกรัม

(2) ที่ติดหรือตั้งไว้ในระยะห่างจากที่สาธารณะซึ่งเมื่อวัดในทางราบแล้ว ระยะห่างจากที่สาธารณะมีน้อยกว่าความสูงของป้ายนั้นเมื่อวัดจากพื้นดิน และมีขนาดหรือมีน้ำหนักเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง

โดยกฎกระทรวงฉบับที่ 23 กำหนดให้ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่ติดหรือตั้งไว้ในระยะห่างจากที่สาธารณะซึ่งเมื่อวัดในทางราบแล้ว ระยะห่างจากที่สาธารณะมีน้อยกว่าความสูงของป้ายนั้น เมื่อวัดจากพื้นดิน และมีขนาดความกว้างของป้ายเกินห้าสิบเซนติเมตรหรือยาวเกินหนึ่งเมตรหรือ เนื้อที่ของป้ายเกินห้าพันตารางเซนติเมตร หรือมีน้ำหนักของป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้ง ป้ายอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินสิบกิโลกรัม เป็นอาคาร

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 จะมีการกำหนดนิยามของคำว่า อาคาร ให้มีความหมายรวมถึง ป้าย แต่ผู้เขียนเห็นว่า ตามหลักการตีความกฎหมายหรือการตีความตามไวยากรณ์ที่ว่า บทวิเคราะห์ศัพท์ของกฎหมายฉบับใดที่ใช้ได้เฉพาะกฎหมายนั้นเท่านั้น เพราะกฎหมาย แต่ละฉบับจะมีความประสงค์จะให้กฎหมายฉบับดังกล่าวมีความหมายเป็นพิเศษกว่าถ้อยคำธรรมดาจึงบัญญัตินิยามไว้เป็นพิเศษ จะเอาคำนิยามในกฎหมายฉบับหนึ่งไปใช้กับ

กฎหมายฉบับอื่นที่มีได้¹⁵⁶ ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่า คำนิยาม ของคำว่า อาคาร ของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ที่มีความหมาย ให้รวมถึงป้าย จะใช้เฉพาะในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เท่านั้น ไม่นำมาใช้กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการที่ป้ายจะมีลักษณะเป็นอาคารหรือโรงเรือนหรือไม่ ความรับผิดชอบจะเป็นเช่นไร จะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมาตราที่บัญญัติเกี่ยวข้องกับ โรงเรือน ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด ได้แก่ มาตรา 434 เรื่อง ความรับผิดชอบกรณีโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง ก่อสร้างชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ และมาตรา 436 ความรับผิดชอบของตกลงจากโรงเรือน โดยในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้มีการกำหนดนิยามไว้เฉพาะผู้เขียนได้ตรวจสอบในพจนานุกรม พบว่าคำว่าโรงเรือน มีความหมาย ดังนี้

โรงเรือน (กฎ) น.ตึก บ้าน เรือน โรง สิ่งปลูกอย่างอื่นซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรืออาจใช้สอยได้ และหมายความรวมถึงแพ¹⁵⁷

ส่วนนักกฎหมายได้ให้ความเห็นของคำว่า โรงเรือน ไว้ในตำราวิชาการ ว่ามีความหมาย ดังนี้

- ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศกัทธิ¹⁵⁸ เห็นว่า โรงเรือน ตามความหมายปกติ หมายถึง สิ่งปลูกสร้าง บนดินหรือใต้ดินรวมทั้งส่วนประกอบโรงเรือนเช่นประตูหน้าต่าง บันไดหรือลิฟต์ที่ใช้ขึ้นลง และคำว่าสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น มีความหมายกว้างมาก นอกจากสิ่งปลูกสร้างที่ติดที่ดินแล้ว เช่น กำแพง ถนน บ่อ เป็นต้น แล้วยังหมายความถึงสิ่งปลูกสร้างที่ไม่ติดที่ดินด้วยเพราะกฎหมายมิได้จำกัดเฉพาะอสังหาริมทรัพย์ แต่จำกัดเฉพาะสิ่งที่บุคคลสร้างขึ้น ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเอง

- ศาสตราจารย์ศักดิ์ สอนงชาติ¹⁵⁹ เห็นว่า โรงเรือน หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ปลูกสร้างขึ้นบนที่ดิน เพื่อเป็นที่อยู่หรือทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น บ้าน ตึกแถว เรือนไม้ อาคารชุด เป็นต้น รวมทั้งส่วนประกอบโรงเรือน เช่น ประตู หน้าต่าง บันได โป๊ะไฟ เป็นต้น แต่สิ่งที่เกิดตาม

¹⁵⁶ ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป แก้ไขปรับปรุงโดย สมยศ เชื้อไทย, พิมพ์ครั้งที่ 17, หน้า 120

¹⁵⁷ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 [ออนไลน์], 14 พฤษภาคม 2555 แหล่งที่มา <http://rirs3.royin.go.th>

¹⁵⁸ จิตติ ดิงศกัทธิ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสิ่งลากมควรรได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452ปรับปรุงโดย เขมภูมิ ภูมิदार, ชวิน อุณหัทร และอำนาจ ตั้งศิริพิมาน, หน้า 220.

¹⁵⁹ ศักดิ์ สอนงชาติ, คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539, พิมพ์ครั้งที่ 8, หน้า 165.

ธรรมชาติ แม้มนุษย์ใช้อาศัยหรือประกอบกิจการก็ไม่ใช่โรงเรือน เช่น ถ้าแต่ถ้ามนุษย์ก่อสร้างขึ้นเช่นถ้า ภูเขาจำลอง เป็นสิ่งปลูกสร้าง แต่โรงเรือนจะต้องก่อสร้างติดกับที่ดินหรือใต้ดิน ถ้าไม่มีส่วนใดติดกับที่ดินแม้มนุษย์สร้างขึ้นก็มีไม่ใช่โรงเรือน เช่น เครื่องบิน บอลูน

ศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธุ์ เห็นว่า โรงเรือน (building) หมายถึง สิ่งปลูกสร้างบนดินหรือใต้ดิน รวมทั้งส่วนประกอบของโรงเรือน เช่น ประตู หน้าต่าง ระเบียง เป็นต้น และสำหรับสิ่งปลูกสร้างอื่น หมายถึง สิ่งปลูกสร้างอื่นที่มีใช้โรงเรือนแต่จำกัดที่บุคคลสร้าง นอกจากสิ่งปลูกสร้างที่ติดกับที่ดิน เช่น รั้วบ้าน กำแพง สะพาน หลุมรับน้ำโสโครก ฯลฯ รวมทั้งส่วนประกอบด้วย เช่น ราวสะพาน ฝาปิดหลุมรับน้ำโสโครก แล้วยังหมายถึงสิ่งปลูกสร้างที่ไม่ติดกับที่ดินด้วย ทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ แต่จำกัดเฉพาะสิ่งทีบุคคลทำขึ้นติดตั้งอยู่กับที่หรือเคลื่อนที่ได้เป็นครั้งคราวอยู่ในความหมายสิ่งปลูกสร้างอื่น เช่น กระท่อม แผงลอย นั่งร้านเคลื่อนที่ได้ ป้ายโฆษณา เป็นต้น¹⁶⁰

ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่า โรงเรือน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมายความว่า สิ่งปลูกสร้างที่มนุษย์ สร้างขึ้นบนที่ดิน เพื่อใช้อาศัยและทำกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งส่วนประกอบ และเห็นว่า ป้ายต่างๆ ไม่เป็นโรงเรือน ในความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยไม่นำนิยามคำว่า อาคารของ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาใช้ เป็นไปตามหลักการตีความกฎหมาย ที่ว่านิยามของกฎหมายฉบับใด จะใช้กับกฎหมายฉบับนั้นเท่านั้น ดังนั้นในการปรับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เมื่อเกิดความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้าย คำว่า โรงเรือนในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงไม่ได้หมายความถึงป้าย ทั้งนี้เมื่อได้ศึกษาปัญหาความเสียหายที่เป็นรูปธรรมจากป้ายแล้วพบว่า มีปัญหาของการปรับใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริง เนื่องจากปัญหาบางกรณีสามารถเลือกที่จะปรับใช้กับกฎหมายได้หลายมาตรา คือ ผู้เสียหายสามารถเลือกหาผู้กระทำความผิดตามมาตรา 420 คือพิสูจน์เรื่องเจตนาและประมาท หรืออาจเลือกหาผู้กระทำความผิดตามมาตราที่เป็นข้อสันนิษฐานของกฎหมายก็ได้ ซึ่งความแตกต่างจะอยู่ที่การกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยหากฟ้องตามมาตรา 420 ศาลจะให้มากกว่า การฟ้องให้รับผิดชอบข้อสันนิษฐานกฎหมาย เพราะเป็นกรณีที่มีบุคคลกระทำ แต่อย่างไรก็ตามปัญหาความรับผิดชอบที่เกิดจากป้ายบางกรณี ไม่สามารถนำกฎหมายมาตราใดปรับเพื่อหาผู้รับผิดชอบได้เลย ดังตัวอย่างต่างๆ ต่อไปนี้

¹⁶⁰ไพจิตร ปุญญพันธุ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 13, หน้า128.

(1) กรณีนายสุขเป็นเจ้าของร้านขายของด้านล่างของอาคารพาณิชย์ 4 ชั้น และใช้ด้านบนเป็นที่อยู่อาศัย ขณะที่ใช้บันไดขึ้นไปติดป้ายชื่อร้านและจัดให้สวยงามนั้น เกิดพลาดทำป้ายหลุดมือตกลงมา เป็นเวลาเดียวกับที่นางสาวเดินผ่านมาบริเวณนั้นพอดี ทำให้นางสาวถูกป้ายหล่นใส่ศีรษะได้รับบาดเจ็บ นางสาวจะเรียกให้นายสุขรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายได้ตามมาตราใด

กรณีนี้หากนางสาวจะฟ้องให้นายสุขรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 420 นางสาวจะต้องสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ความว่า นายสุขจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำละเมิดต่อนางสาวให้ได้รับความเสียหาย ถึงจะเรียกให้นายสุขรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายได้ หากในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายสุขมิได้จงใจ หรือเจตนาต้องการให้นางสาวได้รับบาดเจ็บ แต่การที่ทำป้ายหลุดจากมือตกลงมาใส่นางสาวได้รับบาดเจ็บ เกิดจากความประมาทของนายสุข ดังนั้น นายสุขจึงกระทำละเมิดโดยประมาท ทำให้นางสาวได้รับบาดเจ็บ จะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 420

แต่ถ้าเปลี่ยนข้อเท็จจริงเป็นขณะที่นายสุขใช้บันไดขึ้นไปติดป้ายชื่อร้าน เห็นนางสาว ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านกันเดินผ่านมา แต่นายสุขไม่ชอบและมักจะทะเลาะกันบ่อยๆ จึงตั้งใจแกล้งนางสาวที่เดินมา โดยปล่อยป้ายให้หล่นใส่ศีรษะนางสาว จนได้รับบาดเจ็บ หากนางสาวสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ตามที่กล่าวมา จะถือว่านายสุขจงใจทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายตามมาตรา 420 ที่ตั้งใจปล่อยป้ายให้ตกลงมาใส่นางสาวได้รับบาดเจ็บ ดังนั้น นายสุขจึงกระทำละเมิดโดยจงใจ ทำให้นางสาวได้รับบาดเจ็บ จะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นตามมาตรา 420

แต่อย่างไรก็ตามการที่นางสาวจะพิสูจน์เจตนาของนายสุขว่ากระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อตามมาตรา 420 หรือไม่ เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ดังนั้น นางสาวสามารถเลือกพิสูจน์ตามบทบัญญัติที่เป็นข้อสันนิษฐานทางกฎหมาย ที่ว่าหากมีข้อเท็จจริงที่ความเสียหายเกิดขึ้นตามข้อสันนิษฐาน บุคคลที่กฎหมายสันนิษฐานจะต้องรับผิดชอบในความเสียหาย โดยไม่ต้องพิสูจน์ว่าได้กระทำความผิด กฎหมายจะกำหนดให้รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น และสำหรับกรณีนี้มีบทสันนิษฐานของกฎหมายที่นำมาปรับใช้ได้ คือ มาตรา 436 ที่เป็นกรณีของที่ตกหล่นจากโรงเรือน กำหนดให้ผู้ที่อยู่ในโรงเรือน เป็นผู้มีความควบคุมดูแลโรงเรือนรับผิดชอบในความเสียหาย จากข้อเท็จจริงนี้ เมื่อนายสุขพักอาศัยอยู่ในโรงเรือน เป็นผู้ควบคุมโรงเรือน หากนางสาวสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ว่าได้รับบาดเจ็บจากป้ายที่หล่นลงมาจากร้านในอาคารที่นายสุขเป็นเจ้าของอาคาร และมีอำนาจควบคุมดูแล นายสุขจึงเป็นผู้ที่อยู่ในโรงเรือน ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากของตกหล่นจากโรงเรือน นายสุขจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย ตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย มาตรา 436 ดังนั้น ในการที่ผู้เสียหายจะฟ้องเรียกให้นายสุขรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายสามารถเลือกทำ

ได้สองกรณี คือ อาจเลือกฟ้องเรียกให้รับผิดชอบตามมาตรา 420 หรือเลือกฟ้องตามข้อสันนิษฐานกฎหมายมาตรา 436

(2) กรณีนายสุขเป็นเจ้าของร้านขายของด้านล่างของอาคารพาณิชย์ 4 ชั้น และใช้ด้านบนเป็นที่อยู่อาศัยของ เห็นว่าป้ายเบียร์ ได้ร่วมกับนายดีซึ่งเป็นเพื่อน ช่วยกันใช้บันไดปีนปรับเปลี่ยนขยับป้ายชื่อร้าน ซึ่งเป็นเวลาเดียวกับที่นางสวยเดินผ่านมาและหยุดยืนที่บริเวณนั้นพอดี ทำให้นางสวยถูกป้ายหล่นใส่ศรีษะได้รับบาดเจ็บ นางสวยจะเรียกให้นายสุข และนายดีรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายได้ตามมาตราใด

กรณีนี้หากนางสวยจะฟ้องให้นายสุขและนายดีรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 420 นางสวยจะต้องสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ว่านายสุข หรือนายดี จงใจต้องการให้นางสวยได้รับบาดเจ็บ หรือประมาทเลินเล่อ ตามมาตรา 420 หรือไม่ หากทางนำสืบสามารถพิสูจน์ได้ว่า ทั้งคู่ไม่ชอบนางสวยจึงชวนกันแกล้งทำป้ายตกลงมาใส่นางสวยได้รับบาดเจ็บ ความเสียหายของนางสวยเกิดจากที่นายสุขและนายดี เจตนากระทำตามมาตรา 420 และเป็นการร่วมกันทำละเมิด ดังนั้น นายสุขและนายดีที่มีเจตนาร่วมกันต้องการให้นางสวยได้รับบาดเจ็บ เป็นการทำละเมิดตามมาตรา 420 และเป็นการร่วมกันทำละเมิด ตามมาตรา 432 ที่มีหลักว่า บุคคลหลายคนก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น โดยร่วมกันทำละเมิด จะต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งการร่วมกันทำละเมิด ผู้ร่วมกระทำละเมิดจะมีเจตนาร่วมกัน แต่หากเปลี่ยนข้อเท็จจริงเป็น สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายสุขและนายดีต่างคนต่างประมาททำให้ป้ายตกลงมา นายสุขและนายดี ต่างคนจึงต่างรับผิดชอบ ทำละเมิดโดย ประมาทเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายตามมาตรา 420 แต่มีใช้การทำละเมิดร่วมกันตามมาตรา 432

เห็นได้ว่าการที่ผู้เสียหายจะเลือกฟ้องโดยใช้มาตรา 420 ที่ต้องพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำความผิด เป็นเรื่องทำได้ยาก นางสวยสามารถเลือกฟ้องโดยใช้ข้อสันนิษฐานกฎหมายตามมาตรา 436 ที่จะฟ้องให้นายสุขรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย โดยพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ความว่า นางสวยได้รับความเสียหายจากของที่ตกลงลงมาจากรถที่นายสุขเป็นเจ้าของอาคารและมีอำนาจควบคุมดูแล นายสุขจึงเป็นผู้ที่อยู่ในโรงเรือน จึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากของตกลงมาจากโรงเรือน ตามข้อสันนิษฐานกฎหมายของมาตรา 436 ได้

(3) กรณีนายสุขเป็นเจ้าของร้านขายของด้านล่างของอาคารพาณิชย์ สูง 4 ชั้น และใช้ด้านบนเป็นที่อยู่อาศัย โดยนายสุขจ้างนายสินเป็นลูกจ้างรายเดือน นายสุขได้สั่งให้นายสินปีนไปติดป้าย และนายสุขผู้เป็นนายจ้างยื่นควบคุมการทำงานของลูกจ้างอยู่ห่างๆ ในขณะที่นายสินกำลัง

คิดป้าย นางสาวเดินผ่านมา นายสินทำป้ายตกลงมาใส่ นางสาวสวยทำให้ได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้ นางสาวจะเรียกให้นายสินและนายสุข รับผิดชอบค่าใช้จ่ายได้ตามมาตราใด

กรณีนี้หากนางสวยจะฟ้องให้นายสินรับผิดชอบค่าใช้จ่ายตาม มาตรา 420 นางสาวจะต้องสามารถพิสูจน์เจตนาของนายสินตามข้อเท็จจริงให้ได้ หากพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ความว่านายสิน ประมาทเลินเล่อทำให้ป้ายตกใส่ นางสาว นายสินต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย แก่ นางสาว เป็นความผิดตามมาตรา 420 แต่หากพิสูจน์ข้อเท็จจริง ได้ความว่านายสิน จงใจทำร้ายนางสวยโดยทำป้ายตกใส่ เพราะไม่ชอบนางสวยจึงต้องการแกล้ง โดยเจตนาทำป้ายหล่นใส่ถือว่านายสิน จงใจทำละเมิดต่อนางสวย ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายแก่นางสวยตามมาตรา 420

สำหรับความรับผิดชอบของนายสุข หากนางสวยจะฟ้องให้นายสุขรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ตามมาตรา 420 นางสาวจะต้องพิสูจน์ เจตนาของนายสุขว่ากระทำโดยเจตนาหรือประมาท แต่เนื่องจากตามข้อเท็จจริงที่นายสุขมิใช่ผู้กระทำป้ายตกใส่ นางสาวโดยตรง แต่นายสินลูกจ้างเป็นผู้ทำป้ายตก นางสาวจึงเรียกให้นายสุขรับผิดชอบตามมาตรา 420 มิได้ แต่จากข้อเท็จจริงที่นายสุขเป็นนายจ้าง และนายสินลูกจ้าง คิดป้ายตามคำสั่งของนายสุข การคิดป้ายจึงเป็นงานในทางการที่จ้าง นางสาวสามารถเลือกใช้ หลักกฎหมายกรณีความรับผิดเพื่อละเมิดของบุคคลอื่น ตามมาตรา 425 ที่บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนายจ้างและลูกจ้าง (กรณีจ้างแรงงาน) โดยมีหลักว่า ให้นายจ้างต้องร่วมรับผิดกับลูกจ้างในกรณีที่ลูกจ้างได้ทำละเมิดในทางการที่จ้าง ดังนั้น ในกรณีที่นายสินทำป้ายตกโดยประมาทตามมาตรา 420 นางสาวสามารถฟ้องให้นายสุข ร่วมรับผิดในผลแห่งละเมิดกับนายสินลูกจ้าง ตามมาตรา 425 ในลักษณะลูกหนี้ร่วมได้ แต่ถ้าเปลี่ยนข้อเท็จจริงเป็นว่า สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ความว่า ที่นายสินทำป้ายตกใส่ นางสาวเพราะจงใจทำ เนื่องจากไม่ชอบนางสวยเป็นการส่วนตัว การทำป้ายตกของนายสิน มิใช่งานในทางการที่จ้างของนายสุข นางสาวจึงฟ้องให้นายสุขร่วมรับผิดในการกระทำของนายสินลูกจ้างตามมาตรา 425 ไม่ได้

แต่ถ้าเปลี่ยนข้อเท็จจริงเป็นกรณีที่นายสุข ไม่ชอบนางสวย เมื่อเห็นนางสวยเดินมาไกลๆจึงบอกนายสินให้ ทำป้ายหล่นใส่ นางสาว และเมื่อเดินมานายสินทิ้งป้ายใส่ นางสาวซึ่งนายสินไม่จำเป็นต้องทำตามที่นายสุขสั่งได้ เพราะการสั่งให้ทำร้ายผู้อื่นโดยเจตนาเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่การที่นายสินเลือกที่จะทำป้ายหล่นใส่ นางสาว จึงเป็นการทำละเมิดตามมาตรา 420 ดังนั้นจึง เป็นกรณีที่ทั้งนายสุขและนายสิน มีเจตนาทำละเมิดต่อนางสวย ตามมาตรา 420 เป็นการร่วมกันทำละเมิด ตามมาตรา 432 ที่กำหนดให้ บุคคลหลายคนก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นโดยร่วมทำละเมิด จะต้องร่วมกันรับผิด รับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทน แก่นางสวย เกิดขึ้น ในกรณีนี้ นางสาวฟ้องเรียกให้นายสุขและนายสินรับผิดใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 420 และมาตรา 432 ได้

เห็นได้ว่าการที่ผู้เสียหายจะเลือกฟ้องโดยใช้มาตรา 420 ที่ต้องพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำความผิด เป็นเรื่องทำได้ยาก นางสาวสามารถเลือกฟ้องโดยใช้ข้อสันนิษฐานกฎหมายตามมาตรา 436 ที่จะฟ้องให้นายสุขรับผิดคดีใช้ค่าเสียหาย โดยพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ความว่า นางสาวได้รับความเสียหายจากของที่ตกลงมาจากโรงเรียนที่นายสุขเป็นเจ้าของอาคารและมีอำนาจควบคุมดูแล นายสุขจึงเป็นผู้ที่อยู่ในโรงเรียน จึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากของตกลงมาจากโรงเรียน ตามข้อสันนิษฐานกฎหมายของมาตรา 436

(4) กรณีนายสุขเป็นเจ้าของร้านขายของด้านล่างของอาคารพาณิชย์ สูง 4 ชั้น และใช้ด้านบนเป็นที่อยู่อาศัย โดยนายสุขได้จ้างร้านทำป้ายของนายเสริม ให้ทำป้ายชื่อร้านอันใหม่มาติดให้ ในขณะที่นายเสริมติดป้าย หากทำป้ายหล่นลงมาใส่ นางสาว ได้รับความเสียหายเช่นนี้ นางสาวจะสามารถเรียกให้นายเสริมและนายสุข รับผิดชอบคดีใช้ค่าเสียหายได้ตามมาตราใด

นางสาวจะสามารถเรียกให้นายเสริมผู้ทำป้ายตก ให้รับผิดชอบคดีใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 420 นางสาวจะต้องสามารถพิสูจน์เจตนาของนายเสริมตามข้อเท็จจริงให้ได้ หากพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ความว่านายเสริมประมาทเลินเล่อทำให้ป้ายตกใส่ นางสาว นายเสริมต้องรับผิดชอบคดีใช้ค่าเสียหายแก่นางสาว เป็นความผิดตามมาตรา 420 แต่หากพิสูจน์ข้อเท็จจริง ได้ความว่านายเสริมจงใจทำร้ายนางสาวโดยทำป้ายตกใส่ เพราะไม่ชอบนางสาวจึงต้องการแกล้ง โดยเจตนาทำป้ายหล่นใส่ ถือว่านายเสริมจงใจทำละเมิดต่อนางสาว ต้องรับผิดชอบคดีใช้ค่าเสียหายแก่นางสาวตามมาตรา 420

นางสาวจะสามารถเรียกให้นายสุขรับผิดได้หรือไม่ เพราะนายสุขมิได้เป็นผู้ทำป้ายตกโดยตรงจึงมิใช่ผู้จงใจหรือประมาทเลินเล่อ นางสาวจึงไม่สามารถเรียกให้นายสุขรับผิดตามมาตรา 420 แต่จากข้อเท็จจริงเห็นที่นายสุขจ้างนายเสริมทำป้าย ความสัมพันธ์ระหว่างนายสุขและนายเสริม เป็นการจ้างทำของ เนื่องจากนายเสริมมิใช่ลูกจ้างรายเดือนของนายสุข นายสุขต้องการเพียงผลสำเร็จของงานคือป้ายชื่อร้าน แต่ไม่มีอำนาจบังคับบัญชาในการทำป้ายของนายเสริม เมื่อนายเสริมทำให้เกิดความเสียหายระหว่างทำการทำงานที่จ้างทำของตามมาตรา 428* ตามหลักเรื่อง ความรับผิดของของจ้างทำของ ผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดเพื่อความเสียหายอันผู้รับจ้างทำของได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกในระหว่างทำการทำงานที่ว่าจ้าง และมาตรา 428 มีข้อยกเว้นตอนท้ายให้ ผู้ว่าจ้างทำของจะต้องรับผิดสรุปได้ว่า ผู้ว่าจ้างทำของจะต้องรับผิดในการกระทำของผู้รับจ้าง ถ้าผู้ว่าจ้างทำของเป็นผู้ผิดในส่วนงานที่สั่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการ

* มาตรา 428 ผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดเพื่อความเสียหายอันผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกในระหว่างทำการทำงานที่ว่าจ้าง เว้นแต่ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้ผิดในส่วนงานที่สั่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง

เลือกหาผู้รับจ้าง ดังนั้น จากข้อเท็จจริงที่นายสุขเป็นผู้ว่าจ้างทำของ ประกอบกับไม่มีข้อเท็จจริงที่นายสุข เป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้างตามตอนท้ายของมาตรา 428 ดังนั้น นายสุขจึงไม่ต้องรับผิดจากการกระทำของนายเสริมผู้รับจ้างทำของ

แต่ถ้าเปลี่ยนข้อเท็จจริงว่าระหว่างที่นายเสริมกำลังตีคูปาย นายสุขที่ยืนดูอยู่ที่ชั้นสองได้สั่งให้นายเสริมทิ้งคูปายอันเก่าลงไปให้โดนนางสาว เช่นนี้ นายเสริมไม่มีความจำเป็นที่ต้องทำตามคำสั่งที่ผิดกฎหมายเพราะเป็นการสั่งให้ทำร้ายผู้อื่น หากนายเสริมทำตามถือว่านายเสริมจงใจกระทำความผิดโดยตรงต่อนางสาว จะต้องรับผิดเพื่อตนเองตาม 420 ส่วนนายสุขมีความเพราะเป็นการร่วมกันทำละเมิดตามมาตรา 432

เห็นได้ว่าการที่ผู้เสียหายจะเลือกฟ้องโดยใช้มาตรา 420 ที่ต้องพิสูจน์เจตนาของนายเสริมผู้กระทำความผิด เป็นเรื่องทำได้ยาก และนางสาวไม่สามารถฟ้อง นายสุขให้รับผิดตามมาตรา 428 แต่อย่างไรก็ตาม นางสาวสามารถเลือกฟ้องโดยใช้ข้อสันนิษฐานกฎหมายตามมาตรา 436 ที่จะฟ้องให้นายสุขรับผิดชดใช้ค่าเสียหาย โดยพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ว่า นางสาวได้รับความเสียหายจากของที่ตกลงมาจากโรงเรือนที่นายสุขเป็นเจ้าของอาคารและมีอำนาจควบคุมดูแล นายสุขจึงเป็นผู้ที่อยู่ในโรงเรือน จึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากของตกลงมาจากโรงเรือน ตามข้อสันนิษฐานกฎหมายของมาตรา 436

(5) กรณีนายสุขต้องการประชาสัมพันธ์ร้านของตนเองจึงได้การทำป้ายไม้ ขนาดสูง 2 เมตร กว้าง 1 เมตร เพื่อนำไปตั้งที่ริมถนน ที่สาธารณะข้างหน้าปากซอย โดยทำเองอย่างง่าย ๆ และโดยมิได้ขออนุญาตตามกฎหมายก่อนการติดตั้ง หากป้ายล้มลงมาทับรถยนต์ของนายเพชรได้รับความเสียหาย นายเพชรจะสามารถเรียกให้นายสุขรับผิดชดใช้ค่าเสียหาย ได้ตามมาตราใด

จากข้อเท็จจริงหากนายเพชร ต้องการเรียกนายสุขผู้ทำป้ายและเอาป้ายไปติดที่ริมถนนให้รับผิดชดใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 420 นายเพชรจะต้องสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ ความเป็นว่านายเสริมกระทำโดยเจตนาหรือ ประมาทเลินเล่อ อย่างไร หากในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ได้ความปรากฏว่าที่ป้ายล้มลงมาเพราะความประมาทในการทำป้าย หรือเกิดเพราะนายสุขประมาทติดตั้งป้ายไม่แข็งแรงเพียงพอ นายเพชรจึงจะสามารถเรียกให้นายสุขชดใช้ค่าเสียหายได้เนื่องจากกระทำด้วยความประมาทตามมาตรา 420

แต่เห็นได้ว่าการที่นายเพชรผู้เสียหายจะเลือกฟ้องโดยใช้มาตรา 420 ที่ต้องพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำความผิด เป็นเรื่องทำได้ยาก นายเพชรสามารถเลือกใช้มาตรา 422 ที่ กำหนดให้

กรณีที่มีความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนกฎหมายบัญญัติเพื่อปกป้องบุคคลอื่นๆ เช่น ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะที่กำหนดหลักการเบื้องต้นไว้ว่าห้ามมิให้มีการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะยกเว้นได้รับอนุญาตโดยมีการเสนอเรื่องต่อผู้ว่าราชการให้สั่งการเป็นกรณีๆ ไป ดังนั้นเมื่อมีคนทำผิด กฎหมายจะให้สันนิษฐานว่าผู้ที่ทำการฝ่าฝืนกฎหมายเป็นผู้ผิด เมื่อนำมาปรับเข้ากับกรณีนี้เห็นได้ว่าหากนายเพชรสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ว่าการที่นายสุขนำป้ายไปติดที่ริมถนน ช้างหน้าปากซอยเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายเพราะมีประกาศกรุงเทพมหานครกำหนดห้ามไว้ นายเพชรจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานกฎหมายที่กำหนดให้นายสุขเป็นผู้กระทำผิดโดยไม่ต้องพิสูจน์ในเรื่องการกระทำโดยเจตนาหรือประมาทซึ่งเป็นเรื่องที่พิสูจน์ได้ยากกว่า

หากเปลี่ยนข้อเท็จจริงเป็นว่านายสุขมิได้ทำป้ายเอง แต่จ้างนายเสริมทำป้ายเป็นการจ้างทำของที่ได้อธิบายไปตามตัวอย่าง (4) ว่าโดยหลักผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากผู้รับจ้าง แต่ถ้าในกรณีนี้ นายสุขสั่งให้นายเสริมทำป้าย โดยให้วัสดุใช้วัสดุที่นายสุขหามาให้ แต่เป็นวัสดุที่คุณภาพค่อนข้างต่ำ แต่นายสุขไม่รู้ว่าคุณภาพต่ำเกินไปและทำให้ป้ายล้มได้ ส่วนนายเสริมผู้รับจ้างทราบดีว่าเสริมทราบดีว่าการใช้วัสดุเหล่านี้ทำป้าย อาจทำให้ป้ายล้มลงมาได้ แต่ยังไม่ทำตามคำสั่งของนายสุข เช่นนี้เมื่อ ป้ายล้มลงมาที่รถยนต์ของนายเพชรได้รับความเสียหาย ถือว่าเป็นการที่นายเสริมกระทำผิดด้วยตนเอง จะต้องรับผิดชอบเพื่อละเมิดของตนเอง เพราะนายสุขไม่จำเป็นต้องทำตามถ้าเห็นว่าจะเกิดความเสียหายได้ ส่วนนายสุข ไม่ได้ทำละเมิดโดยตรง ไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อละเมิดของตนเองตามมาตรา 420 เนื่องจากเป็นกรณีที่นายเสริมมีความผิดในคำสั่งที่ตนให้ไว้ ว่าให้สร้างป้ายตามวัสดุที่นายสุขนำมาให้ ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่นายสุขจะต้องรับผิดชอบตามมาตรา 428 เพราะผู้ว่าจ้างผิดในคำสั่งที่ให้ทำ

(6) กรณีนายมีเป็นเจ้าของที่ดินได้สร้างป้ายโครงเหล็กขนาดใหญ่ ลงบนที่ดินของตนเอง เนื่องจากเป็นเจ้าของบริษัทก่อสร้างด้วย นายมีจึงก่อสร้างเอง ทำให้นายมีเป็นเจ้าของที่ดินเจ้าของป้าย และเป็นผู้สร้างป้ายเอง ต่อมาได้นำป้ายให้นายมากเช่าต่อ นายมากผู้เช่าป้ายจึงมีสถานะเป็นผู้ครองป้าย หากป้ายดังกล่าวตกลงมาโดนนายต่อได้รับบาดเจ็บ นายต่อจะสามารถเรียกให้ผู้ใดรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ตามมาตราใดได้บ้าง

นายต่อสามารถเลือกใช้มาตรา 420 ในการฟ้องเรียกให้นายมีรับผิดชอบแต่ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่านายมีกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างไร หากพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ว่าที่ป้ายตกลงมาเป็นเพราะนายมีก่อสร้างประมาท ใช้เหล็กผิดขนาด ใส่น็อตไม่เรียบร้อย เป็นต้น จึงเรียกให้นายมีรับผิดชอบตามมาตรา 420 ได้ ส่วนนายมากผู้เช่าตามข้อเท็จจริง มิได้มีการกระทำที่จงใจหรือประมาท

อย่างไรนายต่อจึงฟ้องเรียกนายมากผู้เช่าป้ายให้รับผิดชอบตามมาตรา 420 ไม่ได้ แต่ถ้านายต่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ความว่า นายมากผู้เช่าป้าย เห็นว่าป้ายมีลักษณะผิดปกติ เช่น โครงป้ายเอียงมาก แต่นายมากประมาณไม่แจ้งให้นายมีผู้ทำให้เช่าป้ายซ่อมแซม (ตามหลักเรื่องการเช่าทรัพย์ผู้ให้เช่าจะเป็นผู้ซ่อมแซมในเรื่องใหญ่ แต่ผู้เช่าจะมีหน้าที่ในการซ่อมแซมเล็กน้อยตามมาตรา 547*) ถือว่านายมากประมาณที่ไม่แจ้งให้นายมีซ่อมแซมให้เรียบริ้อย นายต่อฟ้องเรียกให้นายมากรับผิดชอบตามมาตรา 420 ได้ แต่ถ้าหากนายมากแจ้งแล้ว แต่นายมีไม่สนใจซ่อมหากป้ายตกถือว่า นายต่อจะฟ้องเรียกให้นายมารับผิดเพราะว่าประมาณตาม มาตรา 420 อีกไม่ได้แต่เรียกให้นายมีรับผิดชอบตามมาตรา 420 ได้

การที่นายต่อผู้เสียหายจะฟ้องเรียกให้นายมี และนายมากรับผิดชอบตามมาตรา 420 เป็นเรื่องที่ต้องพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำ ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ดังนั้น นายต่อสามารถเลือกฟ้องคดีตามบทบัญญัติที่เป็นข้อสันนิษฐานทางกฎหมายกรณีความรับผิดชอบของ โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้ ก่อไฟ ตามมาตรา 434** โดยผู้เสียหายเพียงพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ครบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย สำหรับกรณีที่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ ผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างจะต้องรับผิดชอบใช้ความเสียหาย เว้นแต่ว่า ได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายจึงจะไม่ต้องรับผิด และให้เจ้าของเป็นผู้รับผิดชอบใช้ความเสียหาย (ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าป้ายที่เป็น โครงเหล็กถือว่าเป็นสิ่งปลูกสร้างอย่างหนึ่งโดยจะได้อธิบายในข้อ 5.2) บุคคลผู้เสียหายจะเรียกให้รับผิด จะเปลี่ยนไปตามข้อเท็จจริงที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนี้

* มาตรา 547 ผู้เช่าต้องเสียค่าใช้จ่ายไปโดยความจำเป็นและสมควรเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นเท่าใด ผู้ให้เช่าต้องชดใช้ให้แก่ผู้เช่า เว้นแต่ค่าใช้จ่ายเพื่อบำรุงรักษาตามปกติและเพื่อซ่อมแซมเพียงเล็กน้อย

** มาตรา 434 ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องก็ดี หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอก็ดี ท่านว่าผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นๆ จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ถ้าผู้ครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดเสียหายจะนั้นแล้ว ท่านว่าผู้เป็นเจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

บทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อนนั้น ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงความบกพร่องในการปลูกหรือกำจัดต้นไม้หรือกอไผ่ด้วย

ในกรณีที่กล่าวมาในสองวรรคข้างต้นนั้น ถ้ายังมีผู้อื่นอีกที่ต้องรับผิดชอบในการก่อให้เกิดเสียหายนั้นด้วยไซ้ ท่านว่าผู้ครองหรือเจ้าของจะใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้นั้นก็ได้

- ถ้านายต่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ว่า ป้ายตกเพราะ โครงสร้างไม่ดี ไม่แข็งแรง จึงเป็นกรณีที่สิ่งปลูกสร้างก่อสร้างไว้ชำรุด นายมากผู้ครองต้องรับผิดชอบ ตามมาตรา 434 ยกเว้นนายมากจะพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ว่า นายมากได้เห็นป้ายเอียงและได้แจ้งนายมีให้ซ่อมแซมแล้ว แต่นายมีไม่ดำเนินการ หากข้อเท็จจริงปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากตามมาตรานี้ไม่ใช่ข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมายสามารถสืบหากล้างได้ ส่งผลให้นายต่อเรียกให้นายมีรับผิดชอบได้ตามมาตรา 434 ที่กำหนดเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดในกรณีโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ ที่กำหนดให้เจ้าของรับผิดชอบ

- ถ้านายต่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ว่า ป้ายตกเพราะนายมากผู้ครองป้ายไม่ได้ดูแลบำรุงรักษา เช่น นายมากไม่ได้ตรวจความแข็งแรง ของโครงป้ายตามที่กำหนด เช่นนี้ นายต่อฟ้องเรียกให้นายมากรับผิดชอบตามมาตรา 434 ได้ แต่หากข้อเท็จจริงเปลี่ยนไปเข้าตามข้อยกเว้นตามมาตรา 434 ว่านายมากพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ความว่า นายมากได้ตรวจตรวจความแข็งแรง ของโครงป้ายตามที่กำหนดแล้วพบว่าโครงเหล็ก เริ่มผุ เหล็กสนิมมาก และได้แจ้งนายมีเจ้าของแล้ว หากข้อเท็จจริงปรากฏเช่นนี้ นายต่อเรียกให้นายมีรับผิดชอบได้ตามมาตรา 434 ที่กำหนดเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาด กำหนดให้เจ้าของรับผิดชอบตามที่ได้อธิบายข้างต้น

(7) กรณีนายมีเป็นเจ้าของที่ดินได้ จ้างนายเบี้ยว สร้างป้ายโครงเหล็กขนาดใหญ่ลงบนที่ดินของตนเอง ทำให้นายมีเป็นเจ้าของที่ดิน เจ้าของ ต่อมาได้นำป้ายให้นายมากเช่าต่อ นายมากผู้เช่าป้ายจึงมีสถานะเป็นผู้ครองป้าย หากป้ายดังกล่าวตกลงมาโดนนายต่อได้รับบาดเจ็บ นายต่อจะสามารถเรียกให้ผู้น่ารับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ตามมาตราใดได้บ้าง

หากนายต่อจะเลือกฟ้องตามมาตรา 420 เรียกให้บุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องให้รับผิดชอบ เห็นได้ว่านายต่อต้องพิสูจน์ให้ได้ว่านายมีกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างไร หากข้อเท็จจริงพิสูจน์ได้ว่า นายมีเป็นเพียงเจ้าของที่ดินและจ้างนายเบี้ยวให้มาสร้างป้าย และมีได้กระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อใดๆ ดังนั้น นายมีไม่มีความรับผิดชอบตามมาตรา 420 และนายมากผู้เช่าป้าย ตามข้อเท็จจริงไม่มีการกระทำโดยจงใจหรือประมาททำให้นายต่อได้รับเสียหาย นายมากจึงไม่มีความรับผิดชอบตามมาตรา 420 เช่นกัน แต่ถ้าข้อเท็จจริงเปลี่ยนไปโดย นายต่อสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายมากผู้เช่าป้าย เห็นว่าป้ายมีลักษณะผิดปกติแต่ไม่แจ้งนายมีเจ้าของป้ายซ่อมแซม ถือว่านายมากประมาทที่ไม่แจ้งให้นายมีซ่อมแซมให้เรียบร้อย นายต่อฟ้องเรียกให้นายมากรับผิดชอบตามมาตรา 420 ได้ แต่ถ้าหากนายมากแจ้งแล้ว แต่นายมีไม่สนใจซ่อมแซม และป้ายตกลงมา ถือว่านายมากมิได้กระทำการโดยประมาทไม่ต้องตาม มาตรา 420 อีก ดังที่ได้อธิบายในตัวอย่างที่แล้ว

นอกจากนี้ ตามกรณีนี้ที่ นายมี จ้างนายเบ็ยสร้างป้ายที่เป็น โครงเหล็กขนาดใหญ่เป็น เรื่องจ้างทำของตามมาตรา 428 นายต่ออาจเลือกฟ้องให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบตามความรับผิดชอบของผู้จ้าง ทำของ มาตรา 428 ที่ มีหลักว่า ผู้จ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบจากความเสียหายที่ผู้รับจ้าง ทำให้เกิดขึ้น ระหว่างทำงานที่จ้าง แต่มีข้อยกเว้นที่กำหนดให้ผู้ว่าจ้างจะต้องรับผิดชอบ หากผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้คิดใน ส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือคิดในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือคิดในการเลือกหาผู้รับจ้าง อาจเป็นเพราะผู้ ว่าจ้างทำของต้องการสำเร็จของงาน ส่วนผู้รับจ้างต้องการค่าจ้าง ผู้ว่าจ้างไม่มีอำนาจควบคุมสั่งการ บุคคลที่รับผิดชอบตามมาตรา 428 ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงได้ ดังนี้

หากป้ายตกลงมาเพราะนายเบ็ยผู้รับจ้างสร้างป้ายโครงเหล็กขนาดใหญ่เป็นผู้ลด คุณภาพของโครงสร้างเพื่อให้ต้นทุนในการสร้างป้ายมีราคาต่ำที่สุด โดยที่นายเบ็ยเป็นมีความชำนาญ สร้างมาหลายป้ายแล้ว เห็นว่าหากลดคุณภาพวัสดุลงจะสักระเล็กน้อยทำให้ลดต้นทุนได้อีก นายเบ็ย จึงประมาทสร้างป้ายด้วยวัสดุคุณภาพต่ำ เมื่อป้ายตกลงมาทำให้นายต่อเสียหาย นายเบ็ยผู้รับจ้าง ที่ ทำละเมิดโดยประมาท จึงต้องรับผิดชอบจากการกระทำละเมิดเพื่อตนเองมาตรา 420 ส่วนนายมีผู้ว่าจ้าง มิได้เป็นผู้คิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือคิดในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือคิดในการเลือกหาผู้รับจ้าง จึงไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 428

แต่ถ้าข้อเท็จจริงเปลี่ยนเป็นว่านายเบ็ย เพ็ญรับจ้างสร้างป้ายโครงเหล็กขนาดใหญ่ เป็นครั้งแรก และสร้างป้ายตามวัสดุที่นายมีเป็นผู้กำหนดและจัดหามาให้ ซึ่งนายมีต้องการลด ต้นทุนจึงเลือกใช้วัสดุคุณภาพต่ำ และนายเบ็ยสร้างป้ายอย่างเต็มความสามารถและไม่รู้ว่าวัสดุ คุณภาพต่ำเกินไป เมื่อป้ายตกทำให้นายต่อเสียหาย จากข้อเท็จจริงเห็นได้ว่านายเบ็ยมิได้มีเจตนาจง ใจหรือประมาทในการทำละเมิดแต่อย่างใด จึงไม่ผิดตามมาตรา 420 ส่วนนายมีมิใช่คนสร้างจึงไม่มี ความรับผิดชอบตามมาตรา 420 แต่เนื่องจากเป็นผู้ว่าจ้างทำของ ตามปกติผู้ว่าจ้างไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่ผู้รับจ้างก่อ แต่กรณีนี้นายมีคิดในคำสั่งที่ตนให้ไว้ จึงต้องรับผิดชอบข้อยกเว้นของมาตรา 428 ตอนท้าย แต่ถ้าเปลี่ยนข้อเท็จจริงเป็นว่านายเบ็ยเป็นผู้มีความชำนาญในการสร้างป้าย เมื่อเห็น วัสดุที่นายมีนำมาให้แล้วรู้ว่าอาจจะอาจทำให้ป้ายตกลงมาได้ และบอกนายมีแล้ว แต่นายมียังคงยืนยันที่ จะใช้วัสดุคุณภาพต่ำเช่นเดิม นายเบ็ยไม่จำเป็นต้องทำตามคำสั่งของนายมี หากเห็นว่าถ้าฝืนสร้าง ป้ายต่อจะทำให้ป้ายตกลงมาเป็นอันตรายแก่คนอื่นได้ แต่นายเบ็ยอยากได้ค่าจ้างจึงสร้างป้ายจน เสร็จ ต่อมาอีก 1 อาทิตย์ ป้ายล้มลงมาทำให้นายต่อได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้ นายเบ็ยสร้างป้ายโดย ประมาท ต้องรับผิดชอบเพื่อละเมิดของตนเองตามมาตรา 420 นายมีไม่ใช่ผู้สร้างป้ายจึงไม่ใช่ผู้ทำละเมิด ตามมาตรา 420 ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบละเมิด กับนายเบ็ยตามมาตรา 420 แต่นายมีต้องรับผิดชอบ มาตรา 428 เพราะเป็นผู้ว่าจ้างที่ เป็นผู้คิดในคำสั่งที่ตนให้ไว้

หรือหากเป็นกรณีที่นายมีผู้ว่าจ้าง ก่อนตัดสินใจเลือกนายเบี้ยวได้ หาข้อมูลของผู้รับจ้างคนอื่นๆแล้ว แต่รายอื่น มีความชำนาญและมีชื่อเสียง และมีราคาแพงมาก แต่ของนายเบี้ยวเป็นร้านเล็กๆราคาถูกที่สุด โดยที่นายมีทราบนายเบี้ยวเพิ่งเปิดร้านเคยรับงานแต่ไม่กี่ราย เมื่อนายเบี้ยวมาสร้างป้าย ใช้วัสดุดีเท่าที่จะทำได้ตามราคาราคาจะ และสร้างอย่างสุดความสามารถ แต่ป้ายไม่แข็งแรงพอ เมื่อป้ายตกลงมาทำให้นายต่อเสียหาย จากข้อเท็จจริงนี้เห็นได้ว่า จากข้อเท็จจริงเห็นได้ว่านายเบี้ยวมิได้มีเจตนาจงใจหรือประมาทในการทำละเมิดแต่อย่างใด จึงไม่ผิดตามมาตรา 420 ส่วนนายมีมิใช่คนสร้างจึงไม่มีความรับผิดตามมาตรา 420 แต่ตามข้อเท็จจริงเห็นได้ว่า นายมีเป็นผู้ว่าจ้างทำของที่เป็นผู้มีส่วนผิดในการเลือกหาผู้รับจ้างต้องรับผิดตามมาตรา 428

ทั้งนี้ เห็นได้ว่าการที่นายต่อเลือกฟ้องบุคคลให้รับผิดชดใช้ค่าเสียหายโดยพิสูจน์เจตนาตามมาตรา 420 เป็นเรื่องทำได้ยาก นายต่อสามารถเลือกที่จะฟ้องให้นายมีและนายมากรับผิดชดใช้ค่าเสียหายตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายกรณีโรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ ผู้ครองโรงเรียนหรือสิ่งปลูกสร้างจะต้องรับผิดชดใช้ความเสียหาย เว้นแต่ว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายจึงจะไม่ต้องรับผิด และให้เจ้าของเป็นผู้รับผิดชดใช้ความเสียหายตามมาตรา 434 ที่จากข้อเท็จจริงจะให้นายมีผู้ครองป้ายซึ่งเป็นสิ่งปลูกสร้าง หรือนายมากเจ้าของป้ายซึ่งเป็นสิ่งปลูกสร้าง รับผิดชดใช้ค่าเสียหายแล้ว เป็นผู้รับผิดตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง ดังเช่นที่ได้วิเคราะห์ไว้ตามตัวอย่างก่อนหน้าใน (6) ผู้เขียนจึงจะไม่นำมาวิเคราะห์ซ้ำอีก แต่จะทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมในประเด็น มาตรา 434 วรรคท้าย ที่มีหลักว่า ถ้ายังมีผู้อื่นอีกที่ต้องรับผิดชอบในการก่อให้เกิดเสียหาย ผู้ครองหรือเจ้าของจะใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้นั้นได้ ซึ่งตามข้อเท็จจริงกรณีนี้ นายเบี้ยวผู้รับจ้างทำของเป็นผู้สร้างป้าย หากความเสียหาย เกิดเพราะมีนายเบี้ยวเป็นผู้กระทำผิด ในกรณีของผู้รับจ้างทำของ ดังที่ได้อธิบายในวรรคก่อนๆ แต่เป็นกรณีที่นายมากหรือนายมีได้ชดใช้ค่าเสียหายให้นายต่อไปแล้วตามมาตรา 434 วรรคแรก นายมากหรือนายมี สามารถมาไล่เบี้ยจากนายเบี้ยวต่อได้ เพราะเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย ตามมาตรา 434 วรรคท้าย โดยขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆไป

(8) นายมีเจ้าของที่ดินได้สร้างป้ายโครงเหล็กขนาดใหญ่ โดยได้จ้างนายเบี้ยวผู้รับเหมา ให้มีการออกแบบ มีคนคุมงาน และมีนายมิ่งและนายมั่วเป็นคนงานในการก่อสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างนายมีและนายเบี้ยวเป็นจ้างทำของ ความสัมพันธ์ของนายเบี้ยว นายมิ่ง นายมั่ว เป็นจ้างแรงงาน หากในขณะที่กำลังก่อสร้างป้ายหรือการรื้อถอนป้าย มีส่วนของโครงสร้างป้าย

หรือมีชิ้นส่วนของป้ายตกลงมาโดนนายต่อ ดังนั้น นายต่อจะสามารถเรียกให้ผู้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ตามมาตราใดได้บ้าง

หากนายต่อจะเลือกฟ้องบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องให้รับผิดชอบ ตามมาตรา 420 โดยการพิสูจน์เจตนาว่าบุคคลใดกระทำโดยเจตนา จงใจหรือประมาทเลินเล่อ หากในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ความว่า การที่ป้ายตกเกิดจากการที่นายมิ่ง และนายมั่ว คนงานก่อสร้าง ได้ทำงานด้วยความประมาท เช่น ยังไม่สร้างเสา หรือมีความอ่อนเพลียเหนื่อยล้าจากการนอนดึก และทำงานหนัก จึงทำงานได้ไม่ถูกต้อง เช่น ใช้เหล็กผิดขนาด ผสมปูนไม่ได้สัดส่วน เชื่อมโครงเหล็กไม่ดี ใส่นอตไม่แน่น และทำชิ้นส่วนป้ายหลุดมือตกลงมาถือนายมิ่งและนายมั่วคนงาน กระทำการโดยประมาทเลินเล่อในการทำงานต้องรับผิดชอบเพื่อละเมิดของตนเอง ตามมาตรา 420 นายต่อจึงสามารถฟ้องเรียกให้นายมิ่งและนายมั่ว คนงาน รับผิดชอบเพื่อละเมิดของตนเองตามมาตรา 420 และจากข้อเท็จจริงที่ คนงานทั้งสามคนเป็นลูกจ้างของนายเบี้ยว ตามหลักเรื่องความรับผิดชอบของนายจ้างในการกระทำผิดของลูกจ้าง มาตรา 425 นายต่อสามารถเรียกให้นายเบี้ยวที่เป็นนายจ้างของนายมิ่งและนายมั่ว ร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในส่วนที่นายมิ่งและนายมั่วกระทำการ โดยประมาทในการทางที่จ้างได้ เนื่องจากเป็นความรับผิดชอบของนายจ้างในการทำละเมิดของลูกจ้างตามมาตรา 425

หากในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายมี ผู้เป็นเจ้าของที่ เจ้าของป้ายและเป็นผู้ว่าจ้างทำของไม่มีข้อเท็จจริงว่าได้มีส่วนร่วม หรือกระทำการใดๆ ให้นายต่อได้รับความเสียหาย จึงไม่สามารถเรียกให้รับผิดชอบตามมาตรา 420 ได้

แต่อย่างไรก็ตามการที่นายต่อจะพิสูจน์เจตนาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละคนว่ากระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อตามมาตรา 420 เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ดังนั้น นายต่อสามารถเลือกฟ้องผู้ที่เกี่ยวข้องให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามบทบัญญัติที่เป็นข้อสันนิษฐานทางกฎหมายมาตรา 434 หากนายต่อสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายมีเป็นเจ้าของสิ่งปลูกสร้าง จะต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย ตามมาตรา 434 ที่มีหลักว่า กรณีโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ ผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างจะต้องรับผิดชอบใช้ความเสียหาย เว้นแต่ว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายจึงจะไม่ต้องรับผิดชอบ และให้เจ้าของเป็นผู้รับผิดชอบใช้ความเสียหายตามมาตรา 434 ดังนั้น นายมีเป็นเจ้าของที่ดินจึงไม่หลุดพ้นความรับผิดชอบตามมาตรา 434 เนื่องจากเป็นข้อสันนิษฐานกฎหมายเด็ดขาด

ทั้งนี้ เมื่อนายมิได้ชดใช้ค่าเสียหายแก่นายต่อ ตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย มาตรา 434 แล้ว นายมิสามารถใช้สิทธิไล่เบียดกับบุคคลอื่นต่อไปได้ หากสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่าสาเหตุที่ทำให้ป้ายตกเกิดจากกรณีที่คนงานคือ นายมิ่งและนายมั่วคนงาน ที่กระทำการโดยประมาท เลินเล่อในการทำงาน ประมาท ผสมปนที่ฐานรากไม่ได้สัดส่วน ใช้เหล็กผิดขนาดเล็กกว่าปกติ เช่นนี้ นายมิสามารถไล่เบียดเอาจาก นายมิ่งและนายมั่ว และสามารถเรียกนายเบี้ยวนายจ้ำมาร่วมรับผิดชอบตามมาตรา 425 ได้

(9) ข้อเท็จจริงเปลี่ยนเป็นว่า นายปูเจ้าของที่ดิน ให้นายปลาเช่าที่ดิน นายปลาจ้าง นายเบี้ยวสร้างป้ายโครงเหล็กขนาดใหญ่ นายปลาเป็นเจ้าของป้าย และได้เอาป้ายให้นายกึ่งเช่า 5 ปี นายกึ่งเป็นผู้ครองป้าย ทำการดูแล การจ่ายค่าเช่าป้ายทุกๆปี และเอาพื้นที่บนป้ายแบ่งให้นายหมึกเช่าพื้นที่บนป้ายใช้โฆษณาสินค้า 3 เดือน ถ้าต่อมามีส่วนของโครงสร้างป้าย หรือมีป้ายตกลงมาโดน นายต่อได้รับบาดเจ็บ นายต่อจะสามารถเรียกให้ผู้ได้รับผิดชดใช้ค่าเสียหาย ตามมาตราใดได้บ้าง

หากนายต่อจะเลือกฟ้องบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องให้รับผิดชอบ ตามมาตรา 420 โดยการ พิสูจน์เจตนาว่าบุคคลใดกระทำโดยเจตนา จงใจหรือประมาทเลินเล่อ หากในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ได้ความว่า การที่ป้ายตกเกิดจากการที่ ป้ายมิได้บำรุงรักษาอย่างเพียงพอ ความรับผิดชอบตามมาตรา 420 ของบุคคลต่าง จะเป็นดังนี้

นายปู เป็นเพียงเจ้าของที่ จากข้อเท็จจริง เมื่อนายปูให้เช่าที่ดินนายปูมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับที่ดินและป้ายอีก นายปูจึงไม่มีส่วนในการกระทำการโดยจงหรือประมาทเลินเล่อให้ป้ายตกแต่อย่างใด และไม่มีควมรับผิดชอบตามมาตรา 420 ป้ายมิใช่กรรมสิทธิ์ของนายปู

นายปลาเช่าที่ดิน และจ้างนายเบี้ยวสร้างป้าย ป้ายจึงเป็นกรรมสิทธิ์ของนายปลา ตามหลักในมาตรา 146 * ตอนท้ายตามหลักที่ว่า สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ซึ่งผู้มีสิทธิในที่ดินของผู้อื่น ใช้สิทธินั้นปลูกสร้างไว้ในที่ดิน ไม่ถือว่าเป็นส่วนควบกับที่ดิน ดังนั้น นายปลาเป็นผู้เช่าที่ดิน และสร้างป้าย จึงเป็นผู้มีสิทธิในที่ดิน และเป็นเจ้าของป้ายที่สร้าง ดังนั้น นายปลาจึงมีหน้าที่ในการดูแล และบำรุงรักษา จากข้อเท็จจริงที่ป้ายเพราะตกเกิดจากการที่นายปลาประมาทไม่ได้ดูแล บำรุงรักษา ป้ายอย่างเพียงพอ นายปลามีความรับผิดชอบตามมาตรา 420

* มาตรา 146 ทรัพย์ซึ่งติดกับที่ดินหรือติดกับโรงเรือนเพียงชั่วคราวไม่ถือว่าเป็นส่วนควบกับที่ดินหรือโรงเรือนนั้น ความข้อนี้ให้ใช้บังคับแก่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ซึ่งผู้มีสิทธิในที่ดินของผู้อื่นใช้สิทธินั้นปลูกสร้างไว้ในที่ดินนั้นด้วย

นายกุ้งผู้เช่าป้าย ซึ่งถือว่าเป็นผู้ครอบป้าย ทำการดูแลป้ายและจ่ายค่าเช่า ตามหลักเรื่อง การเช่าทรัพย์สิน มาตรา 553 มีหลักว่าผู้เช่าต้องสงวนทรัพย์สินที่เช่าเหมือนเป็นทรัพย์สินของตน และต้องบำรุงรักษาด้วย นายกุ้งจึงมีหน้าที่ในการดูแลและบำรุงรักษา จากข้อเท็จจริงที่ป้ายเพราะตกเกิดจากการที่นายกุ้งประมาทไม่ได้ดูแล บำรุงรักษาป้ายอย่างเพียงพอ นายกุ้งจึงมีความรับผิดชอบตามมาตรา 420

นายหมึกเป็นผู้เช่าพื้นที่บนป้ายใช้โฆษณาสินค้า 3 เดือน มิได้มีหน้าที่ในการดูแลบำรุงรักษาป้าย โดยนายหมึกไม่ได้เจตนากระทำจงใจหรือประมาทเลินเล่อให้ป้ายตก จึงไม่มีส่วนในความรับผิดชอบตามมาตรา 420

แต่อย่างไรก็ตามการที่นายต่อจะพิสูจน์เจตนาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละคนว่ากระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อตามมาตรา 420 เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ดังนั้น นายต่อสามารถเลือกฟ้องผู้ที่เกี่ยวข้องให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามบทบัญญัติที่เป็นข้อสันนิษฐานทางกฎหมายมาตรา 434 ที่มีหลักว่า กรณีโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องหรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ ผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย เว้นแต่ว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายจึงจะไม่ต้องรับผิดชอบ และให้เจ้าของเป็นผู้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 434 ดังนั้น การที่ นายกุ้งเป็นผู้ครอบป้าย และป้ายไม่ได้รับการบำรุงรักษาอย่างเพียงพอ เป็นเหตุให้นายต่อได้รับความเสียหาย นายกุ้งจึงเป็นผู้ต้องรับผิดชอบข้อสันนิษฐานของ เพราะเป็นผู้ครอบป้าย เว้นแต่ว่า มีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้เพิ่มเติมว่า นายกุ้งเห็นว่าป้ายเหล็กเป็นสนิม มีการสุกร่อนได้แจ้งให้นายปลาที่เป็นเจ้าของป้าย มาซ่อมแซมแล้ว แต่นายปลายังไม่ได้ซ่อม ป้ายตกลงมาก่อน จะเป็นกรณีเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 434 นายกุ้งไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 434 แต่นายปลาที่เป็นเจ้าของป้ายจะเป็นผู้ต้องรับผิดชอบแทน

ทั้งนี้หากเปลี่ยนข้อเท็จจริง ว่าป้ายที่ใช้ เป็นป้ายที่สร้างขึ้นชั่วคราวเช่น ป้ายที่ทำด้วยไม้ แผ่นไวนิล พลาสติก แม้มีป้ายขนาดใหญ่ เช่น สูง 2 เมตร ยาว 5 เมตร หรือเป็นป้ายไม้ขนาดเล็กหรือทำจากวัสดุอื่นที่ไม่แข็งแรงถาวร และไม่ได้สร้างถาวรติดอยู่กับที่ดิน เช่น ปักไม้ลงในที่ดิน 2 ฟุต แล้วนำป้ายไม้มามัดลวดติดไว้ 2 ฟุต เป็นต้น ผู้เขียนเห็นว่า ป้าย ที่สร้างขึ้นอย่างง่าย สำหรับใช้ชั่วคราว มิได้มีลักษณะเป็นสิ่งปลูกสร้างถาวร ดังเช่น ป้ายโครงเหล็กขนาดใหญ่ มีการทำฐานรากอย่างแข็งแรง ป้ายที่ไม่ถาวรเหล่านี้ จึงมิใช่สิ่งปลูกสร้างตามความหมายของมาตรา 434 เช่นนี้ จึงไม่สามารถนำข้อสันนิษฐานของกฎหมาย มาตรา 434 มาปรับใช้กับเจ้าของป้าย ผู้ครอบป้าย ผู้เช่าพื้นที่บนป้าย (เจ้าของสินค้า) ได้ เจ้าของป้าย ผู้ครอบป้ายที่สร้างขึ้นชั่วคราวเช่น ป้ายที่ทำด้วยไม้ แผ่นไวนิล พลาสติก จึงไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 434 เพราะไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา

(10) นายจันทร์เป็นเจ้าของที่ดิน ได้สร้างอาคารสูง 4 ชั้น ไว้เป็นที่อยู่อาศัยและสำนักงาน และที่คาดฟ้าด้านบนของอาคาร ได้สร้างโครงเหล็ก ขนาดใหญ่ เพื่อเอาไว้โฆษณาผลิตภัณฑ์สินค้าของตนเอง ดังนั้น นายจันทร์จึงเป็นเจ้าของอาคารและเจ้าของป้าย ในการเปลี่ยนป้ายโฆษณาสินค้าป้ายใหม่ นายจันทร์ได้จ้างนายเบ็ญทำป้ายและให้มาติดป้าย(เป็นการจ้างทำของ) ในขณะที่นายจันทร์ควบคุมดูแลการเปลี่ยนป้าย ได้ยื่นอยู่ริมระเบียง และมีชิ้นส่วนของป้าย ตกลงไปโดนนายอังกการด้านล่าง ได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้หากนายอังกการเรียกให้ผู้ใดรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามมาตราใดได้บ้าง

หากนายอังกการเลือกฟ้องตามมาตรา 420 โดยต้องทำการพิสูจน์เจตนาว่าบุคคลใดกระทำโดยเจตนา จงใจหรือประมาทเลินเล่อ หากในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายจันทร์ประมาทเลินเล่อชนชิ้นส่วนของป้ายที่พาดอยู่คาดฟ้าที่ริมระเบียง จากชั้น 4 ของอาคาร ตกลงไปใส่ นายอังกการ นายจันทร์จึงมีความรับผิดชอบตามมาตรา 420 แต่ถ้าหากเปลี่ยนข้อเท็จจริง โดยมีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ว่า นายจันทร์ตั้งใจ ดันให้ชิ้นส่วนป้ายที่พาดอยู่ที่ริมระเบียงตกลงมาใส่ นายอังกการ เพราะไม่ชอบนายอังกการ เช่นนี้ นายจันทร์จึงใจทำละเมิด ทำให้นายอังกการได้รับบาดเจ็บต้องชดใช้ค่าเสียหายต่อนายอังกการตามมาตรา 420

ถ้าเปลี่ยนข้อเท็จจริงเป็นกรณีที่ นายจันทร์ลงความแค้นของตน จึงได้โยนชิ้นส่วนของป้ายที่ไม่ใช่ ทิ้งลงไปที่กองขยะข้างๆตึก แต่บริเวณที่นายจันทร์ยืนอยู่ มองไม่เห็น นายอังกการกำลังเก็บขยะเพื่อนำไปขาย ดังนั้นในการฟ้องเรียกให้นายจันทร์ชดใช้ค่าเสียหาย หากนายอังกการสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ความดังกล่าว นายจันทร์รับผิดชอบตามมาตรา 420 เพราะโยนป้ายทิ้งด้วยความประมาทเลินเล่อ แต่หากเปลี่ยนข้อเท็จจริงว่านายจันทร์โยนป้ายไปที่กองขยะโดยตั้งใจให้ไปโดนนายอังกการเพราะโกรธกัน หากพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้เช่นนี้ ถือว่านายจันทร์ใจทำละเมิด นายจันทร์ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 420

แต่อย่างไรก็ตามการที่นายอังกการเลือกฟ้องร้องหาผู้กระทำความเสียหายให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายโดยใช้มาตรา 420 เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องจะต้องพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำว่าจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ อันเป็นเรื่องทำได้ยาก ดังนั้น การที่นายอังกการจะฟ้องให้ผู้กระทำรับผิดชอบ นายอังกการสามารถเลือกใช้ประโยชน์ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ฟ้องเรียกให้บุคคลอื่นรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดจากของตนจากโรงเรือน หรือของทิ้งขว้างไปตกในที่อันมิควร ตามมาตรา 436 ที่มีหลักให้สันนิษฐานให้ บุคคลผู้อยู่ในโรงเรือนรับผิดชอบ โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำ แต่ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ให้ผู้เสียหายเรียกให้บุคคลผู้อยู่ในโรงเรือน ให้

รับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดเพราะของตกลงจากโรงเรียนหรือของทิ้งขว้างไปตกในที่อันมิควรได้

สำหรับความหมายของคำว่า โรงเรียน ตามมาตรา 436 มีสองแนวความเห็น ได้แก่ ความเห็นแรก โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนทุกประเภท ทั้งที่ใช้อุบัติและมิได้ใช้อุบัติ ส่วนความเห็นที่สอง หมายถึง โรงเรียนที่ใช้สำหรับอยู่อาศัยเท่านั้น ไม่หมายรวมถึงสถานที่อื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาอยู่อาศัย เช่น สถานที่ราชการ โรงเรียน มหาวิทยาลัย โดยจะทำการอธิบายอย่างละเอียดในข้อ 5.2 และผู้เขียนมีความเห็นสอดคล้องกับแนวความเห็นที่ 2 ที่คำว่า โรงเรียน ตามมาตรา 436 หมายถึง โรงเรียนที่ใช้สำหรับอยู่อาศัยเท่านั้น นอกจากนี้ ผู้ที่อยู่ในโรงเรียนไม่ได้หมายความถึงทุกคนที่อยู่อาศัยในโรงเรียน แต่หมายความถึงผู้อยู่ในฐานะที่จะรับผิดชอบเป็นหัวหน้า ผู้ควบคุมดูแลโรงเรียน ที่เป็นเจ้าบ้าน เจ้าของโรงเรียน

ดังนั้น จากข้อเท็จจริง ผู้เขียนเห็นว่านายอังกอร์จะเลือกฟ้องนายจันทร์ตามมาตรา 436 จะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ตามข้อสันนิษฐานว่า นายจันทร์เป็นผู้ควบคุมดูแลโรงเรียน และนายอังกอร์ได้รับบาดเจ็บจากของที่ตกลง หรือทิ้งขว้างมาจากโรงเรียนแห่งนั้น ดังนั้นจากข้อเท็จจริงผู้เขียนเห็นว่า นายอังกอร์สามารถฟ้องให้นายจันทร์รับผิดชอบตามมาตรา 436 ได้ และตามตัวอย่างข้างต้นที่เป็นกรณีที่นายจันทร์ขว้างชิ้นส่วนป้ายที่ไม่ใช่แล้วลงไปที่กองขยะ ถือว่ากองขยะเป็นที่อันควรที่จะทิ้งป้ายที่ไม่ใช่ การที่นายอังกอร์ยืนเก็บอยู่ เป็นที่อันควรจึงไม่เข้าตามข้อสันนิษฐานของมาตรา 436 ตอนท้าย

ทั้งนี้ การกระทำทั้งสองกรณีดังกล่าว หากเปลี่ยนข้อเท็จจริงจากที่นายจันทร์เป็นผู้ทำป้ายตกโดยจงใจหรือประมาท เป็นบุคคลอื่นเป็นผู้กระทำ เช่น คนรับใช้ที่เป็นลูกจ้างรายเดือน ภรรยา นายจันทร์ หลาน ญาติที่มาเยี่ยม นายจันทร์ เป็นผู้กระทำป้ายตกโดยจงใจหรือประมาทตามตัวอย่างข้างต้น นายอังกอร์สามารถฟ้องให้ผู้กระทำรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 420 โดยจะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ความว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากคนรับใช้ที่เป็นลูกจ้างรายเดือน ภรรยา นายจันทร์ หลาน ญาติที่มาเยี่ยม นายจันทร์ บุคคลดังกล่าวได้กระทำโดยจงใจหรือประมาท เลินเล่ออย่างไร บุคคลเหล่านั้นจึงจะมีความรับผิดชอบตามมาตรา 420 แต่หากนายอังกอร์เลือกใช้บทสันนิษฐานของกฎหมาย มาตรา 436 นายอังกอร์เพียงพิสูจน์ว่า นายจันทร์เป็นผู้รับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานที่ว่า เป็นบุคคลที่อยู่ในโรงเรียน คือ เป็นผู้ที่มิอำนาจในการควบคุมดูแล อย่างหัวหน้าครอบครัว ส่วนบุคคลอื่นๆ มิใช่บุคคลตามที่สันนิษฐานไว้ในมาตรา 436 แม้จะเป็นผู้กระทำ หรืออยู่ในโรงเรียนในขณะที่เกิดเหตุก็ตาม จึงไม่ต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานมาตรา 436

แต่ทั้งนี้ในการเลือกใช้ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย กรณีนี้ไม่ใช่มาตรา 434 เพราะตามข้อเท็จจริงเป็นกรณีที่มีของตกหล่นหรือทิ้งขว้างจากโรงเรือน แต่ข้อสันนิษฐานของกฎหมายตามมาตรา 434 จะเป็นกรณีที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องหรือไม่ดูแลให้ดีเพียงพอ ดังนั้นตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจึงไม่สามารถปรับเข้ากับกรณีมาตรา 434

(12) นายจันทร์เป็นเจ้าของที่ดิน ได้สร้างอาคารสูง 4 ชั้นจึงเป็น ไร่เป็นสำนักงานของบริษัทตนเอง แต่มิได้พักอาศัยอยู่ที่อาคารนั้น และที่คาบฟ้าด้านบนของอาคารข้างได้สร้างโครงเหล็กขนาดใหญ่ เพื่อเอาไว้โฆษณาผลิตภัณฑ์สินค้าของตนเอง และมีป้ายทำจากไม้ไม่ถาวรอยู่ด้านข้างเอาไว้โฆษณาสินค้าของตนเองเช่นกัน หากป้ายทั้งสองแบบตกลงมา โดยชิ้นส่วนของป้ายโครงเหล็กทำให้นายอังคารบาดเจ็บ และชิ้นส่วนของป้ายไม้ทำให้นายพุธได้รับบาดเจ็บ ดังนั้นนายอังคารและนายพุธจะเรียกให้ผู้ใดรับผิดชอบตามกฎหมายใดได้

จากข้อเท็จจริงที่ไม่ปรากฏว่ามีบุคคลมามีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้นายอังคารและพุธเรียกให้ผู้ใดรับผิดชอบตามมาตรา 420 มิได้ จึงต้องเลือกใช้ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย

หากผู้เสียหายเลือกใช้ข้อสันนิษฐานของกฎหมายหากจะเลือกใช้ตามมาตรา 436 ความเสียหายอันเกิดเพราะของตกหล่นจากโรงเรือนหรือของทิ้งขว้างไปตกในที่อันมิควรได้ แต่ตามกรณีนี้อาคารที่ป้ายติดอยู่ เป็นอาคารสำนักงาน มิได้ใช้สำหรับอยู่อาศัย จึงไม่ใช่โรงเรือน ตามความหมายของตรา 436 ผู้เขียนได้กล่าวไว้ใน (10)ว่า มีความเห็นสอดคล้องกับแนวความเห็นที่ 2 ที่คำว่าโรงเรือน ตามมาตรา 436 หมายถึงโรงเรือนที่ใช้สำหรับอยู่อาศัยเท่านั้น และจะอธิบายอย่างละเอียดในข้อ 5.2 ดังนั้นความเสียหายจากป้ายที่เป็นโครงเหล็กถาวรและป้ายไม้ไม่ถาวร ไม่สามารถนำข้อสันนิษฐานตามมาตรา 436

หากผู้เสียหายเลือกจะใช้ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายมาตรา 434 กรณีโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ จะนำมาปรับใช้ได้กับกรณีป้ายที่เป็นโครงเหล็กถาวร ที่ถือเป็นสิ่งปลูกสร้างเท่านั้น ส่งผลให้นายอังคารที่โดนชิ้นส่วนของป้ายโครงเหล็กทำให้อาคารบาดเจ็บ เรียกให้เจ้าของป้ายคือนายจันทร์รับผิดชอบตามมาตรา 434 ได้ แต่สำหรับป้ายไม้ ซึ่งไม่ถือเป็นสิ่งปลูกสร้าง ตามมาตรา 434 เพราะป้ายที่ทำด้วยไม้ไม่ถาวร รวมถึงป้ายที่ไม่มีลักษณะถาวรอื่นๆ เช่น ป้ายผ้า ป้ายพลาสติก เป็นต้น ป้ายจึงไม่ใช่สิ่งปลูกสร้างที่จะนำ มาตรา 434 มาปรับได้

หากผู้เสียหายเลือกจะใช้ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายมาตรา 437วรรคท้าย ความรับผิดชอบกรณีความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์สินอันตราย ที่ศาลเคยพิพากษาว่าไฟฟ้าเป็นของที่อันตรายโดย

สภาพ ป้ายที่ใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบจึงเป็นทรัพย์สินอันตราย แต่ป้ายลักษณะตามข้อเท็จจริง โครงเหล็กขนาดใหญ่ และป้ายทำจากไม้ไม่ถาวรอยู่ด้านข้าง เป็นป้ายที่ไม่ใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบ จึงไม่เข้ากรณีข้อสันนิษฐานที่ให้ผู้มีไว้ในครอบครองรับผิดชอบ ตามมาตรา 437 ทำให้นายอึ้งการและนาย พุทธิชัยเสียหายไม่สามารถใช้ข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 437 ปรับกับข้อเท็จจริงเพื่อหาผู้รับผิดชอบได้

ดังนั้น ป้ายที่เป็นป้ายมีลักษณะไม่ถาวร ติดอยู่ที่อาคารที่ไม่ได้ใช้อยู่อาศัยตกลงมา ทำให้บุคคลอื่นเสียหายโดยไม่ทราบว่ามีผู้ใดกระทำ และไม่สามารถใช้ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย มาตรา 434 มาตรา 436 และมาตรา 437 ปรับกับข้อเท็จจริงเพื่อหาผู้รับผิดชอบได้ เป็นกรณีที่บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด ไม่อาจนำมาปรับกับความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้ทุกประเภท

(13) นาย ก. เป็นเจ้าของอาคารที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย และเป็นผู้ควบคุมดูแลอาคารอย่างหัวหน้าครอบครัว โดยอาคารที่นาย ก. อาศัยอยู่ ด้านบนของอาคารมีป้ายที่นาย ก. จ้างให้นาย เบี้ยวสร้าง ป้ายที่เป็น โครงเหล็กขนาดใหญ่ด้านบนของอาคาร สร้างป้ายชื่ออาคารด้านหน้าอาคาร และสร้างป้ายสร้างป้ายไม้แบบไม่ถาวรด้านข้างอาคาร และด้านข้างอีกฝั่งให้ทำเป็นป้ายผ้าพลาสติกอยู่ได้โดยมีเชือกผูก ในขณะที่ นาย ก. ภรรยา บุตร บิดา-มารดาสูงอายุ คนใช้ ญาติจากต่างจังหวัดที่มาพักด้วยระยะหนึ่ง และเพื่อนมาเยี่ยมมันั้น ขณะนั้นทุกคนกำลังอยู่ในอาคาร หากป้ายแบบต่างๆ ที่อยู่ที่อาคารตกลงมาโดยไม่รู้สาเหตุ ได้แก่ป้ายโครงเหล็กขนาดใหญ่ ป้ายชื่ออาคาร และป้ายไม้ ทั้ง 2 ป้ายตกลงมาทำให้คนบาดเจ็บ ส่วนป้ายผ้าพลาสติกตกลงมาคลุมรถที่วิ่งผ่านมาทำให้รถมองไม่เห็นทางไปชนท้ายรถคันอื่นข้างหน้า เช่นนี้ ผู้เสียหายจะเรียกให้ผู้ใดรับผิดชอบได้บ้าง

จากข้อเท็จจริงเป็นการที่ป้ายต่างๆทุกลักษณะตกลงมาอย่างไม่ทราบสาเหตุ เช่นนี้ จึงไม่มีข้อเท็จจริง ที่จะพิสูจน์ได้ว่า ผู้ใดกระทำโดยจงใจหรือเลินเล่อทำให้ป้ายตก ตามมาตรา 420

หากผู้เสียหายจากป้ายทุกลักษณะ เลือกใช้ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 436 ในการเรียกให้บุคคลรับผิดชอบ ซึ่งมาตรา นี้มีหลักที่กำหนดให้บุคคลที่อยู่ในโรงเรือนรับผิดชอบ จากข้อเท็จจริง ขณะที่ป้ายตกมี นาย ก. ภรรยา บุตร บิดา-มารดาสูงอายุ คนใช้ ญาติจากต่างจังหวัดที่มาพักด้วยระยะหนึ่ง และเพื่อนอยู่ในโรงเรือน เห็นได้ว่ามีบุคคลที่อยู่ในอาคาร โรงเรือนหลายคน แต่ตามข้อสันนิษฐานมาตรา 436 ที่ให้บุคคลที่อยู่ในโรงเรือนรับผิดชอบ คำว่า บุคคลที่อยู่ในโรงเรือน จะหมายถึง ผู้ที่มีอำนาจในการควบคุมดูแล อย่างหัวหน้าครอบครัว ส่วนบุคคลอื่นๆมิใช่บุคคลตามที่สันนิษฐานไว้ในมาตรา 436 แม้จะเป็นผู้กระทำ หรืออยู่ในโรงเรือนในขณะที่เกิดเหตุก็ตาม จึง

ไม่ต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานมาตรา 436 ดังนั้นนาย ก. เป็นผู้รับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานกฎหมายมาตรา 436

ถ้ามีข้อเท็จจริงว่า ป้ายที่ตกเป็น ป้ายชื่อของอาคารที่ติดอยู่ด้านบน หรือเพิ่มข้อเท็จจริง เปลี่ยนป้ายโฆษณาให้เช่าที่นาย ก. เป็นคนจ้างให้คนอื่นสร้างติดตั้งอยู่ด้านบน หรือป้ายผ้าพลาสติกที่ห้อยอยู่ด้านข้าง เช่นนี้ หากป้ายตกลงมาโดยไม่มีสาเหตุ ผู้เสียหายสามารถเลือกใช้ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 436 เรียกนาย ก. เป็นผู้ที่อยู่ในโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบให้รับผิดชอบตามมาตรา 436

ทั้งนี้ เนื่องจากกรณีนี้เป็นการจ้างทำของที่นาย ก. จ้างนายเบี้ยวสร้างป้ายรูปแบบต่างๆ ผู้เสียหายอาจเลือกฟ้องให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบตามความรับผิดชอบของผู้จ้างทำของ มาตรา 428 ที่มีหลักว่า ผู้จ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบจากความเสียหายที่ผู้รับจ้าง ทำให้เกิดขึ้นระหว่างทำงานที่จ้าง แต่มีข้อยกเว้นที่กำหนดให้ผู้ว่าจ้างจะต้องรับผิดชอบ หากผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือผิดในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือผิดในการเลือกหาผู้รับจ้าง อาจเป็นเพราะผู้ว่าจ้างทำของต้องการความสำเร็จของงาน ส่วนผู้รับจ้างต้องการค่าจ้าง ผู้ว่าจ้างไม่มีอำนาจควบคุมสั่งการ บุคคลที่รับผิดชอบตามมาตรา 428 ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ได้ ดังนั้นโดยหลักแล้ว นาย ก. ผู้ว่าจ้างไม่ต้องรับผิดชอบจากความเสียหายที่ นายเบี้ยว ได้ก่อขึ้น ยกเว้นว่า นาย ก. ผู้ว่าจ้าง เป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือผิดในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือผิดในการเลือกหาผู้รับจ้าง ดังที่ได้อธิบายและยกตัวอย่างในเรื่องของความรับผิดชอบเกี่ยวกับผู้จ้างทำของ ไว้โดยละเอียดแล้วใน (6) และ (7) ส่งผลให้นาย ก. ผู้ว่าจ้าง หรือนายเบี้ยวผู้รับจ้าง อาจจะมีควมรับผิดชอบ ตามมาตรา 428 ได้ขึ้นอยู่กับแต่ข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งหลักความรับผิดชอบและตัวอย่างดังกล่าวนำมาปรับใช้ด้วยกันได้ เพราะแตกต่างกันที่สร้างป้ายบนพื้นดินหรือสร้างป้ายบนอาคารแบบต่างๆ เช่น ผู้รับจ้างสร้างป้ายเป็นผู้ลดคุณภาพของโครงสร้างเพื่อให้ต้นทุนในการสร้างป้ายมีราคาต่ำที่สุด หากป้ายตกลงมานายเบี้ยว จึงประมาทในการสร้างป้ายด้วยวัสดุคุณภาพต่ำ เมื่อป้ายตกลงมาทำให้บุคคลอื่นเสียหาย นายเบี้ยวผู้รับจ้าง ถือว่าเป็นผู้ที่ทำละเมิดโดยประมาท จึงต้องรับผิดชอบจากการกระทำละเมิดเพื่อตนเองตามมาตรา 420 นาย ก. ผู้ว่าจ้างมิได้เป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือผิดในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือผิดในการเลือกหาผู้รับจ้าง จึงไม่ต้องรับผิดชอบ ตามมาตรา 428 เป็นต้น ดังนั้นผู้เขียนจึงไม่นำมาอธิบายซ้ำ

(14) นาย ก. เป็นเจ้าของอาคารใช้เป็นที่อยู่อาศัย อาคารมี 4 ชั้นมีทั้งหมด 10 ห้อง โดยด้านบนของอาคารมีป้ายที่นาย ก. จ้างให้นาย เบี้ยว มาสร้างป้ายที่เป็นโครงเหล็กขนาดใหญ่ ด้านบนของอาคาร สร้างป้ายชื่ออาคารทำด้วยโลหะติดด้านหน้าอาคาร และสร้างป้ายสร้างป้ายไม้แบบไม้ถาวรด้านข้างอาคาร และด้านข้างอีกฝั่งให้ทำเป็นป้ายผ้าพลาสติกอยู่ได้โดยมีเชือกผูก

แต่นาย ก. ได้แบ่งให้ผู้อื่นเช่าด้วยในลักษณะอาคารพาณิชย์มี แบ่งให้เช่า 9 ห้อง นาย ก.และครอบครัวอยู่เองหนึ่งห้อง ห้องที่เหลือแบ่งให้ครอบครัวอื่นเช่าอย่างเป็นสัดส่วน ห้องเช่าอื่นๆใช้ด้านล่าง เป็นร้านค้า และด้านบนเป็นที่พักอาศัย หากป้ายที่ติดด้านหน้าของร้านใดตกลงมา แม้ว่า นาย ก. จะเป็นผู้อยู่ในโรงเรือนนั้น และเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นเจ้าของอาคาร แต่เนื่องจากได้แบ่งให้เช่าเป็นสัดส่วน หากป้ายที่ตกเป็นป้ายของห้องที่นายข.เช่า โดยที่นาย ข.เป็นหัวหน้าครอบครัว จึงถือว่า เข้าตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย มาตรา 436 เป็นนาย ข.ถือว่าเป็นบุคคลผู้อยู่ในโรงเรือนที่ต้องรับผิดชอบ แม้ว่า นาย ก. จะอาศัยอยู่ใน อาคารแห่งนั้นด้วย กรณีนี้ นาย ก.ไม่ต้องรับผิดชอบ เทียบเคียงจาก คำพิพากษาฎีกาที่ 1689/2518* ที่มีการสร้างโรงเรือนเป็นแฟลตแล้วนำมาให้เช่า ถือว่าผู้เช่าแต่ละคนครอบครองเป็นสัดส่วน แม้เจ้าของแฟลตจะครอบครองอาศัยในแฟลตนั้นด้วย ไม่ต้องรับผิดชอบในการที่ผู้เช่าทิ้งของหรือน้ำลงบนที่ดินข้างเคียง¹⁶¹ ดังนั้น ตามกรณีนี้ ผู้เสียหายเรียกให้นาย ข. รับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย มาตรา 436

และหากป้ายโครงเหล็กขนาดใหญ่ด้านบนของอาคาร สร้างป้ายชื่ออาคารด้านหน้าอาคาร และสร้างป้ายสร้างป้ายไม้ไม่ถาวรด้านข้างอาคาร และด้านข้างอีกฝั่งให้ทำเป็นป้ายผ้าพลาสติกอยู่ได้โดยมีเชือกผูก ตกลงมาโดยไม่มีสาเหตุ ไม่ทราบว่าเป็นบุคคลใดกระทำ การที่นาย ก.แบ่งห้อง ทั้ง 9 ห้อง ของอาคารนี้ให้บุคคลอื่นเช่าแต่นาย ก. ยังพักอาศัยอยู่ด้วย ผู้เสียหายสามารถเลือกใช้ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 436 เรียกนาย ก. เป็นผู้ที่อยู่ในโรงเรือนที่ต้องรับผิดชอบให้รับผิดชอบตามมาตรา 436 ได้

แต่ถ้าเปลี่ยนข้อเท็จจริงไปว่า อาคารหลังดังกล่าว นาย ก. ให้เช่าหมดทั้ง 10 ห้อง นาย ก.และครอบครัวไม่ได้พักอาศัยอยู่ที่อาคารแห่งนั้น ป้ายที่ติดอยู่มีหลายแบบได้แก่ป้ายโฆษณาแบบโครงเหล็กติดด้านบนคานฝ้า ป้ายชื่ออาคารทำด้วยโลหะติดด้านหน้าอาคาร ด้านข้างมีป้ายโฆษณาที่ทำด้วยไม้แบบไม่ถาวรติดอยู่ และมีป้ายโฆษณาที่เป็นผ้าพลาสติกติดแขวนอยู่ด้านข้าง หากป้ายรูปแบบต่างๆตกลงมา ผู้ใดจะต้องรับผิดชอบ ใครจะถือว่าเป็นบุคคลที่มีอำนาจดูแลโรงเรือน นาย ก.เพราะได้แบ่งห้องทั้ง 10 ห้องให้คนอื่นเช่าทั้ง 10 ต่างคนต่างพักอาศัยอยู่เป็นสัดส่วน และนาย ก.ไม่ได้ พักอาศัยอยู่ด้วยในอาคารแห่งนั้น ทั้งนี้ในประเด็นเรื่องการเป็นบุคคลผู้อยู่

* พิพากษาฎีกาที่ 1689/2518 จำเลยสร้างแฟลตให้คนเช่า ซึ่งอาจทิ้งของและน้ำลงบนที่ดินของโจทก์ ถัดไป แม้จำเลยจะครอบครองและอยู่อาศัยในแฟลต แต่ได้มีผู้เช่าแยกเป็นส่วนสัดส่วนซึ่งเป็นผู้ทำละเมิด จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 436 ไม่เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตหรือจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำละเมิดต่อโจทก์

¹⁶¹ พจนี ปุษปาคม, คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, หน้า 430

ในโรงเรียน มีนักกฎหมายให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้ว่า ต้องเป็นการอยู่โดยอาศัยข้อเท็จจริง คือมีการอยู่จริง อาจอาศัยอยู่อย่างถาวรหรือ อาจอยู่แบบชั่วคราวไม่สำคัญ หากมีการออกไปรื้อยังคงถือเป็นผู้อยู่ในโรงเรียน ดังนั้นการเป็นผู้อยู่ในโรงเรียนต้องเป็นการอยู่โดยข้อเท็จจริงถ้าอยู่โดยข้อกฎหมายคือเป็นผู้ครอบครองไม่ถึงว่าเป็นผู้อยู่ในโรงเรียน¹⁶²

ดังนั้น หากกรณีป้ายชื่อหน้าร้านของผู้เช่าที่แยกเป็นสัดส่วนว่าของใคร ตกลงมาทำให้ผู้อื่นเสียหาย เช่นนี้ ผู้เสียหาย สามารถเรียกให้ ผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวห้องนั้นที่ครอบครองห้องแต่ละห้องที่แยกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจนในอาคาร รับผิดชอบข้อสันนิษฐานตามมาตรา 436 ตามที่ได้อธิบายมาข้างต้น ส่วนป้ายโฆษณาแบบโครงเหล็กติดด้านบนคานฟ้า เป็นป้ายที่นายก. เจ้าของอาคารให้ผู้อื่นเช่าพื้นที่ มีคนมาเช่าแล้วติดด้านบนของอาคาร หากจะให้นาย ก. รับผิดชอบ แต่เมื่อพิจารณาตามมาตร 436 แล้วพบว่า นาย ก. ที่เป็นคนให้เช่าป้าย และเป็นเจ้าของอาคาร แต่ไม่ได้พักอาศัยอยู่ที่อาคาร นายก. จึงมิใช่ผู้อยู่ในโรงเรียนนั้น ส่วนผู้เช่าที่อยู่ในโรงเรียนเป็นครอบครัว มี 10 รายถือว่าเป็นผู้อยู่ในโรงเรียน ถ้าพิจารณาตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 436 ผู้เช่าที่อยู่ในโรงเรียนเป็นครอบครัว มี 10 รายถือว่าเป็นผู้อยู่ในโรงเรียน จึงเป็นผู้รับผิดชอบตามมาตรา 436

แต่สำหรับป้ายชื่อด้านบนของอาคาร ป้ายไม้ด้านข้างอาคาร และป้ายผ้าพลาสติกด้านข้างอาคาร มิใช่โรงเรียนและสิ่งปลูกสร้าง จึงไม่สามารถนำมาตรา 434 มาปรับ ส่วนการนำมาตรา 436 มาปรับใช้ พบว่านาย ก. ผู้เป็นเจ้าของโรงเรียนไม่ได้พักอยู่จึงไม่ใช่ผู้อยู่ในโรงเรียน แต่มีผู้เช่าอีก 10 ครอบครัว จึงถือว่าแต่ละรายมีหัวหน้าผู้ควบคุมโรงเรียน และพักอาศัยอยู่ จึง เป็นผู้อยู่ในโรงเรียน รับผิดชอบข้อสันนิษฐานของกฎหมาย มาตรา 436 โดยเทียบเคียงกับกรณี ผู้เช่าอาคารเป็นบุคคลผู้อยู่ในโรงเรียน เมื่อขนาดใหญ่มากที่ติดอยู่ที่อาคารที่ผู้เช่าครอบครองอยู่ ถูกแรงลมจนพัดหลุดและปลิวไปถูกสายไฟฟ้าจนขาด ลงมาโดนคนได้รับอันตรายแก่กาย ผู้เช่าอาคารที่เป็นบุคคลผู้อยู่ในโรงเรียนจึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น¹⁶³

(15) กรณีนายโตเป็นเจ้าของที่ดิน และเป็นเจ้าของอาคารที่ใช้พักอาศัย และนายโตและครอบครัวพักอาศัยอยู่ด้วย ซึ่งด้านบนอาคารมีป้ายโครงเหล็กถาวร 3 ป้าย โดยนายโตใช้โฆษณา

¹⁶² เพิ่ง เพิ่งนิติ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง, หน้า 347-348.

¹⁶³ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง ลากม็ควรได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452 ปรับปรุงโดย เจมภูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุ่นภัทร และอำนาจ ตั้งศิริ พิมาณ, หน้า 228

สินค้า 1 ป้าย เอาป้ายให้นายเล็กเช่า 2 ป้ายเป็นเวลา 10 ปี โดยนายเล็กผู้เช่าป้ายเป็นผู้ดูแลครอบครอง ทั้ง 2 ป้ายได้ใช้เอง 1 ป้าย และแบ่งพื้นที่ให้นายจ้อยเช่าโฆษณา 1 ป้าย เป็นเวลา 3 เดือนด้านหน้าอาคารของนายโตมีป้ายตัวอักษรโลหะ ชื่ออาคารติดอยู่ด้านหน้า และที่อาคารมีป้ายแบบไม้ถาวร 1 ป้าย ซึ่งเป็นป้ายไม้ที่นายน้อยผู้เช่าอยู่ห้องชั้น 1 ขอใช้พื้นที่ห้องเช่าด้านหน้าอาคารทำติดไว้ และมีป้ายผ้าพลาสติกที่ด้านข้างอาคาร ซึ่งนายจ้อยได้เช่าพื้นที่ด้านข้างอาคารห้อยป้ายผ้าพลาสติก 1 ป้าย ป้ายทั้งหมดมีบริษัททำป้ายของนายเบ็ญเป็นผู้สร้างซึ่งสร้างถูกต้องแข็งแรงหลักการก่อสร้างทุกประการ แต่เมื่อใช้ป้ายต่างๆไประยะหนึ่ง หากป้ายรูปแบบต่างๆตกลงมาโดยไม่ทราบสาเหตุ โดยป้ายทั้งหลายตกลงมาทำให้คนได้รับบาดเจ็บ ส่วนป้ายผ้าพลาสติกหล่นไปคลุมรถที่กำลังวิ่งทำให้รถชนกัน เช่นนี้หากผู้เสียหายสามารถเลือกฟ้องตามมาตรา 420 เพื่อหาผู้รับผิดชอบแต่ทำได้ยาก เพราะต้องพิสูจน์ว่ามีบุคคลใดกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อให้ป้ายตก ซึ่งตามข้อเท็จจริงไม่มีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในการทำให้ป้ายตก ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อไม่ทราบสาเหตุเลยเช่นนี้ผู้เสียหายไม่ควรเรียกร้องตามมาตรา 420 แต่ควรเลือกใช้ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ดังนี้

กรณีผู้เสียหายที่ได้รับบาดเจ็บจากป้ายโครงเหล็กถาวรของนายโต หากผู้เสียหายเลือกใช้ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 434 โดยผู้เสียหายเพียงพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ครบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย สำหรับกรณีที่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ ผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างจะต้องรับผิดชอบใช้ความเสียหาย เว้นแต่ว่า ได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายจึงจะไม่ต้องรับผิดชอบ และให้เจ้าของเป็นผู้รับผิดชอบใช้ความเสียหาย และจากข้อเท็จจริงที่ป้ายเป็นโครงเหล็กถาวรปลูกสร้างบนโรงเรือน จึงถือว่าเป็นสิ่งปลูกสร้างตามมาตรา 434 โดยผู้เขียนเห็นว่า แม้ว่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้กำหนดนิยามให้อาคาร หมายรวมถึงป้าย อีกทั้งตามที่ได้อธิบายไว้ตอนต้นแล้วว่า นิยามของกฎหมายฉบับใดจะใช้กับกฎหมายฉบับนั้นเท่านั้น ดังนั้น ผู้เขียนจึงไม่นำนิยามคำว่าอาคารของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาใช้บังคับกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ป้ายจึงมิใช่อาคารและมิใช่โรงเรือน(โดยจะทำการอธิบายอย่างละเอียดในข้อ 5.2) แต่ป้ายที่เป็นโครงเหล็กถาวรที่สร้างอยู่บนโรงเรือนมีลักษณะเป็นสิ่งปลูกสร้างจึงเป็นสิ่งปลูกสร้างตามมาตรา 434 หากผู้เสียหายสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ตามข้อสันนิษฐานว่า ป้ายที่เป็นสิ่งปลูกสร้างก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ เจ้าของจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ตามข้อสันนิษฐานมาตรา 434 เช่นหากพิสูจน์ ข้อเท็จจริงได้ว่านายโตไม่เคยดูแลบำรุงรักษาป้ายเลย

หากผู้เสียหายที่ได้รับบาดเจ็บจากป้ายโครงเหล็กถาวรของนายโต อาจเลือกใช้ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 436 ในเรื่องความรับผิดที่เกิดจากความเสียหายอันเกิดจากของตกหล่น

จากโรงเรือนมาตรา 436 ซึ่งผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ตามข้อสันนิษฐานว่า ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บจากของที่ตกลง หรือทิ้งขว้างมาจากโรงเรือน ผู้ควบคุมดูแลโรงเรือนเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งจากข้อเท็จจริง ป้ายที่เป็นโครงเหล็กถาวรเป็นสิ่งปลูกสร้าง ที่ได้ตกลงมาจากอาคารที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย อาคารดังกล่าวจึงเป็นโรงเรือน และป้ายจึงเป็นของตกลงจากโรงเรือน ตามข้อสันนิษฐานกฎหมายมาตรา 436 การที่นายโตเป็นผู้ดูแลควบคุมอาคารใช้เป็นที่อยู่อาศัย นายโตจึงเป็นผู้อยู่ในโรงเรือน จึงต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานมาตรา 436

กรณีผู้เสียหายที่ได้รับบาดเจ็บจากป้ายโครงเหล็กถาวรของนายโตที่แบ่งให้นายเล็กเช่า

-หากผู้เสียหายเลือกใช้ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 434 ตามหลักมาตรานี้ผู้เสียหายเพียงพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ครบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย สำหรับกรณีที่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ ผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างจะต้องรับผิดชอบใช้ความเสียหาย เว้นแต่ว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายจึงจะไม่ต้องรับผิด และให้เจ้าของเป็นผู้รับผิดชอบใช้ความเสียหาย ดังนั้นจากข้อเท็จจริงที่นายเล็กเป็นผู้ครองป้ายทั้งสองป้าย ผู้เสียหายเรียกให้นายเล็กรับผิดได้ตามมาตรา 434 ในฐานะเป็นผู้ครองป้าย แต่หากนายเล็กสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการก่อสร้างชำรุดบกพร่องหรือ บำรุงรักษาไม่ดีเพียงพอ แต่นายเล็กได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแล้ว จึงเข้าข้อยกเว้นไม่ต้องรับผิดตามมาตรา 434 เช่น นายเล็กเห็นว่าป้ายเหล็กเริ่มผุและแจ้งให้นายโตซ่อมแล้วแต่นายโตยังไม่ได้ซ่อมแซม แต่นายโตซึ่งเป็นเจ้าของป้าย ตามมาตรา 434 เป็นผู้ที่ถูกกฎหมายสันนิษฐานเด็ดขาดให้รับผิด จะต้องใช้ค่าเสียหายนั้น ส่วนนายสามผู้เช่าพื้นที่โฆษณาผู้เขียนเห็นว่า ไม่ใช่ผู้ครองตามมาตรา 434 จึงไม่ต้องรับผิด ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 434 แต่อย่างใด

ผู้เสียหายที่ได้รับบาดเจ็บจากป้ายตัวอักษรโลหะ ชื่ออาคาร ป้ายดังกล่าวว่าเป็นป้ายที่มีลักษณะไม่ถาวรจึงมิใช่อาคารและมีใช้สิ่งปลูกสร้างตามมาตรา 434 แต่ถือว่าเป็นของที่ตกลงตามข้อสันนิษฐานมาตรา 436 ดังนั้นหากผู้เสียหายเลือกใช้ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 436 เรื่องความรับผิดที่เกิดจากความเสียหายอันเกิดจากของตกลงจากโรงเรือนมาตรา 436 ซึ่งผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ตามข้อสันนิษฐานว่า ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บจากของที่ตกลง หรือทิ้งขว้างมาจากโรงเรือน ผู้ควบคุมดูแลโรงเรือนเป็นผู้รับผิดชอบ และจากข้อเท็จจริงที่ป้ายเป็นอักษรโลหะ เมื่อตกลงลงมาจึงเป็นของที่ตกลงจากอาคาร และเนื่องจากอาคารใช้เป็นที่อยู่อาศัย อาคารดังกล่าวจึงเป็นโรงเรือนตามมาตร มาตรา 436 ตามข้อสันนิษฐานกฎหมายมาตรา 436 การที่นายโต

เป็นผู้ดูแลควบคุมอาคารใช้เป็นที่อยู่อาศัย นายโตจึงเป็นผู้อยู่ในโรงเรียน จึงต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานมาตรา 436 รวมถึงกรณีของป้ายผ้าพลาสติกมีลักษณะไม่ถาวรจึงมิใช่อาคารและมีใช้สิ่งปลูกสร้างตามมาตรา 434 จึงต้องใช้ข้อสันนิษฐานกฎหมายตามมาตรา 436 เช่นกันนายโตผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวที่พักอาศัยอยู่ จึงเป็นบุคคลผู้อยู่ในโรงเรียน ตามข้อสันนิษฐานกฎหมายต้องรับผิดชอบตามมาตรา 436 นายจิว ผู้เช่าป้ายผ้ามิใช่บุคคลที่อยู่ในโรงเรียนจึงไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 436

ผู้เสียหายที่ได้รับบาดเจ็บจากป้ายไม้ไม่ถาวรที่นายน้อยเช่าอยู่ห้องชั้น 1 ขอใช้พื้นที่ห้องเช่าด้านหน้าอาคารทำติดไว้มีลักษณะไม่ถาวรจึงมิใช่อาคารและมีใช้สิ่งปลูกสร้างตามมาตรา 434 แต่ถือว่าเป็นของที่ตกหล่น ตามข้อสันนิษฐานมาตรา 436 ดังนั้น นายน้อยผู้เช่าอยู่ห้องชั้น 1 เป็นผู้เช่าอาคารที่แบ่งแยกเป็นสัดส่วนจึงถือเป็นผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวที่พักอาศัยอยู่บุคคลผู้อยู่ในโรงเรียนต้องรับผิดชอบตามมาตรา 436 แม้ว่านายโตจะพักอาศัยในอาคารดังที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น

(16) กรณีที่นายขาวเป็นเจ้าของอาคารแห่งหนึ่งมีป้ายชื่ออาคารติดอยู่ นายขาวมีลูกชายคนเดียวชื่อนายฟ้า และนายฟ้าไปทำงานและอาศัยอยู่ต่างประเทศ เมื่อนายขาวเสียชีวิต นายฟ้ากลับมาจัดงานศพและรับมรดกต่างๆ ส่วนอาคารหลังนั้น เห็นว่าเก่าทรุดโทรม และทำเลไม่ดีจะขายหรือให้เช่าก็ทำได้ยาก จึงปล่อยเอาไว้ไม่ได้จัดการอย่างใดๆ อาคารนั้นจึงถูกทิ้งไว้ไม่มีใครดูแล กลายเป็นอาคารร้าง และไม่มีใครครอบครอง เพราะนายฟ้า ไม่สนใจและได้ย้ายไปอยู่ต่างประเทศเลย ต่อมามีคนเอาป้ายแบบชั่วคราวไปติดตั้งเพื่อประชาสัมพันธ์งานแสดงสินค้าจัดขึ้นระยะเวลาสั้นๆ แต่ไม่รื้อออกเมื่อเลิกใช้ ต่อมาอีก 5 ปี หากป้ายชื่ออาคาร และป้ายประชาสัมพันธ์งานแสดงสินค้าเก่าๆ ที่เลยระยะเวลามานานแล้ว ตกลงมาทำให้ ม่วง ได้รับบาดเจ็บ นายม่วงจะสามารถเรียกร้องจากใครได้หรือไม่ อย่างไร

จากกรณีนี้เห็นได้ว่ากรณีที่ป้ายทั้ง 2 ลักษณะตกหล่นลงมาจากโรงเรียนที่ไม่มีผู้ครอบครอง ถ้าพิจารณาคูตามบทบัญญัติกฎหมายแล้ว จะพบว่ากรณีดังกล่าวไม่มีผู้ที่ต้องรับผิดชอบ เพราะตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 436 กำหนดให้บุคคลผู้ที่ต้องอยู่ในโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ ในเรื่องนี้ได้มีนายคชา ชิตโชติ ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ เรื่อง ของตกหล่นจากโรงเรียน แสดงความคิดเห็นว่า สำหรับกรณีของตกหล่นจากโรงเรียนที่ไม่มีผู้ครอบครองเอาไว้หากถือตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด จะทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายเท่าที่ควร การให้ผู้เสียหายมารับเคราะห์กรรมไม่เป็นธรรม อีกทั้ง ปัจจุบันโรงเรียนรกร้างมีมาก ควรหาบุคคลมารับผิดชอบ นั่นคือเจ้าของโรงเรียน แม้ว่าจะไม่ได้ครอบครองในทางข้อเท็จจริง แต่การที่เป็นผู้มี

กรรมสิทธิ์ถือว่าเป็นผู้ครองโรงเรือนนั้น ควรต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยให้เจ้าของโรงเรือนเป็นผู้รับผิดชอบแม้ไม่ได้ครอบครองโรงเรือนในทางข้อเท็จจริง แต่การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ถือได้ว่าเป็นการครอบครองโรงเรือนนั้นในสายตาของกฎหมาย ควรต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น¹⁶⁴

แต่สำหรับผู้เขียนในประเด็นนี้พิจารณาแล้วเห็นว่าในกรณี ของที่ตกหล่นจากโรงเรือนที่ไม่มีผู้ครอบครอง มาตรา 436 เป็นบทสันนิษฐานของกฎหมาย ที่โดยหลักผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายจึงทำให้บุคคลที่กฎหมายสันนิษฐานต้องรับผิดชอบที่โดยไม่ต้องพิสูจน์เจตนาตามมาตรา 420 เช่นนี้ ผู้เขียนเห็นว่าหากจะตีความกฎหมายให้ขยายความออกไปรวม เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ไม่ได้ครอบครองต้องร่วมรับผิดชอบ จะเป็นการตีความเกินเลยจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ อีกทั้งจะเป็นการขยายความมากเกินไป ทำให้เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ไม่ได้เกี่ยวข้อง ไม่ได้กระทำและไม่ใช่มูลเหตุที่กฎหมายสันนิษฐานให้รับผิดชอบ แต่ต้องมารับผิดตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่มีได้กำหนดไว้แต่เป็นการตีความขยายเองดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าผู้เสียหายไม่สามารถเรียกร้องให้ผู้ใดมารับผิดชดใช้ค่าเสียหายได้ อีกทั้งไม่เข้าตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 434 ไม่ใช่กรณีโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างชำรุดบกพร่องเพราะป้ายที่ไม่ใช่โครงสร้างถาวรมิใช่โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างตามมาตรา 434 ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่ากรณีนี้เป็นช่องว่างของกฎหมาย ที่เมื่อเกิดความเสียหายจากป้ายขึ้นแล้วไม่สามารถหากกฎหมายมาปรับเพื่อหาผู้รับผิดชอบได้

นอกจากนี้ในกรณีของป้ายที่ตกลงมาจากโรงเรือนหรืออาคารร้าง หากเป็นกรณีที่เจ้าของที่ดิน เป็นคนละคนกับเจ้าของโรงเรือน เช่น นายทองเป็นเจ้าของที่ดิน ให้นายเงินเช่าที่ดิน นายเงินสร้างอาคาร ใช้อาศัยและประกอบกิจการ และด้านบนมีป้ายชื่ออาคาร และมีป้ายที่เป็นโครงเหล็กถาวรติดอยู่ด้านบนอาคาร หากว่านายเงินทำธุรกิจไม่ประสบความสำเร็จจึงหนีไปเมืองนอกทิ้งอาคารไว้ เวลาผ่านไปหลายปี ป้ายทั้ง 2 ลักษณะบนอาคารได้ตกลงมา ทำให้นายนาคได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้เห็นได้ว่าอาคารเป็นกรรมสิทธิ์ของนายเงิน ไม่ได้เป็นของนายทองแม้ว่านายทองเป็นเจ้าของที่ดิน เพราะเป็นกรณีผู้ที่มีสิทธิในที่ดินของบุคคลอื่นใช้สิทธิปลูกสร้างโรงเรือนหรือสิ่ง

¹⁶⁴ กษา ชิตโชติ, ของตกหล่นจากโรงเรือน, (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขากฎหมายเอกชน, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ. 2554), หน้า 125

ปลูกสร้างอย่างอื่นไว้ในที่ดินตามความตอนท้ายมาตรา 146* แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นเมื่อนายทองเจ้าของที่ดินไม่ใช่เจ้าของโรงเรือน และมีผู้ใช้ที่อยู่ในโรงเรือน เมื่อป้ายที่ติดอยู่ที่อาคารทั้งสองลักษณะตกลงมาจะเรียกให้ผู้ใช้ได้รับผิดชดใช้ค่าเสียหายได้หรือไม่ เพราะนายเงินได้ทิ้งร้างอาคารไปหลายปีแล้วป้ายจึงตกลงมา จึงไม่มีข้อเท็จจริงที่นายเงินได้กระทำการใดๆที่เป็นสาเหตุให้ป้ายตกลงมา ผู้เขียนเห็นว่าไม่สามารถฟ้องตามมาตรา 420 ได้ แต่จะฟ้องให้รับผิดตามข้อสันนิษฐาน ได้หรือไม่สามารถพิจารณาเป็นกรณีๆ ได้ดังนี้

สำหรับกรณีป้ายชื่ออาคารที่ตกลงมาทำให้นुकคคอื่นเสียหาย เนื่องจากป้ายดังกล่าวมีลักษณะไม่ถาวรจึงเป็นของที่ตกหล่นลงมาจากอาคาร ตามปกติมาตรา 436 ได้บัญญัติให้บุคคลที่อยู่ในโรงเรือนเป็นผู้รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายจากของที่ตกหล่นลงมาจากอาคาร แต่จากข้อเท็จจริงที่โรงเรือนถูกทิ้งร้างจึงไม่มีบุคคลผู้อยู่ในโรงเรือน จึงไม่สามารถใช้บทสันนิษฐานความผิดของมาตรา 436 ได้ และป้ายชื่อที่มีลักษณะไม่ถาวรจึงไม่เข้าบทสันนิษฐานกฎหมายตาม มาตรา 434 กรณีโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่ก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องหรือบำรุงรักษาไว้ไม่เพียงพอ สำหรับกรณีป้ายที่เป็นโครงเหล็กถาวรติดอยู่ด้านบนของอาคาร ถือว่าเป็นสิ่งปลูกสร้าง ตามบทสันนิษฐานกฎหมายตาม มาตรา 434 กรณีโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่ก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องหรือบำรุงรักษาไว้ไม่เพียงพอ ผู้ที่จะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายคือ ผู้ครองหรือเจ้าของอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้าง(แล้วแต่กรณี) ในที่นี้อาคารและป้ายที่เป็นสิ่งปลูกสร้างเป็นของนายเงินซึ่งนายเงินไม่อยู่อาศัย อีกทั้ง ไม่มีข้อเท็จจริงว่าก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องหรือบำรุงรักษาไว้ไม่เพียงพอ ประกอบกับอาคารมิใช่กรรมสิทธิ์ของนายทองเจ้าของที่ดิน และป้ายมีส่วนควบของอาคาร ดังนั้นจึงไม่สามารถใช้ข้อสันนิษฐานความผิดตามมาตรา 434 ในการหาบุคคลผู้ต้องรับผิดได้ รวมถึงไม่สามารถใช้มาตรา 436 มาปรับเพื่อหาผู้กระทำผิด เนื่องจากขณะที่ป้ายตกเป็นอาคารที่ถูกทิ้งร้างจึงไม่มีผู้อยู่ในโรงเรือน ดังนั้น สำหรับข้อเท็จจริงนี้จึงเป็นกรณีที่ไม่สามารถหากกฎหมายมาปรับเพื่อหาผู้รับผิดชอบจากความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้

(17) นายเอ เป็นเจ้าของห้องแถวริมถนน เปิดเป็นร้านสะดวกซื้อ และได้ทำป้ายชื่อร้านเป็นป้ายกล่องไฟมีการใช้ไฟฟ้ายื่นออกมาบริเวณทางเดินหน้าร้าน โดยนายเอทำการติดตั้งเอง หากว่านายเอติดตั้งไม่ดีประมาททำให้ป้ายนั้นมีกระแสไฟรั่ว แล้วนายบีเดินมาโดนแล้วถูกไฟดูดทำให้ได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้นายบีที่ได้รับบาดเจ็บจากการที่ถูกไฟดูด หากจะเรียกร้องตามมาตรา 420

* มาตรา 146 ทรัพย์ซึ่งติดกับที่ดินหรือติดกับโรงเรือนเพียงชั่วคราวไม่ถือว่าเป็นส่วนควบกับที่ดินหรือโรงเรือนนั้น ความข้อนี้ให้ใช้บังคับแก่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ซึ่งผู้มีสิทธิในที่ดินของผู้อื่นใช้สิทธินั้นปลูกสร้างไว้ในที่ดินนั้นด้วย

จะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงชัดเจนให้ได้ว่า นายเอ กระทำการจงใจหรือโดยประมาทเลินเล่อทำให้นายบีได้รับบาดเจ็บ เช่นมีข้อเท็จจริงว่านาย เอ ลืมเอาฉนวนมาปิดบริเวณที่มีสายเปลือยที่ป้าย นายบีมาโดน จึงถูกไฟดูดทำให้ได้รับบาดเจ็บ นายเอมีความผิดตามมาตรา 420

ทั้งนี้ป้ายที่มีการใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบอาจเป็นป้ายกล่องไฟ ป้ายที่เป็นหลอดไฟตัดเป็นตัวอักษร หรือป้ายที่มีไฟส่องเห็นได้ว่า ไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินอันตรายตามคำพิพากษาของศาลฎีกา เช่น ตามคำพิพากษาของศาลฎีกา ที่ 179/2522 กระแสไฟฟ้าที่การไฟฟ้าผลิตและจำหน่ายเป็นของที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1469/2537 สายไฟฟ้าซึ่งมีกระแสไฟฟ้าเดินอยู่และหม้อแปลงไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ จำเลยมีทรัพย์สินดังกล่าวไว้ในครอบครองจึงต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์สินดังกล่าว ตามที่เคยอธิบายมาแล้ว ดังนั้น เมื่อเป็นทรัพย์สินอันตรายจึงสามารถนำมาปรับเข้ากับข้อสันนิษฐานของกฎหมายตามมาตรา 437* ได้เป็นเรื่องข้อสันนิษฐาน ความรับผิดชอบความเสียหายเกิดจากยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอันตราย โดยมาตรา 437 วรรคสองกำหนดให้มาตรานี้ใช้กับทรัพย์สินอันตรายด้วย โดยเรื่องนี้ที่มีหลักว่า บุคคลผู้มีทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ ไว้ในครอบครองของตน บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายที่เกิดเพราะทรัพย์สินอันตรายนั้น ยกเว้นจะพิสูจน์ได้ว่าที่เกิดความเสียหายเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ตนเอง ส่งผลให้ผู้ที่มีป้ายที่ใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบไว้ในครอบครองของตน จะต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของมาตรา 437 ดังนั้น นายบีสามารถเรียกให้ นายเอ เจ้าของห้องแถว ผู้ที่มีป้ายที่ใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบไว้ในครอบครอง เป็นผู้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย มาตรา 437

หากข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปว่า ว่านายเอจ้างนายเอฟ ที่เป็นช่างไฟ ติดตั้งป้ายไฟ (เป็นการจ้างทำของนายเอเป็นผู้ว่าจ้าง และนายเอฟเป็นผู้รับจ้าง) แต่นายเอฟ รีบร้อนจึงติดตั้งไม่ดี ประมาททำให้ป้ายนั้นมีกระแสไฟรั่ว แล้วนายบีเดินมาโดนแล้วถูกไฟดูดทำให้ได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้ นายบีที่ได้รับบาดเจ็บจากการที่ถูกไฟดูด จึงเป็นผู้เสียหาย หากเลือกจะเรียกร้องตามมาตรา 420 นายบีผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ว่านายเอฟ กระทำการจงใจหรือโดยประมาทเลินเล่อทำให้นายบีได้รับความเสียหายอย่างไร

* มาตรา 437 บุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใดๆ อันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้นอันเกิดแต่ยานพาหนะนั้น

ความข้อนี้ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงผู้มีไว้ในครอบครองของตน ซึ่งทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย

จากข้อเท็จจริงที่เป็นการจ้างทำของหากนายบี ผู้เสียหายเลือกพิสูจน์ ความรับผิดชอบจากการจ้างทำของ และหากข้อเท็จจริงได้ความว่า นายเอผู้รับจ้างทำของ เป็นผู้กระทำประมาทในการติดตั้งป้ายไฟ อีกทั้งเรื่องการทำละเมิดในการจ้างทำของ ตามมาตรา 428 ตามที่มีหลักว่า ผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบจากความเสียหายที่ผู้รับจ้างได้กระทำ เว้นแต่ผู้ว่าจ้างเป็นผู้ผิดในส่วนงานที่ทำ (งานที่ทำโดยสภาพเป็นละเมิด) คำสั่งที่ผู้ว่าจ้างสั่งไว้ก่อให้เกิดการทำละเมิด หรือเลือกหาผู้รับจ้างที่ไม่มีคุณภาพ จากข้อเท็จจริงที่นายเอพิดตั้ง โดยประมาท นายเอจะต้องรับผิดชอบ เพื่อละเมิดในการกระทำของตนเอง ตามมาตรา 420 ดังนั้นนายเอ ไม่ใช่ผู้ผิดตั้ง จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามหลักเรื่องความรับผิดชอบของผู้จ้างทำของ มาตรา 428

แต่หากนายบีเลือกใช้มาตรา 437 ฟ้องตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย ที่เป็นเรื่องข้อสันนิษฐาน ความรับผิดชอบกรณีความเสียหายเกิดจากยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอันตราย โดยมาตรา 437 วรรคสองกำหนดให้มาตรานี้ใช้กับทรัพย์สินอันตรายด้วย และมีหลักว่าบุคคลผู้มีทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ ไว้ในครอบครองของตน บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายที่เกิดเพราะทรัพย์สินอันตรายนั้น ยกเว้นจะพิสูจน์ได้ว่าที่เกิดความเสียหายเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ตนเอง ดังนั้นนายเอ เจ้าของห้องแถว ผู้ที่มีป้ายที่ใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบไว้ในครอบครองจะต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของมาตรา 437 นายบีสามารถเรียกให้นายเอ เป็นผู้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ตามมาตรา 437 ได้

ทั้งนี้ หากข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปเฉพาะในประเด็นเรื่องจ้างทำของ โดยในการติดป้ายกล่องไฟนายเอ แทนที่นายเอจะจ้างนาย เอฟ ที่เป็นช่างไฟมาทำการติดตั้ง แต่นายเอเลือกที่จะจ้างนายจีที่เป็นนักศึกษาอาชีวะเรียนช่างไฟฟ้า เพราะค่าจ้างถูกกว่า โดยที่รู้ว่านายจียังไม่จบ ยังไม่ได้เป็นช่างไฟ แต่เชื่อว่านายจีทำได้ เพราะเรียนมาแล้ว และใกล้จะจบแล้ว นายเอจึงจ้างนายจีมาให้ติดตั้งป้ายกล่องไฟ (เป็นการจ้างทำของ) แต่นายจีไม่มีความชำนาญจึงติดตั้งไม่ดีประมาททำให้ป้ายนั้นมีไฟรั่ว แล้วนายบีเดินมาโดนแล้วถูกไฟดูดทำให้ได้รับบาดเจ็บ

เช่นนี้นายบีที่ได้รับบาดเจ็บจากการที่ถูกไฟดูด หากจะเรียกร้องตามมาตรา 420 จะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ว่านายเอกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างไร แต่ตามข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่า นายเอได้กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ แต่นายจีเป็นผู้กระทำประมาทในการติดตั้งป้ายไฟ ผู้เสียหายจึงไม่สามารถเรียกให้นายเอ รับผิดชอบได้ตามมาตรา 420 แต่อาจสามารถเรียกร้องให้ผู้ใดรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตราอื่นๆ ได้หรือไม่ เนื่องจากการที่นายเอ จ้างนายจีติดป้ายกล่องไฟ เป็นการจ้างทำของ และป้ายมีการใช้ไฟฟ้า เป็นส่วนประกอบซึ่งไฟฟ้าถือว่าเป็นทรัพย์สินอันตราย ตามที่ศาลได้เคยพิพากษาไว้ โดยสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีที่นายเอจ้างนายจิดัดป้ายกล่องไฟเป็นการจ้างทำของ หากนายบี ผู้เสียหายเลือกพิสูจน์ ความรับผิดชอบจากการจ้างทำของ และความรับผิดชอบในการทำละเมิด ของผู้ว่าจ้างทำของและผู้รับจ้างทำของ ตามมาตรา 428 มีหลักว่า ผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบ จากความเสียหายที่ผู้รับจ้างได้กระทำ เว้นแต่ผู้ว่าจ้างเป็นผู้ผิดในส่วนงานที่ทำ (งานที่ทำโดยสภาพเป็น ละเมิด) คำสั่งที่ผู้ว่าจ้างสั่งไว้ก่อให้เกิดการทำละเมิด หรือเลือกหาผู้รับจ้างที่ไม่มีคุณภาพ และหาก ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายนายจิดเป็นนักศึกษาอาชีวะพยายามอย่างเต็มที่ในการติดตั้ง แต่เนื่องจาก ขาดความชำนาญและประสบการณ์น้อยจึงพลาดทำให้ไฟรั่ว ดังนั้น การที่นายจิด พลาดทำให้ไฟรั่ว จึงเป็นการประมาทมีความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของตนเองตามมาตรา 420 ส่วนนาย เอ ผู้จ้างทำของ แม้มิใช่ผู้กระทำโดยตรง แต่มีความรับผิดชอบตามข้อยกเว้นของมาตรา 428 เพราะผู้ว่าจ้างเป็นผู้ผิดใน การเลือกหาผู้รับจ้าง

(14) นายหนึ่งต้องการประชาสัมพันธ์ร้านค้าของตนที่เพิ่งเปิดใหม่ จึงทำป้ายติด รอบรถกระบะเพื่อขับวนไปรอบๆบริเวณร้านค้า แต่เนื่องจากป้ายมีบางส่วนยื่นเกินออกมาจากรถ ขณะขับนายหนึ่งประมาท ไม่ระวังทำให้ส่วนของป้ายยื่นออกมา ไปโดนนายสองคนขับรถมอเตอร์ ไซค์เสียหลักล้ม ได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้เป็นการกระทำโดยประมาทของนายหนึ่งจะต้องเรียก ค่าเสียหายตามมาตรา 420 ไม่อาจใช้ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายมาตรา 434 อาคารชำรุดบกพร่อง ไม่ สามารถใช้มาตรา 436 เพราะไม่ใช่เรื่องของตนหลุดจากอาคาร ไม่สามารถใช้มาตรา 437 เพราะป้าย ที่ติดที่รถไม่ใช่ทรัพย์สินอันตราโดยสภาพ แต่ถ้านายหนึ่งขับรถโดยจงใจ ให้ส่วนของป้ายที่ยื่นออกมา นอกรถ ไปโดนนางสองคู่อริที่ขับรถมอเตอร์อยู่ข้างๆจนมอเตอร์ไซค์เสียหลักล้ม ได้รับบาดเจ็บ เช่นนี้เป็นการกระทำโดยจงใจตามมาตรา 420

(15) กรณีนายเขียว มีที่ดินและในที่ดินมีต้นไม้ใหญ่ปลูกไว้ หากว่ามีคนรู้ แอบเอา ป้ายมาติดโดยไม่ได้ขออนุญาตนายเขียว และนายเขียวไม่เห็นหรือไม่ทราบ หากป้ายที่ติดอยู่บน ต้นไม้ตกลงมาใส่คนขี่มอเตอร์ได้รับบาดเจ็บ และไม่ทราบสาเหตุของการหล่น อีกทั้งไม่ทราบว่าผู้ใดเป็น คนติดป้าย เช่นนี้นายสีจะเรียกร้องกับใครได้หรือไม่

เห็นได้ว่ากรณีนี้ป้ายติดอยู่ที่ต้นไม้ มิใช่บนโรงเรือนหรือที่ดินไม่ว่าบุคคลใดเป็น ผู้กระทำในการนำไปติด ไม่สามารถฟ้องเรียกร้องให้ผู้รับผิดชอบตามมาตรา 420 และไม่ใช้กรณีที่มี นายจ้าง-ลูกจ้าง กระทำละเมิดตามมาตรา 425 และไม่ใช้กรณีที่มิใช่ผู้จ้างทำของและผู้รับจ้างทำของ กระทำละเมิดตามมาตรา 428 การที่ป้ายติดอยู่ที่ต้นไม้ตกลงมาไม่สามารถนำมาปรับเข้ากับความรับผิด บนข้อสันนิษฐานของกฎหมายเรื่อง ความเสียหายที่เกิดจากโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างชำรุด บกพร่อง ตามมาตรา 343 และไม่สามารถนำมาปรับเข้ากับความรับผิดบนข้อสันนิษฐานของ

กฎหมาย เรื่อง ความเสียหายที่เกิดจากของตกลงจากโรงเรือน ตามมาตรา 436 และป้ายไม้ได้ใช้ไฟฟ้า จึงไม่ใช่กรณีทรัพย์สินอันตราย ตามมาตรา 437

ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามตัวอย่างนี้ ไม่สามารถนำข้อกฎหมายความรับผิดชอบเพื่อละเมิด และข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตราใด มาปรับเพื่อกฎหมายได้ และหากจะให้นายเขียวเจ้าของที่ดินและเจ้าของต้นไม้เป็นผู้รับผิดชอบ เห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่เป็นธรรมต่อนายเขียว เนื่องจากนายเขียวไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับใดๆในการที่ป้ายมาติดที่บนต้นไม้ อีกทั้งมิได้เห็นชอบหรืออนุญาตให้ติด จึงเป็นกรณีที่ไม่สามารถหากกฎหมายมาปรับใช้เพื่อหาผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้ายได้

กล่าวโดยสรุปแล้ว จากที่ได้ศึกษาการปรับใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับป้ายแบบต่างๆ ตามตัวอย่างข้างต้น เห็นได้ว่าปัญหาของความเสียหายที่เกี่ยวกับป้ายที่เกิดขึ้นได้มีหลายกรณี ส่งผลให้บุคคลที่ต้องรับผิดชอบแตกต่างกัน บนฐานของกฎหมายแตกต่างกัน บางปัญหาสามารถเลือกที่จะปรับใช้กับกฎหมายได้หลายมาตรา บางปัญหาไม่สามารถนำมาปรับเข้ากับกฎหมายมาตราใดได้ อาจก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมกับผู้เสียหาย สำหรับในบางกรณีที่ไม่อาจปรับใช้กับบทบัญญัติของกฎหมายมาตราใดได้ เช่น กรณีที่ป้ายที่ไม่ใช่สิ่งปลูกสร้างถาวรที่ทำจากโครงเหล็ก อาจเป็นป้ายผ้า ป้ายพลาสติกป้ายไม้ป้ายจึงมิใช่สิ่งปลูกสร้าง หากคิดไว้ที่อาคารซึ่งมิได้ใช้สำหรับอยู่อาศัยจึงมิใช่โรงเรือน หากป้ายตกลงมา โดยไม่ทราบสาเหตุ และไม่ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำทำให้ป้ายตก แต่มีบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากป้ายเหล่านั้น แต่ไม่สามารถนำมาตรา 420 มาปรับใช้กับข้อเท็จจริงเพื่อหาเจตนาของผู้กระทำได้ เพราะไม่ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ให้ป้ายตก และถ้าจะใช้ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ต่างๆ ได้แก่ กรณีมาตรา 434 จะไม่สามารถปรับเข้ามาตรา 434 ได้ เพราะป้ายลักษณะดังกล่าวมิใช่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่ชำรุดบกพร่องหรือดูแลรักษาไม่ดี จึงไม่เข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมาย และถ้าจะปรับเข้ามาตรา 436 กรณีข้อสันนิษฐานเรื่องของตกลงหรือของทิ้งขว้างจากโรงเรือน ไม่สามารถปรับเข้ากรณีนี้ได้เพราะป้ายติดอยู่ที่อาคาร แต่เป็นอาคารที่มิได้ใช้สำหรับพักอยู่อาศัย เช่น อาคารสำนักงาน โรงเรียน มหาวิทยาลัย เป็นต้น จึงมิใช่โรงเรือนตามมาตรา 436 จึงไม่เข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายไม่สามารถนำมาตรา 436 มาปรับใช้ได้ และหากจะนำมาปรับเข้ากรณีข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 437 ป้ายดังกล่าวมิใช่ป้ายที่ใช้ไฟฟ้า จึงมิใช่ทรัพย์สินที่เป็นอันตรายโดยสภาพไม่เข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายตามมาตรา 437 ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงได้ เช่นกัน ทำให้กรณีเหล่านี้เป็นปัญหาที่ผู้เสียหายไม่สามารถนำมาปรับเข้ากับกฎหมายมาตราใดได้

เห็นได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้ายมักจะต้องมีบุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง แต่หากการที่มีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องแล้วอาจไม่สามารถพิสูจน์ว่ามีการกระทำโดยเจตนา หรือประมาทตามมาตรา 420 ได้ทุกกรณีไป บางครั้งไม่สามารถหาสาเหตุได้ว่าความเสียหายจากป้ายเกิดขึ้นจากใคร เพราะเหตุใด อีกทั้งอาจเป็นกรณีที่ไม่สามารถนำบทสันนิษฐานของกฎหมายมาปรับใช้เพื่อหาผู้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายได้ ทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการเยียวยา จึงเป็นกรณีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด ไม่อาจนำมาปรับกับความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้ทุกประเภท

5.2 ปัญหาบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย

จากเรื่องหัวข้อก่อนหน้านี้ที่เป็น เรื่อง ปัญหาของการปรับใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เป็นรูปธรรมจากป้าย โดยเป็นการวิเคราะห์จากข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่อาจเกิดความเสียหายจากป้ายได้ สำหรับในหัวข้อนี้เป็น การวิเคราะห์ตามหลักกฎหมาย โดยเป็นเรื่อง ปัญหาบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย สำหรับเรื่องความเสียหายที่เกิดจากป้ายมีข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่ ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 428 เนื่องจากการทำป้ายและการติดตั้งป้าย มักจะต้องมีการจ้างบุคคลอื่นให้ทำ จึงรวมกรณีบุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 428 ปัญหาความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของ กรณีนี้เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำป้าย การสร้าง โครงของป้าย การติดตั้ง มักจะเป็นการจ้างผู้อื่นให้เป็นผู้ดำเนินการให้ และข้อสันนิษฐานตามมาตรา 434 เป็นเรื่อง ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากทรัพย์ โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้ ก่อไฟ ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 436 ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากของตกหล่นหรือของทิ้งขว้างจากโรงเรือน และข้อสันนิษฐานตามมาตรา 437 ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์อันตราย การที่สามารถจะพิจารณาว่าใครเป็นบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย กรณีความเสียหายจากทรัพย์ ตามมาตรา 434 ได้ ผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ให้ได้ข้อเท็จจริงว่า ผู้ใดคือผู้ครอง และผู้ใดคือเจ้าของ ส่วนการพิจารณาว่าใครเป็นบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 346 จะต้องพิจารณาให้ได้ข้อเท็จจริงว่า ผู้ใดคือผู้ที่อยู่ในโรงเรือน และโรงเรือนมีความเสียหายทางกฎหมายอย่างไร และสำหรับความรับผิดตามมาตรา 437 ผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ให้ได้ข้อเท็จจริงว่า ผู้ใดคือ ผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งทรัพย์อันตราย โดยจะได้ทำการวิเคราะห์เป็นเรื่องๆต่อไป

(1) กรณีการที่มีบุคคลจ้างบุคคลอื่น สร้างโครงป้าย ทำป้าย ติดตั้งป้ายถือเป็นการจ้างทำของ เพราะผู้ว่าจ้างต้องการเฉพาะผลสำเร็จของงานคือ ป้ายที่ติดตั้งเสร็จ ผู้รับจ้าง

ต้องการเพียงค่าจ้างตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 587¹⁶⁵ ผู้จ้างทำของมิได้มีอำนาจบังคับบัญชาเหมือน การจ้างแรงงาน เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นตามหลักความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างทำของ มาตรา 428* ผู้ว่าจ้างไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่ผู้รับจ้างก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอก ในระหว่างทำงาน เว้นแต่ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหา ผู้รับจ้าง ประเด็นในเรื่องจ้างทำของมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจาก ป้าย เนื่องจากว่าในการทำป้ายต่างๆมักเป็นการที่จ้างผู้อื่นทำให้เป็นส่วนใหญ่ เมื่อป้ายที่ผู้รับจ้างได้ ทำหรือนำไปติด มีความเสียหายแก่ผู้อื่น ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างจะมีความรับผิดเพียงใด จะเป็นไปตาม หลักความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของ ตามมาตรา 428 และจะเป็นกรณีที่ใช้พิจารณาประกอบกับ มาตราอื่นๆ ได้แก่ มาตรา 434 มาตรา 436 มาตรา 437 ที่อาจมีกรณีของการจ้างให้ไปติดป้ายมา เกี่ยวข้องด้วย ดังที่ได้ยกตัวอย่าง ในหัวข้อ 5.1 ปัญหาของการปรับใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงที่ เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เป็นรูปธรรมจากป้าย โดยผู้เขียนเห็นว่าลักษณะของความผิดตามมาตรา 428 นี้ เป็นความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของตามมาตรา 428 ดังที่ผู้เขียนได้อธิบายในบทที่ 3 แล้วซึ่งใน เรื่องนี้รองศาสตราจารย์ ดร. ศนันทกรณ์ โสคติพันธุ์¹⁶⁶ ได้เสนอความคิดเห็นทางกฎหมายว่ามีความ แตกต่างกัน 4 ความคิดเห็น ในเรื่องลักษณะของความผิด ที่ว่า

ความเห็นที่ 1 ความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของเป็นความรับผิดเพื่อละเมิดของผู้อื่น

ความเห็นที่ 2 ความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของเป็นความรับผิดเพื่อละเมิดของตนเอง ตามมาตรา 420 ประกอบมาตรา 428

ความเห็นที่ 3 ความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของเป็นความรับผิดร่วมของผู้ว่าจ้างทำ ของและผู้รับจ้างทำของ

ความเห็นที่ 4 ความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของเป็นความรับผิดตามมาตรา 428 โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ศนันทกรณ์ โสคติพันธุ์ เห็นตามแนวคิดนี้ เพราะผู้ว่าจ้างมีความผิดอย่างหนึ่ง ตามที่กำหนดไว้ในตอนท้ายของมาตรา 428 และผู้ว่าจ้างมิใช่ผู้ทำละเมิดเองจึงขาดความสัมพันธ์

¹⁶⁵ มาตรา 587 อันว่าจ้างทำของนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับจ้าง ตกลงจะทำการงานสิ่งใด สิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำงานนั้น

* มาตรา 428 ผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอก ในระหว่างทำการงานที่ว่าจ้าง เว้นแต่ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือ ในการเลือกหาผู้รับจ้าง

¹⁶⁶ ศนันทกรณ์ (จำปี) โสคติพันธุ์, อธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 231-233.

ระหว่างการกระทำและผล และรับจ้างอาจมิใช่ผู้ทำละเมิด คือผู้รับจ้างทำละเมิดหรือไม่ ไม่ใช่สาระสำคัญที่ทำให้ผู้รับจ้างรับผิดชอบตามมาตรา 428 คือ แม้ว่าผู้รับจ้างมิได้กระทำโดยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อแต่ผู้ว่าจ้างอาจรับผิดชอบตามมาตรา 428 ได้

ทั้งนี้ ผู้เขียนเห็นด้วยกับแนวคิดที่ 4 แนวคิดนี้ว่า การที่ผู้ว่าจ้างทำของมีความรับผิดชอบตามมาตรา 428 ตอนท้ายที่ว่า ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง ในเรื่องนี้ ถือว่า เป็นความรับผิดชอบผู้ว่าจ้างทำของเป็นความรับผิดชอบตามมาตรา 428 มิใช่ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของผู้อื่น หรือเป็นความรับผิดชอบของตนเองประกอบมาตรา 428 หรือเป็นความผิดร่วม

ทั้งนี้ตามข้อยกเว้นของ มาตรา 428 ผู้ว่าจ้างจะต้องรับผิดชอบใช้ความเสียหายเพราะเป็นกรณีที่ไม่เข้าหลักตามมาตรา 420 เพราะผู้ว่าจ้างไม่ได้ก่อความเสียหายโดยตรง จึงมีปัญหาในการใช้มาตรา 420 ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ผู้รับจ้างต้องรับผิดชอบตามเหตุพิเศษของมาตรา 428 มี 3 กรณีได้แก่

-กรณีที่ผู้ว่าจ้างผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หมายถึงสภาพของงานที่ให้ทำก่อความเสียหายในตัวเอง เช่นจ้างให้ทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย เช่น จ้างให้ทำร้ายคนอื่นโดยการโยนป้ายใส่ ซึ่งเป็นการทำร้ายผู้อื่น จึงผิดกฎหมาย หรือจ้างให้เขียนข้อความหรือรูปภาพใส่ร้ายผู้อื่น หรือข้อความที่เป็นการหมิ่นประมาทซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายจึงเป็นกรณีที่ ผู้ว่าจ้างผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ

-กรณีที่ผู้ว่าจ้างผิดในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หมายถึง ผู้ว่าจ้างสั่งให้ทำในสิ่งที่ผิด เช่นสั่งให้ผู้รับจ้างสร้างป้าย โดยลดคุณภาพของวัสดุที่ใช้ทำป้ายทำให้โครงป้าย ทั้งที่อยู่บนพื้นดินหรืออยู่บนอาคาร ทำให้โครงป้ายไม่แข็งแรง และป้ายตกลงมาทำให้คนได้รับบาดเจ็บ เห็นได้ว่าผู้ที่ลงมือกระทำความผิดจริงๆคือผู้รับจ้าง แต่ผู้รับจ้างไม่จำเป็นต้องทำตาม ถ้าเห็นว่าไม่ถูกต้องการที่ผู้รับจ้างทำตามจึงเป็นการกระทำละเมิดด้วยตนเองมีความผิดตามมาตรา 420 ส่วนผู้ว่าจ้างเป็นมีความผิดตามมาตรา 428

-กรณีที่ผู้ว่าจ้างผิดในการเลือกหาผู้รับจ้าง หมายถึงเป็นกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเลือกคนที่ไม่ดีพอ ไม่เหมาะสม ไม่มีความชำนาญมาทำ แล้วเป็นสาเหตุให้เกิดความเสียหาย เช่น การจ้างคนมาสร้างป้าย แต่เลือกเพราะราคาถูกกว่ามาก หากลองตรวจสอบข้อมูล หรือ เช็กประวัติจะทราบได้ว่าไม่มีความชำนาญ ไม่มีประสบการณ์ เมื่อผู้รับจ้างทำงานแล้ว ป้ายตกลงมาพังมาทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายผู้ว่าจ้างรับผิดชอบตามมาตรา 428

(2) กรณีป้ายที่เป็นโครงเหล็กขนาดใหญ่ ตั้งบนอาคารที่ใช้อุบัติภัย หากตัวป้ายทั้งหมดหรือบางส่วน ส่วนประกอบของป้าย ส่วนประกอบของโครงเหล็ก รวมถึงหลอดไฟที่ใช้ส่องป้าย หากมีสิ่งต่างๆตกลงลงมา ทำให้บุคคลได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต หรือทรัพย์สินเสียหาย โดยไม่ทราบสาเหตุ หากผู้เสียหายต้องการจะเรียกให้ผู้ใดรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น แต่ไม่ทราบว่าผู้ใดกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ เช่นนี้ ผู้เสียหาย สามารถเลือกใช้มาตราที่เป็นบทสันนิษฐานของกฎหมายได้ อันเป็นไปตามหลักทฤษฎีรับภัย หรือทฤษฎีความรับผิดชอบที่ไม่ต้องการความผิด ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ผู้กระทำมีความรับผิดชอบโดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้กระทำมีความผิดคือจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ และมีผู้เรียกความรับผิดชอบประเภทนี้ว่าเป็น “ความรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย โดยจะต้องพิสูจน์ว่ามีข้อเท็จจริงเกิดขึ้นตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย

โดยกรณีนี้มาตราที่อาจนำมาใช้เป็นข้อสันนิษฐานมีสองมาตรา ได้แก่ มาตรา 434* ที่เกิดความเสียหายเพราะเหตุที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง ก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย คือให้ผู้ครองรับผิดชอบ ยกเว้นว่าผู้ครองสามารถพิสูจน์ว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร ในการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายนั้นแล้ว เจ้าของจึงจะต้องรับผิด ผู้ครองโรงเรือนเท่านั้นที่สามารถพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานของความรับผิดชอบตามกฎหมายมาตรา 434 คือกรณีผู้ครองใช้ความระมัดระวัง ตามสมควรเพื่อป้องกัน มิให้เกิดความเสียหายแต่เจ้าของจะพิสูจน์ยกเว้นความรับผิดชอบไม่ได้ถือว่าเป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาด ยกเว้นกรณีเดียวที่เจ้าของสามารถพิสูจน์ได้คือความเสียหายมิได้เกิดจาก การก่อสร้างชำรุดบกพร่องหรือการบำรุงรักษาไม่เพียงพอ นอกจากมาตรา 434 ผู้เสียหาย อาจเลือกใช้ข้อสันนิษฐานของกฎหมายตาม มาตรา 436** โดยมาตรานี้มีข้อสันนิษฐานทางกฎหมายให้บุคคลที่อยู่ใน โรงเรือน ต้องรับผิดชอบชดใช้ความเสียหายที่เกิดเพราะของตกลงจากโรงเรือน หรือเพราะมีภารกิจข้างของไปตกในที่

* มาตรา 434 บัญญัติที่ว่า “ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องก็ดี หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอก็ดี ท่านว่าผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นๆ จำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ถ้าผู้ครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดเสียหายจะนั้นแล้ว ท่านว่าผู้เป็นเจ้าของจำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

บทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อนนั้น ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงความบกพร่องในการปลูกหรือค้ำจุน ต้นไม้หรือกอไผ่ด้วย

ในกรณีที่กล่าวมาในสองวรรคข้างต้นนั้น ถ้ายังมีผู้อื่นอีกที่ต้องรับผิดชอบในการก่อให้เกิดเสียหายนั้น ด้วยไซ้ ท่านว่าผู้ครองหรือเจ้าของจะใช้สิทธิไล่เบียดด้วยก็ได้

** มาตรา 436 บัญญัติว่า บุคคลที่อยู่ใน โรงเรือนต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดเพราะของตกลงจากโรงเรือนนั้น หรือเพราะมีภารกิจข้างของไปตกในที่อันสมควร

อันมิควร ดังนั้นการที่ผู้เสียหายจะเลือกใช้มาตราใด จึงมีประเด็นทางกฎหมายต่างๆที่จะต้องพิจารณาดังนี้

-ประเด็นทางกฎหมายว่า ป้ายที่ติดตั้งโดยโครงเหล็กขนาดใหญ่บนอาคาร ถือว่ามีสถานะทางกฎหมาย เป็นโรงเรือน ส่วนควบของโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างหรือไม่

เนื่องจากในบทที่ 2 ที่ผู้เขียนได้ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับป้าย พบว่าได้มีการกำหนดนิยามของคำว่าป้ายไว้ใน มาตรา 4 (3) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ที่ให้ป้ายมีความหมายรวมถึงอาคารแต่จะต้องเป็นป้ายที่มีลักษณะ รูปแบบตามที่ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 กำหนดคือ ป้ายที่ติดตั้งไว้เหนือที่สาธารณะและมีขนาดเกินกว่า 1 ตารางเมตร หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างเกิน 10 กิโลกรัม เป็นอาคาร และป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย ที่ได้ติดตั้งในระยะห่างจากที่สาธารณะที่วัดในทางราบแล้วมีน้อยกว่าความสูงของป้ายที่วัดจากพื้นดิน และมีขนาดเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2533)* ให้ป้ายเป็นอาคาร แต่หากพิจารณาถึงที่มาและแนวคิดของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ฉบับนี้ เห็นได้ว่า การที่กฎหมายกำหนดให้ป้ายมีความหมายว่าเป็นอาคาร เพื่อให้สามารถควบคุมหรือกำหนดมาตรการในการก่อสร้าง คัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้สอยอาคารและใช้ประโยชน์ที่ดิน ในชุมชนเมือง และความปลอดภัยต่างๆของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับอาคาร นอกจากนี้ยังมีการกำหนดนิยามของคำว่าป้ายในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติภาษีป้าย ดังนี้ “...ให้ป้าย มีหมายความว่า ป้าย แสดงชื่อ ยี่ห้อหรือเครื่องหมายที่ใช้ในการประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้ หรือโฆษณาการค้าหรือกิจการอื่นเพื่อหารายได้ ไม่ว่าจะได้แสดงหรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใดๆ ด้วยอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายที่เขียน แกะสลัก จารึกหรือทำให้ปรากฏด้วยวิธีอื่น...” และจากการศึกษาเห็น ได้ว่าเป็นการกำหนดนิยามไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีจากป้ายที่มีการแสดงชื่อยี่ห้อ หรือเครื่องหมายที่ใช้ประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้ ดังนั้นจากพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับจึงเป็นการแสดงให้เห็นว่า คำนิยามในกฎหมายฉบับใดเพื่อประโยชน์ในการใช้บังคับตามกฎหมายฉบับนั้น ตามที่ได้เคยอธิบายไว้ในบทที่ 2 ที่ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย

* กฎกระทรวงฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2533) “... ให้ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่ติดหรือตั้งไว้ในระยะห่างจากที่สาธารณะซึ่งเมื่อ วัดในทางราบแล้ว ระยะห่างจากที่สาธารณะมีน้อยกว่าความสูงของป้ายนั้นเมื่อวัดจากพื้นดิน และมีขนาด ความกว้างของป้ายเกินห้าสิบเซนติเมตรหรือยาวเกินหนึ่งเมตรหรือเนื้อที่ของป้ายเกินห้าพันตารางเซนติเมตร หรือมีน้ำหนักของป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสอง อย่างรวมกันเกินสิบกิโลกรัม เป็นอาคารตามมาตรา 4...”

ได้อธิบายว่า ตามหลักการตีความกฎหมาย หรือการตีความตามไวยากรณ์ เพื่อให้ทราบความหมาย จากตัวอักษรของกฎหมาย โดยในกรณีที่มีการกำหนดนิยามเป็นการที่กฎหมายประสงค์จะให้ คำบางคำมีความหมายพิเศษกว่าที่เข้าใจกันในภาษาธรรมดาหรือภาษาเทคนิค กฎหมายจึงได้กำหนด บทวิเคราะห์ศัพท์หรือบทนิยามไว้ แต่อย่างไรก็ตาม บทวิเคราะห์ศัพท์ของกฎหมายฉบับใดก็ใช้ได้ เฉพาะกฎหมายนั้นเท่านั้น ทั้งนี้เพราะกฎหมายมีความประสงค์จะให้ความหมายเป็นพิเศษกว่า ถ้อยคำธรรมดาจึงบัญญัตินิยามไว้เป็นพิเศษ ดังนั้น จะเอาคำนิยามในกฎหมายฉบับหนึ่ง ไปใช้กับ กฎหมายฉบับอื่นมิได้

ผู้เขียนจึงเห็นว่าตามมาตรา 4 (3) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ได้ กำหนดนิยามให้ป้ายบางลักษณะเป็นอาคารก็ตาม แต่ไม่ควรนำนิยามของคำว่าป้าย แห่ง พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาปรับใช้กับกฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา 434 และ มาตรา 436 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะการที่จะตีความปรับใช้ว่าป้ายบางลักษณะ ที่กำหนดตามมาตรา 4 (3) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 คือป้ายที่ติดตั้งไว้เหนือที่ สาธารณะและมีขนาดเกินกว่า 1 ตารางเมตร หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างเกิน 10 กิโลกรัม เป็น อาคาร และป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย ที่ได้ติดตั้งในระยะห่างจากที่สาธารณะที่วัด ในทางราบแล้วมีน้อยกว่าความสูงของป้ายที่วัดจากพื้นดิน และมีขนาดเกินห้าสิบเซนติเมตรหรือ ยาวเกินหนึ่งเมตรหรือเนื้อที่ของป้ายเกินห้าพันตารางเซนติเมตร หรือมีน้ำหนักของป้ายหรือสิ่งที่ สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสอง อย่างรวมกันเกินสิบกิโลกรัม จึงจะ เป็นอาคาร ผู้เขียนเห็นว่าไม่สมควรเพราะป้ายไม่ว่าจะมีขนาดและรูปแบบเช่นไร หรือผลิตจากวัสดุ ใดๆย่อมเป็นป้ายทั้งสิ้น หากสิ่งดังกล่าวเป็นป้ายเหมือนกันแต่มีสถานะทางกฎหมายแตกต่างกัน พวกหนึ่งเป็นอาคารแต่อีกพวกหนึ่งไม่ใช่อาคาร หากป้ายทั้งสองลักษณะที่มีขนาดหรือน้ำหนัก แตกต่างกัน แต่ชิ้นส่วนที่หลุดตกลงมาขนาดใกล้เคียงกัน ทำความเสียหายให้แก่บุคคลเหมือนกัน แต่ผู้เสียหายใช้หลักเกณฑ์ในการเรียกให้ชดใช้ค่าเสียหายได้แตกต่างกันจากข้อสันนิษฐานของ กฎหมาย เช่นนี้เห็นว่าน่าจะทำให้เกิดความสับสนเพราะเมื่อใช้ข้อสันนิษฐานของกฎหมายแตกต่าง กันผู้ที่รับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายจะแตกต่างกันด้วยคือหากป้ายเป็นอาคาร ตามมาตรา 434 ผู้ที่กฎหมาย กำหนดให้รับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานคือผู้ครองหรือเจ้าของ แต่ถ้าป้ายมิใช่อาคารแต่กลายเป็นของที่ ตกหล่นจากอาคาร ตามมาตรา 436 ผู้ที่กฎหมายกำหนดให้รับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานคือ บุคคลผู้อยู่ ในโรงเรือนเป็นผู้ที่มีอำนาจควบคุมโรงเรือน อาจมิใช่เจ้าของแต่เป็นบุคคลที่มีอำนาจครอบครองอยู่ เช่น ผู้เช่า และข้อสันนิษฐานของกฎหมายมีความแตกต่างกัน อีกทั้งแนวคิดในการปรับใช้กฎหมาย ทั้งสองมาตรามีความแตกต่างกัน ผู้เขียนจึงไม่นำ นิยามของคำว่าอาคารที่ให้หมายรวมถึงป้าย

ในมาตรา 4 (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ไปปรับในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ดังนั้น ป้ายบนโครงเหล็กขนาดใหญ่ที่ติดอยู่ด้านบนของอาคารจึงมิใช่โรงเรือน เพราะเป็นการนำข้อเท็จจริงที่ความเสียหายเกิดขึ้นจากป้ายมาปรับโดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ป้ายจึงไม่อาจกลายเป็นอาคารตามนิยามของกฎหมายฉบับอื่นได้ และเมื่อป้ายมิใช่อาคารจึงมิใช่โรงเรือน ตามมาตรา 434 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เมื่อป้ายบนโครงเหล็กขนาดใหญ่ที่ติดอยู่ด้านบนของอาคารที่ใช้สำหรับอยู่อาศัย มิใช่โรงเรือน ประเด็นที่จะต้องนำมาพิจารณาคือป้ายเป็นส่วนควบของโรงเรือนหรือไม่ ตามหลักเรื่องส่วนควบเพื่อให้ทราบว่าผู้ใดเป็นเจ้าของ หรือหากมิใช่เจ้าของอาจเป็นได้เพียงผู้ครอง ทั้งนี้ ส่วนควบตามมาตรา 144 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมายถึงส่วนซึ่งโดยสภาพ หรือโดยจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น เป็นสาระสำคัญในความเป็นอยู่ของทรัพย์ และส่วนควบไม่อาจแยกออกจากกันได้ นอกจากทำลาย ทำให้บุบสลาย เปลี่ยนแปลงรูปร่างหรือสภาพ ประกอบกับตามมาตรา 146 ที่กำหนดให้ทรัพย์ที่ติดกับที่ดินหรือโรงเรือนเพียงชั่วคราวไม่ถือเป็นส่วนควบ ดังนั้น การที่ป้ายที่ติดตั้งอยู่บนอาคารเห็นได้ว่าแม้จะเป็นโครงเหล็กขนาดใหญ่ แต่มิได้เป็นสิ่งที่ เป็นสาระสำคัญในความเป็นอยู่ของอาคาร ทั้งโดยสภาพของป้ายและอาคาร และตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น และป้ายมิใช่สิ่งที่มีสภาพไม่อาจแยกออกจากอาคารได้ ดังนั้นป้ายที่ติดอยู่ที่อาคารจึงไม่เป็นส่วนควบของอาคาร คำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวกับส่วนควบได้แก่ คำพิพากษาฎีกาที่ 162/2477 มีการเช่าโรงสี และเครื่องจักรของผู้อื่นมาปลูกสร้างในที่ดินของตนชั่วคราว ไม่ทำให้โรงสีและเครื่องจักรเป็นส่วนควบของที่ดิน เจ้าของที่ดินไม่มีกรรมสิทธิ์ในโรงสี และคำพิพากษาฎีกาที่ 610/2488 เครื่องจักรทำน้ำโซดา และอุปกรณ์ในการทำน้ำโซดาไม่ใช่ส่วนควบของที่ดิน ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าป้ายจึงมิใช่ส่วนควบของอาคาร หากเจ้าของอาคารเป็นผู้สร้างป้ายเจ้าของอาคาร จะเป็นเจ้าของป้ายด้วย แต่ถ้าเจ้าของอาคารอนุญาตให้บุคคลอื่นผู้สร้างป้าย เจ้าของอาคารมิใช่เจ้าของป้าย เพราะป้ายมิใช่ส่วนควบของอาคารเนื่องจากสามารถรื้อออกไปจากอาคารได้จึงเป็นสิ่งที่ติดกับโรงเรือนเพียงชั่วคราวตามมาตรา 146 และไม่ใช่กรณีตามตอนท้ายมาตรา 146 หากเห็นว่าป้ายบนโครงเหล็กขนาดใหญ่ เป็นสิ่งปลูกสร้าง (จะทำการวิเคราะห์ว่าป้ายเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือไม่ในหัวข้อต่อไป) การที่เจ้าของอาคารอนุญาตให้บุคคลอื่นเช่าที่ และสร้างป้าย แต่เป็นการสร้างป้ายบนอาคาร มิใช่กรณีผู้ที่มีสิทธิในที่ดินของบุคคลอื่นใช้สิทธิปลูกสร้างโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นไว้ในที่ดิน ตามตอนท้ายมาตรา 146 ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าป้ายบนโครงเหล็กขนาดใหญ่ที่ติดอยู่ด้านบนของอาคาร จึงไม่เป็นส่วนควบของอาคารหรือโรงเรือน

ประเด็นพิจารณาต่อไป คือ ป้ายบนโครงเหล็กขนาดใหญ่ที่ติดอยู่ด้านบนของอาคาร เป็นสิ่งปลูกสร้างหรือไม่ เพื่อให้ทราบว่า ป้ายลักษณะเช่นนี้สามารถนำมาปรับใช้กับข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 434 ในการหาบุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้หรือไม่ เนื่องจากการวิเคราะห์ข้างต้นพบว่า ป้าย มีใช้โรงเรียนตามมาตรา 434 และมีใช้ส่วนควบของโรงเรียนหรืออาคาร จึงเหลือประเด็นว่าเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือไม่ โดยมีความเห็นของนักกฎหมายดังนี้

- ศาสตราจารย์ศักดิ์ สอนงชาติ¹⁶⁷ ได้อธิบายว่า สิ่งปลูกสร้างหมายถึงสิ่งที่มีมนุษย์ได้ปลูกสร้างขึ้นหรือทำขึ้นบนที่ดิน ไม่ว่าจะติดที่ดินหรือไม่ติดที่ดิน นอกเหนือจากโรงเรียน

- ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศกัทธิย์¹⁶⁸ ได้อธิบายว่า โรงเรียนหมายถึงสิ่งปลูกสร้างบนดินหรือใต้ดิน รวมทั้งส่วนประกอบโรงเรียน เช่น ประตู หน้าต่าง บันได หรือลิฟต์ และคำว่า สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น มีความหมายกว้างมาก นอกจากสิ่งปลูกสร้างติดที่ดินแล้วยังรวมถึงสิ่งปลูกสร้างไม่ติดที่ดินด้วย กฎหมายมิได้จำกัดเฉพาะอสังหาริมทรัพย์ แต่รวมถึงสังหาริมทรัพย์ด้วย แต่จำกัดเฉพาะสิ่งที่เป็นบุคคลทำมิใช่เกิดขึ้นเอง อาจมีลักษณะติดตั้งอยู่กับที่ หรือเคลื่อนที่ได้เป็นครั้งคราว เป็นสิ่งปลูกสร้างตามนัยอันเดียวกับโรงเรียนจะอยู่ในความหมายของสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น เช่น กระโจม ร้านเล็กๆ แผงลอย นั่งร้านเคลื่อนที่ได้

- ศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธุ์¹⁶⁹ ได้อธิบายว่า รวมถึงป้ายโฆษณา¹⁶⁹ ด้วย

ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าจากตัวอย่างที่ป้ายโฆษณาแม้จะไม่ใช่โรงเรียน แต่อาจถือเป็นสิ่งปลูกสร้างอื่นได้ หากป้ายนั้นมีลักษณะเป็นสิ่งที่บุคคลทำ ปลูกสร้างไม่ติดที่ดินอาจมีลักษณะติดตั้งอยู่กับที่ หรือเคลื่อนที่ได้เป็นครั้งคราวจึงเป็นสิ่งปลูกสร้างตามนัยอันเดียวกับโรงเรียนจะอยู่ในความหมายของสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ดังนั้น จากตัวอย่าง ป้ายที่เป็นโครงเหล็กขนาดใหญ่ตั้งบนอาคารที่ใช้อยู่อาศัย ผลคือ ป้ายเช่นนี้ถือเป็นสิ่งปลูกสร้างที่ จึงอาจนำข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 434 มาปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เสียหายได้

¹⁶⁷ ศักดิ์ สอนงชาติ, คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดชอบทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539, หน้า 168

¹⁶⁸ จิตติ ดิงศกัทธิย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสิ่งลากมควรรได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452ปรับปรุงโดย เชมภูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุณหัทร และอำนาจ ตั้งศิริพิมาน, หน้า 220

¹⁶⁹ ไพจิตร ปุญญพันธุ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 12, หน้า 127

ดังนั้น เมื่อป้ายในลักษณะนี้สามารถนำข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 434 มาปรับใช้ได้ผลเมื่อป้ายหรือส่วนประกอบของป้าย โคร่งป้ายตกลงมาโดยไม่ทราบสาเหตุ ผู้ที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายได้แก่ ผู้ครอบป้าย หรือเจ้าของป้าย(สิ่งปลูกสร้าง) โดยผู้ครอบป้ายได้แก่ ผู้ที่มีสิทธิครอบครองที่ป้าย รวมถึงผู้ที่ยึดถือครอบครองป้าย โดยการยึดถือเพื่อตน และยึดถือแทนเจ้าของ เช่น เจ้าของอาจให้ผู้อื่นใช้ป้าย หรือเจ้าของให้ผู้อื่นเช่าป้าย แต่หากเจ้าของไม่ได้ให้ใครเช่าป้าย แต่ใช้ป้ายเสียเองจะถือว่า อยู่ในสถานะผู้ครอบป้ายและเจ้าของป้าย ความรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่ให้สันนิษฐานว่า ผู้ครอบและเจ้าของจะต้องรับผิดชอบ ป้ายก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือ บำรุงรักษาไม่ดีเพียงพอ แต่สำหรับผู้ครอบเป็นข้อสันนิษฐานที่ไม่เด็ดขาด ผู้ครอบสามารถพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายได้ คือ ได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการป้องกันแล้ว เช่น หากผู้เช่าสังเกตเห็นว่าป้ายมีลักษณะเอียงผิดปกติ จึงบอกให้เจ้าของซ่อมแซม แต่เจ้าของไม่ซ่อมแซม หรือผู้เช่าป้ายมีการตรวจเช็คสภาพป้ายทุกเดือนเช่นนี้ถือว่า ผู้ครอบได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการป้องกัน เจ้าของจึงต้องรับผิดชอบเพราะมาตรานี้ข้อสันนิษฐานเด็ดขาด ไม่มีข้อแก้ตัวใดให้เจ้าของพิสูจน์ยกเว้นความรับผิดชอบได้ นอกจากนี้จะพิสูจน์ว่าความเสียหายมิได้เกิดจากความบกพร่องในการก่อสร้าง หรือความบกพร่องในการบำรุงรักษา

นอกจากนี้เมื่อได้วิเคราะห์ว่าป้ายไม่ใช่อาคาร ในบางกรณียังอาจถือว่าป้ายเป็นของตกลงหรือของทิ้งข้างจากอาคารได้ ทำให้อาจนำข้อสันนิษฐานของกฎหมาย มาตรา 436 มาปรับให้ผู้ที่อยู่ในโรงเรือนรับผิดชอบได้

(3) กรณีป้ายที่ทำจากวัสดุอื่นๆ ติดตั้งอยู่ที่อาคารทั้งด้านบนและด้านข้างอาคารที่ (อาจมีขนาดไม่เกินกว่า 1 ตารางเมตร หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างไม่เกิน 10 กิโลกรัม) เมื่อป้ายตกลงมา ถือว่าป้ายดังกล่าวมีสถานะทางกฎหมายเป็นโรงเรือน ส่วนควบของโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างหรือไม่

จากที่ได้วิเคราะห์มาในข้อ 5.2 (2) ป้ายบนโครงเหล็กขนาดใหญ่ที่ติดอยู่ด้านบนของอาคาร มิได้เป็นโรงเรือน มิได้เป็นส่วนควบแต่เป็นสิ่งปลูกสร้าง แต่หากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรูปแบบหรือลักษณะของป้ายเปลี่ยนไป คือถ้าเป็นป้ายที่ติดอยู่ที่อาคารทั้งด้านบนและด้านข้างอาคาร แต่ทำจากวัสดุอื่นๆอาจเป็นไม้ พลาสติก เหล็ก เป็นชั้นๆตัวอักษร อาจมีการเชื่อมเหล็กเป็นขาตั้งที่ยึดกับตัวอาคารข้างเล็กน้อย หรือใช้ไม้ หรือ ใช้วิธีใดๆในการที่ทำให้ป้ายติดกับอาคาร หรือกรณีป้ายที่เป็นผ้าใช้เชือกห้อยหรือผูกเพื่อตรึงไว้กับด้านข้างอาคารป้ายลักษณะเช่นนี้สำหรับหลักการเรื่อง สถานะทางกฎหมาย ว่าเป็นโรงเรือน ส่วนควบของโรงเรือน ผู้เขียนเห็นว่าไม่เป็นโรงเรือน เพราะไม่น่านิยามคำว่าป้ายตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 มาใช้กับการปรับใช้กับ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด และป้ายที่ทำจากวัสดุอื่นๆ ติดตั้งอยู่ที่อาคารทั้งด้านบนและด้านข้างอาคารที่(อาจมีขนาดไม่เกินกว่า 1 ตารางเมตร หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างไม่เกิน 10 กิโลกรัม) ป้ายตามข้อ 5.2 (3) นี้ ไม่เป็นส่วนควบของโรงเรือน เพราะป้ายมิได้เป็นสิ่งที่เป็นการสำคัญในความเป็นอยู่ของอาคาร ทั้งโดยสภาพของป้ายและอาคาร และโดยจารีตประเพณีท้องถิ่น อีกทั้งป้ายมิใช่สิ่งที่มีสภาพไม่อาจแยกออกจากอาคารได้ ดังนั้นป้ายที่ติดอยู่ที่อาคารจึงไม่เป็นส่วนควบของอาคาร ดังเหตุผลเช่นเดียวกันกับที่ได้วิเคราะห์อย่างละเอียดข้างต้นแล้ว

แต่สำหรับในเรื่องสถานะทางกฎหมายว่า ป้ายที่ทำจากวัสดุอื่นๆ ติดตั้งอยู่ที่อาคารทั้งด้านบนและด้านข้างอาคารที่(อาจมีขนาดไม่เกินกว่า 1 ตารางเมตร หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างไม่เกิน 10 กิโลกรัม) ป้ายตามข้อ 5.2 (3) นี้ เป็นสิ่งปลูกสร้างหรือไม่ ผู้เขียนเห็นว่ามิใช่ผลทางกฎหมายความแตกต่างกัน เนื่องจากป้ายตามข้อ 5.2 (3) ไม่ได้มีลักษณะที่เป็นสิ่งปลูกสร้างแต่อย่างใด ดังนั้น หากป้ายลักษณะนี้ตกลงมา จึงไม่อาจใช้ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย มาตรา 434 ในการหาผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายได้ แต่การที่ป้ายลักษณะต่างๆดังกล่าวตกลงมาจากอาคาร อาจถือเป็นของที่ตกลงหรือทิ้งขว้างจากอาคารได้ จึงอาจนำข้อสันนิษฐานของกฎหมาย มาตรา 436 มาปรับใช้ได้ แต่จะปรับได้มากน้อยเพียงใด ผลทางกฎหมายจะเกิดความแตกต่างกันหรือไม่หากอาคารนั้น ใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรืออาคารมิได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัยและจะมีผู้ใดรับผิดชอบ จะทำการวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไป

(4) กรณีอาคารมีป้ายที่เป็นโครงเหล็กขนาดใหญ่เป็นป้ายตามข้อ 5.2 (2) และป้ายรูปแบบลักษณะอื่นๆ อาจเป็นไม้ พลาสติก เหล็ก เป็นชิ้นๆตัวอักษร อาจมีการเชื่อมเหล็กเป็นขาตั้งที่ยึดกับตัวอาคารบ้างเล็กน้อย หรือใช้ไม้ หรือ ใช้วิธีใดในการที่ทำให้ป้ายติดกับอาคาร หรือกรณีป้ายที่เป็นผ้าใช้เชือกห้อยหรือผูกเพื่อตรึงไว้กับด้านข้างอาคารป้ายตามข้อ 5.2 (3) ติดตั้งอยู่ด้านบนหรือด้านต่างๆของอาคาร และหากเป็นอาคารที่มีได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น อาคารสำนักงานให้เช่า โรงเรียน หรือหากป้ายติดตั้งอยู่ที่อาคารใช้เป็นที่อยู่อาศัยโดยครอบครัวเดียว หรืออาคารพาณิชย์ที่ให้เช่าโดยมีคนอยู่หลายครอบครัว หากป้ายตามข้อ 5.2 (2) และ(3) ตกลงมาโดยไม่ทราบสาเหตุ ทำให้เกิดอันตรายและเกิดความเสียหายแก่บุคคลด้านล่าง ผู้เสียหายจะสามารถใช้ประโยชน์ของข้อสันนิษฐานตามมาตรา 436 ให้บุคคลใดรับผิดชอบได้หรือไม่ เพียงใด

ตามมาตรา 436 เป็นการกำหนดข้อสันนิษฐานให้บุคคลผู้อยู่ในโรงเรือนต้องรับผิดชอบ เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจาก ของที่ตกลงจากโรงเรือน หรือเพราะมีการทิ้งขว้างสิ่งของจากโรงเรือนไปตกในที่อันมิควร เมื่อป้ายลักษณะต่างๆที่ติดอยู่บนอาคารทั้งด้านบน และด้านข้างตกลงมาโดยไม่ทราบสาเหตุ การที่ของตกลงจากโรงเรือนนี้ จะต้องมิใช่กรณี ที่โรงเรือน

ที่ชำรุดบกพร่องและรักษาไม่ดีเพียงพอ แล้วทำให้เกิดความเสียหาย ตามมาตรา 434 และสำหรับโรงเรียนที่ใช้เป็นที่อยู่ของบุคคล ซึ่งปัจจุบันป้ายที่ติดตามอาคารต่างๆมีมากมายหลายแบบทั้งติดที่อาคารซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์อาจใช้เป็นอาคารประกอบธุรกิจเท่านั้น หรือที่ใช้พักอาศัยด้วย รวมถึงอาคารขนาดใหญ่ที่ให้เช่าเป็นสำนักงาน หากป้ายที่ติดอยู่ที่อาคารทั้งหมดที่กล่าวมาจะถือเป็น โรงเรียนหรือไม่ โรงเรียนตามมีแนวความคิดของรองศาสตราจารย์ ดร. ศันันท์กรณ์ โสคติพันธุ์¹⁷⁰ ที่แยกเป็นสองแนวทางคือ

- แนวคิดแรก* เห็นว่า โรงเรียนตามมาตรา 434 และมาตรา 436 มีความหมายเป็นโรงเรียนเหมือนกัน อาจเป็นโรงเรียนที่บุคคลอยู่อาศัยหรือประกอบธุรกิจอื่นๆ แต่ไม่รวมสถานที่ซึ่งไม่มีคนอยู่ โดยเป็นแนวความคิดของศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทย์ และศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธุ์

- แนวคิดที่สอง** เห็นว่า โรงเรียนตามมาตรา 434 และมาตรา 436 มีความหมายไม่เหมือนกัน โดยตามมาตรา 436 มุ่งหมายถึงที่อยู่อาศัย ซึ่งไม่ใช่ สถานที่ราชการ โรงเรียน มหาวิทยาลัยซึ่งไม่ใช่ที่อยู่อาศัย

ทั้งนี้ ผู้เขียนมีความเห็นเช่นเดียวกับความเห็นฝ่ายที่สอง ที่ โรงเรียนตามมาตรา 434 และมาตรา 436 มีความหมายไม่เหมือนกัน โดยโรงเรียนตามมาตรา มาตรา 436 หมายถึงโรงเรียนที่เป็นที่อยู่อาศัยเท่านั้น ไม่รวมอาคารหรือโรงเรียนอื่นๆที่มีได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย สถานที่ราชการ และเห็นว่าความมุ่งหมายของมาตรา 434 และ 436 ไม่เหมือนกัน บุคคลที่ต้องรับผิดชอบนั้นก็ใช้คำที่ไม่เหมือนกันดังที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 3 แล้ว ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่า อาคารที่มีได้ใช้เพื่อการอยู่อาศัยจึงมิใช่โรงเรียนตามมาตรา 436 เมื่อป้ายตกลงมาจากอาคารลักษณะนี้จึงไม่อาจใช้มาตรา 436 มาปรับได้ แต่หากผู้เสียหายจะกลับไปมาตรา 420 มาปรับใช้แต่ถ้าไม่รู้ว่าบุคคลใดกระทำ ก็จะไม่สามารถหาผู้ที่ต้องรับผิดชอบใช้ได้

หากอาคารที่ติดตั้งป้ายเป็นโรงเรียนตามอาคารนั้นเป็นโรงเรียนและตามมาตรา 436 ที่กำหนดให้บุคคลผู้อยู่ในโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ จะมีประเด็นปัญหาว่า เป็นใครบ้าง บุคคลทุกคนที่อยู่ในโรงเรียนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบหรือไม่ เพราะกฎหมายใช้คำว่า บุคคลผู้อยู่ในโรงเรียน แต่ที่จริงแล้วจะหมายถึงผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะรับผิดชอบในพฤติการณ์ของโรงเรียน จึงเป็นหัวหน้าผู้

¹⁷⁰ ศันันท์กรณ์ (จำปี) โสคติพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 274

* แนวคิดของศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทย์ ศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธุ์

** แนวคิดของอาจารย์พจน์ ปุษปาคม ศาสตราจารย์ศักดิ์ สนองชาติ และรองศาสตราจารย์ ดร.ศันันท์กรณ์ โสคติพันธุ์

ควบคุมโรงเรือน เช่นหัวหน้าครอบครัว¹⁷¹ โดยหัวหน้าครอบครัวอาจเป็นเจ้าของโรงเรือนนั้นหรือเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ครอบครองโรงเรือนโดยการเช่า¹⁷² ดังนั้นหากในอาคารที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยมีหัวหน้าครอบครัว และบุคคลอื่น อาศัยอยู่ด้วย ได้แก่ ภรรยา บุตร บิดา-มารดาสูงอายุ คนใช้ ญาติ จากต่างจังหวัดที่มาพักด้วยระยะหนึ่ง แยกที่มาเยี่ยม ครอบครัวที่มีบุคคลที่อยู่ในอาคาร เมื่อเกิดความเสียหายจากป้ายที่มีลักษณะไม่ถาวรตกลง จึงมีสถานะทางกฎหมายเป็นของตกลง ตามมาตรา 436 บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบคือหัวหน้าครอบครัว เช่นนี้ แม้จะมีบุคคลที่อยู่ในโรงเรือนหลายคน แต่ผู้ที่กฎหมายสันนิษฐานให้รับผิดชอบจะมีเพียงบุคคลที่อยู่ในโรงเรือน เท่านั้น แต่หากเจ้าของโรงเรือนอยู่เองและได้มีการแบ่งเช่ามีบุคคลหรือครอบครัวอื่นครอบครองเป็นสัดส่วนผู้เช่า ถือเป็นผูควบคุมโรงเรือนในส่วนที่ตนเช่าจึงเป็นบุคคลที่อยู่ในโรงเรือน ที่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 436

(5) กรณีที่ป้าย มีส่วนประกอบของไฟฟ้า มีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า เป็นทรัพย์สินอันตรายตาม มาตรา 437 หรือไม่ และผู้มีไว้ในครอบครองทรัพย์สินอันตรายตามมาตรา 437 หมายถึงผู้ใด

จากกรณีที่ ป้ายกล่องไฟ หรือป้ายที่เป็นการเอาหลอดไฟมาติดเป็นตัวอักษร หรือป้ายชื่อร้านที่ติดอยู่ด้านหน้าอาคารหรือยื่นมาบนทางเท้า หรือป้ายที่เป็นโครงเหล็กขนาดใหญ่ซึ่งมีไฟส่อง ได้สร้างความเสียหาย ให้แก่บุคคลที่ถูกไฟฟ้าดูด โดยเป็นไฟฟ้าที่มาจากป้ายไม่ว่าจะเป็นป้ายรูปแบบใดและติดอยู่ที่ไหน ตามหลักกฎหมายละเมิดได้เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาหลายฉบับ* ที่ตัดสินว่าไฟฟ้าเป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ ดังนั้น การจะให้บุคคลรับผิดชอบใช้ จึงสามารถนำ

¹⁷¹ จิตติ ดิงสภักดิ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง ตากมิกวร ได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452 ปรับปรุงโดย เจมภูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุ๋นภัทร และอำนาจ ตั้งศิริ พิมาณ, หน้า 227

¹⁷² ศนันท์กรณ (จำปี) โสคติพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่งตากมิกวรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 276.

* - คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 179/2522 กระแสไฟฟ้าที่การไฟฟ้าผลิตและจำหน่ายเป็นของที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1469/2537 สายไฟฟ้าซึ่งมีกระแสไฟเดินอยู่และหม้อแปลงไฟฟ้า เป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพจำเลยมีทรัพย์สินดังกล่าวในครอบครองจึงต้องรับผิดชอบ

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2651/2546 จำเลยที่สองผู้ครอบครองกระแสไฟฟ้า ซึ่งเป็นของที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้โจทก์ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือเพราะความผิด โจทก์ ผู้ต้องเสียหายตามมาตรา 437

ข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 437** ที่เป็นเรื่อง ความรับผิดชอบความเสียหายเกิดจากยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอันตราย มาปรับใช้ ซึ่งตามมาตรา 437 วรรคสอง กำหนดให้มาตรานี้ใช้กับทรัพย์สินอันตรายด้วย ดังนั้น ผู้ที่มีไฟฟ้าที่เป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพไว้ในครอบครองจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น เสียหายวันแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง ดังนั้นตามมาตรานี้เป็นข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ผู้เสียหายจากที่โดนไฟฟ้าดูดจากป้ายเพียงพิสูจน์ให้ได้ตามที่กฎหมายสันนิษฐานไว้ คือ ใครเป็นผู้ที่ครอบครองไฟฟ้าซึ่งเป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 437 แต่ข้อสันนิษฐานนี้ไม่เด็ดขาดผู้ที่ครอบครองป้ายไฟฟ้าซึ่งเป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพมีข้อโต้แย้งได้คือ สามารถพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายเอง จะไม่ต้องรับผิดชอบ

ประเด็นที่ต้องพิจารณา คือใครเป็นผู้มีทรัพย์สินนั้นไว้ในความครอบครอง ซึ่งมี 3 แนวคิด ได้แก่

แนวคิดแรกคือ เป็นผู้ยึดถือทรัพย์สินนั้นไว้ขณะเกิดความเสียหาย ตามมาตรา 437 วรรคแรกได้แก่ ผู้เช่าผู้จำหน่าย ผู้ผลิต

แนวคิดที่สอง คือ ผู้มีทรัพย์สินนั้นไว้ในความครอบครอง มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา 1367 คือ ยึดถือทรัพย์สินโดยเจตนายึดถือเพื่อตน จึงเป็นผู้มีและเป็นผู้ทรงสิทธิครอบครองไม่ว่าโดยสัญญาหรือไม่ชอบกฎหมาย

แนวคิดที่สาม ผู้มีทรัพย์สินนั้นไว้ในความครอบครอง ควรเป็นผู้ที่ครอบครองหรือมีอำนาจเหนือตัวทรัพย์สินทั้งในลักษณะที่เป็นเจ้าของที่ดินได้ครอบครองตัวทรัพย์สินอันตรายนี้ในทางข้อเท็จจริงในขณะที่เกิดเหตุ หรือผู้มีสิทธิครอบครองที่ได้ครอบครองทรัพย์สินอันตรายนั้นในทางข้อเท็จจริงในขณะที่เกิดเหตุ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นในทางข้อเท็จจริงในลักษณะของการยึดถือ

** มาตรา 437 บุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้นอันเกิดแต่ยานพาหนะนั้น

ความข้อนี้ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงผู้มีไว้ในครอบครองของตน ซึ่งทรัพย์สินเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย

¹⁷³ ศนันทกรณ (จำปี) โสตถิพันธ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 284.

เช่น ผู้เช่า อันมีฐานทางกฎหมายในการรองรับฐานะการครอบครองของคนในลักษณะที่บุคคลดังกล่าว สามารถกำกับดูแลความปลอดภัยได้¹⁷⁴

ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยกับแนวคิดที่สาม เพราะมีความครอบคลุมที่สุด เมื่อนำแนวคิดว่าใครเป็นผู้มีทรัพย์สิน (ป้ายที่ใช้ไฟฟ้า) ไว้ในความครอบครอง มาปรับใช้ให้ เข้ากับกรณี ที่ป้ายลักษณะต่างๆ มีไฟรั่วทำให้คนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต เพื่อหาบุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 437 ได้ดังนี้

- สำหรับป้ายกล่องไฟ ที่เป็นป้ายหน้าร้าน หน้าอาคารของผู้ใดที่เป็นเจ้าของป้ายมีอำนาจในการครอบครองป้าย เพราะมีการครอบครองป้ายในทางข้อเท็จจริง ที่เป็นสัดส่วนชัดเจน เมื่อเกิดไฟฟ้าว ผู้ที่เป็นเป็นผู้ครอบครอง จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 437

- สำหรับป้ายโครงเหล็กที่ติดตั้งอยู่ที่พื้นดิน ที่อาจเป็นของผู้ทำป้าย หรือมีการให้เช่าที่เพื่อสร้างป้าย แล้วเช่าที่เป็นผู้ใช้ป้ายเอง หากมีการเกิดกรณีไฟฟ้าว เห็นได้ว่าเจ้าของ และผู้ให้เช่าที่เพื่อสร้างป้าย มีอำนาจในการครอบครองป้ายอย่างเจ้าของ เพราะมีการครอบครองป้ายในทางข้อเท็จจริง ป้ายถือว่าเป็นผู้ที่มีทรัพย์สินนั้น ไว้ในความครอบครอง จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 437 แต่หากผู้ให้เช่าที่ดินสร้างป้ายได้เอาพื้นที่บนป้ายให้ผู้อื่นเช่าเพื่อโฆษณาสินค้าต่อ เห็นได้ว่าอำนาจจัดการเกี่ยวกับป้ายยังอยู่กับผู้สร้างป้าย ผู้ที่เช่าพื้นที่บนป้าย (เจ้าของสินค้า) ไม่มีอำนาจในการดูแลป้ายจึงไม่ใช่ผู้ที่มีป้ายไว้ในความครอบครอง จึงไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 437

- สำหรับป้ายโครงเหล็กที่ติดตั้งอยู่ที่ด้านบนของอาคาร หรือด้านข้างของอาคารที่ไม่ได้มีลักษณะเป็น โครงเหล็กขนาดใหญ่ สำหรับกรณีที่เจ้าของอาคาร ใช้ป้ายเอง หรือให้ผู้อื่นเช่าพื้นที่เพื่อทำป้าย หากมีการเกิดกรณีไฟฟ้าว เจ้าของอาคารที่ใช้ป้าย และผู้เช่าที่เพื่อสร้างป้าย มีอำนาจในการครอบครองป้ายอย่างเจ้าของ เพราะมีการครอบครองป้ายในทางข้อเท็จจริง ป้ายถือว่าเป็นผู้ที่มีทรัพย์สินนั้น ไว้ในความครอบครอง จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 437 และหากมีการนำพื้นที่บนป้ายไปให้ผู้อื่นเช่าเพื่อโฆษณาสินค้า เห็นว่า ผู้ที่เช่าพื้นที่บนป้าย (เจ้าของสินค้า) ไม่มีอำนาจในการจัดการดูแลป้ายจึงไม่ใช่ผู้ที่มีป้ายไว้ในความครอบครอง จึงไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 437

นอกจากนี้ ผู้ที่ต้องรับผิดชอบ ตามมาตรา 437 สามารถมีข้อยกเว้นความผิด หากสามารถพิสูจน์ข้อสันนิษฐานได้ว่า ความเสียหายเกิดเพราะเหตุสุดวิสัย* หรือเป็นความผิดของ

ผู้เสียหายเอง เช่น หากมีข้อเท็จจริงที่ เจ้าของป้ายได้ เขียนติดไว้ที่ป้ายไฟ “ระวังไฟรั่ว” แต่ผู้เสียหายอยากมาตัวตายอยู่แล้วจึงเอามือเปียกๆ ไปจับเพื่อให้ไฟลัดตาย เช่นนี้ ผู้ที่ครอบครองป้ายไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 437 หรือหากเกิดแผ่นดินไหวอย่างแรงทำให้ป้ายไฟที่ติดตั้งที่พื้นและโครงขารูดไฟรั่วมาดูดคน เช่นนี้เห็นได้ว่าเป็นเหตุสุดวิสัย ผู้ครอบครองป้ายไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 437

ทั้งนี้ มีกรณีที่รถติดป้ายแล้วขับไปชนทำให้เกิดความเสียหายผู้เขียนเห็นว่าไม่ใช่กรณีที่ป้ายทำให้เกิดความเสียหายแต่เป็นความเสียหายที่เกิดจากยานพาหนะเดินได้ด้วยเครื่องจักรยนต์ นอกเหนือจากประเด็นที่ทำการศึกษานี้

5.3 ปัญหาความรับผิดในความเสียหายจากป้ายที่กรณีเกิดจากการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งฝ่าฝืนความจริง

การที่ผู้ศึกษาได้นี้วิเคราะห์เรื่อง ปัญหาความรับผิดในความเสียหายจากป้ายที่กรณีเกิดจากการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งฝ่าฝืนความจริง โดยพิจารณาแยกออกมา เนื่องจากลักษณะของความเสียหายตามมาตรา 423 เป็นการทำให้เสียหายทางชื่อเสียง ซึ่งเป็นความเสียหายที่เป็นนามธรรม ไม่ มีความแตกต่างกับกรณีอื่นๆ ที่ความเสียหายส่วนใหญ่จะเป็นรูปธรรม โดยเป็นการที่ผู้เสียหายได้รับความเสียหายทางชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน เป็นต้น โดยเมื่อข้อความหรือรูปภาพบนป้ายสร้างความเสียหายให้แก่บุคคลอื่น จะถือว่า เป็นความรับผิดทางละเมิดตามมาตรา 423 ที่เกิดจากการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งฝ่าฝืนความจริงหรือไม่ และจะมีความรับผิดเพียงใด เรื่องนี้มีประเด็นทางข้อกฎหมายและตามอุทธรณ์ให้วิเคราะห์ได้ ดังนี้

5.3.1 ป้าย ข้อความ หรือรูปภาพที่อยู่บนป้ายต่างๆเมื่อสร้างความเสียหายให้บุคคลอื่นแล้วจะเข้าหลักเกณฑ์ในเรื่องการกล่าวหรือไขข่าว ตามมาตรา 423* หรือไม่ หากพิจารณาเพราะ

* มาตรา ๘ คำว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใดๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควร อันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น

* มาตรา 423 ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใดๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้

ไม่ตรงตามตัวบทของมาตรา 423 ไม่ได้บัญญัติไว้ จะถือว่าการกระทำอื่น ๆ นอกจาก คำพูด เช่น การเขียน การวาดรูป หรือการสื่อความหมายอื่น ๆ เป็นการกล่าวหรือไขข่าวหรือไม่มี นักกฎหมายมีแนวคิดเป็นสองแนว ได้แก่

- แนวความคิดแรก เห็นว่าการกล่าวหรือไขข่าวให้แพร่หลาย หมายความว่า การแสดงข้อความใดๆ ให้บุคคลที่สามได้ทราบ จะเป็น โดยคำพูด รอยเขียน ด้วยกริยา หรือวิธีการอย่างอื่น¹⁷⁵ และการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย หมายความว่า การแสดง ข้อความใดๆ ให้บุคคลที่สามได้ทราบ และการแสดงข้อความที่ที่จะเป็นการกล่าวหรือไขข่าวอาจโดยวิธีพูด เขียน โทรศัพท โทรสาร อินเทอร์เน็ต การแสดงละครจิว ภาพยนต์ กริยาท่าทาง หรือทำอย่างไรก็ได้ที่สื่อให้บุคคลที่สามเข้าใจความหมาย¹⁷⁶ ดังนั้นตามแนวคิดนี้ป้าย ข้อความ หรือรูปภาพที่อยู่บนป้ายต่างๆจะ ถือเป็นการกล่าวหรือไขข่าว ตามมาตรา 423

- แนวความคิดที่สอง เห็นว่าการกล่าวหรือไขข่าวน่าจะหมายถึงการพูดเป็นสำคัญ แม้อาจทำให้การปรับใช้บทบัญญัติมาตรานี้แคบ และการที่มาตรานี้ร่างเมื่อปี 2468 หากผู้ร่างกฎหมายประสงค์ให้หมายถึงการกระทำในสถานะอื่นนอกจากการพูด น่าจะกำหนดไว้ชัดเจน เหมือนพระราชกำหนดหมิ่นประมาท ร.ศ. 118¹⁷⁷ ดังนั้นตามแนวคิดนี้ป้าย ข้อความ หรือรูปภาพที่อยู่บนป้ายต่างๆจะ ไม่เป็นการกล่าวหรือไขข่าว ตามมาตรา 423

สำหรับผู้เขียน เห็นตามแนวความคิดของฝ่ายแรก ที่ว่าป้าย ข้อความ หรือรูปภาพที่อยู่บนป้ายต่างๆถือว่า เป็นการกระทำด้วยประการใดๆ ที่สื่อสารเพื่อให้บุคคลอื่นรู้ โดยไม่เป็นความจริงแล้ว ทำให้บุคคลอื่นเสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณ เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญแล้ว เห็นว่าเป็นการทำละเมิดตามมาตรา 423

ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความจริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมีทางได้เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดใช้คำสินไหมทดแทนไม่

¹⁷⁵ จิตติ ดิงศัททีย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452 ปรับปรุงโดย เขมภูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุณหัทร และอำนาจ ตั้งศิริพินาน, หน้า 162

¹⁷⁶ เพิ่ง เพิ่งนิติ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง, พิมพ์ครั้งที่ 6 หน้า 200-201.

¹⁷⁷ สนั่นทกรณ (เจ้าปี) โสคติพันธุ์, อธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 104-105

5.3.2 การทำละเมิดตามมาตรา 423 โดยป้ายที่มีข้อความ หรือรูปภาพต่างๆสร้างความเสียหายให้บุคคลอื่น มีองค์ประกอบความผิด แยกต่างหากจากมาตรา 420 หรือไม่

เมื่อป้าย ข้อความ หรือรูปภาพที่อยู่บนป้ายต่างๆเมื่อสร้างความเสียหายให้บุคคลอื่นและเป็นการทำละเมิดตามมาตรา 423 มีประเด็นว่าความผิดตามมาตรา 423 มีองค์ประกอบอย่างไร ในเรื่องนี้ รองศาสตราจารย์ ดร. ศันันท์กรณ โสคติพันธุ์¹⁷⁸ ได้มีแนวความคิดเป็นสองแนวได้แก่

- แนวความคิดแรก มีนักกฎหมายหลายท่าน¹⁷⁹ เห็นว่า มาตรา 423 เป็นการทำละเมิด ที่มีความผิดเป็นเอกเทศแยกต่างหากจากมาตรา 420 จึงไม่ต้องมีองค์ประกอบเรื่องการจงใจและประมาทเลินเล่อ

แนวคิดที่สอง มีนักกฎหมายหลายท่าน¹⁸⁰ เห็นว่า มาตรา 423 เป็นการทำละเมิด ที่มีความผิดเป็นการขยายความหมายตามมาตรา 420 จึงต้องใช้องค์ประกอบตามมาตรา 420 ในเรื่องการจงใจและประมาทเลินเล่อ

สำหรับข้าพเจ้าเห็นด้วยตามแนวความคิดแรก ที่มาตรา 423 เป็นการทำละเมิด ที่มีความผิดเป็นเอกเทศแยกต่างหากจากมาตรา 420 จึงไม่ต้องมีองค์ประกอบเรื่องการจงใจและประมาทเลินเล่อ เนื่องจากข้อความ หรือรูปภาพบนป้ายเมื่อได้นำมาคิด และแสดงแล้ว หากไม่เป็นความจริงแล้ว ทำให้บุคคลอื่นเสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณ เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญได้โดยทันที โดยไม่ต้องคำนึงถึงเจตนาหรือความประมาทสามารถเป็นความผิดตามมาตรา 423 ได้โดยผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำ แต่อย่างไรก็ตาม ในการที่ผู้เสียหายต้องการที่จะเรียกร้องให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 420 ย่อมกระทำได้ เพียงแต่จะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ผู้เสียหายการกระทำโดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ ซึ่งการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในเรื่องเจตนา หรือประมาทเป็นเรื่องที่ทำได้ยากดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) นางหนึ่ง ภรรยาเจ้าของสถานบันเทิงเรีงรมณ์(อาบอบนวด)ย่านรัชดา รู้ว่านางสาวเล็กซึ่งเป็นคารานักร้อง ได้เป็นเมียน้อยของสามีตน ด้วยความโมโหและหึงหวงต้องการทำ

¹⁷⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 102

¹⁷⁹ ศักดิ์ สนองชาติ, คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539, หน้า 84.

¹⁸⁰ เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ ภาค 1-2 พุทธศักราช 2478 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2505, หน้า 41

ให้นางสาวเล็กเสียชื่อเสียงจึงจ้างบริษัททำป้ายเพื่อนำไปติดด้านหน้าสถานบันเทิงดังกล่าว เมื่อป้ายเสร็จมีการเอาไปติดตั้ง ที่หน้าร้านสถานบันเทิง ทำให้คนอื่นๆ เข้าใจว่าดาราคณัณัณมาทำงานในสถานที่แห่งนั้นด้วย ทำให้นางสาวเล็กได้เสียชื่อเสียง และเมื่อเจ้าของสถานบันเทิงฯ มาเห็นก็มีได้สนใจหรือห้ามปรามแต่อย่างใด เช่นนี้เห็นได้ว่านางหนึ่งภรรยาเจ้าของร้านกระทำละเมิดตามมาตรา 420 โดยเมื่อพิจารณาจากพฤติการณ์ที่นางหนึ่ง จงใจเอาป้ายรูปนางสาวเล็กไปติดเพื่อให้เสียชื่อเสียงจึงเป็นการที่นางหนึ่ง จงใจทำให้ บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย จึงเป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา 420 แก่นางสาวเล็ก และหากพิสูจน์ได้ตามข้อเท็จจริงแล้ว นางสาวเล็กสามารถเรียกให้เจ้าของสถานบันเทิงรับผิดชอบได้ตามมาตรา 423 และเนื่องจากการจ้างทำของ หากผู้รับจ้างทำป้ายเข้าใจโดยสุจริตว่านางสาวเล็ก ทำงานสถานที่แห่งนั้นจริง จึงมิได้มีเจตนา หรือประมาท จึงไม่มีความผิดตามมาตรา 420 แต่นางหนึ่งผู้จ้างมีความผิดตามมาตรา 420 แต่ถ้าผู้รับจ้างทำป้ายรู้ว่านางเล็กไม่ได้ทำ แต่เป็นดารานักร้องที่ไม่ชอบอยากจะแกล้งจึงทำป้ายไปติดที่สถานที่นั้น เห็นได้ว่าเป็นการที่ผู้รับจ้างไม่จำเป็นต้องทำตามคำสั่งหากเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องแต่กลับกระทำ จึงเป็นการกระทำละเมิดเพื่อตนเองของผู้รับจ้าง และนางหนึ่งผู้ว่าจ้างผิดมาตรา 428

(2) เจ้าของสถานบันเทิงเรีงรมณ์ ย่านรัชดา จ้างทำป้ายนางสาวเล็กซึ่งเป็นดารานักร้อง ไปติดหน้าร้าน เพื่อจะให้คนอื่นเข้าใจว่า ทำงานที่ร้านตน ทำให้นางสาวเล็กได้เสียชื่อเสียง เจ้าของสถานบันเทิงจึงจงใจทำให้นางสาวเล็กได้รับความเสียหาย เป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา 420 และผู้เสียหายอาจเลือกที่จะฟ้องให้รับผิดชอบตามมาตรา 423 ได้ โดยมีต้องพิสูจน์เจตนาว่ากระทำด้วยความจงใจหรือประมาท

(3) เจ้าของสถานบันเทิงจ้างทำป้ายรูปพนักงานสาวสวย จริงแต่ในการไปติดป้าย แต่เนื่องจากที่ร้านทำป้ายมีงานเยอะมากๆ และมีการจ้างทำป้ายของนางสาวเล็กดารานักร้องผู้หญิงที่นำไปติดหน้างานคอนเสิร์ตเช่นเดียวกัน แต่ในวันที่จะนำรูปไปส่งสถานบันเทิง ด้วยความประมาทของเจ้าของร้านทำป้ายที่สั่งให้คนงานหยิบรูปไปติด คนงานจึงได้เอารูปดารานักร้องดังกล่าวไปติดที่สถานบันเทิงแทน เช่นนี้เห็นได้ว่าเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่อของร้านติดรูป แต่จะถือว่าเป็นเรื่องที่คนงานพึงรู้ได้หรือไม่ ว่าดารานักร้องไม่น่าที่จะมาทำงานสถานที่นั้น แต่เห็นได้ว่าคนงานอาจไม่สามารถขัดคำสั่งนายจ้างได้เพราะเมื่อนายจ้างสั่งก็ต้องทำตามคำสั่งดังนั้นร้านทำป้ายจึงประมาทต้องรับผิดชอบความเสียหาย ส่วนเจ้าของสถานบันเทิงไม่มีความผิดเพราะไม่ได้สั่งให้ทำรูปนางสาวเล็กดารานักร้องติดที่ร้านตน เจ้าของร้านทำป้ายมีความผิดตามมาตรา 420 เพราะกระทำโดยประมาท

แต่หากข้อเท็จจริงเปลี่ยนไปเป็น การที่คนงานของร้านทำป้ายต้องไปติดงานหลายที่ ด้วยความรีบร้อนเกิดหีบชิ้นงานบนรถที่มีหลายชั้น ไปติดผิวด้านนี้ เป็นความประมาทของคนงานที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายตามมาตรา 420 แต่ผู้เสียหายอาจเรียกให้ร้านชดใช้แทนเพราะเป็นนายจ้างตามมาตรา 425 ได้

แต่หากคนงานที่ติดเป็นคนงานต่างด้าวที่เพิ่งเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ เห็นได้ว่าคนงานไม่มีเจตนาและไม่ได้ประมาท จึงไม่มีความผิด ร้านทำป้ายมิได้เจตนาหรือประมาท และทำให้อาจเกิดกรณีที่ไม่สามารถหาผู้รับผิดชอบตามมาตรา 420 ได้

(4) การที่มีนาย ก. เช่าเนื้อที่บนป้ายโฆษณาแล้วจ้างนาย ข. ทำป้ายโดยให้เขียนข้อความ และวาดรูปนาย ก. บนป้าย ซึ่งเป็ความเท็จ เพื่อใช้ในการต่อว่ากรกระทำของนาย ค. ซึ่งนาย ข. ทราบว่าเป็นความเท็จแต่อยากได้เงินค่าจ้างจึงรับทำ และมีการนำป้ายติดตั้งแล้ว เช่นนี้ นาย ค.ผู้เสียหายจะเรียกให้ใครรับผิดชอบตามมาตราใด

หากนาย ค. จะเรียกให้นายก.รับผิดชอบ ตามมาตรา 420 นาย ค. จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าการกระทำของนาย ก. เป็นกระทำโดยจงใจที่จะทำให้นาย ค. เสียหายอย่างไร แต่เนื่องจาก ก.ไม่ใช่คนเขียนเองแต่ ข.เป็นผู้เขียนป้ายและวาดรูป เพราะชื่อเสียงเป็นสิทธิอย่างหนึ่ง และนายข.ทราบและเจตนาเขียน ข้อความเกี่ยวกับนาย ค.ที่ ไม่เป็นความจริง และทำให้นาย ค.เสียหาย นายข. กระทำละเมิดการตามมาตรา 420 แต่นาย ก. ไม่ได้กระทำ จึงไม่ผิดตามมาตรา 420 เห็นได้ว่าการพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้บุคคลรับผิดชอบตามมาตรา 420 อาจพิสูจน์ได้ยาก

นอกจากใช้มาตรา 420 นาย ค. สามารถเลือกใช้มาตรา 423 เพราะเป็นเรื่องความเสียหายกรณีเกิดจากการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งฝ่าฝืนความจริง และการเขียนป้ายข้อความ หรือรูปภาพที่อยู่บนป้ายต่างๆถือว่า เป็นการกระทำด้วยประการใดๆ ที่สื่อสารเพื่อให้บุคคลอื่นรู้ และเมื่อข้อความหรือรูปภาพที่อยู่บนป้ายไม่เป็นความจริง ทำให้บุคคลอื่นเสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณ เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญแล้ว เมื่อนายข.เป็นผู้เขียนป้าย จึงต้องรับผิดชอบตามมาตรา 423 นี้

หากนาย ค. ต้องการให้นายก. รับผิดชอบ เห็นได้ว่า นาย ก. เป็นผู้จ้าง นายข. เขียนป้าย จึงเป็นผู้จ้างทำของ ตามหลักปกติของการจ้างทำของ ผู้จ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบจากความเสียหายที่ผู้รับจ้าง ทำให้เกิดขึ้นระหว่างทำงานที่จ้าง แต่มีข้อยกเว้นที่กำหนดให้ผู้ว่าจ้างจะต้องรับผิดชอบ หากผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำ หรือผิดในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือผิดในการเลือกหาผู้รับจ้าง ดังนั้น จากข้อเท็จจริงที่ นายก. จ้างให้เขียนป้าย ที่มีข้อความเท็จเป็นการใส่ความผู้อื่น ซึ่งนายข.ทราบ นายข.ไม่จำเป็นต้องทำตาม แต่การที่นายข.ทำ นายข.จึงรับผิดชอบในการกระทำของ

ตนเอง ส่วนนายก.ตามหลักปกติของการจ้างทำของที่ว่าจ้างไม่ต้องรับผิดชอบจากความเสียหายที่ผู้รับจ้างเป็นผู้ก่อ แต่ตามข้อเท็จจริงนี้ นาย ก.จ้างจ้างให้เขียนป้าย ที่มีข้อความเท็จเป็นการใส่ความผู้อื่นเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย นายก.จึงเป็นผู้ว่าจ้างที่มีส่วนผิดในกิจการงานที่สั่งให้ทำ ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 428 ตอนท้าย

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่าการฟ้องตามมาตรา 420 เป็นเรื่องที่จะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ตามที่กล่าวซึ่งเป็นเรื่องที่ทำได้ยากลำบาก แต่หากเป็นการฟ้องตามมาตรา 423 แล้วเพียงพิสูจน์ว่า การไขข่าวแพร่หลายให้แพร่หลายต่อบุคคลที่สาม และเป็นข้อความที่ฝ่าฝืนต่อความจริง ทำให้เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่น หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญโดยประการอื่น แล้วผู้กระทำต้องรับผิดชอบโดยไม่คำนึงถึงเจตนาหรือประมาท แต่ถ้าผู้ทำไม่รู้ว่าข้อความเท็จก็ไม่ต้องรับผิดชอบ ยกเว้นว่าเป็นสิ่งที่ควรจะรู้ได้ว่าเป็นความเท็จ

5.4 ปัญหาข้อยกเว้นความรับผิดของความเสียหายที่เกิดจากป้าย

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่าป้ายสามารถก่อให้เกิดความเสียหายได้หลากหลายแบบ บางกรณีผู้เสียหายอาจปรับข้อเท็จจริงเข้ากับข้อกฎหมายเพื่อหาผู้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายได้หลายมาตรา อาจเป็นกรณีความเสียหายที่เกิดจากบุคคลกระทำ หรือกรณีความเสียหายที่เกิดโดยข้อสันนิษฐานของกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตามแม้จะเกิดความเสียหายจากป้ายขึ้น แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้น อาจมีข้อเท็จจริงที่เมื่อความเสียหายจากป้ายเกิดขึ้นแล้วแต่ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบ เนื่องจากว่าเป็นข้อยกเว้นความรับผิดตามกฎหมาย ได้แก่ ข้อยกเว้นความรับผิดตามมาตรา 420 ข้อยกเว้นความรับผิดตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย กรณีเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือภัยธรรมชาติ ข้อยกเว้นความรับผิดตามข้อสันนิษฐานกฎหมายกรณีเกิดจากทรัพย์สินอันตราย มาตรา 437 และข้อยกเว้นความรับผิดตามมาตรา 423 วรรคสอง ดังจะกล่าวต่อไปนี้

5.4.1 ข้อยกเว้นความรับผิดตามมาตรา 420

เมื่อป้ายเป็นสาเหตุให้เกิดความเสียหายจากละเมิด โดยมีบุคคลเป็นผู้กระทำตามมาตรา 420 โดยที่มาตรานี้ เป็นเรื่องที่กำหนดให้บุคคลรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิด จากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ แต่อย่างไรก็ตามมาตรา แม้ว่าจะได้ตามมาตรา 420 แต่ก็มีการกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดขององค์ประกอบความผิดในเรื่องนี้ไว้ ได้แก่

(1) การกระทำโดยไม่รู้สำนึก เช่น การที่มีคนบ้าไม่รู้สำนึก ปีนขึ้นไปบนป้ายแล้วทำให้ป้ายตกลงมาโดนบุคคลที่อยู่ข้างล่างได้รับบาดเจ็บ แต่คนบ้าโหนอยู่กับโครงเหล็กอย่างสนุกสนาน ไม่ได้รับรู้ มิได้ตกลงมาด้วย เช่นนี้ ถือว่าคนบ้าได้รับยกเว้นไม่ต้องรับผิดชอบจากการที่ทำให้ป้ายตกลงมาเพราะ เป็นการกระทำที่ไม่รู้สำนึก

(2) ข้อยกเว้นตามหลักความชอบด้วยกฎหมาย เพราะตามข้อเท็จจริงแล้วการที่มีป้ายตกในลักษณะต่างๆข้างต้น ไม่น่าจะเกิดกรณีที่จะสามารถ เข้าข้อยกเว้นในเรื่องความชอบของกฎหมายได้

(3) ข้อยกเว้นตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล เมื่อที่ป้ายตกลงมาแล้วทำความเสียหายโดยแก่คนหรือทรัพย์สินทันทีจะเป็นการที่ผู้กระทำต้องรับผิดชอบอันเกิดจากผลโดยตรงของการกระทำ จะไม่เกิดปัญหา แต่หากเกิดกรณีที่ป้ายตกลงมาแล้วความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องจากป้ายเช่นนี้ จะถือว่าเป็นผลมาจากการที่ป้ายตกได้หรือไม่เพียงใด ดังเช่นกรณีดังต่อไปนี้

- ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่อยู่ริมถนนทางลงของทางด่วน หากป้ายตกลงมาโดยไม่มีสาเหตุ ป้ายตกลงมาขวางบนถนนทางลงทางด่วน แต่ขณะที่ตกไม่โดนคนหรือรถ จึงไม่มีผู้ใดได้รับความเสียหายจากป้ายที่ตกลงมาโดยตรง แต่การที่มีรถแล่นลงมาจกทางด่วนด้วยความเร็วปกติ และหยุดรถไม่ทัน ชนกับป้ายที่ตกลงมากีดขวางทางอยู่ และรถคันที่วิ่งตามมาชนท้ายต่อกันอีก 2 คัน และการที่รถคันแรกเบรกไม่ทันและชนชิ้นส่วนของป้าย ทำให้ชิ้นส่วนของป้ายที่บางส่วนถูกรถชนกระเด็นไปโดนคนที่อยู่ในบริเวณนั้น ได้รับบาดเจ็บเช่นนี้ เจ้าของรถคันที่ชนป้ายโดยตรงและคันที่ชนท้ายกันเอง จะเรียกร้องจาก เจ้าของป้ายหรือผู้ครองป้ายได้มาก น้อยเพียงใด เนื่องจากความเสียหายต่างๆที่เกิดขึ้นภายหลังที่ป้ายได้ตกลงมาแล้ว

เช่นนี้ จะเห็นได้ว่าในเบื้องต้นที่ป้ายหล่นลงมาไม่ได้ทำความเสียหายแก่บุคคลใด แต่มีการที่มีเหตุมาตัดตอนความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ได้แก่ การที่รถคันแรกเบรกไม่ทันชนป้ายที่ตกลงมา เกิดจากผลโดยตรงที่ป้ายตก และการที่รถอีกสองคันเบรกไม่ทันชนรถคันแรก ทำให้รถยนต์ทั้งสามคันได้รับความเสียหาย เห็นได้ว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากที่ป้ายตกด้วยเช่นกัน สำหรับกรณีที่รถคันแรกเบรกแล้วชนชิ้นส่วนของป้ายให้กระเด็นไปโดนคนได้รับบาดเจ็บ เห็นได้ว่าแม้จะเกิดจากการกระทำของรถคันแรกแต่ก็สืบเนื่องมาจากที่ป้ายตก แต่มีการกระทำที่มาตัดตอน ดังนั้นเมื่อนำทฤษฎีผลโดยตรงและมูลเหตุเหมาะสมมาปรับใช้ทำให้เจ้าของป้ายต้องรับผิดชอบใช้

- ถ้าเป็นกรณีที่ป้ายตกลงมาใส่ศีรษะคน แต่ได้รับบาดเจ็บไม่มากเพียงสลบไปอยู่ริมถนน หากบังเอิญว่ามีงูพิษเลื้อยมาแล้วกัดผู้คนที่ทำให้เสียชีวิต ดังนั้น ญาติของผู้เสียชีวิตจะ

เรียกร้องจาก เจ้าของป้ายหรือผู้ครอบป้ายให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายได้มาก น้อยเพียงใด เช่นนี้ การที่ ผู้ที่โดนป้ายตกลงมาใส่แล้ว ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อยเพียงสลบไปถือว่าการโดนป้ายได้รับบาดเจ็บเป็น ผลโดยตรง แต่การที่มีมากัดงูกัดทำให้เสียชีวิตถือว่าเป็นเหตุแทรกแซงที่ตัดตอนความสัมพันธ์ ระหว่างการกระทำและผลแล้ว ดังนั้นจะเรียกร้องให้เจ้าของป้ายรับผิดชอบได้เพียงกรณีที่ได้รับบาดเจ็บ เล็กน้อยจากการโดนป้ายหล่นใส่เท่านั้น ไม่สามารถเรียกให้รับผิดชอบตามผลสุดท้ายที่เสียชีวิต

- ถ้าเป็นกรณีที่มีคน โยนป้ายให้ตกลงมาใส่ศีรษะคน แต่ได้รับบาดเจ็บไม่มาก หากรักษาตัวตามวิธีของแพทย์ตามปกติหายได้ในไม่ช้า แต่ผู้เสียหายกลับดูแลรักษาแผลไม่ดี แผล ติดเชื้อและติดเชื้อเข้าในกระแสเลือด ผู้เสียหายเสียชีวิต เช่นนี้เห็นได้ว่าเป็นเรื่องที่เกิดเกินกว่าเหตุ ไม่สัมพันธ์กันตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล หากนำทฤษฎีเงื่อนไขหรือทฤษฎี ความเท่าเทียมกันของเหตุ คือทุกเงื่อนไขมีความสำคัญเท่าๆกัน มาพิจารณา จะพบว่าความตายมี สาเหตุเริ่มต้นมาจากการที่ป้ายตกใส่ซึ่งผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบที่หนักเกินไป แต่หากพิจารณาตาม ทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมแล้ว จะพิจารณาว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเหมาะสมหรือเป็นส่วนสำคัญกับการ กระทำมากน้อยเพียงใด เมื่อผู้กระทำเพียงเป็นการทำร้ายร่างกาย ก็ไม่ควรที่จะต้องรับผิดชอบในผลแห่ง ความตายของผู้เสียหาย ทั้งนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าเป็นกรณีที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลโดยตรง จากการทำละเมิดแต่เกิดเกินกว่าเหตุ ผู้กระทำจึงไม่ต้องรับผิดชอบในผลแห่งความตายที่เกิดขึ้น

(4) ข้อยกเว้นตามเหตุสุดวิสัยและภัยธรรมชาติ เมื่อเกิดความเสียหายจากป้ายที่เกิด จากเหตุสุดวิสัยและภัยธรรมชาติ โดยมีบุคคลผู้กระทำ เช่นกรณี มีคนกำลังติดตั้งหรือรื้อถอนป้าย เกิดลมพายุอย่างแรงพัดปรกติ หรือเกิดแผ่นดินไหว ทำให้ป้ายตกลงมาทำให้บุคคลได้รับบาดเจ็บ ทรัพย์สินเสียหาย เห็นได้ว่าแม้มีบุคคลเป็นผู้กระทำในขณะที่เกิดเหตุ แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก ป้ายมิได้เกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ดังนั้นถือว่า เหตุสุดวิสัยและภัยธรรมชาติ เป็นการ ยกเว้นองค์ประกอบเรื่องการกระทำด้วยความใจประมาทเลินเล่อตามมาตรา 420

5.4.2 ข้อยกเว้นความรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย กรณีเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือภัยธรรมชาติ

ในกรณีที่บุคคลกำลังกระทำการใดๆกับป้ายอยู่ไม่ว่าจะติดตั้ง รื้อถอน หรือกรณีที่ ป้ายแบบต่างๆ ที่ติดตั้งอยู่ที่อาคารทั้งด้านบน ด้านข้าง ด้านหน้าของอาคาร หรือป้ายที่ติดตั้งอยู่บน พื้นดิน หากในการก่อสร้างป้ายต่างๆได้ดำเนินการก่อสร้างไว้อย่างดี แข็งแรงทนทานได้ตาม มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายทุกประการแล้ว มีการบำรุงรักษา ดูแลตรวจตราอยู่เสมอ แต่เกิดมีเหตุสุดวิสัยหรือภัยธรรมชาติขึ้น เช่น เกิดพายุที่รุนแรงพัดปรกติ เกิดแผ่นดินไหว หรือเกิด

สินามิ เป็นเหตุให้ป้ายต่างๆตกลงมา จะถือว่าเหตุสุดวิสัยหรือภัยธรรมชาติเป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบ ทั้งนี้ ความจริงแล้ว เหตุสุดวิสัยหรือภัยธรรมชาติเป็นเหตุสุดวิสัยเดียวกันกับที่ยกเว้นตามมาตรา 420 แต่เนื่องจากเอามาใช้กับข้อสันนิษฐานของกฎหมาย จึงนำมาแยกไว้เป็นหัวข้อนี้

เหตุสุดวิสัย ตามมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดนิยามว่า “เหตุสุดวิสัย หมายความว่า เหตุใดๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น” ซึ่งการที่จะเป็นเหตุสุดวิสัยได้ประกอบด้วยเหตุ 2 ประการ ได้แก่ กรณีเหตุนั้นต้องมิได้เกิดขึ้นเพราะการกระทำของผู้ประสบเหตุ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ (แต่ไม่ใช่กรณีที่ผู้ประสบเป็นผู้จุดไฟเอง) และกรณีผู้ประสบหรือใกล้ประสบเหตุไม่อาจป้องกันไม่ให้ประสบได้ เมื่อได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว เพราะถ้าอาจป้องกันได้แต่ไม่ป้องกัน จะอ้างเหตุสุดวิสัยไม่ได้¹⁸¹ และเหตุที่เกิดตามธรรมดาโลก เช่น ฝนตก น้ำท่วม ลมพายุ ที่เกิดตามปกติของฤดูกาลไม่เป็เหตุสุดวิสัย จะอ้างเป็นเหตุสุดวิสัยได้ต้องเป็นเหตุที่ใหญ่โตผิดปกติ¹⁸² ทั้งนี้ผู้เขียนเห็นว่าภัยธรรมชาติ รวมอยู่ในเหตุสุดวิสัย โดยภัยธรรมชาติ เช่น พายุฝนที่รุนแรงมากกว่าปกติ พายุลมแรงผิดปกติ แผ่นดินไหว สินามิ เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อความเสียหายจากป้ายได้เกิดขึ้น โดยมีสาเหตุมาจากเหตุสุดวิสัยหรือภัยธรรมชาติแล้ว จะถือการเป็นข้อยกเว้นความผิดของบุคคล หรือยกเว้นความผิดตามบทสันนิษฐานของกฎหมายได้หรือไม่ โดยจะทำการวิเคราะห์ ความเสียหายจากป้ายที่เกิดจากเหตุสุดวิสัยและภัยธรรมชาติ ความเสียหายจากป้ายที่เกิดจากเหตุสุดวิสัยและภัยธรรมชาติโดยมีบุคคลเป็นผู้รับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย กรณีความเสียหายเกิดจากโรงเรือนสิ่งปลูกสร้าง มาตรา 434 ข้อสันนิษฐานของกฎหมายกรณีความเสียหายเกิดจากของตกลงจากโรงเรือนหรือทิ้งขว้างไปในที่อันมิควร มาตรา 436 และข้อสันนิษฐานของกฎหมายกรณีความเสียหายเกิดจากทรัพย์สินอันตราย มาตรา 437 ซึ่งมาตราเหล่านี้เป็นบางมาตราเป็นข้อสันนิษฐานของกฎหมายไม่เด็ดขาด บางมาตราเป็นข้อสันนิษฐานกฎหมายเด็ดขาด หากมีกรณีที่ความเสียหายจากป้ายที่เกิดจากเหตุสุดวิสัยและภัยธรรมชาติ จะนำมาเป็นข้อยกเว้นความผิดได้หรือไม่

¹⁸¹ ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล, กฎหมายแพ่งหลักทั่วไป : ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4-14, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ :นิติธรรม, 2554), หน้า 296.

¹⁸² ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล, เรื่องเดียวกัน, หน้า 298.

5.4.2.1 ข้อยกเว้นความรับผิดตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย กรณีเกิดจากโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง มาตรา 434

เมื่อเกิดความเสียหายจากป้ายที่เกิดจากเหตุสุดวิสัยและภัยธรรมชาติโดยมีบุคคลเป็นผู้รับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย กรณีความเสียหายเกิดจาก โรงเรือนสิ่งปลูกสร้าง มาตรา 434 เช่นกรณีป้ายที่ติดตั้งที่พื้นดิน หากตกลงมาโดยไม่ทราบสาเหตุ ทำให้บุคคลที่อยู่ข้างล่างได้รับบาดเจ็บ โดยปกติผู้ครองป้ายและเจ้าของป้ายจะต้องรับผิด แต่หากเกิดเพราะลมพายุหรือพายุฝนที่แรงผิดปกติ หรือเกิดจากแผ่นดินไหว ปกติผู้ครองป้ายและเจ้าของป้ายจะต้องรับผิด หรือไม่

ปกติแล้ว มาตรา 434 เป็นข้อสันนิษฐานกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ครองและเจ้าของรับผิด โดยสันนิษฐานให้รับผิดเฉพาะกรณีที่ก่อสร้างชำรุดบกพร่อง และกรณีการบำรุงรักษาไม่ดีเพียงพอ โดยสำหรับผู้ครองสามารถพิสูจน์หักล้างได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการป้องกันแล้ว แต่สำหรับเจ้าของถือเป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาดว่าถ้าเกิดความเสียหายเฉพาะกรณีที่ก่อสร้างชำรุดบกพร่อง และกรณีการบำรุงรักษาไม่ดีเพียงพอ จึงจะต้องรับผิด ดังนั้นหากเป็นความเสียหายที่เกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือภัยธรรมชาติ จึงเป็นข้อยกเว้นว่าไม่ต้องรับผิด เพราะไม่เข้าข้อสันนิษฐานที่กำหนดไว้ แม้กฎหมายได้เขียนยกเว้นไว้ก็ตาม ดังนั้นจากตัวอย่างที่ ป้ายตกลงมาเพราะเกิดเพราะลมพายุหรือพายุฝนที่แรงผิดปกติ หรือเกิดจากแผ่นดินไหว ผู้ครองป้ายและเจ้าของป้ายไม่ต้องรับผิด โดยพิสูจน์หักล้างความรับผิดว่าความเสียหายเกิดจากเหตุสุดวิสัยและภัยธรรมชาติได้

5.4.2.2 ข้อยกเว้นความรับผิดตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย กรณีเกิดจากของตก หล่นจากโรงเรือนหรือทิ้งขว้างไปในที่อันมิควร มาตรา 436

ในกรณีที่ป้ายที่มีได้ถือเป็นสิ่งปลูกสร้างติดอยู่บนอาคารที่ใช้พักอาศัย เมื่อตกลงมาเพราะเกิดจากเหตุสุดวิสัยและภัยธรรมชาติ เช่น ลมพายุหรือพายุฝนที่แรงผิดปกติ หรือเกิดจากแผ่นดินไหวทำให้มีบุคคลได้รับบาดเจ็บและมีทรัพย์สินเสียหาย ส่งผลให้บุคคลผู้อยู่ในโรงเรือนจะต้องรับผิดเพื่อความเสียหายตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 436 หรือไม่

เมื่อพิจารณาข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตรา 436 พบว่ามาตรานี้เป็นข้อสันนิษฐานทางกฎหมาย ที่ไม่มีบทยกเว้นไว้ ให้ผู้ที่ถูกสันนิษฐานตามกฎหมายให้ต้องรับผิด สามารถพิสูจน์ยกเว้นความผิดได้ มาตรา 436 นี้ในเบื้องต้นจึงถือได้ว่า เป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดตามกฎหมาย แต่การที่กฎหมายมิได้เขียนไว้ชัดเจน จะสามารถนำเรื่องเหตุสุดวิสัยและภัยธรรมชาติ มาเป็นข้ออ้างให้ผู้ต้องรับผิดพิสูจน์เพื่อหักล้างความรับผิดได้หรือไม่ จากการศึกษา กรณีที่เกิดจากเหตุสุดวิสัย และภัย

ธรรมชาติ สำหรับเรื่องเหตุสุดวิสัยเป็นการกำหนดไว้ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 หลักทั่วไป ลักษณะที่ 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป ซึ่งกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นหลักทั่วไป จะนำมาปรับใช้กับมาตราต่างๆ แม้ไม่ได้เขียนกำหนดเป็นพิเศษในมาตรานั้น ดังนั้นสำหรับกรณีนี้ ผู้เขียนเห็นว่า เหตุสุดวิสัยและรวมถึงภัยธรรมชาติ เนื่องจากบัญญัติไว้เป็นหลักทั่วไป จึงนำมาปรับใช้ กับมาตราต่างๆ และใช้กับมาตรา 436 ด้วย เช่นกัน ดังนั้นผู้ที่อยู่ในโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบข้อสันนิษฐานกฎหมายสามารถ นำเรื่องเหตุสุดวิสัยและภัยธรรมชาติมาพิสูจน์เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบนี้ได้ นอกจากนี้ นักกฎหมาย ได้แก่ ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ มีความเห็นว่ามาตรา 436 น่าจะอ้างข้อแก้ตัวตามบทมาตราอื่นได้ เช่นความจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย¹⁸³ และอาจารย์พจน์ ปุษปาคม ได้เห็นว่า เจ้าของบ้านหรือหัวหน้าที่อยู่ในบ้านสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีเหตุสุดวิสัย มีพายุพัดปลิวไปตกหล่น ก็ไม่ใช่กรณีของตกหล่น¹⁸⁴

5.4.2.3 ข้อยกเว้นความรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานกฎหมายกรณีเกิดจากทรัพย์

อันตราย มาตรา 437

กรณีป้ายที่ใช้ไฟฟ้าถือว่าไฟฟ้าเป็นทรัพย์อันตราย ดังที่ได้วิเคราะห์แล้วข้างต้น และตามมาตรา 437 กำหนดให้มีข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าถ้าความเสียหายเกิดจากทรัพย์อันตราย แล้วผู้ครอบครองต้องรับผิดชอบ อีกทั้งตามมาตรา 437 มีใช้มาตราที่เป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาด เพราะมาตรานี้ได้กำหนดข้อยกเว้นว่า เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายเกิดแต่เหตุสุดวิสัย ดังนั้นเมื่อมีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนแล้ว เมื่อเกิดความเสียหายจากป้ายที่เกิดจากเหตุสุดวิสัยและภัยธรรมชาติ แล้วผู้ต้องรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายสามารถนำเรื่องเหตุสุดวิสัยและภัยธรรมชาติมาพิสูจน์เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบตามมาตรานี้ได้ ดังที่ได้ยกตัวอย่างไว้ข้างต้นแล้ว

¹⁸³ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตรา ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง ลากม็ควรได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 354-452 ปรับปรุงโดย เขมภูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุณัฏฐ และอำนาจ ตั้งศิริ พินาน, หน้า 228.

¹⁸⁴ พจน์ ปุษปาคม, คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดสำนักอบรมศึกษา กฎหมายแพ่งเนติบัณฑิตยสภา, หน้า 248.

5.4.3 ข้อยกเว้นความรับผิดตามมาตรา 423 วรรคสอง

ตามที่ได้วิเคราะห์ปัญหาความรับผิดในความเสียหายจากป้ายที่กรณีเกิดจากการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งฝ่าฝืนความจริงตามข้อ 5.3 ที่ได้ผลการวิเคราะห์ว่า ข้อความหรือรูปภาพที่อยู่บนป้าย เมื่อได้นำมาคิด และแสดงแล้ว หากไม่เป็นความจริงแล้ว ทำให้บุคคลอื่นเสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณ เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญ จะทำให้ ผู้อื่นเสียหาย ผู้กระทำมีความรับผิดทางละเมิดตามมาตรา 423

แต่อย่างไรก็ตาม มาตรา 423 วรรคสองได้บัญญัติ ข้อยกเว้นความรับผิดไว้สำหรับกรณีที่ ผู้ส่งข่าวสารโดยไม่รู้ว่าเป็นความเท็จ(ความไม่จริง) หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมีทางได้เสียโดยชอบในการนั้น เพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้น ผู้ทำไม่ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เช่น ในกรณี ที่มีคนเช่าเนื้อที่บนป้ายโฆษณาแล้วใช้ในการต่อว่าตำหนิ สินค้า บริการ หรือการกระทำของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็ความจริงหรือความเท็จ แต่ผู้กระทำมีส่วนได้เสียเช่นนี้ผู้กระทำไม่มีความผิด

กล่าวโดยสรุป จากการที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษา ปัญหาความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้ายโดยการนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด มาปรับใช้เพื่อหาบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการรับผิดชดใช้ค่าเสียหาย ความเสียหายที่เกิดจากป้ายสามารถได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นกรณีที่มีความเสียหายเกิดจากป้ายแล้ว บุคคลมีส่วนในการกระทำ ความผิด โดยผู้เสียหายทราบและสามารถระบุตัวบุคคลที่กระทำผิดได้ โดยเมื่อทราบว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำให้เกิดความเสียหายจากป้ายแล้ว มาตราที่จะใช้ในการนำมาปรับเข้ากับข้อเท็จจริงเพื่อหาบุคคลที่ต้องรับผิดชดใช้ความเสียหาย ได้แก่

-มาตรา 420 ที่เป็นมาตราที่เป็นหลักพื้นฐานสำคัญในการหาบุคคลที่กระทำผิดว่ามีบุคคลใดกระทำการ โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายจากป้าย โดยเสียหายด้านต่างๆ ทั้งชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ชื่อเสียง แต่ผู้เสียหายจะต้องทราบตัวบุคคลผู้กระทำผิดและต้องสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ว่าบุคคลผู้เกี่ยวข้องมีเจตนากระทำการ โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างไร จึงจะสามารถเรียกให้บุคคลนั้นรับผิดได้ และในการกระทำความคิดเกี่ยวกับป้ายที่เกิดความเสียหาย หากเป็นกรณีที่มีนายจ้าง-ลูกจ้าง ตามหลักเกณฑ์ของการจ้างแรงงาน จะเป็ความรับผิดเพื่อละเมิดของบุคคลอื่น เมื่อลูกจ้างเป็นผู้กระทำความผิด นายจ้างจะถูก

ฟ้องให้ร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายได้ และนายจ้างสามารถไล่เบี้ยเอาจากลูกจ้างได้อันเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 425 และมาตรา 426 แต่หากเป็นเรื่องความเสียหายที่เกิดจากป้ายโดยอยู่ในลักษณะของการจ้างทำของตามมาตรา 428 โดยหลักของมาตรานี้ผู้ว่าจ้างไม่ต้องรับผิดชอบจากความเสียหายที่ผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดขึ้น ยกเว้น เป็นความเสียหายที่เกิดจาก ผู้ว่าจ้างเป็นผู้ผิดในส่วนงานที่สั่งให้ทำ หรือในคำสั่งที่ตนได้ให้ไว้ หรือในการเลืหาผู้รับจ้าง

- มาตรา 432 เป็นมาตราที่ผู้เสียหาย รู้ตัวบุคคลที่กระทำผิด โดยมีผู้กระทำมากกว่า 1 คน ได้ร่วมกันกระทำละเมิด ซึ่งการร่วมกันกระทำละเมิดให้เกิดความเสียหายจากป้าย ผู้ทำจะต้องมีเจตนาร่วมกันกระทำละเมิด และการร่วมทำละเมิดโดยประมาทไม่อาจเกิดขึ้นได้

- มาตรา 423 เป็นมาตราที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่ป้ายที่ข้อความหรือรูปภาพบนป้าย ทำให้บุคคลอื่นเสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณ เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญ โดยผู้เขียนเห็นว่าความผิดตามมาตรา 423 เป็นการทำละเมิด ที่มีความผิดเป็นเอกเทศแยกต่างหากจากมาตรา 420 จึงไม่ต้องมีองค์ประกอบเรื่องการจงใจและประมาทเล็กน้อย เนื่องจากข้อความ หรือรูปภาพบนป้ายเมื่อได้นำมาติด และแสดงแล้ว หากไม่เป็นความจริงแล้ว ทำให้บุคคลอื่นเสียหายได้โดยทันที โดยไม่ต้องคำนึงถึงเจตนาหรือความประมาท

กลุ่มที่ 2 เป็นกรณีมีความเสียหายที่เกิดจากป้ายโดยไม่ทราบว่าเป็นบุคคลใดเป็นผู้กระทำ จึงมีการนำข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาปรับใช้ โดยกฎหมายไม่สนใจว่าผู้กระทำจะกระทำโดยมีเจตนา หรือประมาทหรือไม่ หากสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงครบตามที่กฎหมายสันนิษฐานแล้วบุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้าย เรียกว่าเป็นความรับผิดชอบข้อสันนิษฐานของกฎหมาย เป็นแนวคิดมาจากทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด หรือ ทฤษฎีความรับผิดชอบที่ไม่ต้องการความผิด โดยมาตราที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้แก่

- มาตรา 434 เป็นกรณีที่ป้ายบางรูปแบบที่ถือว่าเป็นสิ่งปลูกสร้าง ได้ก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องหรือบำรุงรักษาไม่ดีเพียงพอผู้ครองจะต้องชดใช้ ยกเว้นว่าได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายผู้ครองไม่ต้องรับผิดชอบ แต่เจ้าของป้ายจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

- มาตรา 436 เป็นกรณีที่บุคคลที่อยู่ในโรงเรือนจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายจากป้ายเพราะป้ายถือเป็นของอย่างหนึ่ง หากป้ายตกจากโรงเรือนหรือมีการทิ้ง ขว้าง ออกมาจากโรงเรือน บุคคลที่อยู่ในโรงเรือน ต้องรับผิดชอบ แต่ในที่นี้บุคคลที่อยู่ในโรงเรือน ไม่ใช่ทุกคนต้องรับผิดชอบ แต่หมายความถึงผู้ที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลโรงเรือน อย่างเช่นหัวหน้าครอบครัว และ โรงเรือนในที่นี้หมายถึงโรงเรือนที่ใช้อาศัย ไม่รวมโรงเรียน มหาวิทยาลัย อาคารสำนักงาน สถานที่ราชการ

- มาตรา 437 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับป้ายตามมาตรา 437 วรรค 2 ผู้ที่มีไว้ในครอบครองซึ่งทรัพย์สินอันเป็นของที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ โดยป้ายที่ใช้ไฟฟ้าถือ เป็นของที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ เพราะไฟฟ้าศาลได้พิพากษาให้เป็นทรัพย์สินอันตราย ดังนั้นหากป้ายที่ใช้ไฟฟ้ามีไฟรั่วไปคุกคนเสียชีวิต ผู้ที่มีป้ายไฟฟ้าไว้ในครอบครองต้องรับผิดชอบ

กลุ่มที่สาม เป็นกรณีมีความเสียหายที่เกิดจากป้าย โดยไม่ทราบว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำ และไม่สามารถนำข้อสันนิษฐานของกฎหมายมาตราต่างๆมาปรับเพื่อหาตัวผู้ต้องรับผิดชอบได้ เพราะอาจมีข้อเท็จจริงไม่ตรงตามข้อสันนิษฐานที่กฎหมายได้ตั้งไว้ ทำให้เกิดเป็นปัญหาเป็นช่องว่างขึ้น เช่น กรณีที่ป้ายผ้าที่ไม่ใช่สิ่งปลูกสร้างถาวร ตกลงมาจากอาคารของโรงเรียน เช่นนี้ไม่สามารถปรับเข้ามาตรา 434 เพราะไม่ใช่กรณี อาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง ได้ก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องหรือบำรุงรักษาไม่ดีเพียงพอ และปรับเข้ามาตรา 436 ไม่ได้เพราะไม่ใช่โรงเรียนที่ใช้สำหรับอยู่อาศัย และปรับเข้าตามมาตรา 437 เพราะไม่ใช่ทรัพย์สินอันตราย ไม่ใช่ทรัพย์สินอันตราย หรือหากจะฟ้องตามมาตรา 420 จะต้องหาว่ามีผู้ใดกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ เป็นต้น ดังที่ได้ยกตัวอย่างไว้ข้างต้นแล้ว

จากการที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษา และนำปัญหาความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากป้ายมาทั้งหมดมาวิเคราะห์ เห็นได้ว่าป้ายที่มีหลายรูปแบบ หลากหลายลักษณะที่ติดอยู่ตามที่แตกต่างกัน สามารถสร้างปัญหาและความเสียหายต่างๆได้มากมาย และผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับป้ายที่อาจต้องร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายมีหลายคน ผู้เสียหายอาจเกิดความสับสนได้ว่า จะเรียกให้บุคคลใดมารับผิดชอบตามกฎหมายใดเนื่องจากบางกรณีสามารถนำมาปรับกับหลักกฎหมายได้หลายมาตรา แต่สำหรับบางกรณี อาจไม่สามารถหาหลักกฎหมายเพื่อนำมาปรับเรียกให้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับป้าย หรือผู้ที่กระทำผิดชดใช้ค่าเสียหายได้ ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้ข้างต้น

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

จากการที่ได้ศึกษามาว่าป้ายมีจำนวนมาก มีชนิดและรูปแบบหลากหลาย แบ่งได้หลายประเภท หากมีความเสียหายจากป้าย เกิดแก่บุคคลอื่นทั้งทางชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน และชื่อเสียง ผู้ที่ได้รับความเสียหายจะสามารถเรียกร้องจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ตามกฎหมายใดนั้น จากการศึกษากฎหมายเฉพาะที่มีความเกี่ยวข้องกับป้าย เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคารพ.ศ.2522 กฎกระทรวง ระเบียบข้อกำหนดกรุงเทพมหานคร เป็นต้น พบว่ากฎหมายส่วนใหญ่เป็นการกำหนดเกี่ยวกับมาตรการควบคุม มีเพียงกฎหมายฉบับเดียวที่กำหนดผู้ที่ต้องรับผิดชอบจากความเสียหายที่เกิดจากป้าย ได้แก่ ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะที่มีการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ผู้ที่ได้รับอนุญาต จะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายเกิดขึ้นจากป้ายหรือจากการติดตั้งหรือจากการรื้อถอนป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดความเสียหายจากป้ายขึ้น ผู้เสียหายยังคงต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด มาปรับเข้ากับข้อเท็จจริงเพื่อหาผู้รับผิดชอบ แต่ผู้เขียนเห็นว่าบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด อาจไม่สามารถเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้ครบทุกประเภท เพราะป้าย มีชนิดและรูปแบบหลากหลาย ผู้เขียนจึงได้ตั้งสมมติฐานของการศึกษาวิจัยว่า “เนื่องจากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด ไม่อาจนำมาปรับกับความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้ทุกประเภท”

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบเพื่อให้เข้าใจ ความเป็นมาของทฤษฎีต่างๆ ในการหาผู้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย พบว่า ทฤษฎีสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิด ได้แก่ ทฤษฎีรับภัย ที่มีหลักการสำคัญ คือ ไม่ได้พิจารณาเจตนาในจิตใจของผู้กระทำว่า มีเจตนาหรือกระทำโดยประมาท เลินเล่อหรือไม่ แต่ดูที่ผลว่าเกิดความเสียหายเพียงใด เพราะจะทำให้หาผู้กระทำผิดโดยเจตนาหรือประมาทได้น้อย อีกเหตุผลหนึ่งคือ เป็นการไม่ยุติธรรมที่จะให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดรับเคราะห์กรรม หรือได้รับความเสียหายจากสิ่งที่ตนไม่ได้กระทำ หรือ ไม่ได้เป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย เมื่อมีการใช้ทฤษฎีรับภัย ทำให้ ผู้ก่อภัยจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการชดใช้ความเสียหาย จากทฤษฎีรับภัยทำให้บุคคลไม่กล้าทำสิ่งใดๆ เพราะเกรงว่าจะมีความรับผิดชอบเกิดขึ้น จึงมีทฤษฎีความรับผิดชอบที่ต้องการความผิด (Fault Theory) เป็นทฤษฎีที่มีหลักเกณฑ์ว่าผู้กระทำจะมีความรับผิดชอบเพื่อละเมิดในกรณีที่จะต้องมีความผิด (fault) ของผู้ทำละเมิด ได้แก่ มีความจงใจหรือประมาทเลินเล่อประกอบการกระทำ และประกอบกับองค์ประกอบอื่นๆ จนเป็นการกระทำผิดละเมิดแล้ว ผู้กระทำละเมิดจึงต้องรับ

ผิด โดยเป็นการคุ้มครองเสรีภาพของผู้กระทำมากกว่าบุคคลที่ได้รับความเสียหาย เนื่องจากผู้ที่ได้รับความเสียหายจะได้รับการชดเชยความเสียหายหรือเยียวยาต่อเมื่อผู้กระทำจงใจหรือประมาทเลินเล่อขาดความระมัดระวังเท่านั้น หรืออาจเรียกว่า เป็นแนวคิดที่ว่าต้องมีความผิด จึงจะมีความรับผิดได้ No Liability Without Fault แต่ต่อมาเมื่อเกิดความเสียหายจากการบริโภคสินค้าและบริการ แต่การที่จะให้ผู้เสียหายเป็นฝ่ายที่ต้องทำการพิสูจน์ความผิดของเจ้าของสินค้าและบริการผู้ทำละเมิด เป็นสิ่งที่ยากที่จะพิสูจน์ให้ได้ว่าผู้ใดต้องรับผิดเพราะจงใจทำให้เสียหาย หรือประมาทเลินเล่อ เพราะเป็นสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อนเกินกว่าที่จะทำได้ ดังนั้น จึงมีการย้อนกลับไปใช้แนวคิดแรก ที่เน้นความเสียหายแต่ไม่เน้นความผิด ได้แก่ ทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด Strict liability เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา การที่ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ว่าใครจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างไรให้ได้ก่อนแล้ว อาจทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการชดเชย เยียวยาได้¹⁸⁵ จึงเกิดเป็นทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาดขึ้น หลักสำคัญคือ ให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาโดยไม่ต้องพิสูจน์ความผิด และทฤษฎีนี้มีแนวคิดเช่นเดียวกับทฤษฎีความรับผิดที่ไม่ต้องความผิด ที่เป็นทฤษฎีที่ผู้กระทำมีความรับผิดโดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้กระทำมีความผิดคือจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ และมีผู้เรียกความรับผิดประเภทนี้ว่าเป็น “ความรับผิดตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย”¹⁸⁶ คือ เป็นการได้รับประโยชน์ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย

ดังนั้น จากการศึกษาผู้เขียนเห็นว่า ทฤษฎีที่จะนำมาใช้ปรับข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อหาว่าผู้ใดควรมีส่วนเกี่ยวข้องในความรับผิดจากความเสียหายที่เกิดจากป้าย ได้แก่ ทฤษฎีความรับผิดที่ไม่ต้องการความผิด หรือในบางกรณีเรียกทฤษฎีความรับผิดเคร่งครัด หรือความรับผิดเด็ดขาด หรือความรับผิดตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย เนื่องจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้ายอาจมีหลายคน บางกรณีอาจไม่ได้กระทำให้เกิดความเสียหายจากป้ายโดยตรง แต่เมื่อเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงควรใช้ข้อสันนิษฐานทางกฎหมายให้ผู้นั้นต้องร่วมรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากป้าย เพราะเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับป้าย

ทั้งนี้จากการที่ได้ศึกษาป้ายแล้ว พบว่าป้ายมีจำนวนมาก มีหลายรูปแบบและ หลายประเภท กรณีปัญหาของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้มีหลายประการ ส่งผลให้บุคคลที่ต้องรับผิดแตกต่างกัน บนฐานของกฎหมายแตกต่างกัน บางปัญหาสามารถเลือกที่จะปรับใช้กับกฎหมายได้หลายมาตรา บางปัญหาไม่สามารถนำมาปรับเข้ากับกฎหมายมาตราใดได้เลย เช่น กรณีที่ป้ายที่

¹⁸⁵ สุขุม สุภนิษฐ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะละเมิด, หน้า 7

¹⁸⁶ ศนันท์กรณ (จำปี) โสตถิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิกควได้ พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 51.

ไม่ใช่สิ่งปลูกสร้างถาวรที่ทำจากโครงเหล็ก อาจเป็นป้ายผ้า ป้ายพลาสติกป้ายไม้ป้าย หากติดไว้ที่อาคารซึ่งมิได้ใช้สำหรับอยู่อาศัย และป้ายตกลงมา โดยไม่ทราบสาเหตุ และไม่ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำทำให้ป้ายตก แล้วทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย จะนำมาตรา 420 มาปรับใช้กับข้อเท็จจริงเพื่อหาเจตนาของผู้กระทำ ย่อมไม่สามารถทำได้เพราะไม่ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ให้ป้ายตก และถ้าจะใช้ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ต่างๆได้แก่

- กรณีมาตรา 434 เป็นเรื่อง ความรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย กรณีโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง ชำรุดบกพร่องหรือดูแลรักษาไม่เพียงพอ หากจะนำกรณีข้างต้นไปปรับเข้ามาตรา 434 ผู้เขียนเห็นว่า ป้ายที่ไม่ใช่สิ่งปลูกสร้างถาวรที่ทำจากโครงเหล็ก อาจเป็นป้ายผ้า ป้ายพลาสติก ป้ายลักษณะดังกล่าว เป็นป้ายที่มีใช้โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง ที่ชำรุดบกพร่องหรือดูแลรักษาไม่ดี ตามมาตรา 434 จึงไม่เข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ข้อเท็จจริงดังกล่าวจะไม่สามารถปรับเข้ามาตรา 434 ได้เพื่อหาผู้ต้องรับผิดชอบได้

-กรณีมาตรา 436 เป็นเรื่องความรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย กรณีของตกหล่นหรือจากโรงเรือน หากจะนำกรณีดังกล่าวไปปรับเข้ามาตรา 436 ผู้เขียนเห็นว่า แม้ป้ายจะติดอยู่ที่อาคาร แต่เป็นอาคารที่มีใช้สำหรับพักอยู่อาศัย เช่น อาคารสำนักงาน โรงเรียน มหาวิทยาลัย เป็นต้น ดังนั้นอาคารที่ป้ายติดอยู่จึงมิใช่โรงเรือนตามมาตรา 436 ถือว่าไม่เข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายตามมาตรา 436 จึงไม่สามารถนำข้อเท็จจริงมาปรับใช้เพื่อหาผู้ต้องรับผิดชอบได้

กรณีมาตรา 437 เป็นเรื่องความรับผิดชอบตามข้อสันนิษฐานกฎหมาย กรณี ทรัพย์สินที่เป็นอันตรายโดยสภาพ และหากจะนำกรณีดังกล่าวไปปรับเข้ามาตรา 437 ผู้เขียนเห็นว่าป้ายดังกล่าวมิใช่ป้ายที่ใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบ ซึ่งตามคำพิพากษาฎีกา ไฟฟ้าถือเป็นทรัพย์สินที่เป็นอันตรายโดยสภาพ ดังนั้นป้ายตามข้อเท็จจริงมิได้ใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบ ป้ายจึงมิใช่ทรัพย์สินที่เป็นอันตรายโดยสภาพ ถือว่าไม่เข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายตามมาตรา 437 จึงไม่สามารถนำข้อเท็จจริงมาปรับใช้เพื่อหาผู้ต้องรับผิดชอบได้

ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่า กรณีดังกล่าวข้างต้นที่ป้ายไม่ใช่สิ่งปลูกสร้างถาวรที่ทำจากโครงเหล็ก (เป็นป้ายผ้า ป้ายพลาสติก ป้ายไม้) ติดไว้ที่อาคารซึ่งมิได้ใช้สำหรับอยู่อาศัย หากป้ายตกลงมา โดยไม่ทราบสาเหตุ และไม่ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำทำให้ป้ายตก แล้วทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย กรณีนี้เป็นปัญหาที่ผู้เสียหายไม่สามารถหาข้อกฎหมายมาปรับเข้ากับข้อเท็จจริง เพื่อหาบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบได้ กับมาตราใดก็ได้ อาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมได้ที่ผู้เสียหายไม่ได้รับการเยียวยา

ทั้งนี้ เห็นได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจากป้าย แม้จะต้องมีบุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง แต่หากการที่มีบุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องแล้วอาจไม่สามารถพิสูจน์ว่ามีกรกระทำโดยเจตนาหรือประมาทตามมาตรา 420 ได้ทุกกรณีไป บางครั้งไม่สามารถหาสาเหตุได้ว่าความเสียหายจากป้ายเกิดขึ้นจากผู้ใด เพราะเหตุใด ตามที่ได้ยกตัวอย่างข้างต้น ประกอบกับในระบบกฎหมายของไทยปัญหาที่เกิดจากป้ายมีมาก ในเรื่องป้ายจึงน่าจะมีบทบัญญัติที่เป็นข้อสันนิษฐานของกฎหมายเช่นกัน และจากการที่ได้ศึกษาปัญหากฎหมายของอังกฤษเป็นตัวอย่างแล้วเห็นว่า ประเทศอังกฤษสามารถ มีกฎหมายท้องถิ่นที่และมีมาตรการควบคุมที่ดีและมีการกำหนดพื้นที่ควบคุมพิเศษ ที่จะติดตั้งป้ายโฆษณาในพื้นที่พิเศษได้เพียงบางประเภท นอกจากนี้ระเบียบ ที่มีการควบคุมการติดตั้งป้ายโฆษณา ที่ได้กำหนดวิธีการอนุญาตการติดตั้งป้ายโฆษณาไว้ และมีการกำหนดเกี่ยวกับการชดใช้ค่าทดแทนการให้ปลดป้ายออก และหากมีการติดตั้งป้ายที่ฝ่าฝืนระเบียบนี้ จะให้จ่ายค่าปรับเพื่อเป็นการลงโทษในการทำผิด นอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้สถานที่ที่ได้ถูกใช้สำหรับการติดตั้งโฆษณา จะต้องได้รับการบำรุงรักษา ตามข้อกำหนดเกี่ยวกับความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ รวมถึงโครงสร้างและตัวป้ายที่ได้รับการก่อสร้างหรือที่ติดเพื่อการโฆษณา ต้องได้รับการบำรุงรักษาตามข้อกำหนดเพื่อความปลอดภัย ต่างจากระบบบริหารจัดการเรื่องป้ายของไทยไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้มีป้ายแบบต่างๆตกลงมาสร้างความเสียหายแก่ประชาชน ดังนั้นจากการศึกษามา จึงพิสูจน์ได้ตามสมมติฐานของการศึกษาวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องเกี่ยวกับความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับป้าย เป็นหลักการที่ว่าอาจเป็นการเพิ่มมาตรา สำหรับความเสียหายที่เกิดจากป้าย โดยอาจเป็นการระบุในมาตรา ให้ชัดเจนว่าเป็นป้าย หรืออาจใช้คำรวมๆ เช่น คำว่าทรัพย์สินที่อาจเกิดอันตรายได้ง่ายกับคนจำนวนมาก ดังเช่นในมาตรา 437 ที่ใช้คำว่า ทรัพย์สินอันเป็นของที่เกิดอันตรายได้โดยสภาพ เป็นต้น และในมาตราที่เพิ่มอาจมีการยกตัวอย่างระบุไว้ให้รวมถึงป้าย อาจเป็นการเพิ่มมาตราในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด โดยเพิ่มต่อจากมาตรา 437 และกำหนดเป็นข้อสันนิษฐานไว้อย่างกว้างๆว่าเกี่ยวกับการรับผิดชอบที่เกิดจากความเสียหายเกิดขึ้นจากป้ายรูปแบบต่างๆทุกป้าย โดยไม่ต้องหาว่าผู้ใดกระทำผิดโดยตรง เพราะอาจมีคนเกี่ยวข้องหลายคน และไม่ต้องมีการพิสูจน์เจตนาว่ามีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ แต่มีบทบัญญัติกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบ โดยอาจกำหนดให้ผู้ที่ขออนุญาตติดตั้งป้ายรับผิดชอบ เป็นลักษณะเดียวกับกฎหมายของกรุงเทพมหานคร แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ที่ได้รับอนุญาต ในการไปไล่เบียดบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาสะดวกรวดเร็ว และน่าจะเป็นธรรมสำหรับความเสียหายต่างๆที่เกิดขึ้นจากป้าย เพราะผู้ที่

ขอคิดตั้งป้ายมีหน้าที่ต้องตรวจสอบตั้งแต่แรก และตลอดเวลาที่ป้ายติดอยู่ เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าบุคคลใดที่จะต้องมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น และการเพิ่มเติมในประมวลจะ ทำให้บังคับใช้ได้เป็นการทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามเห็นได้ว่าการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดได้

2. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายท้องถิ่น ของกรุงเทพมหานคร อาจออกกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ มาเพื่อบริหารจัดการเพื่อห้ามมิให้มีการตั้งป้ายที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยอาจถือว่าเป็นเขตพื้นที่ควบคุมเฉพาะ โดยจะต้องสามารถดำเนินการกับป้ายที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ได้ โดยพยายามนำป้ายออกไปจากกรุงเทพทั้งหมด หรือให้ได้มากที่สุด และมีกระบวนการให้ชัดเจนว่าป้ายที่มีสภาพอันตรายเป็นอย่างไร ทั้งนี้กรุงเทพมหานครจะต้องสามารถ ออกมาตรการเพื่อควบคุมให้ประชาชนการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยอาจมีการสนับสนุนช่วยเหลือในการรื้อถอน มีมาตรการส่งเสริมให้ทำการโฆษณาโดยวิธีอื่นแทน เช่น ส่งเสริมให้มีการใช้การโฆษณาทางสติกเกอร์ที่หุ้มรถเมล์ให้มากขึ้นแทนการใช้ป้ายโฆษณา และควรเพิ่มบทลงโทษ หรือมาตรการบังคับให้รุนแรงมากขึ้นสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม เช่น ถูกปรับในจำนวนมาก จนผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตาม และสามารถให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติได้จริง

ซึ่งการยกร่างกฎหมายอาจใช้เวลาบ้าง และไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายๆแต่การยกร่างกฎหมายท้องถิ่นยังสามารถทำได้ง่ายกว่าการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่การแก้ไขประมวลกฎหมายเป็นสิ่งที่ทำได้ยากและใช้เวลาแก้ไขนาน ซึ่งทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นใช้เวลานานในการได้รับการเยียวยา

3. ควรส่งเสริมหรือออกมาตรการบังคับเพื่อให้มีการทำให้มีการทำประกันภัยความเสียหายที่เกิดจากป้าย โดยมีการกำหนดขนาดและน้ำหนักให้ครอบคลุมป้ายที่อาจจะมีเล็กหรือขนาดกลางๆแต่เมื่อตกลงมาจากที่สูงสามารถทำอันตรายทำได้ เช่น ขนาด 0.5 ตารางเมตรขึ้นไป และหนักเกิน 1 กิโลกรัม เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่า เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการที่ป้ายขนาดดังกล่าวแล้ว ผู้ที่ได้รับ ความเสียหายจะสามารถเรียกจากบริษัทประกันได้ในทันที ทำให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา ไม่ต้องเสียเวลาไปดำเนินการฟ้องร้องหาผู้ที่กระทำผิดที่แท้จริง เพราะกระบวนการฟ้องร้องต่อศาลเพื่อหาผู้ที่ชดใช้ความเสียหาย ตามกฎหมายละเมียดจะใช้เวลานาน กว่าที่ผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยา แต่มีข้อเสียคือเป็นการเพิ่มภาระในการจ่ายเบี้ยประกันตลอดเวลาให้กับเจ้าของป้าย หรือผู้เช่าป้าย แต่การที่บุคคลหรือนิติบุคคลจะทำสัญญาประกันเป็นความสมัครใจการบังคับให้ทุกคนทำจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก และการตรวจสอบว่าเจ้าของป้ายได้ทำประกันภัย และต่ออายุประกันทุกปีหรือไม่เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก

4. ส่งเสริมจิตสำนึกสำหรับคนทำป้ายว่าจะต้องทำป้ายที่มีมาตรฐานปลอดภัย และเคารพกฎหมายคือเมื่อกฎหมายกำหนดให้นำป้ายไปอยู่ด้านนอกแล้วปฏิบัติตาม ข้อดี เป็นสิ่งที่มาจากจิตสำนึกของประชาชนตั้งแต่ต้น รวมถึงส่งเสริมจิตสำนึกของเจ้าหน้าที่ให้บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

5. อาจมีการกำหนดให้เจ้าของป้ายมีการนำเงินมาวางกับหน่วยงานราชการที่ควบคุมดูแลป้าย เพื่อตั้งกองทุน เป็นเงินประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากป้ายได้ เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากป้ายจะได้นำมาเยียวยาผู้เสียหายในเบื้องต้นก่อนที่จะฟ้องร้องหาผู้รับผิดชอบ มีข้อดีคือเป็นการจ่ายเพียงครั้งเดียว หรือทุกๆปีแล้วแต่กำหนด แต่มีข้อเสียคือ จะต้องมีหน่วยงานที่ดีดูแลรักษาเงินและควบคุมการเก็บเงิน และจะมีการนำเงินออกมาใช้ได้จริงหรือไม่

จากข้อเสนอแนะต่างๆดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่ากรณีการเสนอให้แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีข้อดี คือ เกิดความชัดเจนและสามารถนำไปปรับใช้กับกรณีความเสียหายที่เกิดจากป้ายได้ทุกกรณี แต่การที่จะแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีข้อเสียคือ การแก้ไขประมวลกฎหมายไม่ใช่เรื่องที่สามารถกระทำได้ง่าย ต้องใช้เวลานาน โอกาสที่จะเกิดกฎหมายลักษณะนี้ เกิดได้ยาก และการที่มีการแก้กฎหมายให้รับผิดชอบเห็นได้ว่าเป็นการแก้ที่ปลายเหตุ เพราะจะต้องเกิดความเสียหายขึ้นก่อน จึงมีคนรับผิดชอบ

ทั้งนี้สำหรับผู้เขียนเห็นว่าข้อเสนอแนะที่สามารถเป็นไปได้ และปฏิบัติได้คือ ตามข้อเสนอแนะที่สองคือ การออกกฎหมายท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีข้อดี ได้แก่ การบัญญัติกฎหมายทำได้ง่ายกว่า และครอบคลุมพื้นที่เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสถานที่ที่เกิดปัญหาหลัก และมีปัญหามากจึงเหมาะสมกว่าการที่จะแก้ไขในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบังคับใช้เป็นการทั่วไป รวมทั้งในพื้นที่อื่นที่ไม่เกิดปัญหา

แต่การออกกฎหมายของกรุงเทพมหานครมีข้อเสีย คือแม้จะมีการออกกฎหมายมากมายเพียงใด แต่หากไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ จะไม่มีประโยชน์ ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

โดยข้อเสนอแนะข้อที่ 3 การทำประกันภัยความเสียหายที่เกิดจากป้าย และข้อเสนอแนะข้อที่ 4 การสร้างจิตสำนึกสามารถนำมารองรับได้หากไม่มีการออกกฎหมายของกรุงเทพมหานคร

ส่วนข้อเสนอแนะข้อที่ 5 การตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายจากป้าย เป็นเรื่องที่ดี แต่เป็นไปได้ยากเพราะอาจมีปัญหากับการดูแล จัดการและการบริหารกองทุน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ข่าวป้ายตก [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.giggog.com/crime> [5 ธันวาคม 2552]

คชา ชิตโชติ. ของตกหล่นจากโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชากฎหมาย เอกชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

คัมภีร์ แก้วเจริญ. ละเมิดของผู้ครอบครองอาคาร. วารสารอัยการ 64 (เมษายน 2526): 34-42.

คัมภีร์ แก้วเจริญ. ละเมิดของผู้ครอบครองอาคาร (ตอนจบ). วารสารอัยการ 65 (เมษายน 2526): 9-30.

คณะกรรมการจัดทำคู่มือประกอบการใช้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ.2544, คู่มือประกอบใช้บังคับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ดอกเบี๋ย, ม.ป.ป.

จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำรา และเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

จิตติ ดิงศักดิ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียงมาตรา ว่าด้วย จัดการงานนอกตั้ง ลากมิควรรได้ ละเมิด มาตรา 395-452 ปรับปรุงโดย เขมภูมิ ภูมิถาวร, ชวิน อุณหัทร, อำนวย ตั้งศิริพิมาน. กรุงเทพมหานคร: กองทุนศาสตราจารย์จิตติ ดิงศักดิ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

จันทิมา ก้อนจันทร์เทศ. ความเสียหายอันเกิดจากโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชากฎหมายเอกชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. คำอธิบายกฎหมายปกครอง, พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2553.

ชีวิน มัลลิกะมาลย์. การคุ้มครองสิทธิในภาพลักษณ์ของบุคคลผู้มีชื่อเสียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

เฉลิม แก้วก้งวาน. เอกสารการสอนชุดวิชาการปฏิบัติวิชาชีพการจัดการงานก่อสร้าง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชหน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.

ณรงค์เดช สรุโหมยิต. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2555.

ดวงเดือน มั่นธรรม. ปัญหาความรับผิดชอบทางแพ่งเนื่องจากทรัพย์สินอันตราย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2538.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. กฎหมายปกครอง, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2553.

นพรัตน์ สนั่นพานิชกุล. สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดตามบทบัญญัติ มาตรา 420 : ศึกษาในแง่
ประวัติศาสตร์และหลักกฎหมายเปรียบเทียบ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.

บุรินทร์ โชคเกิด และวิบูลย์ ทิพย์โสสถิ. คำอธิบายพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535. กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ท.).

ประจักษ์ พุทธิสมบัติ. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดและจัดการงานนอกสั่ง.
กรุงเทพ มหานคร: ศรีสมบัติการพิมพ์, 2539.

ประมาณ ชันชื้อ. ความรับผิดในเรื่องละเมิดของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน. บทบัณฑิตย์ 21
(มกราคม 2506): 98-101.

ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล. กฎหมายแพ่ง:หลักทั่วไป คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
4-14, พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2554.

ป้ายภายในอาคาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://xn--o3civ6db1lza.mission100dollars.com>
[13 พฤศจิกายน 2553]

ป้ายตู้ไฟหรือกล่องไฟ.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.tampaiphuket.com> [4 กันยายน 2553]

ประเภทของป้ายตู้ไฟหรือกล่องไฟ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://xn--o3civ6db1lza.mission100dollars.com> [13 พฤศจิกายน 2553]

ประวัติป้ายโฆษณา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.jstumpai.com> [19 ธันวาคม 2554]

ป้ายนิออนดัด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://images01.olxthailand.com> [20 เมษายน 2555]

ป้ายไฟนิออนไลท์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://xn--o3civ6db1lza.mission100dollars.com>
[13 พ.ย. 2553]

ป้ายไตรวิชั่น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.aimedia.co.th> [20 พฤษภาคม 2555]

ป้ายไตรวิชั่น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.tampaiphuket.com> [4 กันยายน 2553]

ป้ายอักษรโลหะ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://xn--o3civ6db1lza.mission100dollars.comm>

[13 พฤศจิกายน 2553]

ผู้ตรวจสอบอาคาร [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.thaibuildinginspector.net>

[6 พฤศจิกายน 2553]

พจน์ ปุษปาคม. คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2523.

พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา. หลักกฎหมายภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ภาษีป้าย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหมิตร ออฟเซท, 2533.

เพชรรา จารุสกุล. ความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของในมูลละเมิดเพื่อความเสียหายอันผู้รับจ้างก่อขึ้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

ไพจิตร ปุญญพันธุ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด : พร้อมด้วยภาคผนวกตารางความรับผิดต่างๆ คำสั่งใหม่ทดแทนและนิรโทษกรรมเพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจและจดจำ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 และหลักกฎหมายละเมิด ข้อสันนิษฐานความผิดทางกฎหมายพร้อมภาคผนวก, พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2553.

ไพจิตร ปุญญพันธุ์. สิทธิครอบครองกับความรับผิดในมูลหนี้ละเมิด. วารสารนิติศาสตร์ 1 (มีนาคม 2536): 9-41.

ภัทรศักดิ์ วรรณแสง. ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.

ร. แลงการ์ด, ชาญวิทย์ เกษตรศิริ วิกัลย์ และพงศ์ พนิดานนท์ บรรณาธิการ. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

[www.http://rirs3.royin.go.th/word4/word-4-a1.asp](http://rirs3.royin.go.th/word4/word-4-a1.asp) [9 ธันวาคม 2552]

รวบรวบข่าว. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.boybdream.com/manager-news-content.php>

[22 ธันวาคม 2554]

วันเฉลิม เมตไตรพันธ์. มาตรการควบคุมป้ายโฆษณาทางธุรกิจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.

วารี นาสกุล. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลาภมิควรได้ จริย ภัคดีชนากุล ปรับปรุงเนื้อหาและคำพิพากษาฎีกา. กรุงเทพมหานคร: จีระการพิมพ์, 2553.

วิชา มหาคุณ. หลักกฎหมายละเมิด ศึกษาจากคำพิพากษาฎีกา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ แสงสุทธิการพิมพ์, 2523.

วีระเดช พระเยศิริพงศ์. รวมกฎหมายก่อสร้าง. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา, 2544.

ศักดิ์ สนองชาติ. คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดชอบ ทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539, พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2551.

สกล สกลเดช. ความรับผิดชอบละเมิดของผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

สตีกเกอร์หุ้มรถ.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.dodeead.com> [20 เมษายน 2555]

สายสุดา นิงสานนท์. ความรับผิดชอบเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

สุรศักดิ์ มณีสร. ปริมาตรความรับผิดชอบทางละเมิดในมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

เสนีย์ ปราโมช. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1 (ภาค 1-2) พุทธศักราช 2478 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2505. กรุงเทพมหานคร: ไทยวิวัฒนาการพาณิชย์, 2527.

เสนีย์ ปราโมช. กฎหมายอังกฤษว่าด้วยสัญญาและละเมิด. พระนคร: มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์ และการเมือง, 2479.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. ห้องสมุดกฎหมาย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://web.krisdika.go.th/data/law> [12 ธันวาคม 2552]

ศันนัทภรณ์ (จำปี) โสคติพันธ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิดจัดการงานนอกสั่ง ลาภมิควรได้, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553.

หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป แก้ไขปรับปรุงโดย สมยศ เชื้อไทย, พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

อภิวัฒน์ เจริญไทย. ร่วมกันทำละเมิด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2537.

สุขุม สุภนิคย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2548.

ภาษาอังกฤษ

Elliott, C. and Quinn, F. Tort Law, 6th ed. London: Pearson Education Limited, 2007.

Cracknell, D. G. Text book Obligations: The Law of Tort, 4th ed. London: old Bailey press, 2003.

Finch, E. and Fafinski, S. Tort Law, 1st ed. London: Pearson Education Limited, 2007.

Cooke, J. Law of tort, 7th ed. London: Pearson Education limited, 2005.

Jones, M. A. Text book on Torts, 8th ed. New York: Oxford university press, 2002.

Oughton, D., Marston, J. ,and Harvey, B. Law of Torts, 4thed. New York: Oxford universary press, 2007.

Rogers, W.V.H. Tort, 18thed. London: Thomson Reuters Limited, 2010.

John Murphy. Street on Torts, 12th ed. New York: Oxford universary press, 2007.

Nicholas J Mc Bride and Roderick Bagshaw. Tort law. 2nd ed. London: Pearson Education Limited, 2005.

The Nation Archives. Legislation [online]. Available from : <http://www.legislation.gov.uk> [2011,February 1]

Thomson Reuters. Enforcing Advertisement Control . Journal of Planning & Environment Law [online]. 1998. Available from : <http://www.westlaw.com> westlaw [2011,February 3]

Thomson Reuters, R. (on the application of Blow Up Media UK Ltd V. Lambeth LBC . Journal of Planning & Environment Law[online] 2009. Available from : <http://www.westlaw.com> [2011,February 3]

Thomson Reuters ,R. (on the application of Cal Brown Ltd)V. Hounslow LBC. Journal of Planning & Environment Law [online] .2009. Available from : <http://www.westlaw.com> [2011,February 3]

Thomson Reuters ,R. (on the application of Clear Channel UK Ltd) V. Hammersmith and Fulham LBC. Court of Appeal[online] 2009. Available from : <http://www.westlaw.com> [2011,February 3]

Thomson Reuters. UK Brent LBC V. Maiden Outdoor Adveertising Ltd. 31 May. Queen's Bench Division [online]. 2002. Available from : <http://www.westlaw.com> [2011,February 3]

ภาคผนวก

Occupiers' Liability Act, 1957

5 & 6 ELIZ. 2 CH. 31

ARRANGEMENT OF SECTIONS

Liability in tort

Section

1. Preliminary.
2. Extent of occupier's ordinary duty.
3. Effect of contract on occupier's liability to third party.
4. Landlord's liability in virtue of obligation to repair.

Liability in contract

5. Implied term in contract.

General

6. Application to Crown.
7. Powers of Parliament of Northern Ireland.
8. Short title, etc.

CHAPTER 31

An Act to amend the law of England and Wales as to the liability of occupiers and others for injury or damage resulting to persons or goods lawfully on any land or other property from dangers due to the state of the property or to things done or omitted to be done there, to make provision as to the operation in relation to the Crown of laws made by the Parliament of Northern Ireland for similar purposes or otherwise amending the law of tort, and for purposes connected therewith.

[6th June, 1957]

BE it enacted by the Queen's most Excellent Majesty, by and with the advice and consent of the Lords Spiritual and Temporal, and Commons, in this present Parliament assembled, and by the authority of the same, as follows:—

Liability in tort

1.—(1) The rules enacted by the two next following sections Preliminary. shall have effect, in place of the rules of the common law, to regulate the duty which an occupier of premises owes to his visitors in respect of dangers due to the state of the premises or to things done or omitted to be done on them.

(2) The rules so enacted shall regulate the nature of the duty imposed by law in consequence of a person's occupation or control of premises and of any invitation or permission he gives (or is to be treated as giving) to another to enter or use the premises, but they shall not alter the rules of the common law as to the persons on whom a duty is so imposed or to whom it is owed; and accordingly for the purpose of the rules so enacted the persons who are to be treated as an occupier

and as his visitors are the same (subject to subsection (4) of this section) as the persons who would at common law be treated as an occupier and as his invitees or licensees.

(3) The rules so enacted in relation to an occupier of premises and his visitors shall also apply, in like manner and to the like extent as the principles applicable at common law to an occupier of premises and his invitees or licensees would apply, to regulate—

(a) the obligations of a person occupying or having control over any fixed or moveable structure, including any vessel, vehicle or aircraft; and

(b) the obligations of a person occupying or having control over any premises or structure in respect of damage to property, including the property of persons who are not themselves his visitors.

(4) A person entering any premises in exercise of rights conferred by virtue of an access agreement or order under the National Parks and Access to the Countryside Act, 1949, is not, for the purposes of this Act, a visitor of the occupier of those premises.

12, 13 & 14
Geo. 6. c. 97.

Extent of
occupier's
ordinary duty.

2.—(1) An occupier of premises owes the same duty, the "common duty of care", to all his visitors, except in so far as he is free to and does extend, restrict, modify or exclude his duty to any visitor or visitors by agreement or otherwise.

(2) The common duty of care is a duty to take such care as in all the circumstances of the case is reasonable to see that the visitor will be reasonably safe in using the premises for the purposes for which he is invited or permitted by the occupier to be there.

(3) The circumstances relevant for the present purpose include the degree of care, and of want of care, which would ordinarily be looked for in such a visitor, so that (for example) in proper cases—

(a) an occupier must be prepared for children to be less careful than adults; and

(b) an occupier may expect that a person, in the exercise of his calling, will appreciate and guard against any special risks ordinarily incident to it, so far as the occupier leaves him free to do so.

(4) In determining whether the occupier of premises has discharged the common duty of care to a visitor, regard is to be had to all the circumstances, so that (for example)—

(a) where damage is caused to a visitor by a danger of which he had been warned by the occupier, the warning is not to be treated without more as absolving the occupier from liability, unless in all the circumstances it was enough to enable the visitor to be reasonably safe; and

(b) where damage is caused to a visitor by a danger due to the faulty execution of any work of construction, maintenance or repair by an independent contractor employed by the occupier, the occupier is not to be treated without more as answerable for the danger if in all the circumstances he had acted reasonably in entrusting the work to an independent contractor and had taken such steps (if any) as he reasonably ought in order to satisfy himself that the contractor was competent and that the work had been properly done.

(5) The common duty of care does not impose on an occupier any obligation to a visitor in respect of risks willingly accepted as his by the visitor (the question whether a risk was so accepted to be decided on the same principles as in other cases in which one person owes a duty of care to another).

(6) For the purposes of this section, persons who enter premises for any purpose in the exercise of a right conferred by law are to be treated as permitted by the occupier to be there for that purpose, whether they in fact have his permission or not.

3.—(1) Where an occupier of premises is bound by contract to permit persons who are strangers to the contract to enter or use the premises, the duty of care which he owes to them as his visitors cannot be restricted or excluded by that contract, but (subject to any provision of the contract to the contrary) shall include the duty to perform his obligations under the contract, whether undertaken for their protection or not, in so far as those obligations go beyond the obligations otherwise involved in that duty. Effect of contract on occupier's liability to third party.

(2) A contract shall not by virtue of this section have the effect, unless it expressly so provides, of making an occupier who has taken all reasonable care answerable to strangers to the contract for dangers due to the faulty execution of any work of construction, maintenance or repair or other like operation by persons other than himself, his servants and persons acting under his direction and control.

(3) In this section "stranger to the contract" means a person not for the time being entitled to the benefit of the contract as a party to it or as the successor by assignment or otherwise of a party to it, and accordingly includes a party to the contract who has ceased to be so entitled.

(4) Where by the terms or conditions governing any tenancy (including a statutory tenancy which does not in law amount to a tenancy) either the landlord or the tenant is bound, though not by contract, to permit persons to enter or use premises of which he is the occupier, this section shall apply as if the tenancy were a contract between the landlord and the tenant.

(5) This section, in so far as it prevents the common duty of care from being restricted or excluded, applies to contracts entered into and tenancies created before the commencement of this Act, as well as to those entered into or created after its commencement; but, in so far as it enlarges the duty owed by an occupier beyond the common duty of care, it shall have effect only in relation to obligations which are undertaken after that commencement or which are renewed by agreement (whether express or implied) after that commencement.

Landlord's liability in virtue of obligation to repair.

4.—(1) Where premises are occupied by any person under a tenancy which puts on the landlord an obligation to that person for the maintenance or repair of the premises, the landlord shall owe to all persons who or whose goods may from time to time be lawfully on the premises the same duty, in respect of dangers arising from any default by him in carrying out that obligation, as if he were an occupier of the premises and those persons or their goods were there by his invitation or permission (but without any contract).

(2) Where premises are occupied under a sub-tenancy, the foregoing subsection shall apply to any landlord of the premises (whether the immediate or a superior landlord) on whom an obligation to the occupier for the maintenance or repair of the premises is put by the sub-tenancy, and for that purpose any obligation to the occupier which the sub-tenancy puts on a mesne landlord of the premises, or is treated by virtue of this provision as putting on a mesne landlord, shall be treated as put by it also on any landlord on whom the mesne landlord's tenancy puts the like obligation towards the mesne landlord.

(3) For the purposes of this section, where premises comprised in a tenancy (whether occupied under that tenancy or under a sub-tenancy) are put to a use not permitted by the tenancy, and the landlord of whom they are held under the tenancy is not debarred by his acquiescence or otherwise from objecting or from enforcing his objection, then no persons or goods whose presence on the premises is due solely to that use of the premises shall be deemed to be lawfully on the premises as regards that landlord or any superior landlord of the premises, whether or not they are lawfully there as regards an inferior landlord.

(4) For the purposes of this section, a landlord shall not be deemed to have made default in carrying out any obligation to the occupier of the premises unless his default is such as to be actionable at the suit of the occupier or, in the case of a superior landlord whose actual obligation is to an inferior landlord, his default in carrying out that obligation is actionable at the suit of the inferior landlord.

(5) This section shall not put a landlord of premises under a greater duty than the occupier to persons who or whose goods

are lawfully on the premises by reason only of the exercise of a right of way or of rights conferred by virtue of an access agreement or order under the National Parks and Access to the Countryside Act, 1949.

(6) Nothing in this section shall relieve a landlord of any duty which he is under apart from this section.

(7) For the purposes of this section, obligations imposed by any enactment in virtue of a tenancy shall be treated as imposed by the tenancy, and "tenancy" includes a statutory tenancy which does not in law amount to a tenancy, and includes also any contract conferring a right of occupation, and "landlord" shall be construed accordingly.

(8) This section applies to tenancies created before the commencement of this Act, as well as to those created after its commencement.

Liability in contract

5.—(1) Where persons enter or use, or bring or send goods to, any premises in exercise of a right conferred by contract with a person occupying or having control of the premises, the duty he owes them in respect of dangers due to the state of the premises or to things done or omitted to be done on them, in so far as the duty depends on a term to be implied in the contract by reason of its conferring that right, shall be the common duty of care. Implied term
in contracts.

(2) The foregoing subsection shall apply to fixed and moveable structures as it applies to premises.

(3) This section does not affect the obligations imposed on a person by or by virtue of any contract for the hire of, or for the carriage for reward of persons or goods in, any vehicle, vessel, aircraft or other means of transport, or by or by virtue of any contract of bailment.

(4) This section does not apply to contracts entered into before the commencement of this Act.

General

6. This Act shall bind the Crown, but as regards the Crown's liability in tort shall not bind the Crown further than the Crown is made liable in tort by the Crown Proceedings Act, 1947, and that Act and in particular section two of it shall apply in relation to duties under sections two to four of this Act as statutory duties. Application
to Crown.
10 & 11 Geo.
6. c. 44.

7. The limitation imposed by paragraph (1) of section four of the Government of Ireland Act, 1920, precluding the Parliament of Northern Ireland from making laws in respect of the Crown or property of the Crown (including foreshore vested in the Crown) shall not apply to laws made by the Parliament of Northern Ireland. Parliament of
Northern
Ireland.
10 & 11 Geo.
5. c. 67.

Crown) shall not extend to prevent that Parliament from amending the law of tort, or enacting provisions similar to section five of this Act, so as to bind the Crown in common with private persons; but as regards the Crown's liability in tort, no such amendments shall bind the Crown further than the Crown is made liable in tort under the law of Northern Ireland by Orders in Council under section fifty-three of the Crown Proceedings Act, 1947.

Short title, etc. 8.—(1) This Act may be cited as the Occupiers' Liability Act, 1957.

(2) This Act shall not extend to Scotland, nor to Northern Ireland except in so far as it extends the powers of the Parliament of Northern Ireland.

(3) This Act shall come into force on the first day of January nineteen hundred and fifty-eight.

Produced in the U.K. for
W.J. SHARP
Controller and Chief Executive of Her Majesty's Stationery Office
and Queen's Printer of Acts of Parliament
LONDON: PUBLISHED BY HER MAJESTY'S STATIONERY OFFICE
£1.40 net

£2.00

ISBN 0 10 850198 1

Baeade

ELIZABETH II

222

Occupiers' Liability Act 1984

1984 CHAPTER 3

An Act to amend the law of England and Wales as to the liability of persons as occupiers of premises for injury suffered by persons other than their visitors; and to amend the Unfair Contract Terms Act 1977, as it applies to England and Wales, in relation to persons obtaining access to premises for recreational or educational purposes. [13th March 1984]

BE IT ENACTED by the Queen's most Excellent Majesty, by and with the advice and consent of the Lords Spiritual and Temporal, and Commons, in this present Parliament assembled, and by the authority of the same, as follows:—

1.—(1) The rules enacted by this section shall have effect, in place of the rules of the common law, to determine—

(a) whether any duty is owed by a person as occupier of premises to persons other than his visitors in respect of any risk of their suffering injury on the premises by reason of any danger due to the state of the premises or to things done or omitted to be done on them; and

(b) if so, what that duty is.

(2) For the purposes of this section, the persons who are to be treated respectively as an occupier of any premises (which, for those purposes, include any fixed or movable structure) and as his visitors are—

(a) any person who owes in relation to the premises the duty referred to in section 2 of the Occupiers' Liability Act 1957 (the common duty of care), and

(b) those who are his visitors for the purposes of that duty.

(3) An occupier of premises owes a duty to another (not being his visitor) in respect of any such risk as is referred to in subsection (1) above if—

- (a) he is aware of the danger or has reasonable grounds to believe that it exists;
- (b) he knows or has reasonable grounds to believe that the other is in the vicinity of the danger concerned or that he may come into the vicinity of the danger (in either case, whether the other has lawful authority for being in that vicinity or not); and
- (c) the risk is one against which, in all the circumstances of the case, he may reasonably be expected to offer the other some protection.

(4) Where, by virtue of this section, an occupier of premises owes a duty to another in respect of such a risk, the duty is to take such care as is reasonable in all the circumstances of the case to see that he does not suffer injury on the premises by reason of the danger concerned.

(5) Any duty owed by virtue of this section in respect of a risk may, in an appropriate case, be discharged by taking such steps as are reasonable in all the circumstances of the case to give warning of the danger concerned or to discourage persons from incurring the risk.

(6) No duty is owed by virtue of this section to any person in respect of risks willingly accepted as his by that person (the question whether a risk was so accepted to be decided on the same principles as in other cases in which one person owes a duty of care to another).

(7) No duty is owed by virtue of this section to persons using the highway, and this section does not affect any duty owed to such persons.

(8) Where a person owes a duty by virtue of this section, he does not, by reason of any breach of the duty, incur any liability in respect of any loss of or damage to property.

(9) In this section—

“highway” means any part of a highway other than a ferry or waterway;

“injury” means anything resulting in death or personal injury, including any disease and any impairment of physical or mental condition; and

“movable structure” includes any vessel, vehicle or aircraft.

2. At the end of section 1(3) of the Unfair Contract Terms Act 1977 (which defines the liability, called "business liability", the exclusion or restriction of which is controlled by virtue of that Act) there is added—

224
 Visitors using premises for recreation etc.: modification of Unfair Contract Terms Act 1977. 1977 c. 50.

"but liability of an occupier of premises for breach of an obligation or duty towards a person obtaining access to the premises for recreational or educational purposes, being liability for loss or damage suffered by reason of the dangerous state of the premises, is not a business liability of the occupier unless granting that person such access for the purposes concerned falls within the business purposes of the occupier".

3. Section 1 of this Act shall bind the Crown, but as regards the Crown's liability in tort shall not bind the Crown further than the Crown is made liable in tort by the Crown Proceedings Act 1947.

Application to Crown. 1947 c. 44.

4.—(1) This Act may be cited as the Occupiers' Liability Act 1984.

Short title, commencement and extent.

(2) This Act shall come into force at the end of the period of two months beginning with the day on which it is passed.

(3) This Act extends to England and Wales only.

LONDON: PUBLISHED BY HER MAJESTY'S STATIONERY OFFICE

75p net

(540340)

ISBN 0 10 540384 9

ELIZABETH II

226

Defective Premises Act 1972

1972 CHAPTER 35

An Act to impose duties in connection with the provision of dwellings and otherwise to amend the law of England and Wales as to liability for injury or damage caused to persons through defects in the state of premises.

[29th June 1972]

BE IT ENACTED by the Queen's most Excellent Majesty, by and with the advice and consent of the Lords Spiritual and Temporal, and Commons, in this present Parliament assembled, and by the authority of the same, as follows:—

1.—(1) A person taking on work for or in connection with the provision of a dwelling (whether the dwelling is provided by the erection or by the conversion or enlargement of a building) owes a duty—

- (a) if the dwelling is provided to the order of any person, to that person ; and
- (b) without prejudice to paragraph (a) above, to every person who acquires an interest (whether legal or equitable) in the dwelling ;

to see that the work which he takes on is done in a workman-like or, as the case may be, professional manner, with proper materials and so that as regards that work the dwelling will be fit for habitation when completed.

(2) A person who takes on any such work for another on terms that he is to do it in accordance with instructions given by or on behalf of that other shall, to the extent to which he does it properly in accordance with those instructions, be treated for

the purposes of this section as discharging the duty²²⁷ imposed on him by subsection (1) above except where he owes a duty to that other to warn him of any defects in the instructions and fails to discharge that duty.

(3) A person shall not be treated for the purposes of subsection (2) above as having given instructions for the doing of work merely because he has agreed to the work being done in a specified manner, with specified materials or to a specified design.

(4) A person who—

- (a) in the course of a business which consists of or includes providing or arranging for the provision of dwellings or installations in dwellings ; or
- (b) in the exercise of a power of making such provision or arrangements conferred by or by virtue of any enactment ;

arranges for another to take on work for or in connection with the provision of a dwelling shall be treated for the purposes of this section as included among the persons who have taken on the work.

(5) Any cause of action in respect of a breach of the duty imposed by this section shall be deemed, for the purposes of the Limitation Act 1939, the Law Reform (Limitation of Actions, &c.) Act 1954 and the Limitation Act 1963, to have accrued at the time when the dwelling was completed, but if after that time a person who has done work for or in connection with the provision of the dwelling does further work to rectify the work he has already done, any such cause of action in respect of that further work shall be deemed for those purposes to have accrued at the time when the further work was finished.

1939 c. 21.
1954 c. 36.
1963 c. 47.

2.—(1) Where—

- (a) in connection with the provision of a dwelling or its first sale or letting for habitation any rights in respect of defects in the state of the dwelling are conferred by an approved scheme to which this section applies on a person having or acquiring an interest in the dwelling ; and
- (b) it is stated in a document of a type approved for the purposes of this section that the requirements as to design or construction imposed by or under the scheme have, or appear to have, been substantially complied with in relation to the dwelling ;

no action shall be brought by any person having or acquiring an interest in the dwelling for breach of the duty imposed by section 1 above in relation to the dwelling.

Cases
excluded
from the
remedy
under
section 1.

(2) A scheme to which this section applies— 228

- (a) may consist of any number of documents and any number of agreements or other transactions between any number of persons ; but
- (b) must confer, by virtue of agreements entered into with persons having or acquiring an interest in the dwellings to which the scheme applies, rights on such persons in respect of defects in the state of the dwellings.

(3) In this section “ approved ” means approved by the Secretary of State, and the power of the Secretary of State to approve a scheme or document for the purposes of this section shall be exercisable by order, except that any requirements as to construction or design imposed under a scheme to which this section applies may be approved by him without making any order or, if he thinks fit, by order.

(4) The Secretary of State—

- (a) may approve a scheme or document for the purposes of this section with or without limiting the duration of his approval ; and
- (b) may by order revoke or vary a previous order under this section or, without such an order, revoke or vary a previous approval under this section given otherwise than by order.

(5) The production of a document purporting to be a copy of an approval given by the Secretary of State otherwise than by order and certified by an officer of the Secretary of State to be a true copy of the approval shall be conclusive evidence of the approval, and without proof of the handwriting or official position of the person purporting to sign the certificate.

(6) The power to make an order under this section shall be exercisable by statutory instrument which shall be subject to annulment in pursuance of a resolution by either House of Parliament.

(7) Where an interest in a dwelling is compulsorily acquired—

- (a) no action shall be brought by the acquiring authority for breach of the duty imposed by section 1 above in respect of the dwelling ; and
- (b) if any work for or in connection with the provision of the dwelling was done otherwise than in the course of a business by the person in occupation of the dwelling at the time of the compulsory acquisition, the acquiring authority and not that person shall be treated as the person who took on the work and accordingly as owing that duty.

Duty of care with respect to work done on premises not abated by disposal of premises.

3.—(1) Where work of construction, repair, maintenance or demolition or any other work is done on or in relation to premises, any duty of care owed, because of the doing of the work, to persons who might reasonably be expected to be affected by defects in the state of the premises created by the doing of the work shall not be abated by the subsequent disposal of the premises by the person who owed the duty.

(2) This section does not apply—

- (a) in the case of premises which are let, where the relevant tenancy of the premises commenced, or the relevant tenancy agreement of the premises was entered into, before the commencement of this Act ;
- (b) in the case of premises disposed of in any other way, when the disposal of the premises was completed, or a contract for their disposal was entered into, before the commencement of this Act ; or
- (c) in either case, where the relevant transaction disposing of the premises is entered into in pursuance of an enforceable option by which the consideration for the disposal was fixed before the commencement of this Act.

Landlord's duty of care in virtue of obligation or right to repair premises demised.

4.—(1) Where premises are let under a tenancy which puts on the landlord an obligation to the tenant for the maintenance or repair of the premises, the landlord owes to all persons who might reasonably be expected to be affected by defects in the state of the premises a duty to take such care as is reasonable in all the circumstances to see that they are reasonably safe from personal injury or from damage to their property caused by a relevant defect.

(2) The said duty is owed if the landlord knows (whether as the result of being notified by the tenant or otherwise) or if he ought in all the circumstances to have known of the relevant defect.

(3) In this section "relevant defect" means a defect in the state of the premises existing at or after the material time and arising from, or continuing because of, an act or omission by the landlord which constitutes or would if he had had notice of the defect, have constituted a failure by him to carry out his obligation to the tenant for the maintenance or repair of the premises ; and for the purposes of the foregoing provision "the material time" means—

- (a) where the tenancy commenced before this Act, the commencement of this Act ; and

230

(b) in all other cases, the earliest of the following times, that is to say—

- (i) the time when the tenancy commences ;
- (ii) the time when the tenancy agreement is entered into ;
- (iii) the time when possession is taken of the premises in contemplation of the letting.

(4) Where premises are let under a tenancy which expressly or impliedly gives the landlord the right to enter the premises to carry out any description of maintenance or repair of the premises, then, as from the time when he first is, or by notice or otherwise can put himself, in a position to exercise the right and so long as he is or can put himself in that position, he shall be treated for the purposes of subsections (1) to (3) above (but for no other purpose) as if he were under an obligation to the tenant for that description of maintenance or repair of the premises ; but the landlord shall not owe the tenant any duty by virtue of this subsection in respect of any defect in the state of the premises arising from, or continuing because of, a failure to carry out an obligation expressly imposed on the tenant by the tenancy.

(5) For the purposes of this section obligations imposed or rights given by any enactment in virtue of a tenancy shall be treated as imposed or given by the tenancy.

(6) This section applies to a right of occupation given by contract or any enactment and not amounting to a tenancy as if the right were a tenancy, and “tenancy” and cognate expressions shall be construed accordingly.

5. This Act shall bind the Crown, but as regards the Crown's Application liability in tort shall not bind the Crown further than the Crown to Crown. is made liable in tort by the Crown Proceedings Act 1947. 1947 c. 44.

6.—(1) In this Act—

Supplemental.

“disposal”, in relation to premises, includes a letting, and an assignment or surrender of a tenancy, of the premises and the creation by contract of any other right to occupy the premises, and “dispose” shall be construed accordingly ;

“personal injury” includes any disease and any impairment of a person's physical or mental condition ;

“tenancy” means—

(a) a tenancy created either immediately or derivatively out of the freehold, whether by a lease or underlease, by an agreement for a lease or under-

lease or by a tenancy agreement, but not including a mortgage term or any interest arising in favour of a mortgagor by his attorning tenant to his mortgagee; or

(b) a tenancy at will or a tenancy on sufferance; or

(c) a tenancy, whether or not constituting a tenancy at common law, created by or in pursuance of any enactment;

and cognate expressions shall be construed accordingly.

(2) Any duty imposed by or enforceable by virtue of any provision of this Act is in addition to any duty a person may owe apart from that provision.

(3) Any term of an agreement which purports to exclude or restrict, or has the effect of excluding or restricting, the operation of any of the provisions of this Act, or any liability arising by virtue of any such provision, shall be void.

1957 c. 31.

(4) Section 4 of the Occupiers' Liability Act 1957 (repairing landlords' duty to visitors to premises) is hereby repealed.

Short title,
commence-
ment and
extent.

7.—(1) This Act may be cited as the Defective Premises Act 1972.

(2) This Act shall come into force on 1st January 1974.

(3) This Act does not extend to Scotland or Northern Ireland.

PRINTED IN ENGLAND BY C. H. BAYLIS, C.B.

Controller of Her Majesty's Stationery Office and Queen's Printer of Acts of Parliament

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวกรกมล วัฒนเสริมกิจ เกิดเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2520 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลาย จากโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2536 สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2540 สำเร็จเนติบัณฑิตไทย จากสำนักอบรมศึกษากฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัย 52 ปีการศึกษา 2542 และรับราชการตำแหน่งนิติกร 3 กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2542 และดำรงตำแหน่ง นิติกร ชำนาญการ (พ.ศ.2553-ปัจจุบัน)